

Along the side of the Bristol
and the Berwickshire Publicans

the more spontaneous nature.

1924

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

98
Białystok, dn. 18 października 1929 r.

Nr. BB.I-2206/29 T.

T A J N E - P I L N E

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 29 za czas
od dnia 6 do dnia 12
października 1929 roku.:-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

/Pan Dyrektor Departamentu II/

Warszawa

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie ty-
godniowe Nr. 29 za czas od dnia 6 do dnia 12 października
1929 roku.:-

Kier
WOJEWODA

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Nowogródku,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " " Okr. w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach,
Sam. Ref. Inform. D. O. K. III w Grodnie,
" " " " IX w Brześciu n/Bugiem,
" " " " I w Warszawie,
K. O. P. "Brygada Grodno",
" " " " w miejscach,
Wszystcy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego.:-

I Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy, jeżeli chodzi o działalność stronnictw politycznych wogóle, a polskich w szczególności, cechuje przede wszystkim rozpoczęcie przez te stronnictwa czynionej pracy organizacyjnej na gruncie wiejskim, obserwowanej każdorocznie w miesiącach wczesnej jesieni. Tego rodzaju pracę rozpoczęły już PSL "Piast" w powiatach wyszawieckim i białostockim, Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa w powiecie wyszawieckim, PSL "Wyzwolenie" w powiatach Żemżyńskim i augustowskim i PPS w powiecie białym. Ponadto ważniejszymi momentami w polskim ruchu politycznym w ubiegłym tygodniu były - sięganie PPS w powiecie białym po wpływy wśród ludności białoruskiej /wielko polska Dubois w Orli dnia 9 b.m., na którym poseł Dubois ocenił krytycznie nacjonalistyczną działalność Białoruskiego Włóściarstwo-Robotniczego Klubu Poselskiego/, zainteresowanie się PSL "Wyzwolenie" powiatem augustowskim, gdzie posiada ono dotychczas wpływy nieznaczne i wprowadzenie przez PPS do jej akcji opozycyjnej wyrażonych pierwszostków dyskredytowania osoby Marszałka Piłsudskiego wśród ludności wiejskiej i robotniczej. Stanowi to niejako jeden z fragmentów uzupełniających się wzajemnie działań poszczególnych stronnictw opozycyjnych, z których PPS walczy na istnienie dyktatury Marszałka Piłsudskiego, który, według wiadomych oświadczeń posła Dubois, zaprzęga interesy mas pracujących przemysłowcom i większej własności ziemskiej. Stronnictwo Narodowe alarmuje społeczeństwo ruiną gospodarstwa kraju. PSL "Wyzwolenie" powołuje się na rozmyślnie niszczenie włościanstwa i Stronnictwo Chłopskie przekonuje ludność wiejską, że jest ona gwał-

3 370
jące się w przemysłach drzewnych, garbarstwie i włókienniczym
możliwości nieznacznej akcji cennikowej.-

Na rynku pracy notowany był wzrost bezrobocia w Grodnie
/redukcje w fabryce tytoniowej i robotników sezonowych na ko-
lei/ i w Białymstoku /unieruchomienie kilku drobnych zakładów
przemysłu włókienniczego i metalurgicznego/.

W stanie bezpieczeństwa publicznego zasadniczo wolany
nie sąsady.-

.....

W konkluzji dalszych na ten temat wywodów pismo zaznacza, że dla wzmocnienia stanowiska grupy praworządnej w kraju wyniki wyborów w Poznańskim i na Pomorzu mają olbrzymie znaczenie. Polska bowiem, zdaniem pisma, nie może być uważana za kraj, zdobyty przez sanację i dlatego rządzony w imię walki z własnym narodem i własnymi, niesanacyjnie myślącymi obywatelami.

"Głos Prawdy Ziemi Grodzieńskiej", polemizując z "Unser Grodner Ekspres", negował słuszność twierdzenia grodzieńskiej prasy żargonowej co do rzekomo nieprzychylnego potraktowania szkolnictwa prywatnego w budżecie miasta Grodna i udawał, że szkolnictwo to w roku bieżącym uzyskało faktycznie o 5.000 złotych subwydajów więcej, niż w roku ubiegłym.

Kosztło. Prelegenci cyframi i argumentami starali się wykazać słuchaczom, jakie dobrodziejstwa przynieść mogłyby rządy monarchistyczne, nieustraszone ciężkimi ciężarami i kosztownymi instytucjami ustroju demokratycznego, obiecując poza tem, że pierwszą troską wspomnianych rządów będzie znaczne obniżenie podatków. Po zebraniu uchwalono zorganizować lokalne koło NOW, którego zarząd zostanie wybrany na następnem zebraniu.

c/ Stronnictwa Narodowe.

Powiat Żemżyński.

We wsi Lubotyń dnia 6.b.m. odbyło się zebranie członków i sympatyków Stronnictwa Narodowego /30 osób/, na którem poseł Stanisław Witold w obszernym referacie podkreślał ciężkie położenie rolnictwa, spowodowane jego zdaniem obniżeniem cen na ziemioprodukty i nadmiernymi podatkami, które, według jego oświadczenia, zostaną rychło zredukowane na skutek zabiegów opozycyjnych klubów sejmowych.

Ponadto na temże zebraniu poseł Stanisław zaznaczył, że do nadmiernego obciążenia rolnictwa podatkami przyczyniło się "rostrwonienie znacznych sum przez b. Ministra Oszczepowicza".

d/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Grodzieński.

Dnia 4.b.m. w sali parafialnej przy kościele OO.Franciszkańców w Grodnie odbył się wiec sprawozdawczy posła Pukjana Romualda przy udziale około 30 osób. Poseł Pukjan rozpoczął wykład o przyczynach powstania sytuacji gospodarczej państwa. W tej materji podkreślał on,

63

kiego. Lokal Sekretariatu mieści się przy ulicy Warszawskiej Nr 33.

at Wys Mazowiecki.

Przybyły przed dwoma tygodniami na teren powiatu Białsta-Podlaskiego Władysław Górski, kierownik Sekretariatu powiatowego PSL "Piast" w Siemiatyczach/^{pow. Białskiego} Władysław Górski, prowadzi nader ożywioną pracę reorganizacyjną, nracnie wśród znanych mu zwolenników i sympatyków, nosząc się z zamiarem zwołania szeregu zebrań organizacyjnych. Górski liczy na szersze poparcie jego akcji organizacyjnej przez samodzielną wólcian.

f/ Stronnictwo Chłopskie

Wyniesienie

at Augustowski.

Dnia 6 października we wsi Krasnybór, gminy Sztabin w powiecie augustowskim odbywał się odpust, na który corocznie ścięga dość tłumnie ludność z okolicznych miejscowości. Wykorzystując wynikającą stąd sposobność, poseł Praga Władysław /po informowany w Warszawie przez posła dr. Gzarneckiego/, przybył tegoż dnia do wsi Krasnybór i urządził niezameldowaną wólcę publiczną przed kościołem w czasie odbywającego w tymże kościele nabożeństwa i procesji.

W chwili wejścia posła Pragi na podniesienie /z którego później przemawiał/ będący na miejscu służbowo, jednakże tylko z racji odpustu komendant posterunku P.P. w Sztabinie, przewodnik Choryżański zażądał od posła wytyśnienia się, co poseł uszyił, a następnie uprzedził go, że nie dopuści do odbycia się wólc niezameldowanego zwołania i wszelki zgromadzony tłum /ok. do 500 osób/ rozproszył się. Wówczas poseł Praga rozpoczął przemów-

Tomkiewicz, na co tłum zareagował rzucaniem kamieniami, raniąc nimi lekko dwukrotnie przewodnika Tomkiewicza w głowę, a następnie zepchnął szeregowych P.P. z placu. Widząc wzburzenie tłum, poseł Praga wezwał go do uspokojenia, gdy jednakże tłum uspokoił się całkiem, poseł przemawiać dalej, przy czym przemówienie jego nosiło charakter wręcz antypaństwowy. Podczas atakowania szeregowych P.P. tłum usiłował pobić również posła Łazarzkiego, do czego jednakże nie dopuścili członkowie Związku Strzeleckiego. Poseł Łazarzki kilkakrotnie chciał przerwać przemówienie posła Pragi, a nawet raz wszedł na podniesienie, z którego ściągnięto go. Dopiero przed końcem wiecu został dopuszczony do podniesienia i głosu, po krótkim czasie musiał jednakże zrezygnować z replikowania na przemówienie posła Pragi. Schodząc z podniesienia poseł Łazarzki wniósł okrzyk na cześć Marszałka Piłsudskiego, okrzyk ten tłum powtórzył i oklaskiwał. Chcąc zatrzeć wywołany ten nastrój tłum, poseł Praga krótko, lecz w sposób demagogiczny omówił działalność PSL "Wyzwolenie", a kończąc przemówienie, wezwał zebranych do wypowiedzenia się przez podniesienie rąk, kto jest za posłem Łazarzkim i kto za PSL "Wyzwolenie". Za posłem Łazarzkim odpowiedziało się kilka osób. Po zakończeniu wiecu i rozjeździe się tłum z przed kościoła niezwłocznie zostało rozpoczęta dochodzenie, w którego wyniku ustalono, że bądź występowali czynnie przeciwko szeregowym P.P., bądź też wywali tłum do rozbrojenia i bicia tych szeregowych - Piekarski Stanisław ze wsi Jasiewo, Siedlecki Władysław ze wsi Balinka i Wierzbicki Maciej ze wsi Budziszki, radni gminy Satahin, wybrani dnia 5 października jako działacze PSL "Wyzwolenie", oraz z pomiotu

8

13

na 20 augustowski i Józef Pietrzak z Wójcina, powiatu Strzyżów swękali. Dnia 5 b.m. bez pozwolenia władz publicznych zgromadzenie organizacyjne Stronnictwa Chłopskiego w wsi Bobrowniki. Zebranie to policja rozwiązała. -

g/ Polska Partja Socjalistyczna.

powiat Bielsk-Podlaski.

Komitet PPS w Białowieży kolportuje konspiracyjnie egzemplarze okólnika Nr. 12 Sekretarjatu Generalnego PPS w sprawie konfiskaty listu senatora Bolesława Limanowskiego.

Dnia 9 b.m. poseł Dubois Stanisław zwołał zapowiadany wiec. sprawozdawczy w osadzie Orla, gdzie równocześnie odbył się wiec posłów Grackiego Jana i Wołyńca Eleganta z Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego. Wiec otworzył prezes Komitetu PPS w Bielsku-Podlaskim, Pietruszek Aleksander, poczem przemawiał Dubois o programowych dążeniach PPS. Po upływie dziesięciu minut od chwili rozpoczęcia wiecu rozpoczęli wiec w osadzie Orla wspomniani posłowie Gracki i Wołyńiec, wobec czego zgromadzeni na wiecu PPS /100 osób/ gromadnie przeszli na wiec posłów białoruskich, wobec czego poseł Dubois przemawiał jeszcze kilkadziesiąt minut do pozostałych około 20 osób. Podkreślał on konieczność sblokowania się wszystkich narodowości do wspólnej walki z kapitałem i oświadczył, że aczkolwiek posłowie białoruscy w programowych dążeniach teoretycznie zbliżają się do PPS, że jednakże renesans przez nich hasła nacjonalistyczne przybierają się tylko do rozbijania szerokich mas pracujących i osłabiania ruchu robotniczego.

W związku z obchodem święta dnia wkładnicy robotniczej, organizowanym przez komitet P.T.S. i oddział T.U.R. dnia 6 b.m. w Gródzie miał odbyć się odczyt Józefa Blusarskiego. Z powodu nieprzebiegu słuchaczy na zapowiadany odczyt, odczyt ten nie odbył się, co spowodowało, że P.T.S. i T.U.R. zrezygnowały z obchodu dnia.-

d/ Związek Strzelecki.

Powiat Suwałski.

Dnia 6 b.m. w Sejnach odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego oddziału Związku Strzeleckiego, na które przybyli z Suwałk komendant Obwodu Związku Strzeleckiego, Kunioki i kierownik Sekretariatu powiatowego BBWR, Karcewsk. Z pośród obecnych na zebraniu 60 osób wszyscy zapisali się na członków oddziału.-

Powiat Białski-Podlaski.

We wsi Dubno, gminy Dubiażyn powstał oddział Związku Strzeleckiego.

e/ Związek Rezerwistów i b. wojskowych.

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 29 września odbył się w Ostrołęce zjazd powiatowy rezerwistów i byłych wojskowych w liczbie około 80 osób. Zjazd wysłał depesze kondolenne do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Piłsudskiego. Po referatach, dotyczących organizacji i programu pracy na najbliższą przyszłość ogłoszono wybory zarządu powiatowego oddziału Związku, do którego weszli Kazimierz Piłowski, prezes Józef Dobkowski, Jerzy Dąbrowski, Oskar Wójcik, Stefan Iwinski, Franciszek Rytter, Józef Starzyński.

zebrani: urzas. prezesa, orłontowa domory Sierota Franciszek,
 Młynarczyk Franciszek, Stańczak Józef i Zdybek Jacek /wazy-
 sey ze Stronnictwa Chłopskiego// wręczyli księdzu Bogackiemu
 oświadczenie na piśmie, wyrażające mu votum nieufności /^{z racji} /
 jego przeszkadzania im w pracy, wobec czego ks. Bogacki opuś-
 cił zebranie. Podpisanie oświadczenia odmówił tylko jeden
 panek, Poniatowski Wojciech. -

Dnia 12 października 1929 r.

VI. Mniejszości narodowe

a/ Żydzi.

Powiat Łomżyński

W Łomży dnia 6 b.m. w związku z obchodem Dnia Rodziny Robotniczej organizacja "Trajhajt" zorganizowała akademię, na której przemawiali Lejba Peluszka z Warszawy, oraz Gukierstejn i Nomberg z Łomży /40 osób/.

Tegoż dnia Bund w Łomży zorganizował odczyt dyskusyjny na temat "Anarchizm, dyktatura i demokracja". Przemówienie wygłosili Pinches Gajst /bundowiec/ i Izaak Bramzon /komunistę/. Gajst przedstawił historję i upadek anarchizmu, a następnie, mówiąc o dyktaturze, wskazywał na ujemne strony tego systemu rządu i przytaczał przykłady z życia Włoch i Rosji, gdzie, jak zaznaczył, rządzą uzurpatorzy i gdzie nie ma mowy o sprawiedliwości społecznej. W odpowiedzi mu zabrakł głos Bramzon, który starał się przekonać zebranych, że w obecnych warunkach dyktatura proletariatu w Rosji jest koniecznością. Obecnych było około 100 osób.

W dniu 7 b.m. w lokalu organizacji sjonistycznej "Hatechija" w Łomży odbyło się zebranie organizacyjne stowarzyszenia opieki nad młodzieżą żydowską p.n. "Haszomir Haleumi" /Narodowy Związek Harcerski/. Zebranie zagaikł i przedstawił cel zebrania Abram Domowicz, zaznaczając, że w obecnych warunkach nie ma chwili do stracenia, a przeto sjonisci winni przystąpić natychmiast do planowej i systematycznej pracy o ile chcą wychowaniu młodzieży nadać pożądaný kierunek. Następnie sekretarz organizacji "Hatechija" Tobjasz odczytał projekt statutu, po czym odbyły się wybory Zarządu, w którego skład weszli: Szymon Orłowski, Mojżesz Szer, Mordka Tobjasz, Fajwel M. rach, Abram Domowicz. /23 osoby/.

12

zebranie na którym Nachman Rypin i Jakób Łajserow, na nawoływanie
społecz. Istwo Łajserow do składania szkar na cele walki z arabami
mi w Palestynie. /50 osób/

b/ Białorusini.

miast Bielsk Podl. Dnia 9 b.m. w osadzie Orla odbył się wiec posłów Greckiego
Jana i Wołyńca Flegonta przy obecności około 800 osób przybyłych
przeważnie na odbywający się w tym dniu odpust prawosławny w Orli.
Pierwszy przemawiał poseł Grecki, który zaznaczył przede wszystkim
ktem, że przy wyborach w roku 1928 białoruski ruch wyborczy
przesładowany był przez władze, że nieświadoma ludność białoruska
głosowała na listy jej wrogie i, że działacze białoruscy musieli
przezwyciężyć wiele trudności ze strony władz polskich. Dalej
poseł stwierdzał, że PPS., PSL "Wyzwolenie" i Stronnictwo Chłop-
skie są wrogami wszelkiego ruchu białoruskiego w stopniu nie-
mniejszym, niż stronnictwa prawicowe. Traktując o działalności,
BWRKP. na gruncie parlamentarnym, poseł Grecki oświadczył, że
Marszałek Sejmu odnosi się nieprzychylnie do sprawy białoruskiej
i, że posłowie białoruscy nie są dopuszczani do głosu w Sejmie.
Szczególnie poseł Grecki zwracał się przeciwko PPS., które zarzu-
cał dążenia kapitalistyczne. Wreszcie, omawiając stosunek Rządu
do rolnictwa poseł Grecki dowodził, że Rząd zdaje po linii inte-
resów "Kulactwa". Kończąc swe przemówienie, usgół umiarkowane
w treści i formie, poseł Grecki wzywał zebranych do walki prawa
robotników i chłopów w granicach prawem dozwolonych. Poseł Woły-
niec po krótkiej rozprawie z PPS., PSL "Wyzwolenie" i Stronnictwem
Chłopskim porównywał położenie włościanstwa w Polsce z sytuacją
włościan w innych krajach. Charakteryzując przemówienia posłów
Greckiego i Wołyńca, mówiam, że zwracały się one głównie prze-
ciwko PPS. z racji ich działalności wśród ludności białoruskiej
w powiecie bielskim. Po wiecu posłowie rozdawali egzemplarze
"Listu otwartego BWRKP. do włościan i robotników w sprawie
walki powiatowych sekretarzy klubu, powozu kancelarii ulub plac-

boniek a r. wiceprezesa z tem Zarząd Główny wywya organizacje
Towarzystwa na prowincji gdzie to jest możliwe ze względu na
warunki okresu letniego - do niezwłocznego przystępowania do
pracy - urządzania przedstawień, odczytów, czytelní, składania
deklaracji szkolnych, zakładania nowych kół i t.d. W związku z
tem, że często Towarzystwo Szkoły Białoruskiej pomawiane jest o
prowadzenie pracy rzekomo politycznej - Zarząd Główny protestuje
przeciwko temu i oświadcza, że uważa on Towarzystwo tylko wyka-
cznie za kulturalno-oświatową organizację, przypominając zara-
zem nie poraz pierwszy wszystkim organizacjom na miejscach, by
przestrzegały ściśle ramów statutu. Dlatego, że wiele kół i na-
wet Zarządy Okręgowe zostały zamknięte, jak powiadamiają oficja-
nie za nieprawidłową rachunkowość - Zarząd Główny zaleca istnie-
jącym jeszcze Zarządom Okręgowym dopatrzeć na miejscach rachun-
kowość w poszczególnych kółach. Ze wszystkimi sprawami i inform-
cjami Zarząd Główny prosi zwracać się narazie na adres: Zarząd
Główny T.S.B. - Wilno, Wileńska ulica dom Nr. 8 M. 3. Prezes Za-
rządu Głównego F. Steckiewicz, Sekretarz R. Szyrma".

wiat Białostocki. Dnia 6 b.m. w Gródku odbyło się zebranie członków koła TSB
na którym wybrano nowy zarząd i komisję rewizyjną, oraz złożoną
kilkanaście złotych tytułem dobrowolnych ofiar na rzecz TSB.
/22 osoby/

owiat Wołkowyski. Koło T.S.B. w Romanowcach, gminy Swięto urządziło dnia
6 b.m. wieczorek teatralny />20 osób/.

Istniejące od trzech lat Koło Białoruskiego Instytutu
Gospodarki i Kultury w Narewce, powiatu bielskiego zostało ostat-
nie zlikwidowane. Członkowie koła zapisali się na członków Mie-
scowej kooperatywy spożywczej, do której należą również polacy
robojanie. W związku z tem prezes wspomnianego koła Krasnopolak

514

2 października 1929 r.

VII. Ruch wyrotowy.a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Białystocki. W związku z realnymi poczynaniami PPS. d. Frakcja Rewolucyjna w Białymstoku na gruncie ruchu zawodowego KM.KPZR. Białystok wydał odbitą na powielaczu odezwę "Do wszystkich robotników drzewnych w Białymstoku", której kolportaż ujawniono w obrębie trzech fabryk.

Również KM.MOPR-u Białystok wydał odbitą na powielaczu odezwę p.t. "Towarzysze! Robotnicy i Chłopi". Kolportaż tej odezwy ujawniono w czterech wypadkach na terenie m. Białego-stoku. Odpisy traktowanych odesw do sprawozdania dołączone.

Grodziński. Pod zarzutem działalności antypaństwowej została zatrzymana i przekazana władzom sądowym mieszkanka wsi gminnej Dubno, Kukakowska Katarzyna

Komunistyczna Partja Polski.

Ostrowski. Dnia 6 b.m. za osadą Długosiodło wywieszono na szosie w lesie dwa transparenty z napisami "Precz z faszystowską ustawą więzienną, precz z rządem faszystowskim, mordców, więźniów w Lublinie i Kielcach. Wolność dla więźniów politycznych, precz z wojną z Rosją Sowiecką, precz z faszystowską partją PPS., niech żyje partja międzynarodowa robotników i chłopi, niech żyje partja komunistyczna ZMP".

b/ Wyroki Sądowe.

Dnia 3 b.m. Sąd Okręgowy w Grodnie rozpatrywał sprawę o oskarżenia Poczobuta Niktora i innych, oskarżonych o art.

Dnia 12 października 1929 r.

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Klasowa Związki Zawodowe.

Powiat Białostocki. Białostocki oddział Związku Zawodowego Robotników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego w R.P. wydał własnym nakładem dnia 9 b.m. odezwę p.t. "Robotnicy i robotnicy włókienniczy" /odpis odezwy załączony/.

Dnia 10 b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem sekretarza Dowgalskiego Marka. Obecni na zebraniu młodościanci pracownicy stolarscy usiłowali wykonać komisję organizacyjną, której zadaniem byłoby zorganizowanie odrębnego Związku Stolarzy. Utworzenie tego Związku inicjuje Kapusta Lejb, vel Kapustin, poszlakowany o działalność komunistyczną.

Powiat Grodzieński. Dnia 6 b.m. na zebraniu Związku Dozorców Domowych w Grodnie Uskow i Fortel zarzucili prezesowi tegoż Związku, Majewskiemu Aleksandrowi trwonienie funduszy związkowych /50 osób/

Dnia 7 b.m. w Grodnie na zebraniu sekcji żydowskiej Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Tytoniowego przedłożono kadencję starego zarządu sekcji i postanowiono utworzyć fundusz zasiłkowy, z którego będą korzystali zredukowani pracownicy fabryki tytoniowej w Grodnie.

Powiat Białek-Podl. Dnia 7 b.m. w Czeremesze odbyło się zebranie członków oddziału Z.Z.K. pod przewodnictwem prezesa oddziału, Pochyłu-ka Aleksandra. Przemawiali delegat Centrali Związku i maszynista Wysoki Eugenjusz z Czeremchy. Na skutek ich referatów uchwalono rezolucję domagającą się rewizji rewji pragmaty i podjęcia kolejnej i poczynienia w niej zmian korzystnych

IX. Strajki.Strajk kierowców w Białymstoku.

Trwający od dnia 2 b.m. strajk kierowców autobusów miejskich firmy "Samochód" w Białymstoku został zlikwidowany dnia 8 b.m. - Kierowcom, którzy zostali przyjeźci do pracy - firma "Samochód" obniżyła płacę o 20%. Nieprzyjeźci do pracy kierowcy wystąpili przeciwko firmie na drogę sądową o odszkodowanie.

Strajk garbarzy w Zabłudowie. Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 29.

Z pośród 36 strajkujących garbarzy w Zabłudowie - 9 przystąpiło dnia 5.b.m. do pracy na poprzednich warunkach.

Strajk robotników
w szklanej w
Grajewie.

Trwający od dnia 1.b.m. strajk 64 robotników huty szklanej "Janina" w Grajewie nie został dotychczas zlikwidowany.-

WYKAZ PRZESZKÓDNIEN KLASOWYCH ZWIĄZEK ZAWODOWYCH W PRACOWNIC- STWIE POLSKIM

Robotnicy i Robotnice Włókiennicze

W fabrykach włókienniczych miasta Białegostoku i okolic, pa-
ją tak niehumane warunki pracy, że robotnicy, a tembardziej ro-
botnice są wysyskiwani do ostatnich granic. Postępowanie fabrykan-
tów doszło do tego stopnia, że robotnikom za swą męczącą pracę
w podwójnym celu: o małym kawałku chleba, niewypłacając należnych
zarobków. Płacą natomiast bonami, waksami, towarami, i t.p. lub
zaczęli z wyciśniętych pieniędzy w 30 a nawet 20% o nadliczbowych
godzinach, za które należy się według Ustawy o 50 i 200% więcej.
Tak również o urlopach robotnicy w tak ciężkich warunkach pracy
nie są w stanie dotychczasowo takowe uzyskać.

Towarzysze Robotnicy! ocknijcie się ze śpiączki! Niech fa-
brykanci Wam nie robią żaski, zatrudniając Was w fabrykach za pół
pensji, niedając Wam urlopów i za każde upomnienie się o swą
należność powiedziawszy "możesz sobie iść" - "ja się nie potrzebuję".
Za podobne postępowanie fabrykanci winni być pociągani do odpowie-
dzialności karnej, tak jak w krajach kulturalnych. Przedewszyst-
kiem winni przestrzegać zagwarantowanych praw Ustawą, władze do
tego powołane, a robotnicy winni domagać się skuszenie przysługują-
cych im praw.

Dla utrzymania wszystkich przysługujących praw ochronnych
robotników, został zorganizowany Centralny Związek Zawodowy Ro-
botników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego w Warszawie przy ulicy
Kilińskiego 21 / w podwórku /

Każdy robotnik i robotnica winni wstąpić w szeregi tego
Związku i wspólnymi siłami wystąpić w obronie dotychczasowych
dobrych praw robotniczych, by nie dać się wysyskiwać fabrykantom
jak to ma miejsce do tego czasu.

33

Opis.

18

Towarzystwo Robotników i Chłopów

Najlepiej znany klasa pracującej znajduje się pod bratnią mi-
 siemni, których był pogarsza się z każdym dnem. Równocześnie
 z atakami rządu faszystowskiego na najżywczejsze interesy klasy
 pracującej wstąpiła się nacisk na był więźniów politycznych. Nowa
 faszystowska ustawa więziennictwa doprowadziła do poniżenia godności wię-
 niów, do odbierania im najistotniejszych praw ludzkich, przesła-
 nanie bibliotek, książek, papieru, przez przymusowe ubranie wię-
 niów, przez ścisłą izolację, rozdzielanie według narodowości, barba-
 ryństwa obchodzenia się. Wogóle do trómania więźniów politycz-
 nych z kryminalnymi.

Więźniowie politycy walczą mężnie za utrzymaniem swoich ad-
 wiedzonych wbrew walce praw. Mężna walka jednak bez pomocy ich
 braci na polu jest bardzo utrudniona, prawie niemożliwa na klęskę

Towarzystwa robotników i chłopów. Więźniowie politycy są naszymi
 braci, skazani na długoladne męki głodu i nędzy, nie z własnej
 winy. Klasa posiadająca ma dla wszystkich więźniów nieludzkie
 tortury. Każdego spotyka ten los kto tylko odważy się powiedzieć
 słowa prawdy, kto rzeczywiście przeciwstawi się i protestuje
 przeciwko obrotom imperjalistycznym. Iba o łapach jutro dla
 klasy pracującej. Brutali nowych ataków faszystowskich dają się
 odnotować na każdym kroku. 12-15 letnie wyroki ataki się codziennym
 zjawiskiem. Więźniowie poli./w Lublinie w więzieniach tzw "Bunt",
 gdzie zabito 7 więźniów/ zamordowanie tow. we Brzniech powiesze-
 nie się tow. Henigaberga w Lublińskach z powodu okropnych męk,
 nie udzielanie pomocy lekarskiej i ścisła izolacja spowodowała
 śmierć głodową, skutkiem tortur, bijatyk i opuszczania się na
 więźniów politycznych.

Nie lepiej przedstawia się położenie materialne naszych tow.
 białostockich więźniów, gdzie znajdują się około 200 wię-
 niów. Nie głodują i cierpią, nie lepiej mają się ich rodziny

Dnia 9 b.m. w lesie majątku Skidel, powiatu grodzieńskiego znaleziono zwłoki uduszonego mieszkańca wsi Sobolówka, gminy Zytomla w powiecie grodzieńskim Jana Myzko.

Dnia 5 b.m. w gminie Korycin, powiatu sokólskiego został zatrzymany Rutkowski Andrzej, który, podając się za przedstawiciela nieistniejącej firmy inżyniera Mastkowskiego w Warszawie, popierał szalichowe zamówienia na narzędzia rolnicze.

Dnia 2 b.m. w związku z aresztowaniem dnia 30 września w Brześciu nad Bugiem Klejna Zelmana został aresztowany w Augustowie Lewinśzal Samuel z dowodami rzeczowymi ułatwiania nielegalnej emigracji do Niemiec i fałszowania paszportów.

e/ Wystąpienia przeciwko szeregowym P.P.

Dnia 4 b.m. we wsi Domanowo, powiatu bialskiego szeregowy P.P. Pietruszkiewicz Zygmunt z obsady posterunku w Branku został uderzony żelazem w głowę w czasie likwidowania bójki na zabawie tanecznej. Według orzeczenia lekarskiego zadana szeregowemu Pietruszkiewiczowi rana należy do kategorii ciężkich uszkodzeń ciała.

XII. Szpiegostwo, Rywersja, sabotaż.

Organa bezpieczeństwa powiatu grodzieńskiego zatrzymały dnia 5 b.m. pod zarzutem szpiegostwa na korzyść Rosji Sowieckiej i przekazały władzom sądowym Okaleckiego Mikołaja ze wsi Koroniszki, gminy Dubno w powiecie grodzieńskim.

: - : - : - : - : - : - : - : - : -

T A J N E . P I S M O

Sytuacyjne sprawozdanie
Nr. 4 z dnia 12
października.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.

W Białymstoku.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne Nr. 4, z
jednocześnie zaznaczam, że uwzględnia ono czasokres od 13 do
31 października, okres bowiem od dnia 1 do 12 października
włącznie został uwzględniony w sytuacyjnych sprawozdaniach ty-
godniowych Nr. 28 z dnia 5 b.m. i Nr. 29 z dnia 12 b.m.

W O J E N N A

Kierst

Łączy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Nowogródsku,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie.
Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " " okr. w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Łomży,
" " " " w Suwałkach.
Pan Nac. Inform. D. O. K. III w Grodnie,
" " " " II. w Brześciu nad Bugiem,
" " " " I. w Warszawie.
P. O. P. "Brygada Grodno"
Urząd Sądowy w miejsc.
Starosta Powiatu Starostwa Powiatowi
Województwa Białostockiego.

I Sytuacja ogólna

W miarę zbliżania się terminu otwarcia sesji budżetowej Sejm znostreżała się akcja opozycyjna polskich stronnictw politycznych, których działalność cechowała nerwowość i do pewnego stopnia bojowe nastawienie na przygotowanie uwysłów ludności do mającej nastąpić "rozgrywki" obu opozycji z Rządem. Przyjmując owe taktyki działania do nastrojów mas które pomimo wszystko coraz wyraźniej wykazują tendencję do spokojnej i pozytywnej pracy, wspomniane stronnictwa przenosiły ciężar walki z Rządem na płaszczyznę zagadnień gospodarczych.

Wskazywanie niedomagań życia gospodarczego kraju i podnoszenie ich niarzędko do poziomu rozmyślnych i szkodliwych dla mas pracującej ludności pochyla Rząd i czynników państwowych stanowić, kościół tej walki. Aczkolwiek dla jej zasadniczego celu, tj. obalenia obecnego systemu rządzenia państwem stronnictwa opozycyjne, nawet o biegunowo sprzecznych programach, działają w dalszym ciągu ^{dot} zgodnie, jak w poprzednich okresach, to jednakże w kilku swego rodzaju blokach lokalnych, o których istnieniu donosiłem w sprawozdaniach poprzednich nastąpiło pewne rozluźnienie.

W tej materji podkreślam przede wszystkim, że powstały znaczne tarata pomiędzy PPS i Stronnictwem Narodowym na gruncie odnoszowania się tych stronnictw do Polskiego Kościoła Katolickiego.

Wskazując PPS o zapędzanie z wszystkimi czynnikami które mają do celu zwolnienie Kościoła Katolickiego, organ

23

Wobec z jednej i drugiej strony na wieloletnich odwołaniach PPS i Frakcji Rewolucyjnej, zresztą nie posiadającej wyrobionego elementu kierowniczego.

Fakt, że pomimo wszelkich metod działania stronnictw opozycyjnych ani masy ludności miejskiej, ani też masy ludności wiejskiej nie dają bezkrytycznie posłuchu demagogii, pozwala mi sądzić, że gdyby warunki życia gospodarczego ułożyły się w najulubszymi okoliczności dla mas pracujących bardziej korzystnie, a także gdyby nabrąda społecznego rozruchu państwo-twórcza działalność grup przrządowych, to opozycja w terenie posiadałaby poszerzoną wszelkiego o te masy oparcie.

Przepełnione nerwowością życie polityczne wpłynęło znacząco na osłabienie tempa życia społecznego, które w państwie wyczerpuje niemal całkowitą działalność Hojarskiego Towarzystwa Opieki Społecznej "Przystań", Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, LOPP i Związku Strzeleckiego, urzędowości produktywnej w związku z poświęceniem standardów Związku Legionistów, Związku Ogniarzy Wojskowych i Związku Strzeleckiego, oraz oddzielenia pociągu Elisy Orzeszkowej. Ponadto przejawy życia społecznego niestety osłabiają momenty polityczne, a także w Górnym i Łowiczu, gdzie Ch.D., PPS i Stronnictwo Narodowe jak już zaznaczyłem, walkę z Rządem przesunęły, a także działalność życia ludności.

Działalność mniejszości narodowych, naogół biorąc, nie była intensywna, jeśli pominąć ^{intensywność} walkę Bundu z grupami sjonistycznymi, wiążąc się przyczynowo z wydarzeniami palestyńskimi i wystąpieniem "Hajfa" w kwestii żydowskiego szkolnictwa świeckiego. Raza przejawami współdziałania Bundu z PPS w jej działalności opozycyjnej dotychczas nie uświadczamy, aby wyraźniej tendencje mniejszości narodowych do wcięcia udziału w walce opozycji z Rządem, chociaż w mar. 1928 w powiatie białym starsi się odwołali do tej walki ludności białej.

Powiat Ostrożski.

Zgromadzenie publiczne

W Ostrożcu dnia 22 ub.m. wiec senatora Lampka i posła Pacholczyka na którym zgramą opozycję tworzyli działacze Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", PSL "Wyzwolenie" i Stronnictwa Chłopskiego jednakże bezskutecznie /200 osób/

Powiat Augustowski.

Zgromadzenie publiczne.

W Augustowie dnia 20 ub.m. wiec posła Syl'a poświęcony sytuacji gospodarczej w kraju /150 osób/

Powiat Białostocki.

Zebrańie zamknięte.

W Białymstoku dnia 18 ub.m. odczyt posła Kana Piżemskiego o zmianie Konstytucji /200 osób/

Powiat Suwalski.

Zgromadzenie zamknięte.

We wsi Petelo gminy Krasnowo dnia 17 ub.m. referat informacyjny o sytuacji politycznej dla ludności litewskiej /40 os./

2/ PPS.d.Frakcja Rewolucyjna.

Trwająca w poprzednich miesiącach w ostrej formie walka PPS.d.Frakcja Rewolucyjna z PPS. w październiku osłabła na wszystkich jej odcinkach w Województwie Białostockim. Osłabienie tej walki uwiódcozniło się szczególnie w Ostrowi Mazowieckiej, gdzie jest ona niewątpliwie przemijającym skutkiem zużycia przez obie strony ogromu energii podczas wyborów uzupełniających do Rady Miejskiej z których PPS.d.Frakcja Rewolucyjna wprowadziła nie wyszła zwycięsko. pragnęła się jednakże w sposób wydatny do rozproszenia ogólnego zmęczenia o posiadaniu przez PPS. przeciwnych wpływów na społeczeństwo.

Inny charakter ma osłabienie traktowanej walki w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym, gdzie PPS.d.Frakcja Rewolucyjna zaniosła propagandy wiecowej, a rozpoczęła natomiast systematyczną akcję organizacyjną na gruncie ruchu zawodowego. Ruguje ona w ten sposób skutecznie wpływy PPS. w

gospodarstwa kraju. W szczególności Stronnictwo Narodowe oskarżało obóz rządowy i prorządowy o rozbicie społeczeństwa polskiego na dwa wrogie sobie obozy: 1-ty na ludzi pierwszej brygady i jej przeciwników, podważenie uprawy diwidendi przez zachwianie zasady nienuwalności sądów, przeniesienie walki ze Stronnictwami politycznymi do szkół, gdzie, jak zamieścił Żemłyński tygodnik "Życie i Praca" w art. "Błędna droga" tłumaczącą jest tendencję do Konstytucja z uwzględnieniem projektu RBN. Podnosząc tego rodzaju oskarżenia przeciwko Rządowi i prorządowym grupom politycznym Stronnictwo Narodowe w prasie i na zgromadzeniach otwale wyraża swemu przekonaniu, że walka obozu anacyjnego z własnym społeczeństwem skończyć się rychło musi, gdyż obrona przez ten oboz droga jest błędna i pójście po niej wbrew woli narodu stać się może zgubą dla Polski. Poważne również miejsce w przeciwrządowej kampanji Stronnictwa Narodowego zajmowało bicie na alarm, że Rząd faworyzuje mniejszości narodowe i rozbija społeczeństwo polskie w okręgu morskim z olbrzymią szkodą dla Państwa, a korzyścią dla żywiołu niemieckiego. Traktując o wyborach do przedstawicielstw samorządowych w Województwach Poznańskim i Pomorskim, Stronnictwo Narodowe zdołało się nawet na groźby pod adresem Rządu, czego wyrazem jest artykuł pisał Karola Wierozaka "Skutki złej roboty" /Życie i Praca w Żemły/ który kończy się zapowiedzią, że wszelkie zawałów i zapowiedzi obywateli rządowego mają wszyscy dążyć - i gdyby znów doszło do łamania prawa, to naród, który jest gospodarzem Polski znajdzie sposoby, aby ztemu zaradzić.

Pomimo wszelkie cechy bojowości jaka słowna Stronnictwa Narodowego w październiku zdradzała znaczne zaniepokojenie z racji wygrywania przeciwko niemu w okręgu Żemłyńskim przez PPS i PSL "Wyzwolenie" propagandy Polskiego Kościoła Katolickiego. Popieranie tego Kościoła przez PPS i PSL "Wyzwolenie" o tyle zasługuje na uwagę, że rozluźniło już i rozluźni niewątpliwie więcej jeszcze istniejący w okręgu Żemłyńskim blok taktyczny tych stronnictw ze Stronnictwem Narodowym. Z racji propagandy Polskiego Kościoła Narodowego podważa się i wpływa klerykalizmu na ludność wiejską, a także w pewnym stopniu

27

Województwo Mazowieckie. Zebrania sejmowe.

Dwa zebrania, poświęcone aktualnym zagadnieniom politycznym i gospodarczym /15, 20/.

Województwo Mazowieckie. Zebranie zamknięte.

W Tykocinie zebranie na plebanji, na którym poseł Zygmunt Beresowski pomawiał Rząd o faworyzowanie mniejszości narodowej i gubienie rodzinnego przemysłu polityką statyzmu /395 os./.

Kilka innych zebrań na plebanji zwołał ks. kanonik Rogiński, który stale wygłasza ^{wpisy polityczne} z ambony i organizuje w obrębie kościoła zgromadzenia o charakterze politycznym, czem stawia władze w kłopotliwem położeniu, władze te bowiem nie mogą tolerować na dłuższą metę tego rodzaju działalności politycznej ks. Rogińskiego, a równocześnie nie widzą możliwości rozwiązywania zwoływanych przez niego zgromadzeń w obrębie kościoła. /100, 180, 220 os./.

Województwo Kujawskie. Zgromadzenie zamknięte.

We wsi Turośl, gminy tejże nazwy dnia 20 ub.m. wiec poseł Szatanicki Witolda. Poseł oświadczył m.in., że Rząd w swej polityce gospodarczej pomija interesy rolnika i że Sejm obecny nie zmieni Konstytucji, gdyż jest świadomy tego, że znana projektu Konstytucji BBWR., czy też bloku stronnictw lewicy spowodowała-by zgubę Państwa /300 osób/.

5/Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.

Działalność Ch.D. w okresie sprawozdawczym charakteryzuje przejście od akcji wiecowej do agitacji skownej, prowadzonej przez mężów zaufania, których instruuje w terenie poseł Romuald Pukjan. Akcja ta zyskiwała w miarę zbliżania się terminu otwarcia sesji budżetowej Sejmu - na intensywności i zmierzała do

28

utwierdzenia na sposób dla Ch.D. swisty nastrojów ludności. Zdaje się, że tego Ch.D. przekonywaniem ludności zarówno za pośrednictwem prowadzonej przez nich walki z cichej agitacji, jako też za pośrednictwem jej czołowego w województwie Białostockim organu prasowego grodzieńskiego "Nowego Życia", który w art. "Powrotna fala" usiłował utwierdzić społeczeństwo w przekonaniu, że rząd i obóz sanacyjny doprowadzili okręt państwowy na linje raf i skał podwodnych, trudnych do ominięcia i, że niezależnie okręt ten jeszcze płynie, to jednakże sternik i załoga wypatrują przylądka Dobrej nadziei, gdzieby można zarzucić kotwicę i uchronić się przed nadchodzącymi pomrokami burzy przyzorem coraz częściej przeczorniejsi pasażerowie skaczą w odmęty i dobijają o własnych siłach do lądu. Artykuł ten kończy się konkluzją, że wystąpienie z BBWR profesora Bartla, Jaroczyńskiego Wołoszynowskiego i Szpiley jest odbiciem nastrojów społeczeństwa, które żąda zmiany systemu rządzenia Państwem.

Podobnie jak Stronnictwo Narodowe, Ch.Dem. wykorzystywała każdą sposobność, a m.in. uroczystość odsłonięcia pomnika Elisy Orzeszkowej w Grodnie, aby przekonać społeczeństwo, że obóz rządowy prowadzi kraj do ruiny gospodarczej, popiera ruch sekciarski przeciwko kościołowi katolickiemu, faworyzuje mniejszości narodowe i różniczkuje naród w płaszczyźnie zasadniczych interesów Państwa.

Zo szczególną siłą Chrześcijańska Demokracja podkreślała konieczność zwołania się obozu narodowego w celu ratowania zagrożonej polskości na Sanem i Bugiem, gdzie, jak akcentowało "Nowe Życie", narodowociowa polityka Rządu zagraża poważnie polskiemu stanowi posiadania narodowego.

Charakterystycznym jest fakt, że Ch.D., zdając sobie sprawę z potrzeby posiadania pisma w powiatach suwalskim i augustowskim, usiłowała narzucić tenor polityczny neutralnemu ogólnie, a w niektórych wypadkach sprzyjającemu nawet BBWR, dziennikowi "A.B.C. Ziemi Suwalskiej", który na skutek presji pisma Pułjana przedrukował omówiony wyżej artykuł "Powrotna fala" z "Nowego Życia".

wysła. W kwestiach podatkowych akcentowało ono, że Rząd nie tylko nie
zamierza umożliwić rozwój gospodarki wsi, lecz przeciwnie hamować
ten rozwój przez obciążanie wsi podatkami. Stosunek PSL "Wyzwolenie"
do Stronnictwa Chłopskiego był przyjazny, powściągliwy bardzo i nie-
wrażliwy do PSL "Piast" i specjalnie życzliwy do PPS., zwłaszcza w okręg
komąński.

et Augustowski.

Ruch organizacyjny.

We wsi Balinka powstało koło, którego prezesem jest Kornikowicz
Józef, a sekretarzem Chodakiewicz Józef. Pierwszy z nich usiłował
zorganizować koło we wsi Lebedzin, jednakże ludność tej wsi ustosun-
kowała się do PSL "Wyzwolenie" wręcz nieprzychylnie.

et Białostocki.

Zeromśnienie publiczne.

We wsi Chroboły, gminy Odrubniki wiec senatora Izyckiego po-
święcony sytuacji gospodarczej w kraju /50 osób/.

9/ Stronnictwo Chłopskie.

Stronnictwo Chłopskie nadało swej działalności charakter do
tego stopnia radykalny, że niejednokrotnie graniczy^{ła} ona z działalnoś-
cią czynników antypaństwowych. Wykorzystuje ona przedewszystkiem
niepomaganie życia gospodarczego wsi i stara się doszukiwać przyczyn
tych niedomagań w poczynaniach Rządu, które nieraz podnosi do
rozmyślnych działań na szkodę własności. Ostrze agitacji Stronni-
ctwa Chłopskiego zwraca się przedewszystkiem przeciwko podatkom i
zarządzeniom sanitarnym władz państwowej administracji ogólnej. Agi-
tację tą charakteryzuje dosadnie forasowanie przez posła Sawickiego i
jego mężów zaufania rezolucyj na wiecach, domagających się obniżenia
pensji urzędnikom i pracownikom państwowym i zmniejszenia wydatków
"na cele wojenne".

W dalszym ciągu współdziała Stronnictwo Chłopskie z PSL "Pi-
ast" w powiatach sokólskim i Białostockim, a ostatnio, opierając się do

stoskiego PPS. wypracowuje nowe metody działalności organizacyjnej i propagandowej, przy których należy mogłaby uzyskać z powrotem utracone placówki. Metody te zależne są od terenu i jego warunków lokalnych. Dzięki one dotychczas nieznaczące wyniki w bielskim okręgu przemysłowym, gdzie działalność PPS. w pewnych momentach nosi charakter masowy i bojowy. wskutek czego bielski okręg przemysłu drzewnego stał się nie jako terenem, na którym poczynania PPS. są wiernym odbiciem jej walki z Rządem w całym kraju. Na tym terenie PPS. usiłowała w dniu 27 października dokonać przeglądu i demoralizacji swych sił i w tym celu zapowiedziała ciem zgromadzeń publicznych na ten dzień w różnych miejscowościach powiatu bielskiego. Ze względu na to, że wytworzone przez PPS. nastroje wśród ludności nie dawały Urzędowi Wojewódzkiemu i Staroście Powiatowemu w Bielsku Podlaskim dostatecznej pewności, iż wspomniany wiec nie zostaną wykorzystane przez czynniki nieodpowiedzialne dla celów antypaństwowych, został wydany zakaz urządzania tych wieców.

W październiku zmocniony się stosunek PPS. do BBWR, którą specjalnie podenerwowało urządzenie wiecu przez posła Zielińskiego dnia 1. ub. w osiedlu B. kowień. Podenerwowanie to jest o tyle zrozumiałe, że zarówno BBWR, jak też PPS. a. Frakcja newolnocyńska znajdują doskonałe warunki i wprost olbrzymie możliwości prowadzenia pracy organizacyjnej i, że w praktyce tych warunków i możliwości, czego się dotychczas nie czyni, nie odpowiadały dotychczas o klasę PPS. na terenie województwa Bielskiego. Ze względu na to, wspomniany bowiem okręg jest obecnie jedynym ośrodkiem, z którego PPS. może czynić wypady na poszczególne powiaty województwa Bielskiego. Opierając się o ten ośrodek, PPS. pośrednio przez Świątek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego dąży do odzyskania utraconych wpływów w bielsostockim okręgu przemysłowym, niekiedy bezskutecznie, o czym świadczy fakt, że odbyto w październiku wyjeźdy do miast Miejskich w Kasilowie i Opatowie, gdzie jeszcze w maju

Grodziński.

Ruch organizacyjny.

31

Grodziński Komitet PPS. rozpoczął ostatnio akcję, zmierzającą do opanowania poszczególnych klasowych związków zawodowych i przeciwstawienia ich Garzecejańskiemu Zjednoczeniu Zawodowemu

0-0-0-0-0-0-0-0

3/ Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet.

32

Zebrań.

W Wołkowysku dnia 24 ub.m. walne zebranie Oddziału Powiatowego. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności zarządu i wybrano nowy zarząd.

Nowy oddział.

Związku powstał w Bielsku Podlaskim dnia 20 ub.m.

4/ Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół"

Obchód.

Oddział Towarzystwa w Białymstoku obchodził dnia 20 ub.m. uroczystość dziesięciolecia swego istnienia.

Zebrań.

W Bielsku-Podlaskim dnia 13 ub.m. walne zebranie lokalnego Oddziału. Wybrano nowy zarząd, składający się z sympatyków Stronnictwa Narodowego.

5/ Organizacje PW i WF.

Nowy Oddział.

W Bielsku-Podlaskim dnia 19 ub.m. zawiązał się żeński oddział PW i WF. liczący 14 członków.

6/ Stowarzyszenie oświaty robotniczej.

Nowy oddział.

W Białymstoku powstał oddział stowarzyszenia, do którego zarządu weszli członkowie PPS d.Frakcja Rewolucyjna.

7/ Chrześcijański Uniwersytet Robotniczy.

Zebrań.

W Grodnie dnia 21 ub.m. miejscowego koła w sprawach organizacyjnych.

8/ Związek Inwalidów Wojennych.

Zebrań.

W Grodnie dnia 20 ub.m. przy udziale delegata zarządu wojewódzkiego w Białymstoku. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie zarządu koła i wybrano komisję administracyjną, do której weszli sympatycy BBWR.

Ks. Piechulski jednak wobec wyznawców taktem, umiarem i przychylnym odnośnieniem się do ludzi, oraz tem, że za posługi kościelne nie pobiera żadnych opłat, wskutek czego stał się on dla ludności jaskrawym kontrastem w stosunku do ks. Mieczkowskiego proboszcza parafji Jelonekowskiej w powiecie ostrołęckim, opryskliwie i arogancko obchodzącego się z parafjanami i pobierającego niewspółmiernie wysokie opłaty za posługi kościelne.

Znaczne powodzenie akcji ks. Piechulskiego zmusiło ks. Mieczkowskiego do pobierania mniejszych opłat za posługi kościelne i zmiany swego stosunku do parafjan. Świadczy o tem fakt, że wyraził nawet chęć udzielania pożyczek drobnym rolnikom.

Dnia 15 ub.m. ks. Mieczkowski zgromadził przed kościołem w Jelonekach swych parafjan i począł wyjaśniać im szkodliwą działalność Polskiego Kościoła Katolickiego. W tym czasie przed kościołem zjawił się ks. Piechulski w otoczeniu zwolenników Polskiego Kościoła Katolickiego, którzy okrzykami zmusili ks. Mieczkowskiego do przerywania przemówienia. Ks. Mieczkowski, gdy mu przerwano przemówienie, zwrócił się do obecnego przed kościołem służbowo przodownika P.P. Recława z obsady posterunku w Ozerwinie, powiatu ostrołęckiego z uwagą, że przodownik Recław nie ma prawa wydalać się z granic swego powiatu, na co stojący obok szeregowy P.P. Miśkiewicz z obsady posterunku w Komorowie oświadczył ks. Mieczkowskiemu, że policjant nie może być ograniczony terytorjalnie w swych czynnościach służbowych i jako taki może pełnić te czynności zależnie od potrzeby także na terenie innego powiatu. Ks. Mieczkowski poczuł się obrażony tem oświadczeniem i pohnąwszy szeregowego Miśkiewicza, powiedział "jak się Panu nie podoba to i Pan może iść stąd".

Opisane zajście wykorzystywane było przez kler katolicki i Komuński tygodnik "Życie i Praca", który zamieścił artykuł p.t. "Agitacja hodowców pod opieką policji, oskarżający policję o udzielenie pomocy kolonnikom Polskiego Kościoła Katolickiego w ich wysiłku

nowiska odbudowy narodowej siedziby żydowskiej w Palestynie /300 osób/.

W Łomży dnia 25 ub.m. Posiej-Sjon urządziła odczyt zbiorowy n.t. "Problem Palestyny i zagadnienie robotnika żydowskiego". Mówcy Cukiersztajn Jakób i Markiewicz Izrael zarzucali Bundowi zdradę narodu żydowskiego, a w szczególności żydowskich mas pracujących /70 osób/.

Dnia następnego w Łomży Karajzman Bejnieszaj, Boalejsjonista z Warszawy wygłosił odczyt n.t. "Sojusznicy arabskich effendich w żydowskim ruchu robotniczym, Bund i Jewsekoja". Prelegent potępiał Bund i Jewsekoję za ich demagogiczne traktowanie sprawy odbudowy Palestyny. /300 osób/.

Odczyt ten Karajzman powtórzył dnia 27 ub.m. w Zambrowie /250 osób/.

W Łomży dnia 27 ub.m. organizacja bundowska obchodziła 32-lecie swego istnienia. Na odbytej w związku z ~~tem~~ akademii kilku mówców potępiało sjonizm i oświadczało, że Bund niema nic przeciwko temu, by sjonisci głosili swe prawdy religijne, ale nie może dopuścić do tego, by te prawdy używane były przez nich jako standardy polityczne /300 osób/.

Wiat Bielsk-Podlaski.

W Bielsku-Podlaskim dnia 19 ub.m. Karajzman Bejnieszaj wygłosił odczyt, jak wyżej w Łomży i Zambrowie /150 osób/.

W Bielsku-Podlaskim dnia 20 ub.m. Hatan Nuksbauum, współpracownik "Arbeiter Zeitung", zamieszkały w Warszawie, wygłosił odczyt o wydarzeniach palestyńskich. Potępiał Bund i zarzucał Anglii dwulicowość względem żydów. /150 osób/.

Wiat Wołkowyski.

W Wołkowysku dnia 26 ub.m. organizacja sjonistyczna urządziła odczyt o wydarzeniach palestyńskich, wygłoszony przez Blachera Zazara z Wołkowyska /300

Tenże oddział urządził odczyt na temat "Pisara czytelnik i współczesność" wygłoszony przez Daw-Ber Małkina w Warszawie /128 osób/.

W Grodnie Stowarzyszenie "Tarbut" odbyło dnia 22 ub. m. zebranie w sprawie propagandy na rzecz języka hebrajskiego.

Zjednoczenie Szkół Żydowskich w Białymstoku urządziło cztery zebrania w sprawach organizacyjnych i oświatowych / 100, 120, 160 i 150 osób/

St. Suwałki W Suwałkach dnia 20 ub. m. delegat Centrali Zjednoczenia Szkół Żydowskich Chaim Kardon wygłosił odczyt o świeckim szkolnictwie żydowskim w Polsce /250 osób/

St. Wołkowysk W Wołkowysku dnia 19 ub. m. oddział Zjednoczenia Szkół Żydowskich urządził odczyt o szkolnictwie świeckim. Odczyt ten zerwali sjonisci /350 osób/.

Życie zawodowe.

Łomżyński Związek Rzemieślników Żydów w Łomży dnia 10 ub. m. urządził odczyt, na którym omawiano rolę kobiety żydowskiej w walce socjalnej proletariatu żydowskiego.

St. Białostocki Związek Rzemieślników Żydowskich w Białymstoku urządził kilka zebrań poświęconych warunkom pracy robotników żydowskich zatrudnionych w zakładach lonkietniczych.

Życie sportowe.

St. Szczuczynski Istniejący w Grajewie Żydowski Klub Sportowy "Grajewianka" na wniosek jego prezesa, dnia 26 ub. m. na walnym zebraniu został rozwiązany. Fakt ten ilustruje małe zainteresowanie się społeczeństwa żydowskiego w Grajewie życiem sportowym.

VI V A R I A

1/ Zamknięcie państwowej szkoły mierniczej i leśnej w Łomży

Dnia 14 ub. m. pomiędzy Dyrekcją szkoły mierniczej w Łomży i uczniami tejże szkoły powstał konflikt na tle wprowadzenia przez Dyrekcję regulaminu dla uczniów mieszkających na stacjach prywatnych. W dniu 15 wyjechali do Warszawy Dyrektor szkoły inżynier Mejer i delegacja uczniów w celu przedstawienia sprawy w Ministerstwie W.R. i O.P., które po zbadaniu sprawy zawiesiło wykłady w szkole. Okoliczność tą starał się wykorzystać poseł dr. Czarniecki, który przyrzekł zainteresowanej młodzieży poruszanie sprawy w Sejmie. Po stronie młodzieży stanął również ks. biskup Łukomski, który zapowiedział interwencję u Pana Ministra W.R. i O.P. W dalszym rozwoju wypadków ~~roz~~ Stronnictwa Narodowego w Łomży wyszła inicjatywa przyjęcia z pomocą materialną młodzieży, aby mogła ona pozostać w Łomży i prowadzić dalszą walkę z Dyrekcją szkoły.

Dnia 29 ub. m. odbyło się posiedzenie Rady Miejskiej m. Łomży, na którym powzięto uchwałę domagającą się złagodzenia sankcji karnej, zastosowanej względem uczniów państwowej szkoły mierniczej i przemysłowo-leśnej. Uchwałę tę miała przedłożyć Panu Ministrowi W.R. i O.P. delegacja w składzie Prezesa Rady Miejskiej Miłukowskiego i posła dra Czarnieckiego. Ten ostatni w czasie obrad poprzedzających oficjalne posiedzenia Rady Miejskiej, ^{miast oświadczyć} że przedewszystkiem należy zwolnić dyrektora szkoły, inż. Mejera, należącego do obozu sanacji i że "O ile tak dalej będzie sanacja rządziła, to nie długo zaczniemy strzelać w żeb".

Sądząc z powyższego należy przypuszczać, że będą czynione zabiegi w kierunku wolnego zwolnienia młodzieży wspomnianej szkoły.

38

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

BB-I 2304/29 T

Białystok dnia 4 listopada 1929 r.

T A J N E P I L N E

sytuacyjne sprawozdanie
godniowe Nr. 1 za czas
od dnia 27 października
do dnia 2 listopada 1929 r.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

/Pan Dyrektor Departamentu II/

W W a r s z a w i e

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie ty-
godniowe Nr. 1 za czas od dnia 27 października do dnia 2 listo-
pada 1929 r.

W O J E W O D A :

Kiers

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda	w Wilnie,
" "	w Brześciu n/Bugiem,
" "	w Nowogródku,
" "	w Warszawie,
" "	w Tarnopolu,
" "	w Stanisławowie,
" "	w Lublinie,
Pan Prokurator przy Sądzie Apel.	w Warszawie
" "	" " w Wilnie,
" "	" " Okr. w Białymstoku,
" "	" " w Grodnie,
" "	" " w Łomży,
" "	" " w Suwałkach,
San. Referat Inform. D.O.K. III.	w Grodnie,
" "	IX. w Brześciu n/Bugiem,
" "	I. w Warszawie,
K.O.P. "Brygada Grodno",	
Urząd Sledczy w miejsc.	
wszystcy Panowie Starostowie Powiatowi	
Województwa Białostockiego.-	

WOJENNA PIASTOWKI

Nr 33. I 2304/29 T.

Wytek do 2 listopada 1929r

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 1
na czas od dnia 27 października do dnia
2 listopada 1929r.

I. Ogólna ogólna

W ruchu wyrotowym dostrzegano w ciągu tygodnia nastawie-
nie działalności poszczególnych organizacji komunistycznych i komu-
nistycznych na zorganizowanie szerokiej demonstracji antyreligijnych
w dniu 7 listopada, wykorzystanie szerzonych przez stronnictwa le-
galskie nastrojów opozycyjnych wśród robotników w celu wywołania
strajków i wreszcie przeprowadzenie w dniu 7-go listopada kampanji
antymilitarystycznej, która powetowała niedociągnięcia tegorocz-
nych kampanji pierwszosierniowej i pierwszowrzesniowej.

Jako charakterystyczny objaw przygotowań do wystąpienia
w dniu 7 listopada - podkreślam, że instancje centralne KPP i KPZB
położyły szczególny nacisk na konieczność wydania przez komuni-
styczne organizacje lokalne odezw i ulotek we własnym zakresie.

Ruch zawodowy uwiódł tendencje wśród robotników prze-
mysłu chemicznego, drzewnego i garbarskiego do podjęcia akcji cen-
nikowej, tendencje te jednakże mają charakter lokalny i nie wiążą
się przyczynowo z poczynaniami scentralizowanych związków i do-
wody.

Scentralizowaną akcją szerzenia nastrojów strajkowych
dostrzegłem jedynie ze strony ZZK, który zwołał na dzień 3 b.m.
zjazd okręgowy delegatów kół związku do Wilna. Zjazd ten, sądząc
z posiadanych przeze mnie informacji, skonkretyzuje nastroje pa-
nujące wśród pracowników kolejowych.

II Ruch wywrótowy.a/ Przejawy działalności elementów wywrótowych.1. Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.Powiat Białyst Podlaski.

Dnia 14 października w Siemiatyczach z racji powrotu z Białegostoku Cytuskiego Sendera, który podczas pobytu w Białymstoku kontaktował się z wybitną działaczką komunistyczną Brojman Blumę, odbył się w lokalu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego zebranie. Na zebraniu tam byli obecni Szczytnicki Symcha, siostry jego Fejga i Chana Kosowskie, Kat Galka, Szmulier Ela, siostry Frejda, Rejza i Chana Minkesówa, Wrona Enoch, Szmul Dąbrowski, Hise Josel, Moszko Kopyto, Enoch Siedzianowski, Kryś Ioto, Piśkar Jankiel, Gypelawicz Ioto, Garber Abram, Orliński Gołda i wielu innych / razem około 60 osób /, w chwili rozpoczęcia się zebrania do lokalu wszedł szeregowy policjant Wojtaszczyk w celu sprawdzenia charakteru zebrania. Na widok policjanta zebrani zaczęli uchylać tylnymi drzwiami. Szeregowy Wojtaszczyk udało się zatrzymać jedynie kilku z nich, nie znalazł jednakże przy nich nic kompromitującego.

Dostrzeżono dość ożywioną akcję nieproszką w Siemiatyczach. Akcją tą kieruje Dąbrowski Szmul, prezes miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego.

Dnia 24 października b.r. przebywali w Siemiatyczach przyjezdni działacze komunistyczni - Jegier Abram z Ciecha-

A Was, towarzysze żołnierze, trzyma się pod kłosem pod ponurą
wierką oficerów, w dzikiej dyscyplinie, że ako od stron rodzinnych
by zabić w was wszelką świadomość klasową, stworzyć bezmyślnych tę-
pych żołdaków - mięso armatnie. Was, bosych i nagich karmi się otru-
tą padliną, ostatnie gwoździe zabiera się na gramofony / 5 p.p. leg.
w Wilnie / na zabawki dla oficerów - za każdy sucharek, sjedzony nie-
na rozkaz kawałek godziną pod karabinem / 85 p.p. w Nowo Wilejce /
lub kilku metrowym biegiem / 19 p.a.p. / Za każde 70-groszowe pudełko
konserw - 2 tygodnie aresztu / Nowo-Wilejka /.

Na cóż więc idą pieniądze, wyciągnięte z krawędzi robotniczo-
chłopskiej. Nie dla robotników i chłopów i nie dla was towarzysze.

Faszystowska Polska wydała miliard złotych rocznie na budowę
tanków i armat, samolotów, fabryk gazów trujących i t.d.

Szykuje się gorączkowo do wspólnego z kapitalistami całego
świata, z Anglią socjal faszysty Mac Donalda na czele, napadu na
Związek Radziecki, by zdobyć jego olbrzymie bogactwa, ogromny rynek
zbytu, by poddać 150 miljonową masę robotniczo-chłopską pod ucisk
i wyzysk kapitalistyczny, by zniszczyć ostoję wachu rewolucyjnego
mas pracujących całego świata. Was, towarzysze, chce faszystowska
dyktatura użyć w pierwszym rzędzie do napadu na waszych braci robo-
tników i chłopów z ZSRR.

Towarzysze! Podnieć przeciw faszystów i ich wiernych lokaiów
socjal faszystów EPS, Bund, Ostrowskich i C-o, waszą walkę
z nimi. Za przykładem bohaterów garnizonu Lenin-
gradskiego, w razie wojny lub powstania proletariackiego zwróćcie
waszą rękę przeciw kapitalistom, obszarnikom i oficerom.

W dniu 7-go listopada w koszarach i na ulicy, bratając się
z robotnikami i chłopami, demonstrujcie waszą gotowość do walki z dy-
ktaturą faszystowską, do walki z terrorem oficerackim, ze zbrojeniami
wojennymi.

Powiat Grodzieński.

Wspomniany w komunikacie informacyjnym z dnia 18 b.m.

Nr BR II-2264/29 T. Wołotyński Zejdel powrócił dnia 16 b.m. do Brzostowicy-Wielkiej. Gdzie Wołotyński przebywał przez czas swej nieobecności w Brzostowicy-Wielkiej dotychczas nie stwierdzono.

Uzyskano informacje, że dnia 22 października b.r. w Brzostowicy-Wielkiej odbyło się zebranie Komitetu Rejonowego KPZB przy udziale delegatów poszczególnych komórek, obsługiwanych przez ten Komitet. Szczegóły podane zostaną w jednym z następnych sprawozdań.

Według uzyskanych informacji przez organa bezpieczeństwa publicznego powiatu grodzieńskiego, Rożko Nadzieja, córka Antoniego, lat 21, stała mieszkanka wsi Dzierniakowo, gminy Gródek w powiecie białostockim została delegowana przez OKKPZB Białystok w celach partyjnych do Białowieży. Rożko Nadzieja latem ubiegłego roku przebywała w Brzostowiczanych, gminy Brzostowica-Wielka u poszlakowanej o należenie do KPZB Wiery Nalejko.

Wreszcie otrzymano informacje, że mieszkaniec wsi Wierocieliszki gminy tejże nazwy, Aponik Mikołaj, karany przez Sąd Okręgowy w Grodnie 4-letniem więzieniem s.d.p. za należenie do KPZB w jesieni ub.roku wyjechał nielegalnie z Wierocieliszek do Rosji Sowieckiej i przebywa obecnie w Mińsku, skąd korespondował na ze swym bratem, Włodzimierz Aponikiem, zamieszkałym w Wierocieliszkach.

Powiat Suwalski.

W nocy z dnia 26 na 27 października b.r. w Suwałkach

wywieziono na przewodach telefonicznych dwa transparenty z napisami: "przec z rządem faszystowskim Piłsudskiego. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski - radziecki Niech żyje robotniczo-chłopska armia czerwona KKEPP Suwałki".

zamiast tego zmusić jedynie w świecie państwo proletariackie
 Z.S.S.R. Do tak odpowiedzialne w dniu 7 listopada. "My nie pójdziemy
 walczyć przeciwko robotnikom i chłopom rosyjskim, lech
 hamstwy swoje skierujemy przeciw rodnym obywatelom i burżuazjom.
 Przeczą z rządem faszystowskim Piłsudskiego i ich pachołkami! Przeczą
 z przysposobieniem wojny przeciw Z.S.S.R. Niech żyje 7 listopad
 Niech żyje rewolucja socjalistyczna! Niech żyje Z.S.S.R. Ojczyzna
 wszystkich pracujących! Niech żyje polska republika rad!"

Powiat Ostrołęcki. Dnia 26 października starszy posterunkowy Pyskko z ob-
 dy Posterunku P.P. w Troszynie, będąc służbowo we wsi Kleczkowo,
 gminy Troszyn wchodzi do mieszkania Szymonyka Józefa, gdzie zauwa-
 żył, że Jona tegoż, Marianna Szymonyk ukrywa jakieś druki.
 Przeszkodził temu szeregowi Pyskko, który odebrał od Szymonykowej
 egzemplarz wydawnictwa "Ozerwany Sztandar". W związku z tem szere-
 gowy Pyskko rozpoczął poszukiwania w mieszkaniu w celu ujawnienia
 ewentualnie przechowywanej literatury komunistycznej. W pewnym mo-
 mencie, Szymonykowa, korzystając z nieuwagi szeregowego Pyskko -
 podbiegła do kufelka, skąd wyjęła plik papierów i wrzucając do
 palącego się pieca, a kiedy szereg. Pyskko usiłował wyrwać z pieca
 palące się już papiery, Szymonykowa sagrowała mu drogę i oblała
 mu twarz gorącą wodą.

S/ FPB. - Lewica.

Powiat Białystocki.
 Ostatnim czasie w Białymstoku rozpoczął działalność
 na rzecz PPS-Lewicy Czesław Skłodźnik, pracujący w kontakcie
 z członkami obsady GKPBB Białystok. Zdaje on do pozyskania dla PPS-
 Lewicy robotników loty zakładowej uruchomionej w Białymstoku dnia
 23 września b.r.

Dnia 29 października b.r. z wyborów uzupełniających wstąpił
 do rady miejskiej m. Jędrzejko z listy PPS-Lewicy.

nych zasadach. Jako organizacyjną kieruje Sprawa i Zarząd, samemu
kierownikowi Białymostka, a nowo powołanemu białostockiemu w Wilnie, wyda-
lony w roku ubiegłym z klasy tej tegoż gimnazjum za działalność
antypaństwową. Ukazem z dnia 12 października /Białymostek, lipowa 6/
w którym mowa o tym, że...

b/ Wyrok sądowny.

Wyrokem Sądu Okręgowego w Białymostku z dnia 23 października
b.r. została skazana z art. 102 k.k. Lejzorowicz Maria,
funkcjonariuszka KURPUB, aresztowana dnia 23 lutego b.r. w poko-
jach meblowanych Kruglaka w Białymostku /- na 4 lata 6. więzienia z saldowaniem
2 miesięcy aresztu prewencyjnego.-

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokami z dnia 23 października b.r.
skazał z art. 102 k.k. Herssa Rachmiele Gasióra z powiatu ostrowskie-
go na 4 lata więzienia z saldowaniem aresztu prewencyjnego, zaś
współoskarżonego Gdala Waingarda z Łomży z braku dowodów uniewin-
nił.

13 45

nie się żydów do wypadków palestyńskich silna reakcja sjonistyczna na wystąpieniem swem przeciwko prelegentowi i organizatorom odczytu spowodowała bójkę, w której kilka osób zostało poszwankowanych wobec czego policja odczyt rozwiązała /100 osób/.

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Drzewnego.-

W Oczaj-Wej, powiatu białostockiego dnia 27 października b.r. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem kierownika Sekretariatu Okręgowego tegoż Związku w Białymstoku, Marka Dowgalskiego. Przemawiali Dowgalski i Wiktor Usenko, którzy obok spraw zawodowych podkreślali także przyczyny, które zmuszają, według ich oświadczeń, klasę robotniczą do negatywnego ustosunkowania się do osoby Marszałka Piłsudskiego i Rządu.-

Zawodowy Związek
Kolejarzy.-

W Białymstoku dnia 27 października b.r. odbyło się przy udziale wiceprezesa Zarządu Okręgowego Z.Z.K. w Warszawie, Maksyma zebranie lokalnego oddziału Z.Z.K., na którym omawiano konieczność wystąpienia kolejarzy o zmianę pragmatyki służbowej i ew. poparcia żądań w tej materji strajkiem, gdyby zaszcza tego potrzeba.-

Związek Zawodowy
Maszynistów.-

W Grodnie dnia 27 października b.r. zostali wybrani do nowego zarządu oddziału Związku Maszynistów Kolejowych : Wojciechowski Sławisław - prezes, Rogaczewski Jan - sekretarz, Kowalewicz Józef - skarbnik, Ciecierski Tomasz i Dziełyc Daonizy - członkowie.-

Związek Dozorców Domowych i służby domowej.-

W Grodnie dnia 24 października b.r. odbyło się walne zebranie członków oddziału Związku Dozorców domowych i służby domowej oraz Stowarzyszenia Oświaty Robotniczej pod przewodnictwem Olszewskiego Jana, sekretarza generalnego Związku Zawodowego

c/ Akcja cennikowa.

Powiat Szczeczyński. W Grajewie dnia 26 ub m walne zebranie oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego postanowiło domagać się od dyrekcji huty szklanej "Janina" wypłacenia zarobków robotnikom tejże huty za czas strajku i przyjęcia do pracy wydalonych robotników. Misztala i Dzieciątko oraz poprzeć ewentualnie żądania te strajkiem. -

Leszczyński Stanisław zgłosił zameldowanie, że mieszkańcy wsi Karasze-
 wo, gminy Wólka w powiecie suwalskim Bokuniewicz Zygmunt,
 Kamiński Franciszek, Woronko Józef i Anuszeko ułatwili ucieczkę do
 Niemiec czerem poborowym, uchylającym się od służby wojskowej.
 Według oświadczenia Leszczyńskiego Stanisława, zbiegający do Niemiec
 poborowi kierowani są do wsi Krzywok /Prusy Wschodnie/, gdzie otrzy-
 mują fałszywe dokumenty na dalszą podróż od Kupcyka Ottona. Bokunie-
 wicz i inni w powiecie suwalskim za ułatwienie ucieczki poborowemu
 pobierać mają 150 marek niemieckich. Dochodzenie w tej sprawie pro-
 wadzą organa bezpieczeństwa publicznego powiatu suwalskiego.

48

OTENODA BI-80: 1

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.1.

Nr.BB.I-2304/29 T.

la 2 listopada 1929r.

XIII. V a r i a

N e g a t y w n e . -

-----00-----00-----

-----000-----

X. Bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wypadki.

W Grodnie dnia 30 października b.r. stróż soboru prawosławnego przy ulicy Orzeszkowej podczas sprzątania tegoż soboru znalazł za obrazem około ołtarza 1700 gramów prochu myśliwskiego w opakowaniach państwowej fabryki prochu i materiałów kruszących w Zagożdżenie, 125 gramów prochu bezdymnego myśliwskiego w opakowaniu niemieckiej fabryki "Ruttwell", jeden granat ręczny polski bojowy /zaczepny/ w stanie dobrym, lecz bez zapalnika, zapalnik do granatu ręcznego francuskiego, 51 zapalników do granatów ręcznych, w czym 48 sztuk w czterech paczkach blaszanych z etykietą angielską. Zapalniki i proch owinięte były w kawałki gazety "Kurier Poznański" /numer z dnia 30 sierpnia b.r. / i "Gazety Warszawskiej" /numer z dnia 20 stycznia b.r. / Proch myśliwski opakowany był w jednej paczce kilogramowej, pięciu luźnych paczkach 100-gramowych i w dwóch paczkach, zawiniętych w cięgi papier do pakowania i owiązanych sznurkiem.

Ze względu na to, że syn stróża soboru Sergiusz Szewieruk był w Poznaniu na P.W.K. i, że brat jego, Szewieruk Mikołaj służył w Wojsku Polskim w 11 i 2 pułkach lotniczych, a także przez wzgląd, że z mieszkania stróża Szewieruka prowadzi wejście do zakrytych soboru - zostały przeprowadzone rewizje u Szewieruka Romana i jego synów. Rewizje te dały wynik negatywny, zakwestjonowano jedynie do przejrzania notatki, z których wynika, że Sergiusz Szewieruk należał do organizacji rosyjskich skautów im. Puszkina w Grodnie. Przesłuchany świadek Juszek Aleksander przez grodzieński oddział Ukrainckiego Komitetu Centralnego w R.P. zeznał, że pomiędzy kolonią emigrantów

związ ryby napadło 4 osobników, uzbrojonych w karabin. Napastnicy
zrabowali Konichorowi 2 złotych gotówką i 25 francuskich funtów ryb.
Jako sprawców napadu - Wiktora i Stanisława Lipińskich aresztowano
i przekazano władzom sądowym, zaś kaprala Gałęzkiego Henryka z 9 Dyonu
artylerji, stacjonowanego w Baranowieżach - przekazano żandarmerji
wojskowej w Siedlcach: owartego sprawcę napadu narazie nie ustalono.

Dnia 31 ub.m. w gminie Krzemienieckiej powiatu wołkowyskiego
zostały dokonane dwa napady rabunkowe przez dwóch nieznanych osobników
uzbrojonych w karabin obcięty i rewolwer, a mianowicie: 1/ na powra-
cającego farmaka z Wołkowyska Hipolita Mandzinka ze wsi Samojłowice
gminy Piaski około wsi Leonowicze, któremu zrabowano 150 złotych
z portfalem i 2 na powracającego z Wołkowyska Jana Oleśkiewicza
z rodziną ze wsi Leonowicze, w lesie wsi Ojcowo, któremu zrabowano
46 złotych gotówką i zakupy żywnościowe wartości około 60 złotych.
Pościg za bandytami zarządzone.

d/ Zatrzymanie.

W Andrzejewiczach, gminy Wsiołbów w powiecie wołkowyskim dnia
26 ub.m. został zatrzymany mieszkaniec Warszawy Sikora Józef, który
dnia 10 ub.m. wyjechał nielegalnie z Polski do Francji przez Belgię
rzekomo w celu poszukiwania pracy. Ponieważ Sikora jest poborowym
rocznika 1907, Konsulat R.P. w Paryżu, do którego wrócił się on
o pracę, wydał mu paszport zagraniczny bezpłatny i polecił natych-
miast wrócić do Polski. Podczas rewizji osobistej u Sikory znaleziono
1800 franków gotówką, które znalazł on jakoby na jednym z dworców
w Paryżu. Ze względu na sprzeczności w zeznaniach Sikory i fakt zna-
lezenia przy nim znaczącej gotówki - przekazano go do dyspozycji
Urzędu Śledczego na m.st. Warszawę.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok, dnia 11 listopada 1929 roku

HH-I 2391/29 T.

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 2 za czas
dnia 3 do dnia 9
listopada 1929 roku.

TAJNE - F I L M I
- - - - -

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
/Pan Dyrektor Departamentu II/

w Warszawie.
- - - - -

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 2 za
czas od dnia 3 do dnia 9 listopada 1929 roku.

WOJEWODA
[Signature]

Odpisy otrzymują:

- 1/ Pan Wojewoda w Wilnie
- 2/ " " w Brześciu nad Bugiem
- 3/ " " w Nowogródku
- 4/ " " w Warszawie
- 5/ " " w Tarnopolu
- 6/ " " w Stanisławowie
- 7/ " " w Lublinie
- 8/ Pan Prokurator przy S. S. w Warszawie
- 9/ " " " " w Wilnie
- 10/ " " " " Okr. w Białymstoku
- 11/ " " " " w Grodnie
- 12/ " " " " w Suwałkach
- 13/ " " " " w Łomży
- 14/ Sam. Referat Inform. D.O.K. III. w Grodnie
- 15/ " " " " IX. w Brześciu n/Bugiem.
- 16/ " " " " I. w Warszawie.
- 17/ K.O.P. "Brygada Grodno"
- 18/ Urząd Śledczy w miejscu
- 19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego.

QJF RDA 1208400KI

Nr BS.I 2391/29.T.

Dnia 9 listopada 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe nr. 2
za czas od dnia 3 do dnia 9 listopada 1929 r.

I. Sytuacja ogólna.

5 Dzień 7 listopada przeminął na całym terenie województwa Białostockiego bez specjalnych wydarzeń. Przebieg dnia wskazuje na znaczne osłabienie organizacji komunistycznych w strefie działania KPZB, i umiarkowanie się działalności tychże organizacji w strefie działania KPP. Charakterystycznym jest, że ogólne organizacje komunistyczne w akcji kolportażowej pozostawione zostały na dzień 7 listopada niejako same sobie, nie zostały bowiem zaopatrzone nawet w takiej ilości literatury aktualnej, jak to miało miejsce w okresach kampanji pierwszosiępnowej i pierwszowieśniowej.

W okresie przygotowań do kampanji obchodu dnia 7 listopada uwidoczniło się znaczne skomunizowanie oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Grodnie i oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Siemiatyczach, powiat bielskiego. Są to jedyne spostrzeżenia co do ruchu zawodowego, bardziej charakterystyczne, jakie nastąpiły mi okres sprawozdawczy jeżeli pominąć akcje przygotowania nastrojów strajkowych przez oddział ZZK w Łapach i oddziały Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Bielskim okręgu przemyślowym.

dot. przed opiszczaniem aktu oddziały Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Grodnie.

Dnia 7 b.m. przeminął na terenie powiatu grodzieńskiego zupełnie spokojnie. Więźniowie polityczni w więzieniu grodzieńskim odśpiewali międzynarodówkę i poprząpinali sobie czerwone kokardki.

Uzyskane informacje, że członkowie OKKPZB Grodno Wajzman Matla i Chaszcz Złata, które w pierwszych dniach października b.r. wyjechały do Warszawy w sprawach partyjnych, pracują obecnie w technice KCKPZB, przy czym Wajzman Matla m. jakoby zamieszkiwał w Warszawie przy ul. Muranowskiej Nr 32.

Powiat Bielsk-Podl.

W nocy z dnia 3 na 4 b.m. w osadzie Białowieża rozklejono na słupach telegraficznych i rozrzucono koło tychże słupów kilkanaście egzemplarzy październikowej odezwy KCKMKZB, traktującej o kampanji dnia 7 listopada.

Dnia 31 ub.m. w związku spowodowanym przez organa bezpieczeństwa publicznego powiatu białostockiego dochodzeniem w sprawie Giesner Zofdy i innych została zatrzymana w Narowie Roszko Nadzieja, córka Antoniego, którą przekazano z materiałami oskarżenia P. Prokuratorowi S. Okr. w Białymstoku.

Powiat Białostocki.

Dnia 4 b.m. został zatrzymany Frydman Symcha, syn Eli-Mowszy i Fejgi, poszukiwany przez organa bezpieczeństwa publicznego powiatu sokólskiego, za należenie do Komitetu Dzielnicowego ZMKZB w Sokółce.

Dnia 7 b.m. zostali zatrzymani Zajkowski Witold ze Starieli i Ostrowski Aleksander ze wsi Pisaki, gminy Michałowo. Pierwszy z nich został zwolniony dnia następnego natomiast co do Ostrowskiego wdrożono dochodzenie ze względu na to, że jest on poszukiwany przez organa bezpieczeństwa powiatu baranowskiego za działalność wyrotową. Zaznaczyć należy, że Ostrowski do niedawna

3/ Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski.

Powiat Grodzieński. Kierownik Sekretariatu Powiatowego BWRKP. w Grodnie, Stefanowicz Aleksander wyjeżdżał w sprawach partyjnych kilka razy na teren powiatu. W dni targowe przebywał w Grodnie, gdzie konferował z przyjeżdżającymi z powiatu działaczami białoruskimi.

Prenumeratorem pism białoruskich w powiecie grodzieńskim otrzymali w bieżącym tygodniu bezpłatnie drogą pocztową typónek "Białoruskaja Gazieta" /Nr. 2 z dnia 25 ub. m./ w którym większość artykułów uległa konfiskacji.

Na skutek uzyskania poufnych informacji, że Stefanowicz Aleksander nawiązał ścisły kontakt z działaczami KPZB w Grodzieńszczyźnie i Wileńszczyźnie organa bezpieczeństwa publicznego dn. 6 b.m. przeprowadziły w jego mieszkaniu rewizję, podczas której zostały znalezione i zakwestjonowane następujące druki: 1/ odpis pisma Zarządu Głównego TSB z dnia 19 ub. m. Nr. 235 do Stefanowicza z poleceniem przeprowadzenia akcji przygotowawczej do zwołania zjazdu okręgowego TSB w Grodnie i wyborów Zarządu Okręgowego; 2/ protest i żądanie /w językach polskim i białoruskim/ otwarcia w Grodnie Państwowej szkoły białoruskiej, adresowany do Pana Ministra W.R. i O.P. a podpisany przez Aleksaszyka, pracowników Magistratu m. Grodna: Jak A. Głumyina, S. Pataletę, Józefa Klimowicza, sekwestratora Magistratu m. Grodna, b. kromudowa, obecnie podejrzanego o należenie do KPZB. i innych; 3/ 19 egzempl. odezw posłów Dworcanina i Wołyńca do kół i Zarządów Okręgowych TSB. w sprawie zjazdu delegatów TSB, odbytego w Wilnie dnia 9 lipca b. r.; 4/ 12 egzempl. pisma Zarządu Głównego TSB. w sprawie uaktywnienia działalności kół TSB.; 5/ 24 egzempl. rezolucji nielegalnego zjazdu delegatów TSB. w Wilnie, odbytego dnia 12 maja b. r.; 6/ 41 egzempl. druku pt. "Przemówienie po-

55 射

$\text{O}=\text{C}-\text{O}-\text{C}=\text{O}$

Nr. BB.I-2391/29.T.

dnia 9 listopada 1929 r.

V. Stan Bezpieczeństwa publicznego.

a/ Większe pożary

Dnia 6 b.m. we wsi Pasynki, gminy Zabłudów w powiecie białostockim wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem spłonęło 15-cie stodół ze zbiorami. Straty wynoszą ponad 60 tysięcy złotych.

b/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ większych kradzieży	8.
2/ uszkodzeń cięka w Bójkach	6
3/ drobnych rabunków	3.
4/ zabójstw	1.

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym i kryminalnym zmianom nie uległ. Uwidoczniła się poprawa w stanie bezpieczeństwa publicznego pod względem kryminalnym w powiatach bielskim, wyszawieckim i komżyńskim.

WŁODA-BIAŁOSTOKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 2

AB I-2391/29.T.

9 listopada 1929 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

N e g a t y w n e .

0-0-0-0-0-0-0-0-0-

60
64

WOJEWÓDZKA BIAŁOSTOKA

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 3
za czas od dnia 10 do 16 sierpnia 1929 roku.

Nr BB. I 2423/29 T

akt. tok. dnia 16 listopada 1929 r.

I. Sytuacja ogólna

Dzień 10 listopada, na który organizacje komunistyczne przesunęły z dnia 7 b.m. wystąpienia zewnętrzne związku z obchodem 12 tej rocznicy rewolucji październikowej, przeminął na terenie Województwa Białostockiego zupełnie spokojnie, jeśli pominąć graniczące z antypaństwową działalnością inspirowane przez posła Dubois'a z PPS, wystąpienia w Białowieży i Hajnówce.

Przebieg dnia 10 listopada potwierdził wyrażone przeze mnie w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjnym spostrzeżenia, że organizacje komunistyczne w strefie działania KPZB, zostały pozbawione jednostek kierowniczych i przeto przynajmniej w najbliższym czasie nie są zdolne do podjęcia szerszych wystąpień i, że także organizacje w strefie działania KPP, uintensyfikują stopniowo swą działalność, co siłą rzeczy zmusi organa bezpieczeństwa publicznego do podjęcia względem nich w możliwie krótkim czasie odpowiednich represyj.

Następczo w bieżącym tygodniu przez ruch wyrotowy spostrzeżenia wskazują na znaczne przesunięcia w kierunku komunizmu wśród członków kilku Klasowych Związków Zawodowych w Grodnie i powiecie bielskim. W związku z tem Urząd Wojewódzki poczynił już odpowiednie kroki, mające na celu bądź izolowanie z tych związków elementów skomunizowanych, bądź też powodowanie rozwiązania traktowanych związków z uwagi na ich działalność,agrażającą bezpieczeństwu publicznemu.

II. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1. Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Wiat Grodzieński.

W związku z ujawnieniem dnia 4 b.m. w Grodnie w lokalu nowo utworzonego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego masówki komunistycznej i aresztowanie Szware Cywji o czym doniosłem w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr. 2, zostali w wyniku dalszych dochodzeń zatrzymani organizatorzy tej masówki Ela Aleksandrowicz i Szacki Chackiel, których przekazano z materiałami oskarżenia władzom sądowym. Zdołali zbiec przed zatrzymaniem Nowik Zelik, Walera Lejb i Godles Izrael. W czasie rewizji w lokalu wspomnianego oddziału Związku odnaleziono akta i korespondencje zamkniętego za działalność antypaństwową oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Grodnie, które w swoim czasie zostały przez zarząd oddziału ukryte, wobec czego nie uległy konfiskacie.

Dnia 7 b.m. więźniowie polityczni w więzieniu w Grodnie urządzili około godz. 9-tej rano kilkuminutową demonstrację, podczas której odśpiewali międzynarodówkę i wnieśli kilka okrzyków na cześć rewolucji. Spokój w więzieniu został przywrócony przez straż więzienną.

Dnia 7 b.m. około wsi Kowszowo, gminy Skidel wywieszono transparent z napisem w języku rosyjskim: "Niech żyje 12-cie rewolucji październikowej, precz z wojną przeciw ZSRR., precz z faszystowskim rządem, precz z Piłsudskim, niech żyje dyktatura proletariatu całego świata."

W związku z prowadzonym dochodem w sprawie tej, stosowanego względem robotników piekarskich chrześcijan przez zarząd zamkniętego na działalność antypaństwową oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego w Grodnie /punkt 3 sprawozdania/ zostały uzyskane informacje, dotyczące działalności antypaństwowej Zylberberga Arona i Streszko Bazyłego /areszowanych podczas likwidacji OKKPZB Grodno w okresie przed-pierwszomajowym bieżącego roku/ wśród robotników przemysłu spożywczego. Z informacji tych wynika, że Zylberberg Aron w marcu bieżącego roku w okresie kampanji przedwyborczej do Rady Miejskiej miasta Grodna urządzał zebrania członków i sympatyków KPZB. w lokalu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego w Grodnie. Tenże Zylberberg wspólnie ze Streszko Bazyłem i Abramem Cybulskim usiłował zorganizować w Grodnie demonstrację komunistyczną.

W toku dochodzenia w sprawie Zylberberga i Streszki stwierdzono, że Abram Cybulski w jesieni 1928 roku był jednym z organizatorów niedoszłej do skutku manifestacji komunistycznej w związku 11-tą rocznicą rewolucji październikowej.

Powiat Suwałski.

Dnia 10 b.m. w nocy w Suwałkach w posesji Nr 26 przy ul. 3-go Maja i w podwórzu posesji przechodniej przy ul. Kościuszki Nr. 50 znaleziono dwie paczki, zawierające 115 egzempl. odezw OKKPZB. z października b.r. p.t. "W dzień 7-go listopada wszyscy na demonstrację i wiece pod sztandarami Partji Komunistycznej" w języku polskim i żargonie i kilkanaście egzempl. ulotki w języku polskim i żargonie następującej treści. "Młodzieży pracująca! Robotnicy i chłopki! Wszyscy do aktywnej obrony Związku Radzieckiego - ojczyzny proletariatu międzynarodowego! Wszyscy pod sztandary Partji Komunistycznej do walki o obalenie dyktator

1/ Niech żyje 7 listopada, niech żyje ZSSR., niech żyje KPP., niech żyje Polska Republika rad. 2/ Niech żyje 7 listopada niech żyje ZSSR., wojna wojnie, niech żyje ZMK. i KPP. 3/ Niech żyje 7 listopada, niech żyje ZSSR., precz z wojną imperjalistyczną, niech żyje ZMK. w Polsce!

Ponadto na przestrzeni rozświetlenia tych transparentów rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy ozerwowych, lipcowych i sierpniowych odezw KOKPP. i KO ZMKwP

- o - o - o - o - o -

OKKPP. domaga polecił rejonowym i dzielnicowym instancjom partyjnym wydać we własnym zakresie następującej treści ulotki na dzień 7 b.m. "Komunistyczna Partja Polski. Do walki! Do demonstracji! Towarzysze i chłopci w dniu 7 listopada w dniu 12 letniej rocznicy zdobycia władzy przez robotników i chłopów ZSSR. wzywamy was do groznego przybycia na demonstrację. Musialie przybyć na demonstrację aby wykazać, że jesteście gotowi walczyć przeciw górującym podatkom, przeciw faszystowskiej reformie rolnej o ziemię bez wykupu, przeciw faszystowskiemu rządowi Piłsudskiego, rządowi kapitalistów i obszarników, o rząd robotniczo-chłopski. O rząd robotniczo-chłopski, musicie wystąpić do demonstracji, aby wykazać, że chcecie pójść za przykładem waszych braci robotników i chłopów ZSSR., którzy zdobyli fabryki i ziemię, gdzie praca chłopów jest zwolniona od wszelkich podatków, gdzie z roku na rok rośnie dobrobyt najszerszych mas ludowych. Towarzysze z nędzy i głodu mas miljonowych mas robotniczych i chłopskich. Rząd faszystowski wyosika olbrzymie sumy na budowę samolant, armat, fabryk gazów trujących przeciwko ZSSR. Ale nie tylko waszą krew, ale i was samych waszymi ciałami chce zdusić jedyne w świecie państwo proletariackie ZSSR. to też odpowiedźcie im w dniu 7 listopada. My nie pójdziemy walczyć przeciw robotnikom i chłopom rosyjskim lecz bagnoty swoje skierujemy przeciw rodnym obszarnikom

- 8 -

64 684

notatek / sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 2/ że prowadzą oni wybitnie antypaństwową działalność, niepozbawioną charakteru działalności szpiegowskiej. Stefanowicz został przekazany z materiałami oskarżenia władzom sądowym, które osadziły go w więzieniu.

Aresztowanie Stefanowicza i zamknięcie Sekretariatu wywołały ogromną konsternację wśród radykalnych działaczy białoruskich w Grodnie i powiecie grodzieńskim.

Bielsk Podlaski. Dnia 7 b.m. w Białowieży został zatrzymany Aleksandrowicz Adam lat 50 z zawodu szlifarz, pochodzący ze wsi Gryszakany pow. brasławskiego, który w dniu 6 b.m. agitował wśród robotników, mówiąc im, że "Niedaleki czas, kiedy robotnicy i włościanie w Polsce będą rządzić burżujów, tak samo jak w Rosji i zaprowadzą taki sam porządek, jak w Rosji". Zatrzymanego Aleksandrowicza przekazano w dniu 8 b.m. z materiałami oskarżenia władzom sądowym, które osadziły go w więzieniu do czasu złożenia przez niego kaucji w wysokości 200-tu złotych.

BWRKP. nadesłał do zamieszkających w gminie Narew byłych członków BWRHromady kilkanaście egzemplarzy odezwy, omawiającej rocznicę rewolucji październikowej.

Wołkowyski. BWRKP. nadesłał radykalnym działaczom białoruskim w powiecie wołkowyskim egzemplarze odezwy p.t. "Do pracujących włościan i robotników Zachodniej Białorusi" poświęconej rewolucji rosyjskiej, a ponadto pod adresem M. Goba w Swiskoczy egzemplarz gazety "Sowieckaja Białoruś" egzemplarz "Pracy" i trzy egzemplarze miesięcznika "Wolnaja Dumka".

Wyroki sądowe.

Dnia 11 b.m. Sąd Okręgowy w Grodnie rozpatrywał sprawę z oskarżenia o przestępstwa antypaństwowe braci Łukasza, Mikołaja i Platona Korszakowskich, mieszkańców wsi Żółtko, gminy Jezierzy w powiecie grodzieńskim, oskarżonych z art. 132 K.K., oraz Elgina Abrama, aresztowanego w dniu 17 stycznia b.r. "transportem literatury komunistycznej na stacji kolejowej w Grodnie, oskarżonego z art. 102 K.K. Po rozpoznaniu sprawy Sąd uniewinnił braci Korszakowskich, zaś sprawę Elgina Abrama odczytał na dzień 13 b.m., a to celem stwierdzenia poczytalności oskarżenia.

65
81

Nr. 2423/29

16 listopada 1929 roku

III Ruch zawodowy

a/ Klasowe Związki Zawodowe

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Drzewnego

Dnia 9 b.m. w Siemiatyczach elementy komunizujące usiłowały urządzić nielegalne zebranie w lokalu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Zebranie to zostało w zarodku rozwiązane /powiat bielsk-podlaski/

W najbliższym czasie odbędzie się odsłonięcie sztandaru oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Nurcu, gminy Milejowice w powiecie bielskim. Na uroczystość odsłonięcia sztandaru przybyć ma poseł Dubois.

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Szkłanego

Dnia 10 b.m. w Grajewie odbyło się zebranie członków Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szkłanego. Przemawiali prezes Engelhart Henryk, Jan Kaczmarczyk i Gieślak Władysław, którzy nawoływali zebranych /40 osób/ do zerwania umowy zbiorowej z zarządem huty "Janina" i podkreślali konieczność domagania się od tegoż zarządu podwyższenia stawek zarobkowych do norm przyjętych w hucie szklanej "Kara" w Piotrkowie...

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Spożywczego

Dnia 5 b.m. wśród b.członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego, zamkniętego za działalność antypaństwową, nastąpił rozłam a mianowicie od dotychczasowego kierownictwa oddziału odłączyła się grupa chłopska /34 osoby/ z Sidorowiczem Janem i Srostakiem Kazimierzem na czele którzy wystąpili o legalizowanie Związku...

Związek Zawodowy Majstrów i Nadzorców państwowej fabryki wyrobów tytoniowych w Grodnie postanowił ostatnio zbliżyć się do BBWzR. Na zebraniu Związku dnia 9 b.m. zdecydowano, że dwuletnia praca Związku pod kierownictwem Ch.D. nie dała jego członkom żadnych korzyści, wobec czego upoważniono zarząd do nawiązania kontaktu z BBWzR. i złożenia oświadczeń, że Związek deklaruje się na rzecz współpracy z Rządem.

c/ Akcja cernikowa.

W sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr.2 doniosłem, że dnia 4 b.m. zakończył się przegrany robotników strajk w fabryce zapakowanej "Marjos" w Grodnie. Obecnie dostrzeżono, że Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe, inspirowane przez posła Bukjana z Ch.D., chcąc zmusić dyrekcję fabryki do przyjęcia żądań ekonomicznych robotników, a tem samem pozyskać dla siebie wśród nich wpływy, postanowiło systematycznie urządzać strajki włoskie robotników wspomnianej fabryki.-

d/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 15 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 3933 osób, a mianowicie:

powiat:	ilość:	Bezrobocie dnia 8 b.m.	Zmniejszenie:	Wzrost:	Pobiera zapomogi:
Augustowski	48	48	-	-	25
Białostocki	2386	2530	144	-	441
Bielsk-Podl.	310	310	-	-	83
Grodziński	807	839	-	50	82
Łomżyński	153	270	117	-	27
Ostrołęcki	3	4	1	-	-
Ostrowski	13	13	-	-	-
Żuławski	41	42	1	-	21

OWIĘCZKA BIAŁOSTOCKA

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 3

Nr. RB. I-2423/29 T.

nia listopada 1929 roku.

IV. Strajki.

Strajk robotników
huty szklanej w
Grajewie.

Dnia 4 b.m. 18 robotnicy huty szklanej "Janina" w Grajewie
przerwali pracę na przeciąg dwóch godzin na znak protestu
przeciwko wydaleniu z pracy przez zarząd huty robotników
Mieczysław Misztuli i Piotra Dzieciatko. Zarząd huty pod
groźbą dalszego strajku przyjął z powrotem wydalonych do
pracy, jednakże Mieczysław Misztula sam zrezygnował z pracy
we wspomnianej hucie i wyjechał z Grajewa.

Strajk robotników
garbarskich w
Skidlu.

Trwający od dnia 28 ub.m. strajk robotników garbarskich
w Skidlu, powiatu grodzieńskiego nie został dotychczas
zlikwidowany.

-16-

RR 68 2423/2

dnia 16 listopada

Odpowiednie zarządzenia w tej materji na terenie Województwa Białostockiego zostały wydane.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

OWA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3

BP. I-2423/29.T.

16 listopada 1929 r.

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

- Negatywne. -

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

WŁADA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 3.

BB.I-2423/29.T.

16 listopada 1929 r.

VIII. V A R I A .
-3-3-1-1-1-1-1-1-1-

Dnia 11 b. r. w Białowieży pod wpływem niemal antypaństwowych i demagogicznych wystąpień tamże dnia poprzedniego, poska Duboisa została zerwana z budynku kolejek dojazdowych tartaku państwowego "Stoczek" i wrzucona w błoto flaga państwowa, a równocześnie obrzucona kamieniami i błotem druga flaga, umocowana na dachu wspomnianego budynku. W tymże mniej więcej czasie zostały zerwane i podeptane w błocie dwie inne flagi, wywieszone na budynkach prywatnych w Białowieży. Jako winnych popełnienia tego przestępstwa zatrzymano i przekazano z materiałami oskarżenia władzom rządowym Wasiliewskiego Adama i Ryszczewskiego Jana, członków komitetu miejscowego PPS. w Białowieży. Podejrzani o współudział przy zrywaniu flag Klesko i Michalski, mieszkańcy Hajnówki zdołali narazie ukryć się.

Wasilowski i Ryszczewski będą odpowiadali z art. 129 K.K.-

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

71675

WOLA BIAŁOSTOKI

Białystok 23 listopada 1929 r.

US 12477/29-1.

TAJNE P I L N E.

sygnalne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 4 za okres
dnia 17 do dnia 23
listopada 1929 roku.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
/ Pan Dyrektor Departamentu II/

W WARSZAWIE

Przebieg sygnalne sprawozdanie tygodniowe Nr. 4
za okres od dnia 17 do dnia 23 listopada 1929 roku.

Za W O J E N N O S Ą

Reingarten
/Reingarten/

sygnalizacja

Naczelnik Wydziału Resp. Publ.

Gen. Wojewoda	w Wilnie	
"	w Brześciu n/Bugiem	
"	w Nowogródku	
"	w Warszawie	
"	w Tarnopolu	
"	w Stanisławowie	
"	w Lublinie	
Gen. Prokurator	przys. Nadz. Apel	w Warszawie
"	"	w Wilnie
"	"	Okz. w Białymstoku
"	"	w Łomży
"	"	w Grodnie
"	"	w Suwałkach
Gen. Ref. Inform.	D. G. R. III	w Grodnie
"	IX	w Brześciu n/B.
"	I	w Warszawie
Gen. Wzrostu	Grodzie	
Gen. Służby	Włajawa	
Gen. Poczty	Staszów	
Gen. Poczty	Białystok	

I. Sytuacja ogólna.

Dostrzeżony w ubiegłym tygodniu proces komunizowania się osłonków kilku klasowych związków zawodowych w powiatach grodzieńskim i białym został częściowo zahamowany zarządzeniami sąbójnymi gawczymi. Proces ten pozostaje w przyczynowym związku z ogólnie dostrzaganą akcją KPZB, mającą na celu budowanie t. zw. lewej opozycji w organizacjach legalnych. Akcja ta była w bieżącym tygodniu jednym z najważniejszych przejawów ruchu wywrotowego, który ponadto w powiatach białostockim i grodzieńskim obejmował widoczniej niż w poprzednich okresach sprawozdawczych Towarzystwo Szkoły Białoruskiej, a w powiecie ostrowskim uwewnętrzniała kampanję KPP na rzecz wysyłania delegacji robotniczych do ZSRR.

Nastawienie działalności KPP i KPZB szło po linii podniecania i wykorzystywania nastrojów strajkowych w uprzemysłowionych ośrodkach Województwa Białostockiego i zorganizowania lokalnych technik kolportażowych, które zapobiegały braku aktualnych wydawnictw partyjnych do kolportażu w terenie i przygotowywały działalność poszczególnych organizacji wywrotowych do warunków lokalnych.

Nieznaczny w przejawach zewnętrznych ruch zawodowy osłonków w powiecie grodzieńskim tendencje robotników garbarskich do podjęcia akcji cennikowej i wariant wpływów PPS i Frakcji Rewolucyjnej na granice ruchu zawodowego w Grodnie.

Na rynku pracy notowany był nieznaczny wzrost bezrobocia /w okresie od dnia 15 do dnia 22 b. m. Liczba bezrobotnych na terenie Województwa Białostockiego wzrosła z 3723 do 3954 /

istotnie przebywała w Mińsku przypuszczać należy, że Kapłan
Genia przybyła do Polski także w celach szpiegowskich.

Powiat Białostocki.

Ustalono, że Czesław Zedda vel "Szczepana", ps. "Zina" i
technik ZEK Szuster Hircz, o których aresztowaniu i osadzeniu
decyzją władz sądowych w więzieniu donosili w poprzednich
sprawozdaniach tygodniowych, stanowili komitet redakcyjny OKFEB
Białystok, do którego wchodził także Psachja Chackiel, Rathaus
Rachel i Rotszyl Sora. Przygotowane przez ten Komitet "listo-
padówki" /odezwy okolicznościowe na dzień 7 b.m./ przechowywane
były przez ps. "Zina" w miejscu jej tylko wiadomym, wobec czego
wskutek aresztowania ps. "Ziny" do kolportażu nie poszły.

Dnia 19 b.m. w wyniku przeprowadzonej rewizji u Psachje
Chackiela znaleziono taśmę szpiegograficzną, na której odbijane
były ulotki o których kolportażu informowała w poprzednich
sprawozdaniach tygodniowych. Dnia 21 b.m. Psachje wraz z mater-
jał^{mi} oskarżenia został przekazany władzom sądowym, które osadziły
go w więzieniu. W wyniku dalszych dochodzeń dnia 22 b.m. zostali
zatrzymani pod zarzutem działalności antypaństwowej w Białymsto-
ku Habinowicz Naftali i Lizański Aron, którzy przekazani będą
władzom sądowym.

Dostrzeżono ostatnio usilne dążenie OKFEB Białystok do
stworzenia silniejszej komórki partyjnej w Zarządzie Okręgowym
TSD w Białymstoku. Jądro niejako tej komórki stanowił m. in. Na-
dzieja Hojsak ps. "Wiera", Nadzieja Rożko ps. "Szarka" i Rachel
Rathaus ps. "Jhaja", z których pierwsze dwie zostały aresztowane,
zaś Rathausówna zdążyła narazie zbiec.

Wreszcie ustalono, że obecny instruktor OKFEB ps. "Hircz"
który w swoim czasie był członkiem obnady OKFEB Białystok

74 88

nia, władzom sądownym, które zastanowiły się nad jego jako-
ścią zapobiegawczy karą w wysokości 500 zł.

Łódźski.

OKKP delegował ostatnio do obsady OKKP Łódź instruktora
płaknego, co do którego bliższe dane prześlę w oddzielnym spra-
wozdaniu.

3/ Białobruski Włodzisławski Robotniczy Klub Poselski.

Grodziński.

Po aresztowaniu kierownika Sekretariatu BWRKP w Grodnie
Stefanowicza Aleksandra i zamknięciu tegoż Sekretariatu BWRKP
zdążyła konsekwentnie do zorganizowania Zarządu Okręgowego TSB
w Grodnie, który mógłby prowadzić działalność wyrotową w myśl
jego wskazań.

4/ P P S Lewica.

Białostocki.

W wyniku dochodzeń w sprawie Rożkówny i innych stwierdzo-
no, że kierująca ostatnio Komitetem Miejskim PPS Lewicy w Biał-
ymstoku Kuleszówna Esfira, ps. "Fira" była członkinią KPZB, i
działalność swą w PPS Lewicy traktowała li tylko jako odzwier-
ciedlenie do KPZB.

Kuleszówna wyszła w swoim czasie Rożkównę w celach
partyjnych do rejonu Brzostowicy w powiecie grodzieńskim, a
ostatnio do Narawki w powiecie bielskim. W akcji kolportażowej
na rzecz KPZB Kuleszówna posługiwała się Zajtkowskim Witalju-
szem, ps. "Kostek", który m.in. przewoził literaturę komunistycz-
ną do Supraśla dla miejscowej działaczki KPZB ps. "Estery" i
członkini PPS Lewicy Dargiewicz. A ci z kolei kolportowali tę
literaturę w środowiskach i sympatyków KPZB. W końcu październ-

75 22

za posługiwanie się podróbnym dowodem osobistym z wiedzą, że dowód ten jest fałszywy - ze zmniejszeniem kary o 6 miesięcy na mocy amnestji i z zaliczeniem aresztu przewencyjnego od chwili aresztowania Makosieja Jana, mieszkańcy Pałatkowo gminy Hosińca Sytego Witaliego, mieszkańcy Bondary, gminy Jesiery i Mikaszewskiego Konstantego, mieszkańcy Zarubioze gminy Mława - na 5 lat o. w. każdego z zaliczeniem aresztu przewencyjnego, Szmitzielskiego Abrahama, Sienkiewicz Małkę, mieszkańców Grodna, Sawickiego Nikołaja ze wsi Zarubioze i Epsztejna Chaima z Wołkowyska na 4 lata o. w. każdego z zaliczeniem aresztu przewencyjnego od czasu aresztowania. Współoskarżony Kantorowicz Eli, mieszkaniec Grodna został uniewinniony ^{sprawa} zaś Bibem Lejba mieszkańca Sokółki oskarżonego w tej-że sprawie została umorzona ze względu na to, że został on skazany dnia 28 stycznia b.r. przez Sąd Okręgowy w Białymstoku na 6 lat o. w. Wszyscy oskarżeni podczas rozprawy zachowywali się wyzywająco i przeszkadzali okrzykami zeznawać świadkom oskarżenia.

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 18 b.m. skazał Elgina Abrahama, mieszkańca Grodna, oskarżonego z art. 102 K.K. na 1 rok więzienia /zaknięcie w domu poprawczym dla nieletnich/ z zaliczeniem 10 miesięcy aresztu przewencyjnego -

Sąd Okręgowy w Białymstoku dnia 21 b.m. rozpatrywał sprawę oskarżonego z art. 102 K.K. Strielmuka Jakóba, który został uniewinniony

9 76 90
zaocznych, ażkow, nie prawników

Związek Zawodowy
Dozorców Domo-
wych

W Grodnie dnia 17 b.m. odbyło się zebranie członków Oddziału Związku Zawodowego Dozorców Domowych /PPS d. Frakcja Rewolucyj-
na/ pod przewodnictwem Uskowa Arseniusza /50 osób/. Po omówieniu
aktualnych spraw zostali wybrani do Zarządu Oddziału: Zmajlik Kon-
stanty prezes, Augustynowicz Karol wiceprezes, Harasimowicz
Jan skarbnik i Harasimowicz Józef sekretarz. Na zebraniu tem
poseł Polakiewicz wygłosił przemówienie w sprawach organizacyjnych
Związku.

Związek Zawo-
dowy Robotników
Przemysłu Odzie-
żowego

Na prezesa Oddziału Związku w Krynkach powiatu grodzieński
go został wybrany Furje Ajzyk, dotychczas politycznie nie podejrze-
ny.

Związek Zawodo-
wy Robotników
Przemysłu Spo-
żywczego.

Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 3.

W związku z wszczęciem dochodzenia w sprawie działalności
Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego
w Grodnie bez uprzedniego powiadomienia władz o otwarciu Oddziału
w myśl wymagań art. 2 ustawy z dnia 4.VIII.1923r. - stwierdzono
że Związek ten w dniach 15 i 16 b.m. zebrania organizacyj-
ne nielegalnie. Organizatorów tych zebrań Gołuba Kazimiera, sekre-
ta i faktycznego kierownika Oddziału, Szostaka Kazimierza, p-
zesa, Rubinowicza Izraela - skarbnika i Żuka Włodzimierza, człon-
ka Zarządu pociągnięto do odpowiedzialności karnej. Ponadto
przebiegło wym. nion n w do tego dochodzenia z art. 124 cz. II K.K.
z tej racji po pomimo rozwiązania Oddziału na mocy decyzji Sądu
Okręgowego w Grodnie z dnia 31.VIII.1929r. na działalność antytypo-
stwową. Oddział ten nie zaprzestął działalności związkowej

WENODA BIAŁOSTOCKI

Nr BB I-2471/29 T.

na 23 listopada 1929

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 4.

IV. Strajki

Strajk robotników
garbarskich w Skidlu.

Trwający od dnia 28 ub. m. strajk robotników garbar-
skich w Skidlu, powiatu grodzieńskiego - został definity-
wnie zlikwidowany dnia 20 b. m. Strajkujący przystąpili
do pracy na poprzednich warunkach.

78 892

które z powodu ciemności chybiły.

Dnia następnego Mężyński został ujęty i p. wskazany w są-
dzim sądowym, które osadziły go w więzieniu.-

b/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

- 1/ czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P. - 3;
 - 2/ fałszowania monet - 2;
 - 3/ uszkodzeń ciała w bójkach - 4;
 - 4/ zabójstw w bójkach - 2;
 - 5/ drobnych rabunków - 1;
 - 6/ większych kradzieży - 8.
- c/ Ocena ogólna.

Coraz częściej powtarzającym się zjawiskiem są bójki na zabawach pod wpływem alkoholu. W powiatach grodzieńskim i białostockim notowane są dość liczne kradzieże domowe, co do których zachodzi uzasadnione skądinąd podejrzenie, że kradzieże te najczęściej są symulowane w celu otrzymania sum ubezpieczeniowych.-

Pod względem politycznym nastąpiła znaczna poprawa w stanie bezpieczeństwa publicznego w powiatach grodzieńskim, wołkowskim i białostockim.

Podniecenie umysłów ludności w Białowieży i Hajnówce powiatu białskiego, spowodowane wypadkami, jakie miały miejsce w dniach 10 i 11 b.m., zmalało w ostatnich dniach do minimum wskutek zarządzeń władz i przeciwdziałania agitacji P. z strony czynników porządkowych.-

dnia 23 listopada 1929 r

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

W dniach 15 i 16 b.m. Sąd Okręgowy w Suwałkach rozprawił sprawę z oskarżenia przeciwko dywersantom litewskim Piotrowi Szerysowi i Piotrowi Sakowiczowi, oskarżonym z art. 49, 455 ustęp 8, 51 i 457 cz II K.K. o organizowanie zamachu zbrojnego na osobę Popławskiego Józefa prezydenta Komitetu Wykonawczego Socjał. demokracji litewskiej na emigracji w Wilnie, przyczem skazał Szerysa na 10 lat ciężkiego więzienia i Sakowicza na 6 lat c.w.

Szerys i Sakowicz zostali ujęci z bronią w ręku dnia 30 maja b.r. we wsi Wojtkiemie, gminy Sejwy w powiecie suwalskim, dokąd przeszali z Litwy.

0 0 0 0 0

80 84

OFICJA BIAŁOSTOKA

Białystok, dnia 30 listopada 1929 roku

33.112533/29 T.

Wzrostowe sprawozdanie
tygodniowe Nr. 5 za czas
dnia 24 do dnia 30
listopada 1929 roku.--

T A J N E - P I L N E .
-:-:-:-:-

Do

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.

W a r s z a w i a .
-:-:-:-:-

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 5
za czas od dnia 24 do dnia 30 listopada 1929 roku.--

W O J E W O D A :

Kieraj

listy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie
" " w Nowogródku,
" " w Brześciu nad Bugiem,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie,
" " " " w Wilnie,
" " " " Okr. w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży,
San. Ref. Inform. D.O.R. III. w Grodnie,
" " " " IX. w Brześciu nad Bugiem,
" " " " I. w Warszawie,
L.O.F. "Brygada Grodno",
Urząd Śledczy w miastach,
Wojew. Powiatu Starostwo Powiatowe
Województwa Białostockiego --

H.F.

I. Sytuacja ogólna.

Ruch rewolucyjny w okresie sprawozdawczym został znacznie przytępiony zlikwidowaniem w Białymstoku egzekutywy OK.KPZB.Białystok, co w dalszej konsekwencji spowodowało ucieczkę z Białegostoku kilku wybitniejszych działaczy komunistycznych i zahamowanie pracy na KC.KPZB., zmierzających do odbudowy wspomnianego OK.-

Uzyskane w bieżącym tygodniu informacje konfidencyjne, choć wiarygodne, pozwalają przypuszczać, że teren Województwa Białostockiego, a szczególnie partyjny okręg grodzieński włącznie z powiatem wołkowyskim staną się w najbliższym czasie nie jako przeszkodą, na której KC.KPZB. będzie usiłował odrestaurować swe instancje centralne/technika i egzekutywa/. W przyszłości związku z tym zarządzą odpowiednio odroczenia, które mają na celu sparaliżowanie tych usiłowań.

Podkreślamy w poprzednich sprawozdaniach proces komunistowania się kilku klasowych związków zawodowych został sparaliżowany o tyle, że akcja prześladowcza organów bezpieczeństwa publicznego w odniesieniu do tych związków dała pozytywne wyniki, wykorzystywane obecnie przez czynniki proruskowskie działające na gruncie ruchu zawodowego.

Ruch zawodowy nie następuje już tak bardziej charakterystycznych spotrzeżeń, jeżeli chodzi o tocząca się w Grodnie pomiędzy PPS i PPS.d.Fraker. Rewolucyjna walka o wpływy wśród robotników przemysłowego i wyniki Sekretarza Okręgowego PPS. w Białymstoku,

II. Ruch wyrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1. Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Wzrost Grodzieński.

Osłonek organizacji komunistycznej w Skidlu, Pincka Iarek wystąpił z tejże organizacji i zamierza wyjechać do Palestyny. Główny osłonek KPZB. Szapiro Chaim-Lejb, mieszkający w Skidlu powołany został ostatnio na skarbnika lokalnej organizacji komunistycznej, co wiąże się pryncypowo z zamierzeniami tejże organizacji, idącymi w kierunku oparcia organizacji sjonistycznej. Wprzejęta o tam organizacja sjonistyczna z dużą ostrożnością odnosi się do nowo-przejmowanych członków --

Wzrost Białostocki.

/Widz. sygnacyjne sprawozdanie Nr. 4/.

W toku dalszych dochodzeń ustalono, że w mieszkaniu Litwackiego Arona, zamieszkującego w Białymstoku przy ulicy Komowej Nr. 8 odbywały się konferencje i posiedzenia OK KPZB. Białystok, na które uczestniczyli m.in.: Krupiecka Bala ps. "Prawdziwa" funkcjonariuszka OK KPZB, aresztowana w kwietniu b.r. b. sekretarz OK KPZB. Białystok Eksztajn Józef ps. "Stary" Rabinowicz Naftali ps. "Tola", osłonek OK KPZB. Białystok Perelstajna Nadzia b. sekretarka OK Mopru Białystok i Borówko Michał, osłonek OK KPZB. Białystok.

Decyzją Sądziwego Siedzącego Sędziowskiego Sądu Okręgowego w Białymstoku Litwacki Aron i Rabinowicz Naftali zostali osadzeni w więzieniu.

W konferencji tej wzięli udział pp. "Rina" delegaci poszczególnych komórek partyjnych i młodzieżowych z rejonu przedstawiciel TSB. Trofimowicz ze wsi Krynki prawdopodobnie delegat KO KPZB. wzięli udział KO KPZB.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0

Komitet wiejski w Białymstoku wydał w pierwszych dniach listopada odezwę na powiałocho odeszłą p.t. "Prawda o Bogdanowszczyźnie w więzieniu białostockim. Do wszystkich robotników i chłopów, której odpis załączam."

2/ Komunistyczna Partja Polaki

wiat Łomżyński.

Dnia 19 b.m. w czasie demonstracji komunistycznej w Warszawie została postrzelona znana aktywiстка komunistyczna w Łomży Gorfinkel Estera, której przebywanie w Warszawie donosiłem w swoim czasie. W związku z tem dnia 21 b.m. w mieszkaniu jej w Łomży przy ul. Rządowej Nr. 22. przeprowadzono rewizję z wynikiem negatywnym. Tegoż dnia dokonana została rewizja w Łomży przy ul. Dwornej 73 w mieszkaniu rodziców Samuela Goldszaina, studenta Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rewizja ta pozytywnego wyniku nie dała.

3/ Aresztowania

Dnia 13 b.m. na skutek zarządzenia P. Prokuratora Sądu Obojowego w Białymstoku został aresztowany i oddany do więzienia w Białymstoku wybitny działacz komunistyczny Gmeljanuk Stefan, mieszkający wsi Sypniewa, gminy Jrodzisk w powiecie białskim, co do którego wypracowano się wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie wskazujący go na karę jednego roku więzienia.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0

pod przewodnictwem Pasiaka Leona. Omawiano sprawy organizacyjne /50 osób/.

Wzrost Rada Klasowych Związków Zawodowych

W Białymstoku dnia 23 b.m. pod przewodnictwem Marka Dowgalskiego odbyło się posiedzenie Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych na którym postanowiono zorganizować przy Radzie sekcję kulturalno-oświatową.

Na powtórnym zebraniu Rady dnia 25 b.m. postanowiono wystąpić z protestem przeciwko mianowaniu dr. Szaykowskiego Komisarzem Powiatowej Lasy Chorych w Białymstoku.

Związek Zawodowy Motocyklistów.

W Białymstoku dnia 24 b.m. odbyło się zebranie Związku. Po przemówieniach Wileńczyka Mieczysława, Praytuży Józefa i Kuszyńskiego Aleksandra postanowiono wypowiedzieć się przeciwko przyłączeniu się do scentralizowanego Związku Zawodowego Transportowców, wyjechać się pod egidę Komisji Centralnej Klasowych Związków Zawodowych, wypowiedzieć się za PPS. i Frakcją Rewolucyjną i utworzyć Związek Zawodowy Szoferów Ziemi Wschodnich. Do zarządu Związku zostali wybrani Wileńczyk Mieczysław, Kuszyński Aleksander, Swikata Józef, Zulewski Witold, Sadowski Michał i Matusewski Hugo /35 osób/.

Związek Zawodowy Robotników Piłkarskich

W Grodnie dnia 24 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne Klasowego Związku Zawodowego Robotników Piłkarskich/pod egidą PPS. i Frakcji Rewolucyjnej/. Przewodniczył na zebraniu Kobylko Szymon, a przemawiał m.in. poseł Słupczyński. Po omówieniu sytuacji politycznej w Państwie i spraw organizacyjnych wybrano do zarządu Związku Kobylko Szymona-przewodniczącego, Mienkiewicz Michała-wiceprzewodniczącego, Piłkowskiego Ryszarda-sekretarza i Ejgmonta Stanisława-skarbnika. Wraz z Sekcją Karola Sidorowicza i Jędraszki Bazylego. /40 osób/.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BB.I-2538/29.T.

Dnia 30 listopada 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 5.

85-88

IV. Strajki.

- Negatywne. -

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

86 90
d/ Ogólna ocena.

W stanie bezpieczeństwa pod względem kryminalnym cech charakterystycznych terystycznych nie dostrzeżono. Pod względem politycznym stan bezpieczeństwa publicznego porównywalny się widocznie w powiatach białostockim, gdzie została zlikwidowana egzekutywa KPZB, i w powiecie grodzieńskim, gdzie organa bezpieczeństwa publicznego zahamowały antypaństwową działalność BWRK.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że wystąpienia posków i politycznych działalności opozycyjnych na wiecach i zgromadzeniach publicznych skierowane przeciwko policji - stwarzają niezdrowy stosunek ludności do organów policyjnych i tem samem przyczyniają się do wzrostu liczby wypadków stawiania przez ludność oporu szeregowym P.P., wykonywującym zlecenia władz administracji ogólnej i władz sądowych.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

W ostatnich dniach zbiegli do Rosji Białecki, mieszkaniec wsi
Michałce, gmin Świątków w powiecie wolkowskim Kalita Jan, Kalita
Aleksy, Kołacz Michał i Gierguszewski Mikołaj. -

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Nr. I 2538/23 T.

Dnia 30 listopada 1923 r.

VIII. V A R I A .

Kierownik Sekretariatu Powiatowego BWRKP. w Grodnie Aleksander Stefanowicz, aresztowany pod zarzutem działalności antypaństwowej dnia 7 b.m. - w dniu 23 b.m. wobec zmiany względem niego środka zapobiegawczego z aresztu bezwzględnego na dozór policyjny - został zwolniony z więzienia i w tymże dniu wyjechał do miejsca stałego zamieszkania, t.j. do m. Holszany w powiecie oszmiańskim.

Wystąpienia na
wiecu w Kny-
szynie.

Dnia 28 b.m. poseł Adolf Sawicki /Stronnictwo Chłopskie/ na podstawie zezwolenia Starosty Powiatowego w Białymstoku zwołał wiec sprawozdawczy pod gołem niebem w Knyszynie, powiatu białostockiego. Na wiecu tym poseł Sawicki wygłosił obszernie przemówienie, nie różniące się niczem od dotychczasowych jego wystąpień wiecowych, znanych już ogólnie Ministerstwu z poprzednich sprawozdań.

Podkreślano m.in. konieczność zrealizowania w terenie koncepcji "centrolewu". Po przemówieniu posła Sawickiego, a zatem już po formalnem zakończeniu się wiecu, usiłował przemawiać do tłumu /600 osób/ poseł Dominik Łoś z PSL "Piast". Ponieważ nie posiadał on zezwolenia Starosty Powiatowego na urządzenie wiecu, obecny na wiecu delegat Starosty wzywał go do zaniechania przemówienia. Gdy trzykrotne wezwanie tegoż urzędnika zostało przez posła Łośa zlekceważone, urzędnik ten polecił komendantowi posterunku P.P. rozproszyc tłum. W chwili, gdy policja zbliżyła się do tłumu i wzywała go do rozsejścia się - z tłumu padło w stronę policji kilkanaście strzałów rewolwerowych, a z bezpośredniego otoczenia posła Sawickiego /bojówka padły okrzyki "rozbijcie policję". Podburzony w ten sposób tłum natychmiast

100-442903-1

DR I-2527/29.1

Музыкальный архив
Музыкальный архив
Музыкальный архив

11

Minister of Social Administration
Pan Pirektor Department II.

[illegible]

W 6 J 3 2 3 2 1

Kirst

Содержание:

Pan Wojewoda w Wilnie
 " " w Brześciu nad Bugiem
 " " w Nowogródka,
 " " w Baranowie,
 " " w Tarnopolu,
 " " w Stanisławowie
 " " w Lublinie
 Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie
 " " " " " w Wilnie
 " " " " " Chr. w Łodzi,
 " " " " " " w Grodnie,
 " " " " " " w Żywiecu
 " " " " " " w Suwałkach
 Sam. Ref. Infor. D.G.X.III. w Grodnie,
 " " " " " " w Brześciu nad Bugiem
 " " " " " " w Warszawie
 K.O.P. "Brzega Grodno"
 Kraj Siedzący w miejscu
 Wyssocy Panowie Starostowie Powiatowi
 Województwa Białostockiego.-

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

90 94

WŁAŚCICIEL BIŁGOSTOCKI

BB I-2587/29.T.

Wątek, dnia 10 grudnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie mies: zno Nr.5.
za miesiąc listopad 1929 rok.

I. Sytuacja ogólna

Okres sprawozdawczy rozpoczął się kampanją stronnictw opozycyjnych, związana z wydarzeniami w Sejmie dnia 31 października b.r. Kampanja ta na terenie Województwa Biłgostockiego była oczywiście mniej lub więcej wiernem odbiciem kampanji, prowadzonej na łamach stołecskiej prasy opozycyjnej i jako taka w pierwszej połowie listopada b.r. nie napotykała na szersze przeciwdziałanie ze strony politycznych grup rządowych.

Podobnie jak w miesiącach poprzednich, BBWzR. nie zdobył się na odpowiednią intensywność działania, a jeżeli nawet urządzał w poszczególnych miejscowościach wiece, poświęcone przeważnie sprawie naprawy Konstytucji, to ani ilość tych wiecej, ani też ich ujęcie terenowe nie stanowiły odpowiednika dla uintensywnionej niezmiennej działalności stronnictw opozycyjnych.

W akcji wiecowej BBWzR. nie zostały uwzględnione takie momenty, jak konieczność docierania do mas ludności w tych ośrodkach poszczególnych powiatach, w których wpływy BBWzR. z racji jego kilkumiesięcznej bezczynności zmalały do minimum i terenowe nastawienie kampanji stronnictw opozycyjnych.

Tem też należy tłumaczyć fakt, że we wspomnianej akcji zostały pominięte powiaty sokólski i wys.-mazowiecki, w których BBWzR. zszedł dobrowolnie z zajętych w swoim czasie stanowisk i, że BBWzR. w znikomym stopniu interesował się powiatem bielskim, aczkolwiek ogólny układ stosunków społeczno-politycznych w tym powiecie z punktu widzenia najbardziej żywotnych interesów państwowych wymaga poprostu daleko posuniętego reagowania ze strony politycznych czynników pro-

kolportażu tajnych biuletynów /PPS/urządzenia sebrań konspiracyjnych i konspiracyjnej działalności między innymi

Konradto ważniejszymi momentami ich działalności były: realizowanie przesła bez powyższych wyników przez Stronnictwo Chłopskie i PPS. koncepcji "centrolewu" w terenie w powiecie białostockim akcja PPS. i PSL "Wyzwolenie" w powiecie łomżyńskim. wymie zona przeciwko zunifi. kowanym organizacjom rolniczym i umacnianie wpływów PPS. wśród pracowników państwa. Co do ostatniego momentu zaznaczam, że od czasu zmiany na stanowisku prezesa Dyrekcji Wileńskiej P K P. mam możliwość szybkiego reagowania na wystąpienia antyrządowe ze strony pracowników kolejowych.

Oceniając ogólnie skutki działalności stronnictw opozycyjnych podkreślić należy, że nie są one współmierne do nakładu pracy i używanych środków, co utwierdza mnie w przekonaniu, że należyte ujęte przeciwdziałanie ze strony grup prorządowych mogłoby je skutecznie neutralizować.

Niedostateczność takiego przeciwdziałania ze strony BBWR. i kompletny prawie brak zainteresowania się działalnością PPS. d. Frakcja Rewolucyjna ze strony kierowniczych władz partii decydują nieraz o możliwościach dla akcji stronnictw opozycyjnych. hamowanej w większych rozmiarach przez ruch społeczny w którym przeważają pierwiastki współpracy z Rządem.

Zorganizowane we wszystkich miejscowościach Województwa Białostockiego obchody dnia 11 listopada b.r. i skoordynowana działalność stojących na granicy jak najdalej współpracy z Rządem organizacyj społecznych były czynnikami, które decydująco wpływały na kształtowanie się nastrojów ludności w odniesieniu do Rządu i rozgrywających się wydarzeń natury ogólnopolskiej.

W izolacji od polskich ruchów politycznego i społecznego pozostało do pewnego stopnia życie mniejszości narodowych, którego charakterystyka została wyczerpana w szczegółowej części sprawozdania.

Po zakończeniu wystąpień Bundu, związanych z akcją PPS

BB-I-2587/29.T.

10 grudnia 1929 r.

92 96

II. Polaki ruch polityczny.

1/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Działalność BBWzR. w okresie sprawozdawczym w porównaniu z poprzednimi miesiącami uległa znacznemu ożywieniu, a co więcej zmieniło się jej nastawienie. Jeżeli dotychczas BBWzR. zamykał swą akcję organizacyjną i propagandystyczną w lokalach sekretarzy komitetów, co podkreślałem w poprzednich sprawozdaniach, to w listopadzie akcja ta przeniesiona została na szerszy teren.

Jakkolwiek była ona nadal nie-współmierną w odniesieniu do działalności stronnictw opozycyjnych, skierowanej przede wszystkim przeciwko BBWzR., to jednakże wyniki jej są o tyle znaczne, że przyczyniły się poważnie do zmiany nastrojów wśród ludności w takich nawet ośrodkach Województwa Białostockiego, jak powiat białski, gdzie BBWzR. wskutek kilkumiesięcznej bezczynności zszedł niemal dobrowolnie z placówek, uzyskanych w okresie wyborów do Sejmu i Senatu.

Podkreślając ożywienie się działalności BBWzR. i widoczne jej wyniki, nie mogę nie zauważyć, że BBWzR. nie docenia należyście konieczności przeciwstawiania się opozycji w tych powiatach, w których opozycja ^{jego wpływy} zniwelowała najbardziej. W tej materji zaznaczam, że dotychczas zaniedbywane są przez BBWzR. powiat sokólski, opanowany przez Stronnictwo Chłopskie, najbardziej demagogicznie występujące przeciwko Rządowi i powiat wys.-mazowiecki, w którym wpływy BBWzR. są znikome.

Poważnym również niedomaganiem w działalności BBWzR. jest pomijanie rozpoczętej już w okręgu Łomżyńskim wspólnej akcji PSL "Wyzwolenie" i PPS. przeciwko unifikacji organizacji rolniczych.

Niedostateczność propagandy słownej i częste odwoływanie w ostatniej chwili zapowiedzianych wieców BBWzR. uzupełniają dotychczasowe

93 97
Zgromadzenia publiczne. - W dniu 13 ub.m. wiec posła
Edwarda Lechnickiego i Konstantego Krzywickiego, którzy po-
braszali sytuację polityczną i gospodarską w kraju i przekonawali
zgromadzonych /350 osób/ o konieczności naprawy Konstytucji. Na sku-
tek interpelacji uczestników wiecu w sprawie niedomagania gospodarki
w lasach państwowych ze szkoda dla ludności poskowie zapowiedzieli
poczynienie odpowiednich zabiegów u Pana Ministra Rolnictwa. Na
wiecu Karczewski z Suwałk wezwał rezerwistów i b.wojskowych oraz
peowiaków do usilnego popierania "załadu we wszystkich jego poczyn-
aniach.

Białostocki. Ruch organizacyjny - W Białymstoku dn.12 i 13 ub.m. odbył
się pod przewodnictwem senatora Walerego Romana zjazd grupy regio-
nalnej posków i senatorów /poskowie dr.Polakiewicz, Kosiba, Łazar-
ski i Krzywicki/.-

Zgromadzenia publiczne. - Wiec - dnia 10 ub.m. poska Kosiby w
Zabłudowie /110-0 osób/ i 17 ub.m. poska Iłdzikowskiego w Białymstoku
/600 osób/ na temat konieczności naprawy Konstytucji i projektu
BBWR.

Bielsk-Podl. Zgromadzenia publiczne. - W Bielsku-Podlaskim dnia 17 ub.m.
wiec poska dra Brokowskiego, który oświetlił wydarzenia, zaszke w
Sejmie dnia 31 października i zobrazował dążenia Rządu i BBWR. w
kierunku naprawy Konstytucji. Uchwalono rezolucję, wyrażającą uzna-
nie dla wspomnianych poczynan Rządu /200 osób/.-

Grodziński. Zgromadzenia publiczne. - W Grodnie dnia 17 ub.m. wiec poska
dra Polakiewicza. Posek scharakteryzował działalność opozycji, pro-
gramowe zamierzenia Rządu i zdobycze polskiej polityki zagranicznej
oraz nawoływał zebranych /900 osób/ do wyzbycia się własni partyjnych
które demoralizują społeczeństwo i osłabiają pracę dla dobra Państwa.
W czasie wiecu posek dr.Polakiewicz udzielał wyjaśnień na tendencyj-
ne zapytania Mazurkiewicza Leona prezesa OKR.PPS Grodno. -

Sejmy wiec posła Łazarskiego /150 osób/, przeważnie litwini /na temat aktualnych zagadnień politycznych i gospodarczych, oraz konieczności zgodnego współżycia z ludnością polską. Wiec zakończono okrzykami na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego.

Z j a z d . Dnia 24 ub.m. zjazd członków Rady Powiatowej i delegatów BBWzR. z powiatów suwalskiego, przy udziale posłów Lechnickiego i Krzywickiego. Ogółem 50-ciu delegatów ze wszystkich gmin powiatu, oraz z Suwałk i Sejna. Po referatach posłów uchwalono rezolucję, wyrażającą najgłębszą cześć i hołd Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej i Marszałkowi Piłsudskiemu, stwierdzającą, iż najważniejszym zadaniem w obecnej chwili jest naprawa Konstytucji w kierunku wzmocnienia władzy Prezydenta Rzeczypospolitej i Rządu, potępiającą jak najenergiczniej dąganie opozycyjnych partij sejmowych, wyrażającą pełne zaufanie Rządowi ^{jego} za pracę nad całkowitem odrodzeniem życia gospodarczego w Kraju i zwracającą się z apelem do wszystkich uczciwych obywateli i organizacyj na terenie powiatu suwalskiego, aby przystąpili do wspólnej pracy w BBWzR. celem niesienia pomocy Marszałkowi Piłsudskiemu w Jego dziele naprawy Państwa.

Po sjeździe odbył się wiec, na którym posłowie Krzywicki i Lechnicki omówili wniesiony do Sejmu przez BBWzR. projekt zmiany Konstytucji. Z repliką opozycyjną wystąpił działacz PPS. w Suwałkach Nowicki, któremu w sposób rzeczowy dał należyta odpowiedź robotnik Radozowski z Suwałk. Wiec zakończył się manifestacją na cześć Marszałka Piłsudskiego. /500/

Ruch organizacyjny. Dnia 24 ub.m. posiedzenie Rady Powiatowej BBWzR., na którym omówiono plan pracy na najbliższą przyszłość i sprawy organizacyjne oraz wybrano do prezydium Władysław Ozeronichowski prezes i Mieczkowski Jan - wiceprezes.

były wypadki, związano z wyborami zarządu miasta Ostrowi-Mazowieckiej. Działające tamże Stronnictwo Narodowe PPS. i PSL "Wyzwolenie" wyznaczyły kandydaturę aptekarza L. Kleczkowskiego, zaś BBWR i PPS d. Frakcja Rewolucyjna wsparła przez sjonistów i ortodoksów, dotychczasowego komisarza z Kowalego na Ostrowi-Mazowieckiej, Gackiego na burmistrza. Bur. stronn. został Gacki, zaś radnikami sjonist. Podbielowski, Milowski i Świderek z PPS d. Frakcja Rewolucyjna. W ten sposób zakończyła się już stną porażką PPS. trwającą od kilku miesięcy w Ostrowi-Mazowieckiej walka na gruncie samorządowym między PPS i PPS d. Frakcja Rewolucyjna w Ostrowi-Mazowieckiej. Bilans tej walki przedstawia się o tyle korzystnie dla PPS d. Frakcja Rewolucyjna, że rozbity został Komitet Powiatowy PPS. nie mniej jednak nie zdecydował on o przeniesienie wpływów PPS d. Frakcja Rewolucyjna poza Ostrow-Mazowiecką.

Na odcinku wiejskim zaniechana została zupełnie akcja klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych aczkolwiek PPS i PSL "Wyzwolenie" rozpoczęły przeciwko PPS d. Frakcja Rewolucyjna szczególnie w powiecie żmudzkiem i sąsiednich wspólną kampanję skierowaną do odbudowy Związku Zawodowego Robotników Rolnych RP.

Stosunkowo najlepiej przedstawia się dla PPS d. Frakcja Rewolucyjna sytuacja w Międzyzdrojach, gdzie wpływy PPS d. Frakcja Rewolucyjna na gruncie ruchu zawodowego powoli lecz stale warstają.

Wreszcie tylko w Grodnie PPS d. Frakcja Rewolucyjna prowadziła nie-dochyła działalność, skierowaną przeciwko okręgowemu radzie klasowych Związków Zawodowych.

Oceniając ogólnie działalność PPS d. Frakcja Rewolucyjna w ubiegłym miesiącu, należy podkreślić, że była wyjątkowo słaba, nie przemyślana i nie wzięta z aktualnymi wydarzeniami politycznymi. Należy o tym fakt, że PPS d. Frakcja Rewolucyjna w

wypadkach, gdy chodziło o walkę z Rządem i BBWR. Stronnictwo Narodowe nie powstrzymywało się od uwag krytycznych w odniesieniu do swych sojuszników taktycznych.

W tej materji zasługuje na uwagę oświadczenie poka Stanisława, że Stronnictwa lewicy nie stanowią skonsolidowanej siły, skompromitowały się bowiem w oczach szerokiej mas ludności poparciem samochu zbrojnego Marszałka Piłsudskiego w maju roku 1926 i szukaniem sблиżenia się z BBWR na gruncie parlamentarnym, aczkolwiek BBWR. zwalcza je przy każdej sposobności.

Ngoła negatywnie ustosunkowało się Stronnictwo Narodowe do akcji PPS. i PSL "Wyzwolenie" mającej na celu przeciwdziałanie unifikacji organizacji rolniczych.

Ogólnie stosunek Stronnictwa Narodowego do stronnictw lewicy był tak dalece nie-określony, że poza Ostrowią-Mazowiecką / wybory do zarządu miasta/ ani w jednym wypadku Stronnictwo Narodowe nie brało udziału w szerszych wystąpieniach antyrządowych, zorganizowanych przez stronnictwa lewicy.

Przyczyna takiego ustosunkowania się Stronnictwa Narodowego do stronnictw lewicy należy doszukiwać się w wystąpieniach PPS. i PSL "Wyzwolenie" przeciwko duchowieństwu katolickiemu, które w powiatach łomżyńskim, ostrowskim, szumowskiem, kolneńskim, ostrołęckim i wys.-mazowieckim stanowi podstawowe poparcie dla Stronnictwa Narodowego. Wciągnięcie tego duchowieństwa przez Stronnictwo Narodowe do zwalczania PSL "Wyzwolenie" i PPS. z racji popierania przez nie Polskiego Kościoła Katolickiego siła rzeczy musiała osłabić nawet te więzy, jakie łączyły Stronnictwo Narodowe z PSL "Wyzwoleniem" i PPS. w ich wspólnym walce opozycyjnej.

Akcja prasowa i kolportażowa Stronnictwa Narodowego, nie nadtrzymując bardziej charakteru, omych (przeciwnie) i sko-

97 663
101
zbliżania się terminu zwołania sesji budżetowej Sejmiku, stronnictwo
zastrzeka się w kierunku podważania zaufania do ludności do
Rządu, przeciwko któremu Stronnictwo w agitacji słownej, wiecowej
i prasowej wysuwało cały szereg zarzutów. Pierwszym z nich był
zarzut, że w chwili, gdy z winy Rządu we własnym społeczeństwie
wre wojna i niezgoda, Niemcy jako element obcy obdarzany jest
przez Rząd wspaniałomyślnością. Zarzut ten podnoszono też przez
prasę stronnictwa /Nowe Życie - art. "Błędy dziasiaj pojękniars"/
przy omawianiu układu polsko-niemieckiego. Traktując o tym układzie
"Nowe Życie" podkreślało, że Niemcy wyrzekły się w traktacie te-
go, co już przedtem było dla nich stracone, natomiast Polacy dła-
da Niemczyźnie około 50.000 łaziem zagroźonej wywłaszczeniem.
Drugim z kolei był zarzut rozrzutnej gospodarki Rządu, podnoszony
w związku z publikowanymi w prasie stołecznej wyjątkami ze spra-
wozdań Najwyższej Izby Kontroli Państwa. Wykorzystując te sprawozda-
nie, "Nowe Życie" starało się dowieść, że zarzuty, czynione przez
obóz rządowy rządowi przedmajowym, były bezpodstawne i, że doczeka-
no się dziś wydania przez Najwyższą Izbę Kontroli Państwa księgi
win tych, którzy chcieli usdrawiać stosunki w Polsce /art.p.t.
"Księga win" w Nr.84 z dnia 21 ub.m./.

W ostatnich tygodniach listopada b.r. stronnictwo dokładało
starań, ażeby odpowiednio przygotować umysły ludności na bieg
wydarzeń, mających się rozegrać w czasie trwania sesji budżetowej.
W prasie i przemówieniach agitacyjnych posłowie i działacze stron-
nictwa podkreślali, że trzydzieści dni, dane przez Pana Prezydenta
Rzeczypospolitej opozycji do namysłu, upłynęły w głębokim namysle
całego kraju i, że namysł ten, w dobrym znaczeniu tego wyrazu,
ogarnął wszystkich, komu losy Państwa i narodu leżą na sercu, wo-
bec czego, zdaniem stronnictwa Rząd, a szczególnie Marszałek Pił-
sudski poniosą odpowiedzialność przed historją za dzień 5 grudnia.
Wreszcie stronnictwo dowodziło, że w głównej mierze walka pomiędzy
obozem rządzącym i opozycją toczy się o wolność obywatela i jego
przekonań.

Charakterystycznymi momentami traktowanej kampanji były
przekonywanie ludności, że kraj znajduje się w przededniu ruin
gospodarczej, do której pcha go sam Rząd, że
władze państwowe niemal roztropnie zatruwają życie drobnemu wło-
siaństwu zarządzeniami sanitarnymi i różnego rodzaju karami i że
wreszcie ogół społeczeństwa wszelkimi środkami przeciwstawić się
musi zamiarom Rządu co do zmiany Konstytucji.

Działający w powiecie białostockim poseł Łódz Dominik w
ostatnich tygodniach usiłował urządzić kilka wieców bez zezwole-
nia władz, wskutek czego dnia 28 ub.m. w Knyszynie doszło nawet
do awantury. Działalność posła Łódz naszechowana była w listopa-
dzie b.r. jak nigdy dotąd - bojowością i demagogją, a ponadto
zazębiała się z działalnością posła Sawickiego ze Stronnictwa
Chłopskiego.

powiat Bielski.

Ruch organizacyjny, Kierownik Sekretarjatu Powiatowego
PSL "Piast" w Siemiatyczach, Górski Władysław zorganizował kółka
stronnictwa w następujących miejscowościach powiatu bielskiego:
we wsi Baciaki, Gminy Siemiatycze, liczące 20-tu członków
z zarządem - Kalisz Piotr, prezes, Sawczuk Szymon, wiceprezes,
Kowalczyk Kornel, sekretarz i Kalik Piotr, skarbnik;
we wsi Romanówka, gminy Siemiatycze - członków 30-tu, zarząd
Bartkowiec Eljasz - prezes, Sierocki Filip - wiceprezes, Michaluk
Dionizy - sekretarz i Dudzisz Sergiusz - skarbnik;
we wsi Piotrowo-Krzywokoły, gminy Łaty - zarząd Falkowski Michał
prezes, Piotrowski Stanisław, wiceprezes, Brzeziński Bronisław, se-
retarz i Piotrowski Kazimierz, skarbnik;
we wsi Osmola, gminy Łaty, liczące 31 członków z zarządem -
Ustyńowicz Jan, prezes, Milkowski Franciszek, wiceprezes, Kosiński
Stanisław, sekretarz i Zawadzki Stanisław, skarbnik;
we wsi Wyganowo, gminy Łaty; zarząd Tokwiński Aleksander - pre-
zes, Tokwiński Bronisław - wiceprezes, Tokwiński Bronisław - skarbnik i
Zawadzki Stanisław - sekretarz;

Zgromadzenie publiczne. W Dąbrowie dnia 17 ub. m. wiecz. sprawa
 rozdawczy senatora Erdmanna i posła Lesia. Pierwszy z nich dowo-
 dził, że w walce o swe prawa i znośniejsze warunki bytowania
 chłopów w Polsce zdążyć winni drogą, po jakiej szli chłopcy w
 Rumunii, drugi zaś oskarżał Rząd o prowadzenie kraju do ruiny
 gospodarczej /100 osób/

8/ P.S.L. "Wyzwolenie".

PSL "Wyzwolenie" w powiecie komżyńskim zapoczątkowało walkę
 z unifikacją organizacyj rolniczych. W tym celu zwołało ono
 wspólnie z FPS. w Komży dnia 1 b. m. zjazd drobnych rolników,
 delegatów kółek rolniczych, swych członków i sympatyków z po-
 wiatu komżyńskiego. Przemawiali na zjeździe posłowi Piotr Ko-
 szara i dr. M. Czarnecki, oraz przedstawiciel zarządu głównego
 PSL "Wyzwolenie" Stanisław Kumpka. Pierwszy z nich w obszernym
 referacie dowodził, że przystąpienie kółek rolniczych do uni-
 fikowanych organizacyj rolniczych było grubym błędem, który
 w rezultacie odbić się musi ujemnie na drobnej własności ziem-
 skiej. Odpowiedzialność za popełnienie tego błędu położył Ko-
 szara składował na Rząd. Po przemówieniach posłów uchwalono rezol-
 ucję uzasadniającą konieczność oderwania się kółek rolniczych od
 unifikowanych organizacyj rolniczych. Zjazd zakończyły przemó-
 wienia Feliksa Szymańskiego z Bronowa i Szymańskiego z Zawad,
 którzy nawoływali zgromadzonych /80 osób/ do wysłania delegatów
 na mający się odbyć w Warszawie dnia 8 b. m. zjazd chłopski.

§. Stronnictwo Chłopskie.

Nakreślony w poprzednim sprawozdaniu charakter działalności
 Stronnictwa Chłopskiego nie uległ zmianie, a praca Stronnictwa
 straciła się w kierunku radykalnym. Głównie agitacja Stronnictwa
 zwrócone było w dalszym ciągu przeciwko podatkom, zaciąganiu
 sanitarnym władz administracji ogólnej i innym z...

lat Augustowski. Ruch organizacyjny Instruktor Antoni Trochim zorganizował w wsi Rutki-Nowe koło Stronnictwa, do którego zapisało się 26 włościan ze wsi Rutki-Nowe i Rutki-Stare. - 100 404

Do akcji organizacyjnej instruktora Trochima wręcz nieprzychylnie odnosiła się ludność wsi Kryżatka, gminy Sztabin.

lat Białostocki. Zgromadzenia publiczne W Wasilkowie dnia 10 ub.m. wiec poseła Adolfa Sawickiego, który demagogicznie przekonywał zgromadzonych /80 osób/ że władze administracyjne przy wymierzaniu kar administracyjnych na ludność wiejską kierują się zemstą i oświadczył że najdalej w styczniu 1930 r. musi nastąpić rozwiązanie Sejmu

W Zabłudowie dnia 24 ub.m. wiec poseła Sawickiego, rozbity przez opozycję, która obaliła poseła na ziemię i lekko poturbowała

W Knyszynie dnia 28 ub.m. wiec poseła Sawickiego. Poseł krytykował specjalnie politykę gospodarczą Rządu. /600 osób/

lat Kolneński. Zebrańie zamknięte We wsi gminnej Mały-Płock zebranie członków i sympatyków stronnictwa /30 osób/. Referował Borys Maciej, który twierdził, że Rząd dąży do obniżenia produkcji gospodarstwa rolnych przez zakupywanie zboża zagranicą.

lat Szkólski. W Szkółce dnia 1 ub.m. poseł Sawicki, informując przygodnych słuchaczy o przebiegu wydarzeń w Sejmie - dnia 31 października oświadczył, że w wypadku rozwiązania Sejmu - opozycja będzie obradowała w Gdańsku.

10/ Polska Partja Socjalistyczna.

Już w pierwszych dniach listopada b.r. w działalności PPS na terenie powiatu białskiego narysowało się bojowe nastawienie. Na dzień 10 listopada b.r. które charakteryzuje dosadnie realia politycznych i gospodarczych miejscowościach powiatu białskiego dnia

W dniu następnym Komitet Robotniczy w Białymostku wydał odezwę p. t. "Robotnicy i towarzysze": "Dnia 31 X r. rozpoczyna się wielka walka przez Kresyanta w myśl zakazu obowiązującej Konstytucji w Państwie. wywołajna sesja Sejmu. Gdy o godz. 4 po południu Marszałek przystąpił miał do otwarcia obrad, nagle wkroczyło do Sejmu przeszło 100 oficerów w pełnym unif. się. Polecenie Marszałka towarzysza Daszyńskiego natychmiastowego opuszczenia Sejmu oficerowie zlekotażyli. Wobec tego naruszenie nietykalności przedstawicieli narodu. Marszałek Daszyński obrad nie otworzył stojąc na stanowisku, że Sejm w tych warunkach swego konstytucyjnego prawa wykonania nie może. Gdy P. Łudski który również przybył do Sejmu zwrócił się do towarzysza Daszyńskiego zapytaniem, czemu nie otwiera posiedzenia, odpowiedział Marszałek Daszyński: że Sejm pod terorem oficerskich rewolwerów i szabel obradować nie będzie. Później zawiadomili o zajściu Prezydenta Państwa. Przeszło o godz. 6 ej na prośbę Pana Prezydenta Marszałek Sejmu posiedzenia Sejmu odroczył. Oficerowie w Sejmie zostali odwołani dopiero o godz. 8 ej. Robotnicy. Ten niesłychany wypadek podaje nam do wiadomości Jakimi drogami potoczą się dalsze wypadki nie wiadomo jeszcze w tej chwili. Jasną jednak rzecz, że rozpoczyna się tu otwarta walka przeciw przedstawicielstwu narodu przeciw Sejmowi. Rządy Łudskie go zerwawszy nieodwołalnie z masą ludową i pokumawszy się w reakcję brną coraz bardziej w represje i nieposzanowaniu obowiązujących ustaw, a to wszystko tylko dla utrzymania się przy władzy bez kontroli narodu, - to wszyscy rozumiemy. Szlak 3 milionów wziętych na wybory ze Skarbu Państwa nie może ująć naszej i Sądu opinii publicznej. Wiąc gdy Sejm po dłuższym przymusowym odroczeniu chce rozpocząć swą pracę gdy cały szereg palących spraw, jak ubezpieczenie na starość i t. d. czeka na umiarkowanie gdy niedostatek nas pragnie stać się coraz głębszym a coraz cięższym kryzysem gospodarczym w Państwie, gdy kraj rozgoryczony rządami szlachy oczekuje ty

102
406

nieutrącające nie czyniły PPS, jakkolwiek przeszkód w urządzaniu obchodów w związku z rocznicą 25-letniej demokracji na Placu Grzybowskim w Warszawie. Obchody te, po za powiatem białskim odbyły się zupełnie spokojnie, przyczem wypadły naogół błogo i jako takie odrażały upadek wpływów PPS. Traktując o wspomnianej rocznicy, poseł H. Górnicki w art. "Rocznica" /"Wspólna Praca/" podkreślił między innymi, że Polska po siedemnaście latach niepodległego istnienia nie ma jeszcze sprawiedliwej uposażonej i, że chłopek i robotnik nie są jeszcze w niej gospodarni.

Po wydarzeniach dnia 10 listopada b.r. w powiecie białkim bojowość w nastawieniu działalności PPS, wskutek działania wielu czynników, a także bolich zabiegów straciła na swojej ostrości do czego także przyczynił się w znacznym stopniu fakt nie wszczęcia flag państwowych w Białymostku dnia 11 b.m., pozostającego w przynajmniej w związku z wystąpieniem tamtejszego PPS dnia poprzedniego. Fakt ten był przedmiotem kilku artykułów w "Głosie Obywatela".

Ogólnie w ciągu miesiąca PPS w powiecie białkim dążyła konsekwentnie do utrwalenia swoich pozycji na gruncie Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, a samopokojuona żywą działalnością NRPK, prowadziła przeciwko niemu specjalnie ostrą kampanię, również jak w pozostałych powiatach Nowosólskiego.

Pod koniec miesiąca wspólnie z PSL "Wyzwolenie" rozpoczęła w powiecie komżyńskim akcję rozbijania zunifikowanych organizacji rolniczych, w powiecie grodzieńskim walkę przeciwko PPS, a Frakcja Rewolucyjna o wpływy w poszczególnych Związkach Zawodowych i wreszcie w powiecie białostockim uchwyciła propozycję posła Sawickiego ze Stronnictwa Chłopskiego co do realizacji w terenie koncepcji "centrolewu".

Komżyński. Zgromadzenie publiczne. Dnia 10 ub.m. w Augustowie Komitet Powiatowy PPS, zorganizował pochód i wiec, na którym przemawiał Gałaj Nawczyniec. W przemówieniu swoim oświadczył, że dawny towarzysz "Ziak"

Kapitułki Tomasa. Mówcy starali się dowiedzieć, że położenie robotnika w Polsce jest daleko gorzej niż w innych krajach. że Rząd krępuje swobodę słowa i że władze na każdym kroku łamią prawo. /150/

W Białymstoku dnia 1 b.m. wiec "centrolewu" przy udziale posłów Dubois i Urbanickiego. Obaj posłowie mówili o projektowanym przez Marszałka Piłsudskiego zamachu stanu, oraz o sytuacji politycznej i gospodarczej kraju. Powzięto rezolucję domagającą się ustąpienia Rządu i powołania nowego, któryby stał na straży demokracji, nawiązał kontakt współpracy Państwowej z Sejmem i złagodził tarcia w społeczeństwie. /400 osób/. Wiec został rozwiązany w momencie, gdy wbrew zakazowi Starosty Powiatowego przemawiał poseł Sawicki ze Stronnictwa Chłopskiego.

Zebrań zamknięte. W Białymstoku dnia 25 ub.m. zebranie OKR.PPS. pod przewodnictwem Marciniaka Jana w sprawie wiecu "centrolewu" dnia 1 b.m.

Takież zebranie dnia 27 ub.m. 3

Grodziński. Zgromadzenie publiczne. W Grodnie zgromadzenie publiczne dnia 10 ub.m. w związku 25-oio leciem demonstracji na Placu Grzybowskim w Warszawie. Przemawiali Mazurkiewicz Leon, prezes OKR. PPS. Grodno i Puszkiewicz Adam. Po ich przemówieniach uchwalono rezolucję, wyrażającą uznanie dla OKR. PPS. i Z. PPS. oraz hołd Marszałkowi Sejmu Daszyńskiemu za nieugiętą walkę w obronie parlamentaryzmu /150 osób/.

Tegoż dnia w Grodnie akademja, na której Ślusarczyk Józef zaznaczył, że PPS. w okresie ruchu niepodległościowego poniosł wiele ofiary i najwięcej zdziałała dla odbudowy Polski. /120 osób/.

Łomżyński. Zgromadzenie publiczne. W Łomży dnia 3 b.m. wiec posła dra Ozarnickiego w związku z obchodem dnia 10 ub.m. W wiecu wystąpiły niezależnie od siebie grupy opozycyjne BBWA. i PPS. Łomża. /100 osób/.

III. Polskie Związki i Stowarzyszenia Społeczne

1/ Związek Strzelecki

powiat Augustowski. Nowy oddział powstał we wsi Janówek gminy Sztubin. Prezesem oddziału jest Zagórski Wacław, zaś komendantem Dobrowolski Czesław obaj czynni działacze BBWR.

powiat Łomżyński. W Łomży dnia 23 ub. m. odbyło się zebranie organizacyjne Stowarzyszenia "Przyjaciół Związku Strzeleckiego" którego zadaniem ma być wspieranie moralnie i materialnie Związku Strzeleckiego. Wybrano do komisji organizacyjnej Stowarzyszenia Starostę Powiatowego w Łomży prezes Dowódcę 18 Dywizji Piechoty płk Mkoł Fijałkowskiego viceprezes kpt Fiszera sekretarz pułkownikową Roganowiczową-skarbnik inż. Mejera Dębowskiego i Ostaszewskiego

Powiat Sokółski. Nowy oddział. We wsi Trofinówka gminy Janów liczący 30 członków. Zarząd: Moczarski Emiljan-prezes, Kozłowski Ryszard-sekretarz, Turel Jan-skarbnik i Toczko Emiljan-komendant.

Powiat Ostrowski. Nowy oddział. We wsi Wąsowo liczący 25 członków. Zarząd: Konarzewski Piotr-prezes, Kępiński Józef-wójt gminy-viceprezes, Brojnak Wiktor-sekretarz i Dębowski Ignacy-skarbnik.

2/ Związek Obrony Kresów Zachodnich

Powiat Białostocki Akademia. W Białymstoku dnia 3 ub. m. odbyła się akademia /400 osób/. Przemawiali prezydent m. Białostocki, Hermanowski i dr. Kłobucki. Wskazywano na konieczność przystąpienia

Powiat Wys. Mazowiecki. Ruch organizacyjny. W Wysokiem-Mazowieckiem dnia 19 ub.m. zebranie zarządu koła w sprawach społeczno organizacyjnych.-

Powiat Wołkowyski. Zebranie. W Wołkowysku dnia 14 ub.m. na zebraniu członków koła Związku Janina Strzelecka z Warszawy wygłosiła odczyt n-t. "Społeczne zadania kobiet w chwili dzisiejszej"/300 os/.

7/ Towarzystwo Popierania Krajowego "Krajan".

Powiat Grodzieński. Nowy oddział. Powstał w Grodnie. Zarząd: Banatowski Genjusz, Machnowska, Tarasowiczowa, ks. Wołejko, Jodkowski, Krasinski i Michał Mytko.

8/ Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego.

Powiat Białsk-Podlaski. Zebranie. W Białowieży dnia 5 ub.m. zebranie członków oddziału /50 osób/ o charakterze wybitnie politycznym, związanym przyczynowo z zamierzeniami PPS. w powiecie białskim na 10^{dzien} ub.m. -

9/ Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Powiat Łomżyński. W Łomży dnia 17 ub.m. obchód święta młodzieży pochód i akademja, urządzone z inicjatywy ks. biskupa Łukomskiego przez zarząd patronatu Stowarzyszenia /300 osób/.-

W innych powiatach działalność Stowarzyszenia ograniczyła się do urządzenia obchodów "Święta Młodzieży".-

10/ Związek Młodzieży Wiejskiej.

Powiat Łomżyński. Zjazd. W Łomży dnia 17 ub.m. zjazd delegatów kół Związku z powiatu Łomżyńskiego. Na zjeździe wygłoszono szereg referatów o celach i zadaniach Związku.-

Ed. I 2597/29.T.

10 grudnia 1929 r.

IV. Ruch wyznaniowy.

1/ Polski Kościół Katolicki.

Proboszcz Łomżyńskiej parafii Polskiego Kościoła Katolickiego ks. Piechulski przeniósł ciężar swej działalności z Łomży i powiatu łomżyńskiego do powiatów ostrowskiego i ostrołęckiego, na których terenie wykorzystywany jest pośrednio przez Stronnictwo PPS i PSL "Wyzwolenie" przeciwnie Stronnictwu Narodowemu. -

Ostrowski

W dniach 2 i 3 ub.m. przybył mian do wsi Jelonki gminy Komorowo, ks. Piechulski który w ostatniej chwili powiadomił swych zwolenników że przyjedzie dopiero po uzyskaniu na to zezwolenia władz administracyjnych. -

Zaznaczam, że wieś Jelonki stała się ośrodkiem walki pomiędzy Polskim Kościołem Katolickim i Kurją Biskupią w Łomży, z której ramienia działa miejscowy proboszcz, ks. Mieczkowski. Ten ostatni, obawiając się wystąpienia ks. Piechulskiego w Jelonkach dnia 2 ub.m. zamknął tegoż dnia cmentarz rzekomo z polecenia ks. biskupa Łukomskiego. -

Dnia 5 ub.m. we wsi przyborowo, gminy Komorowo ks. Piechulski z inicjatywy Szydlika Antoniego wygłosił odczyt o ideologii Polskiego Kościoła Katolickiego. Odczyt odbył się bez zezwolenia władz wobec czego przeciwko winnym wdrożono dochodzenia. -

Dnia 17 ub.m. ks. Piechulski odprawił nabożeństwa we wsi Jelonki /200 osób/ i we wsi Trynasy /30 osób/ -

W Jelonkach dnia 24 ub.m. odbyło się zebranie organizacyjne wyznawców Polskiego Kościoła Katolickiego /35 osób/, na którym wybrano do komitetu kościelnego Korzebia Władysław -prezes, Sobotka -viceprezes, Szymański Stanisław -sekretarz, Soliwek -skarbnik, Soliwek Bolesław -poborca, Korzebę Józefa -poborca, Nierzejewskiego Adolfa

140
106

111
1071/ Z y d z i

Nie mniej żywo, niż społeczeństwo polskie ludność żydowska interesowała się politycznymi wydarzeniami ogólnopolskimi, jednakże zainteresowanie się jej temi wydarzeniami nie znalazło w ciągu okresu sprawozdawczego wyrazu w przejawach zewnętrznych.

Z żydowskich stronnictw politycznych jedynie Bund zorganizował kilka wieców i zebrań poświęconych sytuacji politycznej w Państwie, inne zaś stronnictwa w swej działalności nie wyszły poza ramy kampanji związanej z akcją Bundu, którą w poprzednim sprawozdaniu określiłem mianem sądu nad sjonizmem.

Stąd też kwestje palestyńskie i sjonizmu dominowały w żydowskim ruchu politycznym. Z jednej strony Bund dowodził, że zarówno wypadki palestyńskie, jako też wydarzenia w Polsce /wybory do Rady Miejskiej w Płocku i in./ świadczą o niepowodzeniu idei sjonistycznej, z drugiej zaś organizacje sjonistyczne starały się dementować skutki negacji akcji palestyńskiej.

W Łomży Zycie polityczne. W Łomży dnia 30 ub.m. z inicjatywy Bundu Rada Żydowskich Związków Zawodowych dokonała odsłonięcia pomnika i tablicy pamiątkowej na grobie działacza bundowskiego Abrama Sobotki z okazji pierwszej rocznicy jego zgonu. Tegoż dnia odbyła się w Łomży akademja żałobna, poświęcona pamięci i działalności wspomnianego Sobotki.

Dnia 1 ub.m. w Łomży Poalej-sjon urządziła w Łomży odczyt zbiorowy na temat "Otwarty zjazd Żydowskiej Rady Związków Zawodowych, a klasa robotnicza". Przewodził Oziarski Jakób i Markiewicz Izrael, którzy potępiali szkodliwość dla klasy robotniczej działalność Bundu.

W Łomży dnia 22 ub.m. Bund urządził odczyty n.t. "Czego uczą wybory w Płocku" i "Wykluczenie Bucharina i szwabskiej kompartii² międzynarodówki komunistycznej". Prelegenci podkreślali fakt załamania się idei sjonistycznej i wskazywali na porażki, których doznaje międzynarodówka komunistyczna.

powiat Białostocki. Bund w Białymstoku urządził dnia 9 ub.m. akademię żałobną ku uczczeniu pamięci B. Michalewicz

Organizacja sjonistyczna w Białymstoku urządziła w dniach 16 i 17 ub.m. zebrania w sprawie ostatnich wypadków w Palestynie i emigracji do Palestyny /300 i 60 osób/ -

powiat Ostrowski. Organizacje sjonistyczne w powiecie ostrowskim urządziły zebrania w sprawie akcji palestyńskiej w Zarębach - Kościelnych /50 osób/, w Ostrowi /60 osób/, w Makini /50 osób/ i w Broku /80/.

powiat Wołkowyski. Do nowego zarządu organizacji Poalej-Sjon w Żelwie zostali wybrani dnia 9 ub.m. Naraski Mojżesz Zysman, Naraski Wolf, Rosjański Jakób, Szwejski Idytte, Bobowik Zajdel, Kuliszowska Fania i Koszów-na Ida.

Bund w Wołkowysku urządził dnia 16 ub.m. akademię ku czci Michalewicz.

powiat Wys.-Mazowiecki. W Wysokim-Mazowieckim dnia 15 ub.m. Z. Zarecki z Warszawy wygłosił odczyt na temat "Sjonizm w obecnej chwili". -

Tegoż dnia Białkowski z Warszawy wygłosił w Żepach odczyt na temat "Żywy obraz nowej Palestyny i organizacja sjonistyczna względem nowej Palestyny" /200 osób/ -

powiat Bielsk-Podlaski. W Bielsku-Podlaskim organizacja sjonistyczna urządziła dnia 9 ub.m. dyskusję, poświęconą wypadkom w Palestynie i ustosunkowaniu się do niej Bundu. -

Dnia 16 ub.m. w Bielsku odbyła się akademja bundowska ku czci Michalewicz. - /200 osób/

- 120- Życie zawodowe W Białymstoku dnia 3 ub. m. odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Żydowskich w sprawie bezrobocia /120 osób/
- 121- Związek Rzemieślników Żydowskich w Łomży /Bund/ urządził dnia 25 ub. m. akademię z okazji dwuletniej rocznicy istnienia.
- 122- W Suchowoli powstał oddział Związku drobnych kupców i handlarzy którego zarząd stanowią Guterman Rubin-prezes, Berko Lewin-viceprezes, Torn Zejanko-sekretarz i Wajner Wolf-skarbnik.
- 123- Na zebraniu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Tytoniowego w Grodnie dnia 20 ub. m. zostali wybrani do nowego zarządu Wajszman Bazar, Zomer Ioko, Atlas Małka, Kotowicz Neach, Zdanowicz Fejga, Dubieńska Chaja, Szilingow Chaja i Finkies Gódda.

2/ Białorusini.

Wykładnikiem życia politycznego ludności białoruskiej ^{była tylko} ~~jest~~ działalność Towarzystwa Szkoły Białoruskiej i Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego, omawiana ze względu na jej charakter w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych - Ogólnie ludność białoruska pozostaje na uboczu od życia politycznego i tylko w nielicznych wypadkach przyjmuje w nim udział, jak to ma miejsce w powiecie bielskim gdzie dość poważne wpływy wśród białorusinów posiada P.P.S. W pozostałych powiatach Województwa Białostockiego, zamieszkiwanych przez ludność białoruską, polityczny ruch białoruski jeżeli chodzi o ruch legalny - jest zupełnie znikomy. Dostrzegana w ubiegłych miesiącach akcja organizowania ruchu spółdzielczego znajdująca swe źródło w zamiarach politycznych BWRKP, osłabła, natomiast uwidoczniły się tendencje do opanowywania przez białorusinów o radykalnych orientacjach kas i organizacji spółdzielczych w powiecie grodzieńskim. W tymże powiecie białorusini orientujący się na BWRKP, dążą do opanowania samorządów gminnych i uzyskania

4/ Rosjanie

744
110

Proboszcz parafji prawosławnej w Suwałkach, ks. Włodzimierz
Zeromski i opiekun cerkwi prawosławnej tamże, Jan Bażenow złożyli
w dniu 12 ub. m. Staroście Powiatowemu w Suwałkach następującej treś-
ci pismo: "W wielce uroczystym i radosnym dla nas wszystkich dniu
w rocznicę wskrzeszenia Niepodległego Państwa Polskiego - po zanie-
sieniu gorących modłów do Najwyższego o pomyślność Rzeczypospoli-
tej, Jej Prezydenta i Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskie-
go, my niżej podpisani w imieniu parafjan Suwalskiej parafji prawos-
ławnej składamy na ręce Pana Starosty najserdeczniejsze życzenia
wyraży radości i zapewnienie gotowości oddania wszystkiego dla dobra
wspólnej naszej Ojczyzny Polski."

Równocześnie składamy Panu Staroście jako przedstawicielowi
władzy państwowej w powiecie najserdeczniejsze podziękowa-
nie za Jego opiekę i stałe przychodzenie nam z pomocą."

5/ Litwini

We wsi Wojtkowice gminy Suławy w powiecie suwalskim miał
miejsce wypadek odmowy wygłoszenia u dłitwy w języku polskim przez
uczęszczające do miejscowej szkoły powszechnej dzieci litewskie.

Ustalono, że dzieci były zaagitowane przez Lewanowicza vel
Leonowicza, byłego ucznia Seminarjum litewskiego w Wilnie."

0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

73
MM 445
Kreczko dokonali najścia na jego dom, zrewidowali teczkę Mikołajewskiego i zabrali z niej różne dokumenty. Gdy w czasie rewizji tejż ki żona Mikołajewskiego zwróciła posłowi Sawickiemu uwagę co do najścia na dom, poseł Sawicki odpowiedział "Oo tam do chołery, Pani nie rozumie, ja jestem posłem i mnie wszystko wolno robić". Szczegóły dochodzenia w tej sprawie prześle Ministerstwu w oddzielnym sprawozdaniu.--

3/ Wiec posła Adolfa Sawickiego w Knyszynie.

Dnia 28 ub.m. poseł Sawicki Adolf zwękał zameldowany uprzednio wiec w Knyszynie, powiatu białostockiego. W chwili, gdy poseł Sawicki zakończył swe przemówienie, a co --tem idzie sam wiec został formalnie zamknięty, usiłował na temże miejscu zorganizować ponownie wiec poseł Łoś Dominik z PSL "Piast", który nie posiadał na to zezwolenia Starosty Powiatowego. Obecny na miejscu urzędnik Starostwa Powiatowego w Białymstoku trzykrotnie wywał posła Łośa do zaniechania przemówienia, a gdy tenże do wezwania nie zastosował się, wspomniany urzędnik polecił policji wezwać tłum do rozsejścia się. W chwili gdy policja zbliżała się do tłum, z bezpośredniego otoczenia posła Sawickiego padł najpierw jeden strzał rewolwerowy, a następnie kilka dalszych w stronę policji. Równocześnie z pośród tego otoczenia padły wykrzyki "rozbroić policję". Podniecony tem tłum zajął groźną podstawę ^{wobec} policji, obrzucał ją kamieniami i usiłował rozbroić, wobec czego Komendant Miejscowego posterunku P.P. polecił oddziałowi policyjnemu oddanie strzałów ostrzegawczych w górę /25 strzałów/ i wycofać się z oddziałem do położonego w pobliżu lokalu posterunku. W kilkunastu minut po wycofaniu się oddziału policyjnego tłum - prawdopodobnie z obawy przed wystąpieniem wzmocnionego oddziału policyjnego - począł pośpiesznie opuszczać miejsce wiecu i wyjechał z Knyszyna. Raz z tłumem odjechali z Knyszyna posłowie Sawicki i Łoś. Praybyli niezwłocznie do Knyszyna Podprokurator Sądu Okręgowego w Białymstoku

M276

Tegoż dnia w Biakowieży w rodzinach ramnych rosiały wrony
i zniszczone dwie inne flagi państwowe wywiezione na budynkach prywat-
nych. Szczegółowe sprawozdania w tej sprawie przesłałem Ministerstwu
w dniach 11. 12. 30 ub.m.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok dnia 7 grudnia 1929 r.

447
113

Fr.B.B.I-2604/29.T.

T A J N E - P I L N E

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr.6 za czas
od dnia 1 do dnia 7 gru-
dnia 1929 roku.

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.

W Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.6 -
za czas od dnia 1 do dnia 7 grudnia 1929 roku.-

WOJEWODA :

[Signature]

Odpisy otrzymują:

- Pan Wojewoda w Wilnie
- " Nowogrodku
- " Brześciu n/Bugiem
- " Warszawie
- " Tarnopolu
- " Stanisławowie
- " Lublinie
- Pan Prokurator przy Sądzie Apel.w Warszawie
- " " " Wilnie
- " " " Okr. w Białymstoku
- " " " Grodnie
- " " " Suwałkach
- " " " Łomży
- Sam. Ref. Inform. D.O.K.-III w Grodnie
- " " IX Brześciu n/B.
- " " I Warszawie
- O.P. "Brygada Grodno"
- Przed Sędzią w miejscu
- Wasyścy Panowie Starostowie Powiatowi
- województwa Białostockiego.

I. Sytuacja ogólna

Związany przyczynowo ze zbliżającym się terminem otwarcia sesji budżetowej Sejmu ruch polityczny przyskonił w znacznym stopniu inne przejawy życia ludności na terenie Województwa Białostockiego. Intensywności i nerwowości ruchu politycznego odbiła się przedewszystkiem na ruchu zawodowym, który w Białymstoku i Grodnie uzewnętrzniła rozpoczynając się w ostrzejszej niż doychczas formie walkę pomiędzy PPS i PPS d. Frakcja Rewolucyjna o wpływy w poszczególnych związkach zawodowych.

O ile walka ta w Białymstoku toczyła się pod znakiem widocznego przewagi PPS d. Frakcja Rewolucyjna, o tyle w Grodnie OKR. PPS. zdążył powstrzymać organizacyjne poczynania PPS d. Frakcja Rewolucyjna, dotyczące robotników Przemysłu Spożywczego. Tłumaczyć to należy tem, że w Białymstoku PPS d. Frakcja Rewolucyjna, rozporządzająca wyrobionymi działaczami, prowadzi akcję planową w sposób systematyczny, zaś w Grodnie PPS d. Frakcja Rewolucyjna nie może przeciwstawić PPS tego rodzaju działaczy.

Na uwagę zasługuje fakt, że PPS w Grodnie w walce z PPS d. Frakcja Rewolucyjna na gruncie ruchu zawodowego nie cofa się nawet przed współdziałaniem z elementami komunizującymi, co specjalnie uwidoczniło się przy organizowaniu przez nią oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego.

Jest to zresztą jedyny, dostrzeżony w ubiegłym tygodniu fakt zaangażowania się ruchu zawodowego z ruchem wyrotowym, którego nikłe przejawy miały miejsce tylko w powiatach żemajewskim i ostrowskim.

1-280-280

dnia 7 grudnia 1929 r.

115-449

II. Buch wyrotowy.

a/Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1. Komunistyczna Partja Polski.

wiat Łomżyński

W nocy z dn. 2 na 3 bm. w podwórzu posesji Nr. 16 przy ul. Rządowej w Łomży znaleziono przypięty do ściany domu Białetya KG EPP. /8 stron druku/ wydany w listopadzie br. w Warszawie. W następnej branie tegoż podręcznika znaleziono przypiętą do poręczy schodów kartę środkową takiegoż Białetya.

wiat Ostrowski.

W nocy z dn. 3 na 4 bm. w osiedzie Długosiodło rozlepiono po 1-ym egzemplarzu następujących odezw /pisanych ręcznie/:
1/ "Niech żyje lo-lacie młodzieży komunistycznej, Precz z nauką religji w szkołach powszechnych. Niech żyje czerwony pionier"
i 2/ "Niech żyje czerwony pionier, religja jest opjum dla nas pracujących, Niech żyje czerwony pionier".-

2/Białoruski, Włoszisko-Robotniczy Klub Poselski.

wiat Grodziski:

Dostrzeżono że w ostatnim czasie wędrowie samfania KGR. KP. na terenie gminy Hornica wzięli dotychczasowy sposób prounierowania i rozpowszechniania komunistycznych wydawnictw białoruskich. Wianowicie - w celu odwrócenia uwagi i zmylenia czujności organów bezpieczeństwa publicznego - prounierują oni wspomniane wydawnictwa na nazwiska osób dotyczących nie-akceptowanych politycznie. - Wydawnictwa te czytane są następnie w mieszkaniach włościan, co do których organa bezpieczeństwa publicznego nie miały dotychczas żadnych danych.

420
116

III Ruch zawodowy.

a/ Klasy Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Kafilarzy.

Z inicjatywy PPS. d. Frakcja Rewolucyjna w Białymstoku dnia 2. b. m. odbyło się zebranie organizacyjne Związku Zawodowego Kafilarzy, do którego zarządu po referatach Muszyńskiego Aleksandra i Przytuły Józefa zostali wybrani - Erzyżanowski Zygmunt - prezes, Kośnik Julian - sekretarz, Chilkiewicz Ignacy - skarbnik, Borowski Jan i Zieliński Antoni - członkowie /40 osób/.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Włókienniczego.

W Białymstoku dnia 4 b. m. pod przewodnictwem Gońkiewicza Józefa odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego /PPS. d. Frakcja Rewolucyjna/ w sprawach organizacyjnych i urlopów robotników fabryk włókienniczych. Referował Muszyński Aleksander. /30 osób/.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Spożywczego.

W Grodnie z inicjatywy OKRPPS. dnia 30 ub. m. odbyło się zebranie Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego pod przewodnictwem Mazurkiewicza Leona. Na zebraniu tem zostali wybrani do Zarządu Oddziału Rubinowicz Israel, Szyrko Dymitr, Szostak Włodzimierz, Szkolnik Nowina, Szachmajster Nowach, Madowicz Jankiel, German Israel Chalew Jakób i Montowicz Abram, wszyscy poproszeni o działalność komunistyczną. /100 osób/.

Traktowane zebranie odbyło się na podstawie zarejestrowania oddziału przez Inspektora Pracy. Samo powołanie do życia oddziału jest wynikiem akcji PPS., skierowanej przeciwko PPS. d. Frakcja Rewolucyjna, która ostatnio położyła skutecznie w wyniku zabiegów w kierunku zorganizowania Robotników Przemysłu Spożywczego w Grodnie.

o/ Bezrobocie

424
117

Według danych z dnia 6 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 4198 osób, a mianowicie:

P ó w i a t	Ilość	Bezrobocie dnia 29 ub. miesiąca.	Zmian- szanie.	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	89	74	-	15	42
Białostocki	2597	2535	-	62	554
Włodzieński	821	827	6	-	148
Białek-Podlaski	260	310	50	-	84
Łomżyński	91	84	-	7	60
Ostrołęcki	4	4	-	-	-
Ostrowski	38	13	-	25	25
Suwałki	126	126	-	-	32
Łukowski	16	16	-	-	15
Siemiatyński	15	18	3	-	9
Łukowski	140	140	-	-	36

Nr. BB. I-2504/29 T.

Dnia 7 grudnia 1925 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Białostocki.

Dnia 2 b.m. kierownik szkoły powszechnej w Pęskich, Marjan Danek przybył do wsi Bogusze w gminie Krypno w celu dokonania spisu analfabetów i półanalfabetów, przy czym cel swego przybycia wyjaśnił sołtysowi. Mieszkańcy wsi Bogusze odmówili udzielenia Dankowi nazwisk do spisów wobec czego zwołał on zebranie gromadzkie, na którym wyjaśnił potrzebę sporządzenia tego rodzaju spisów. Na zebraniu tem oświadczone Dankowi, że wieś Bogusze stosownie do wskazówek poka Sawickiego Adolfa ze Stronnictwa Chłopskiego nie udzieli żadnych informacji statystycznych, przy czym nadmienili, że podobnie, jak posełowi Łoskowi nie pozwolono przemawiać bez zezwolenia Starosty na wiecu w Knyaszynie dnia 28 ub.m., tak też i wieś Bogusze nie może udzielić żadnych przez Dankę informacji bez zezwolenia Starosty. Danek stwierdził, że uczestnicy zebrania gromadzkiego uzbrojeni byli w kamienie i kije. Podobnie ustosunkowała się wieś Długokąka do żądania nauczyciela tejże wsi, Wincentego Minteka, z tą tylko różnicą, że Mintek zapisał około 50% mieszkańców wsi, reszta zaś odmówiła podania swych nazwisk. W przyczynowym związku z tem zaznacza, że na wiecu w Knyaszynie dnia 28 ub.m. poseł Sawicki Adolf oświadczył, że w niedługim czasie będą sporządzane po wsiach rozmaite spisy dla nowych wyborów i, że przeto

11 119 723
OWENGA BIAŁOSTOKI

Nr. BB. I-2504/29.1.

dnia 7 grudnia 1922 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 6.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenia granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w ubiegłym tygodniu
zatrzymano i przekazano władzom sądowym:

w powiecie Szczuczynskim	-	2 osoby.
" " kolneńskim	-	3 "

b/ Wypadki na granicy

Dnia 11 b. m. na odcinku granicznym powiatu grodzieńskiego
został zabity przez szeregowego KOP. Nasiecko Kazimierz, który
nie usłuchał wzywania tegoż szeregowego co do zatrzymania się.

JOHN DA BILLOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 6

Nr. BH. I-2604/23 T.

Dnia 7 grudnia 1928r.

VILL. Y ARIAS

Na wiecu centrolewa dnia 1 b.m. w Białymstoku poseł Bi
Dubois Stanisław wystąpił specjalnie przeciwko obecnemu działac-
zowi PPS.d.Frakcji Rewolucyjnej w Białymstoku, Bekierskiemu Wła-
dysławowi, który jeszcze w dniu 1 maja r.b. uważany był przez
posła Dubois za jednego z wybitniejszych działaczy PPS w Bia-
łostockim okręgu przemysłowym. Mówiąc innymi posł Dubois oświa-
daczył, że Bekierski przeszedł do Frakcji jedynie dlatego, aby
uchronić się przed odpowiedzialności karną za popełnienie cze-
go szerokiego przestępstw natury kryminalnej.

W związku z tem Bakiercki w godzinach wieczorowych tegoż dnia spoliczkował na ulicy poska Dubois, który w tej sprawie zgłosił zameldowanie policji, nadmienając, że Bakiercki usiłował zrobić użytek przeciwko niemu z posiadanej broni palnej. Na skutek zameldowania poska Dubois - wdrożono dochodzenie.

WŁ. BIAŁOSTYKI

2007/23

Wydane sporządzenie
niżej Nr. 7 na dzień
na 3 do dnia 14
na 1929 roku.

Białystok, dnia 2^{go} grudnia 1929 r.

T A J N S - P Y L N S

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.

Przesyłam synagoga sp. wzwodzenie ty oświadczenie Nr 7
20 oraz od dnia 8 do dnia 14 grudnia 1939 roku

Адвокат отреагировал

n Wojewoda	w Wilnie
"	w Nowogródka
"	w Brześciu n/Bugiem
"	w Wambrowie
"	w Tarnopolu
"	w Stanisławowie
"	w Lublinie
n Prokurator przy Sądzie Apel.	w Warszawie
"	" " "
"	" " Okr. w Białymstoku
"	" " " Grodno
"	" " " Suwałkach
"	" " " Łomży
n Ref Inform. D.C.K. III	w Grodnie
"	" " IX w Brześciu n/Bugiem
"	" " I w Warszawie
O.P. "Brygada Grodno"	
Nad. Sędziy w miejscu	
Sędziy Powiatowi Starostowie Powiatowi	
Sędziów Białostockiego	

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BB. I 2657/23.7.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 7
za czas od dnia 8 do dnia 14 grudnia 1929

dnia 14 grudnia 1929 roku.

I. Sytuacja ogólna.

Podobnie, jak w poprzednim okresie sprawozdawczym - w ubiegłym tygodniu dominującym była w dalszym ciągu w Grodnie i Białymstoku walka pomiędzy PPS a Frakcją Rewolucyjną i PPS o wpływy w poszczególne Związki zawodowe.

W Białymstoku PPS i Frakcja Rewolucyjna sdołała zorganizować kilka nowych związków i powyskać wpływy wśród robotników w wyniku doskonałej przemyślanej i przeprowadzonej akcji mającej na celu obronę robotników przed wypłacaniem im usrobków bonami fabrycznymi, natomiast w Grodnie, gdzie - jak już podkreślałem - nie rozporządza ona wybitniejszymi działakami, nie osiągnęła poważniejszych efektów.

Jako wynik krwawej w Grodnie walki pomiędzy obu partiami na gruncie ruchu zawodowego powstało zainicjowane przez PPS i Bund działające wspólnie dążenie do organizowania sekcji racjonalistycznych które byłyby tylko emanacją klasowych związków zawodowych, utraczonych przez PPS.

Zagębienie ruchu zawodowego z ruchem wyrotowym stwierdzono jedynie w Białostocku, powiatu bielskiego.

Z przejawów ruchu wyrotowego znana powinna akcja elementów wyrotowych wśród bezrobotnych w Łomży, oraz dążenie do odbudowania OKKIB Grodno i rejonu KPZB w Śleszczynie. Szczegóły w tej materji zostały przesłane Ministerstwu w oddzielnych sprawozdaniach.

Na rynku pracy notowany był dość znaczny wzrost bezrobocia /w czasie od dnia 7 do dn. 13 b.m. liczba bezrobotnych wzrosła z 4198 do 4524/ -

growskiego Szmul'a. Zakwestjonowane szeregi notatek i listów w sprawie, które są obecnie przepracowywane.

3/ Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski.

Łożkowski. Sekretariat Generalny BWRKP. w Wilnie nadesłał pod adresem Kuźmickiego Jana w Międzyrzecz, członka KPZB, który w lipcu b.r. uciekł przed aresztowaniem do Rosji Sowieckiej, egzemplarz odezwy p.t. "Do pracujących włościan i robotników Zachodniej Białorusi" omawiającej 12-tolecie rewolucji bolszewickiej.

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 9 b.m. skazał z art. 102 K.K. cz.I. na 2 lata domu poprawy z pozbawieniem praw obywatelskich i zaliczeniem aresztu śledczego od dnia 6 maja b.r. do dnia 9 grudnia b.r. Blumsztejna Chaima ze wsi Kosowo, gminy Lubotyń, powiatu Łomżyńskiego.

Dnia 12 b.m. przed Sądem Okręgowym w Białymstoku rozpoczęła się rozprawa z oskarżenia Macijuka Jerzego, ps. "Bielski" i 10-ciu innych uczestników konferencji OK.KPZB Białystok, zlikwidowanej w Białymstoku dnia 21 listopada 1928 roku /Sprawozdanie do Ministerstwa Nr.BP.3181/28 T. z dnia 7 grudnia 1928 roku/.

Po dwudniowej rozprawie Sąd wydał dnia 14 b.m. wyrok skazujący Macijuka Jerzego na 8 lat o.w., Jabłonko Efreima Lejwko Michała i Perelsztejn Nadzieję na 6 lat o.w., Matysiaka Michała i Kozłowskiego Kadykawa na 5 lat o.w., Zdaniczuka Michała i Halpern Itę na 4 lata o.w., Jabłonko Abę na 2 lata więzienia i Jakowskiego Welwala na 1 rok więzienia z.d.p.

Zasługuje na uwagę, że o karzeni bezpośrednio po odczytaniu aktu oskarżenia - odmawiali Sądowi udzielania wyjaśnień przyczyn, oświadczyli, że wyjaśnienia nie skończyli w ostatnim słowie. Podoma

III. Buch sawodowy

a/ Klasowe Związki Zawodowe

liasek Zawodowy
grosów Domowych

W Grodnie dnia 8 b-m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Dozorców Domowych przy udziale 50 osób - Omawiano sprawę projektu budowy domu dozorców w Grodnie i na wniosek przewodniczącego Augustynowicza Karola i Krossela Józefa postanowiono przystąpić do gromadzenia odpowiednich na ten cel funduszy

iąsek Zawo.owy
botników Prze-
słu Baklanego-

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego w Grodnie, otrzymuje w dalszym ciągu okólniki od Zarządu Głównego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego w Polsce, podpisywane przez Karola Milera, Franciszka Gliwińskiego i Aleksandra Lewickiego, działaczy PPS Lewicy. W okólnikach tych podkreślana jest stale konieczność prowadzenia przez oddział wyłączonej działalności organizacyjnej i akcji zbiórki funduszy na cele Związkowe. Traktowany oddział wywany jest do przesyłania korespondencji pod adresem Franciszka Gliwińskiego, samieckiego w Piotrkowie przy ulicy Biłzandzkiego Nr. 73-a /skrzynka pocztowa Nr. 109/. Sam oddział jako taki jest nieliczny i nie posiada większych wpływów wśród huty robotników huty szklanej w Grodnie.

azek Zawodowy
otników Przemysłu
Kafłarskiego

W Białymstoku dnia 5 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Kafilarskiego pod przewodnictwem Muszyńskiego Aleksandra/PPS.d.Prakoja Rewolucyjna/rozawiano sprawy organizacyjne i rlopów wyposzynkowych /30 osób/

ok Zawodowy
ników Przemys-
garbarskiego

W Sokółce dnia 7 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Garbarskiego. Przewodził na temat obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju, sekretarz okręgowy PPS w Białymstoku. Kapituła Tomasz, który wzywał zebranych /80 osób/ do przeciwstawienia się zamierzonym przedsięwzięciom co do obniżenia płac robotniczych w przemyśle garbarskim o 20% -

X

W Ostrołęce dnia 8 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału ZZK. przy udziale delegata Centrali Związku /Wydział Wykonawczy/, Wyrąbkowskiego, który uzasadniał konieczność wytrwania ZZK. przy PPS. /8 osób/

Jako delegat oddziału Z Z K w Grodnie uczestniczył dnia 8 b.m. w obradach kongresu pracowników państwowych w Warszawie Paszkowski Stanisław, pracownik stacji kolejowej w Grodnie

b/ Chrzescijańskie Związki Zawodowe

chrześcijański Zwią-
zawodowy Rze-
źników Przemysłu
dowego

W Białymstoku dnia 13 b.m. pod przewodnictwem Jezioro odbyło się zebranie Chrzescijańskiego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Tytoniowego, na którym wybrano do nowego zarządu Mingociową, Jezioro, Sielickiego, Millera, Kajera, Nowaka, Kłopotowskiego i Kowalczykównę, oraz jako delegatów oddziałów Adamską, Ostracha, Czarneckiego, Wnicha i Kajera.

chrześcijański Zwią-
zawodowy Rze-
źników

W Wołkowysku dnia 8 b.m. odbyło się pod przewodnictwem Glickiego Adama zebranie Chrzescijańskiego Związku Rzeźników w sprawach organizacyjnych i ufundowania sztandaru związkowego /18 osób/

c/ Cechy rzemieślnicze.

Rzemieślni-
cy w Grodnie

W Grodnie dnia 7 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne cechów włókienniczych do którego zarządu zostali wybrani Orman Izrael starszy cechu, Gołub Judel i Meczyk Józef zastępcy star

9 126 430

W Łomży dnia 5 b.m. odbył się wiec bezrobotnych, na którym przemawiali Świegoski Antoni /PPS/, Tomczyk Aleksander, Arasimowicz Henryk /KPP/, Eryng Michał /PPS-Lewica/, Zagrobową Władysława /PPS/ i inni. W konkluzji przemówień została uchwalona następującej treści rezolucja: "Zebrani bezrobotni w liczbie około 350 osób w domu ludowym na wiecu w dniu 5 grudnia b.r. żądają: 1/ wprowadzenia w życie ustawy o ubezpieczeniu na starość; 2/ przestrzegania przez fabrykantów i przedsiębiorców ośmiodzinnego dnia pracy; 3/ stworzenia sądu pracy; 4/ zniesienia sezonu martwego; 5/ przedłużenia zasiłków z Państwowego Funduszu Bezrobocia; 6/ doraźnych zapomóg świątecznych w naturze; 7/ pracy dla bezrobotnych. Zebrani protestują przeciwko metodom pracy p. Gierkiewiczowej, sekretarki działu opieki społecznej w Magistracie, poniżającej w wielu wypadkach robotników." Na tymże wiecu został wykoniony komitet w składzie: Henryk Arasimowicz /KPP/, Józef Bazydło, Józefa Borawska /PPS /, Michał Eryng, Józef Olkowski, Józef Skowroński, Aleksander Smola i Kazimiera Poniechowska /PPS-Lewica/, którego zadaniem ma być zajęcie się losem bezrobotnych. Ponadto na wiecu wybrano delegację, która przytoczoną wyżej rezolucję wręczyła prezydentowi miasta Łomży. W odpowiedzi na tę rezolucję zarząd miasta Łomży odpowiedział, że nie posiada funduszy na wypłatę zapomóg dla bezrobotnych, natomiast może pośredniczyć przy zatrudnieniu ich w Białowieży przy wyrębie lasu. Propozycję tę ogół bezrobotnych przyjął dość niechętnie, natomiast przywódcy bezrobotnych ustosunkowali się do nich wręcz nieprzychylnie. /350 osób/.

Augustowski

Dnia 8 b m na mieszkadcu wsi Dargun, gminy Bołynka
Bolesław Kowacha na drodze koło Sopoćkiń napadko kilku
osobników którzy pobili go do utraty przytomności i zrabo-
wali mu 375 zł gotówką i zegarek nikioty, poczem uciegli.
Poszkodowany rozpoznak jednego z napastników w Harmaszko
Piotrze z osady Sopoćkinie.-

Białostocki.

Dnia 12 b m w gminji Pocztovej w Obruśnikach doko-
nano kradzieży pieniędzy i przesyłek -

b/ Przestępczość kryminalna.

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ czynnego występienia przeciwko szeregowym P.P.	- 3
2/ fałszowania monet	- 1
3/ uszkodzenia ciała w bójkach	- 4
4/ zabójstw w bójkach	- 1
5/ drobnych rabunków	- 2
6/ większych kradzieży	- 6

c/ Pożary.

Większy pożar przypadkowy miał miejsce we wsi Palusz,
gminy Wyszki w powiecie bielskim, gdzie spłonęło 20 stodół
ze zbożem, 24 chlewy i kilkanaście sztuk żywego inwentarza.
Straty wynoszą 145.000 zł.-

WOJEWODA BIAŁOSTOKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 7

Nr. BB. I-2657/29.T

Dnia 14 grudnia 1929 roku

VII. Szpiegostwo dywersja sabotaż

132
128

Uzyskane w ubiegłym tygodniu informacje zostaną uwzględnione
w oddzielnym sprawozdaniu.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Białystok dnia 18 grudnia 1929 roku

Nr BB I-2725/29 T:

733
129
T A J N E P I L N E

Wytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 8 za czas
od dnia 15 do dnia 21
grudnia 1929 roku

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.

W WARSZAWIE.

Przesyłam wytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 8 za
czas od dnia 15 do dnia 21 grudnia 1929 roku.

WOJEWODA

Odpisy otrzymują:

1 Pan Wojewoda w Wilnie,
2 " " w Nowogrodku,
3 " " w Brześciu nad Bugiem
4 " " w Warszawie,
5 " " w Tarnopolu,
6 " " w Stanisławowie,
7 " " w Lublinie
8 Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie,
9 " " " " " w Wilnie,
10 " " " " " Okr. w Białymstoku,
11 " " " " " w Grodnie,
12 " " " " " w Suwałkach,
13 " " " " " w Żemży
14 Sam Ref. Inform. D.O.K. III. w Grodnie
15 " " " " " I. w Warszawie
16 " " " " " IX. w Brześciu nad Bugiem,
17 K.O.P. "Brygada Grodno"
18 Urząd Sledczy w miejscu
19 Wasyty Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego.

130 7434

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 8
za czas od dnia 14 do dnia 21 grudnia
1929 roku.

I. Sytuacja ogólna

Zobrazowana w poprzednim sprawozdaniu tygodniowym sytuacja ogólna co do stanu bezpieczeństwa publicznego na terenie Województwa Białostockiego uległa w bieżącym tygodniu zmianom o tyle, że w powiatach grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim i białostockim dostrzeżono dość wyraźne przejawy realizacji zamierzeń BWRKP, KPZB. i Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" w kierunku skonsolidowania ruchu wywrotowego.

Sądząc z poczynionych dotychczas w tej materji spostrzeżeń i uzyskanych informacji - należy przypuszczać, że zgodnie ze swą deklaracją ogłoszoną drukiem nielegalnym KPZB., BWRKP. i Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" rozpoczęły w płaszczyźnie przygotowań do Europejskiego Kongresu Chłopskiego w Berlinie szerszą akcję mającą na celu wprowadzenie w życie uchwał Pierwszego Zjazdu KPZB. dotyczących umacniania ruchu wywrotowego na terenie wiejskim.

Tego rodzaju dopatrywanie potwierdzają niemal całkowicie coraz częściej stwierdzane fakty świadczące o zacieśniającej się stale współpracy KPZB., BWRKP. i Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", z których ostatnie nierzadko prowadzi działalność meprowską /zbieranie funduszy na listy składek/.

Równolegle nie jako do akcji konsolidowania ruchu wywrotowego we wschodnich powiatach Województwa, narodowościowo zróżniczkowanych, trwa w powiatach zachodnich /Łomżyńskim, ostrołęckim, szamotyńskim i ostrowskim/ akcja komunistyczna na gruncie prowadzonego przez Bund "władzy nad ogonizmem". Z posiadanych przez Urząd wojewódzki składek

W kwestji bezrobocia podkreślam że w Łomży KPP, PPS Lewica i skom. nizowane elementy Bundu prowadzą wśród bezrobotnych agitację, mającą na celu wywołanie demonstracyj ulicznych a zarazem zauważam, że każdorocznie w okresie zimowym w Łomży prowadzona jest także agitacja, która w roku bieżącym poważniejszych obaw nie nastrocza.

5 132 7436

3/ Białorunki Włoszciańsko-Robotniczy Klub Powselki.

Wólkowski

Sekretariat Centralny BWRKP z wielkim nakładem pracy przygotowywał zjazd okręgowy delegatów TSB z r wiatów wólkowskiego i białskiego na dzień 15 grudnia b r. do Swisłoczy w powiecie wólkowskim.

Ze względu na to że zjazd ten miał być wykorzystany przez KPZB i BWRKP w celach odbudowy Komitetu Rejonowego KPZB w Swisłoczy i rozpoczęcia szerszej akcji BWRKP w powiecie wólkowskim nie udzieliliem zezwolenia na odbycie się zjazdu ~~zjazd okręgowy delegatów TSB z r wiatów wólkowskiego i białskiego na dzień 15 grudnia b r. do Swisłoczy w powiecie wólkowskim~~. Decyzję swą w tej materji umotywo-
wałem tem że decyzją z dnia 2 lipca b r. Nr BP.1470/29 T
zamknięciem Zarząd Okręgowy TSB w Swisłoczy i że decyzja ta
została przez zamknięty Zarząd zaskarżona do Ministerstwa. Wobec czego stanowi ona przedmiot postępowania administracyjnego

Pomimo odmowy udzielenia zezwolenia na Zjazd - dnia 15 b.m. przybyli do Swisłoczy Ostapczyk Maciej, kierownik Sekretariatu Centralnego BWRKP w Wilnie, Wozonowicz Konstanty, Charamanda Józef, Kurbat Michał, Jamszkiewicz Borys, Trochimik Andrzej /kierownik Sekretariatu Powiatowego BWRKP w Swisłoczy/ Szczokoł Aleksander, Kaczko Michał, Szaryk Wasyl, Awtuch Jan, Aprelowski Ignacy, Kościuk Stefan, Zięńczyk Józef, Jurachno Aleksander, Ziałik Mikołaj, Zacharczuk Wasyl, Michalczuk Józef i Zywluk Józef, wszyscy z powiatu wólkowskiego, którzy usiłowali odbyć zjazd nielegalnie w lokalu koła TSB, pod pozorem czytania gazet i wymiany książek, do czego jednakże nie dopuszczono.

Z chwilą rozpoczęcia działalności przez Sekretariat Powiatowy BWRKP w Swisłoczy /kierownik Trochimik Andrzej/ dostrzeżone w poszczególnych ośrodkach powiatu wólkowskiego

wych w Polsce, przyjęcia wydalonych uosniów z gimnazjum białoruskie
w Wilnie i zwolnienia z więzienia zasądzonych krasnodowców. Po przy
jęciu tej rezolucji poseł Oracki oświadczył, że zostanie ona przedsta
wiona na kilka języków i przesłana do wiadomości proletariatu
różnych krajów z prośbą o poparcie ludności białoruskiej w jej walce
o prawa

Gdy przewodniczący wice Kowalewski Dymitr ze wsi Kościuki
zamknął wiec poseł Dworczanin wezwał zgromadzonych na wiec do
odśpiewania pieśni "Od wieków my spali", a na zwróceną mu uwagę przez
przedstawiciela władzy, że śpiewanie tej pieśni jest wzbronione
oświadczył, że istotnie pieśń ta nie mogła być śpiewana, gdy
słowa "złodzieje" natomiast obecnie po zmianie tego słowa na
słowo "nauki" jest dopuszczana wszędzie do publicznego śpiewania
Za posłem Dworczaninem zaledwie kilk. osób usłyszało
tę pieśń /150 osób/ -

b/ wyroki sądowe

Dnia 19 b.m. Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpatrywał sprawę
mieszkańca Białegostoku, Abrama Chasana, oskarżonego z art. 108.1 K.
za wypisanie dnia 18 lipca b.r. na zewnętrznej ścianie szaletu w
ogrodzie majątku w Białymstoku szeregu hasł antypaństwowych.
Chasan został uniewinniony. W motywach wyroku Sąd podkreślił, że
Chasan wypisał wprawdzie hasła antypaństwowe jednakże w takim kierunku
nie mogło to szkodzić interesom państwa.

21 grudnia 1929 r.

III. Ruch zawodowy

a/ Klasowe Związki Zawodowe

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Drzewnego

W Oczarniej Wsi, powiatu białostockiego dnia 15 b. m. odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku pod przewodnictwem Niemczynowicza. Na zebraniu tem wygłosił dłuższe przemówienie kierownik Sekretariatu Okręgowego Związku w Białymstoku Marek Dowgalski, który oskarżał Rząd o doprowadzanie kraju do ruiny gospodarczej i niszczenie zdobyczy socjalnych robotników. Na specjalną uwagę zasługuje podkreślenie Dowgalskiego, że w dniu 6 grudnia b. r. w celu ratowania upadającego Rządu BHWaR połączył się z komunistami i zgłosił wniosek o wyrażenie nieufności przez Sejm Warszawskowi Daszyńskiemu, a nie mniej także oświadczenie: "Obelżiliśmy Rząd, jednakże nie wiemy czy 'Dziadek' nie wystąpi zbrojnie i nie będzie chciał zabrać władzy siłą"/40 osób/.

Z. K.

W Grodnie dnia 14 b. m. odbyło się zebranie członków sekcji mechanicznej pod przewodnictwem Sawko Jara, na którym delegat zarządu Głównego ZAK Kosa Karol z Warszawy omówił pragmatykę służbową oraz kwestie uposażenia i umundurowania /29 osób/.

Tamże dnia 15 b. m. odbyło się ogólne zebranie członków koła pod przewodnictwem Krązkiego Adama. W sprawach organizacyjnych i pragmatyki służbowej przemawiał ~~przez~~ Stróżewski Franciszek z Wilna. Po przemówieniu Stróżewskiego wybrano do zarządu koła Antoszewicza Zygmunta, Rosakowskiego Bronisława, Nesterowicza Antoniego, Sawko Jara, Kasperowicza i ~~Antona~~ Koba /56 osób/.

W Biadymie dnia 14 b.m. odbyło się doroczne zebranie sprawozdań członków oddziału na którym wybrano do nowego zarządu Płoneta, Zukowskiego, Paleńczyńskiego, Puta, Dądołkowskiego, Maljara i Koskova. Na zebraniu przemawiał poseł Urbański w sprawach organizacyjnych /100 os./

W Grodnie dnia 15 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Zjednoczenia w sprawach organizacyjnych /20 os./

d/ Bezrobotni

W Białym dniu 11 b.m. odbyło się zebranie bezrobotnych robotników żydowskich, zwołane przez okręgową radę żydowskich związków zawodowych. Przemawiali Jakób Potasiewicz i Jakób Zamiatyn, którzy omówili ciężką sytuację materialną bezrobotnych żydów pozbawionych opieki samorządu i wyznaniowej gminy żydowskiej. Na ich wniosek powołano Zygberta Jakoba, Przestrzelskiego, Zygoma, Rosentalową i Kowalewskiego Joseła do komitetu bezrobotnych, którego zadaniem ma być wyjednanie z Magistratem pomocy zapomóg dla bezrobotnych robotników żydowskich i współpraca z polskim komitetem bezrobotnych /100 osób/

-:-:-:-:-

Według danych z dnia 20 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 4323 osoby mianowicie:

Wiat:	Ilość:	Bezrobotni dn. 14 grudnia	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
ostowski	95	90		5	53
orocki	2977	2925		22	746
oniński	989	903		86	226
łódzki	239	240	10		84
łódzki	133	122		10	73
łódzki	35	37	2		31
łódzki	125	125	2		21
łódzki	16	16			1
łódzki	16	16			1
łódzki	290	140		50	56

1-2725/29.T

21 grudnia 1929 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wydarzenia

miast Ostrołęcki.

Dnia 12 b.m. mieszkańcy wsi Malinowo-Nowe w gminie Ozerwin - Stanisław Kulesza, Wacław Kulesza i Antonina Kulesza stawili czynny opór i pobili w czasie wykonywania obowiązków służbowych wójta gminy Ozerwin, Bolesława Beonarczyk który w czasie obrony zgubił pieczęć urzędową i odznakę wójtowską. Stanisława Kuleszę zatrzymano i przekazano Sądzemu Pledozemu w Ostrołęce, który zastosował względem niego areszt do czasu złożenia kaucji zaś Wacław Kulesza i Antonina Kulesza zbiegli.

W nocy z dnia 16 na 17 b.m. pomiędzy wsią Gleba i Dyłewo na komendanta posterunku P.P. w Kadzidle, Trzcinińskiego Aleksandra, pozostającego na czatach na złodzieji i przemytników natknęło się kilku osobników. Osobnicy ci na wezwanie przodownika Trzcinińskiego do zatrzymania się - poczęli uciekać, a następnie oddali do niego dwa strzały, na które przodownik Trzciniński odpowiedział trzema strzałami z rewolweru. Podczas dalszego pościgu zbiegający osobnicy strzelili jeszcze trzy razy do przodownika Trzcinińskiego, ten zaś do nich 4 razy. Gdy uciekający zniknęli w lesie przodownik Trzciniński powrócił na miejsce czat, gdzie znalazł osobnika bez odznaki i z jedną postrzałą w plecy. Po sprawdzeniu tożsamości zabitego stwierdzono, że jest to Bolesław Duszek mieszkaniec wsi Gleba, zawodowy złodziej -

b/ Przestępczość kryminalna

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P. - 3

2/ Przechowanie narkotyków - 6

MADA BIAŁOSTOKI

33 I-2725/29 T

1 grudnia 1929 r.

144
137

VI Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenie granicy

Za nielegalne przekroczenia granicy w bieżącym tygodniu zatrzymano i przekazano władzom sądowym:

w powiecie ostrołęckim Kowalczyk Antoniego, mieszkańca wsi Wene-
cja w gminie Tirośl powiatu kolneńskiego;

w powiecie szczuczyńskim 7 osób;
w powiecie augustowskim 2 osoby -

b/ Przemyt

Augustowski. Dnia 12 b.m. w Raczkach został zatrzymany mieszkaniec wsi
Konstantynów w powiecie suwalskim Stanisław Giełko, który prze-
myślał z Niemiec do Polski większą ilość tytoniu. Jagiełko
wraz z tytoniem przekazano Urzędowi Celnemu w Raczkach

Szczuczyński. Dnia 15 b.m. w Grajewie został zatrzymany mieszkaniec wsi
Miracle w powiecie szczuczyńskim Zyskowski Aleksander z trzema wo-
kami przemyconych z Niemiec rodzynek wagi 116 kg Zyskowskiego i
przemyt przekazano Urzędowi Celnemu w Grajewie

14

7442

138

DA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 8

I 2725/29.T.

21 grudnia 1929 roku.

VIII. V A R I A
-:-:-:-:-

W Grodnie dnia 10 b.m. odbył się zjazd dziekanów prawosław-
nych w diecezji grodzieńsko-nowogródzkiej. Na zjeździe tym powzięto
uchwałę w kwestji przystąpienia poszczególnych proboszczów parafii
prawosławnych do zbierania składek na koszty obrony cerkwi - c
których zwrot władze kościoła katolickiego wystąpiły z powództwem
na drogę sądową.

Rozpoczęta w związku z tem akcja przez duchowieństwo kato-
lickie wykorzystywana jest nierzadko przez czynniki nie odpo-
wiedzialne, które usiłują przekonać ludność, że ~~stał się taki i taki~~
Rząd wykorzystuje duchowieństwo katolickie do walki z ludnością
białoruską.

Wydany przez Metropolitę Deonizego list pasterski nawołują-
cy do składania ofiar na prowadzenie procesów rewindykacyjnych
wdrożonych przez władze kościoła katolickiego dość często podno-
szony jest przez wspomniane czynniki jako atut przeciwko Rządowi
w płaszczyźnie działalności wywrotowej.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0

WOJEWÓDZTWA BIAŁOSTOCKIEGO

Województwo Białostockie, dnia 1939 roku

35.I-277/29 T

143

139

Wojewódzkie sprawozdanie
tygodniowe Nr 9 za czas
od dnia 22 do dnia 28
grudnia 1939 roku

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
Kas. Dykt. Ministerstwa II.

W Warszawie
-1-1-1-1-1-1-

Pracownik wojewódzkie sprawozdanie tygodniowe Nr
za czas od dnia 22 do dnia 28 grudnia 1939 roku.

WOJEWÓDZKA

Opisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie.
" " w Nowogródku.
" " w Brześciu nad Bugiem.
" " w Warszawie.
" " w Tarnopolu.
" " w Stanisławowie.
" " w Lublinie.
Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie.
" " " " w Wilnie.
" " " " Okr. w Białymstoku.
" " " " w Grodnie.
" " " " w Suwałkach.
" " " " w Łomży.
Sam-Ref Inform. B O K. III. w Grodnie.
" " " " I. w Warszawie.
" " " " IX. w Brześciu nad Bugiem.
K.O.P. "Brygada Grodzie".
Urząd Sledczy w mieście.
Starostwo Powiatowe.
Województwa Białostockiego.

144
140

I. Sytuacja ogólna

Podkreślone w poprzednim sprawozdaniu tygodniowym przejawy działalności BWRKP, KPZB i Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc", zmierzających do skonsolidowania ruchu wywrotowego na terenie wiejskim, dostrzegane są w dalszym ciągu przez wywiad konfidencyjny, którego wyniki stwierdzają, że ważnym czynnikiem konsolidacyjnym są przygotowania do Europejskiego Kongresu Chłopskiego.

Z uwagi na to wydałem podległym organom szczegółowe polecenia co do likwidowania w zarodku wszelkich przejawów działalności nielegalnej, pozostającej w związku ze wspomnianymi przygotowaniami.

Pozatem ruch wywrotowy nie nastręczył mi bardziej charakterystycznych spostrzeżeń jeżeli pomnę sygnalizowane przez organa bezpieczeństwa publicznego powiatów łomżyńskiego, grodzieńskiego, wołkowyskiego i białostockiego zamierzenia wyższych instancji partyjnych co do odbudowy sieci KPP i ZKPZB we wspomnianych powiatach oraz uintensywnienia działalności wywrotowej legalnych przybudówek tych partii i usiłowania KPP i PPS Lewicy w Łomży obliczone na wykorzystanie nastrojów wśród bezrobotnych.

Na rynku pracy notowany był wzrost bezrobocia w powiatach augustowskim, grodzieńskim i białostockim a szczególnie w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym gdzie w okresie od 19 do 23 b.m. wstrzymana została praca w 11 zakładach przemysłu włókienniczego zatrudniających około 1500 robotników. Przemysłowcy jako powód wstrzymania pracy podają brak zamówień, nie mniej jednakże pewne szczegóły pozwalają przypuszczać, że w tym wypadku kierowali się oni także innymi względami. W tej sprawie prześle Ministerstwu oddzielne sprawozdanie po szczegółowym zbadaniu

144
145

3

exonej poszczególnym więźniom /dotychczas żywność była dzielona przez kolektyw więzienny w celi Nr 14/ odbywający karę więzienia komuniści w dniu 21 b.m. na znak protestu odmówili wyjścia na przechadzkę, a ponadto postanowili że gdyby traktowane obostrzenia stosowane były przez zarząd więzienny w dalszym ciągu - więźniowie polityczni nie będą stawiali do apelu i urzędnej głodówki

2/ Białoruski Włościańsko Robotniczy Klub Poselski.

powiat Grodzieński. Z inicjatywy BWRKP. zarząd główny T.S.B. rozpoczął akcję, zmierzającą do odbudowy i ożywienia kół TSB. w powiecie grodzieńskim. W związku z tem rozesłał on w dniu 14 b.m. do wybitniejszych w powiecie grodzieńskim radykalnych działaczy białoruskich okólnik, nakazujący zwoływanie zebrań organizacyjnych kół TSB. i wybieranie delegatów tych kół na zjazd okręgowy TSB. w Grodnie, na którym wybrany ma być zarząd okręgowy TSB. Na wstępie okólnika podkreślono, że brak okręgowego zarządu TSB. w Grodnie stoi na przeszkodzie wznowieniu pracy, wobec czego wszystkie wysiłki należy skierować w kierunku przygotowania zjazdu okręgowego.

142 ~~140~~

którzy w sposób rzeczowy omawiali kwestję pomocy bezrobotnym, przy-
czem kładli nacisk na konieczność dostarczenia im pracy. W kwestji
zasiłków wyrażali oni, że Magistrat miasta Łomży nie może wypła-
cać zasiłków dla bezrobotnych bez uchwały Rady Miejskiej i przy-
rzekli, że na pierwszym posiedzeniu rady sprawa tych zasiłków po-
ruszona będzie przez radnych bloku lewicy. Na temże zebraniu przed-
stawiciele PPS. Lewicy Bryng, Skowroński i Pomischowska w ostrej
formie czynili zarzuty Magistratowi miasta Łomży i władzom admini-
stracyjnym za ich rzemoko bierne ustosunkowanie się do kwestji
bezrobocia. Szczególnie przemówienia Brynga i Skowrońskiego miały
charakter nawoływania bezrobotnych do wystąpień demonstracyjnych
przed Magistratem i przekonywania bezrobotnych, że Magistrat miasta
Łomży wcale się z nimi nie liczy. Ostatecznie powzięto uchwałę,
domagającą się bezwzględnej wypłaty zasiłków dla bezrobotnych.

/400 osób/

miast Augustowski. Z dniem 20 b.m. zakłady przemysłu drzewnego w Lipowcu zreduko-
wały 154 robotników, co pozostaje w związku z zamierzonym prze-
jęciem tych zakładów przez Państwo.

miast Białostocki. W dniach od 20 do 23 b.m. z braku zamówień została wstrzymana
praca w następujących zakładach przemysłu włókienniczego:

w Białymstoku - w fabryce sukna i kołder T.Poczebuckiego /60/,
przędzalni Ioka Segala /18/, fabryce sukna Sokół i
Zilberfenig /170/, fabryce sukna B.Polak i S-wie
/102/, fabryce sukna i apreturze Giero i Glikfeld /87/
fabryce sukna Sokół i S-wie /82/, tkalni Samuela
nasa /10/, fabryce sukna Sokół i Zilberfenig /124/,
fabryce kołder O-walda Trylinga w Wasilkowie /150/
fabryce sukna i wykonawalni Samulewicza i Trzasko-
skiego w Wasilkowie /52/ przędzalni i tkalni w Ba-
pockiej w Wasilkowie /30/

WOJEWODA BIAŁOSTOKI

Nr. IB. I 2790/23 T

Dnia 28 grudnia 1929 r.

7447
Sygnacyjne prowadzenie tygodniowe Nr 9.

143

IV. Strażki

Negatywno

0000000000

3/ uszkodzenia ciała w bójkach	4.
4/ zabójstwa w bójkach	1
5/ drobnych rabunków	2,
6/ większych kradzieży	10,
7/ kradzieży kasowych i włamaniem	1.

448
144

c/ Większe pożary

Większe pożary miały miejsce:

- 1/ W Jedwabnem powiatu kolneńskiego gdzie spłonęła stodoła
wskutek zbrodniczego podpalenia/straty 9.200 zł /
- 2/ W majątku Koniuszy gminy Podorostek w powiecie wołkowyskim
spłonęła stodoła ze zbożem i narzędziami
rolniczymi/straty 61.220 zł./.-

d/ Ocena ogólna

W ogólnym stanie bezpieczeństwa zmiany nie nastąpiły. Nie
znaczące ożywienie się działalności elementów wyrotowych dostrze-
gane jest w powiatach komąńskim, białostockim, grodzieńskim i
wołkowyskim nie wpływa ono jednakże na pogorszenie się stanu
bezpieczeństwa publicznego

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

WOJEWODA BIAŁY I

Nr. BB. I 2790, 23 T.

Dnia 28 grudnia 1929 r

17
7749
Kierunki Sytuacyjn sprawozdanie tygodniowe Nr
145

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.
- - - - -

Negatywne

-0-0-0-0-0-0-0 0-0-

WOJEWODA BIAŁOSTOKI

Nr. BB199/30.4.

Białystok, dn. 17 stycznia 1930 r.

TAJNE - PILNE

450
146

Sytuacyjne sprawozda-
nie miesięczne Nr. 1 za
miesiąc grudzień 1929 r.

do

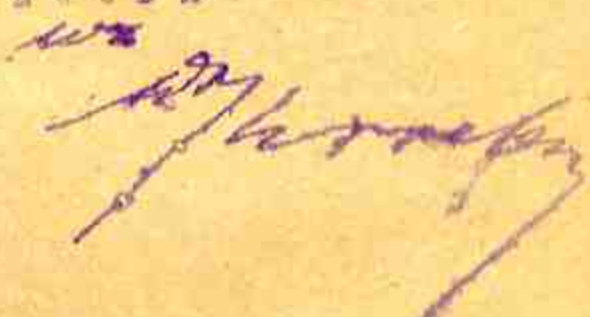
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu II

w Warszawie.

Przesyłam sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
Nr. 1 za miesiąc grudzień 1929 r.

WOJEWODA

Apiny otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie.
" " w Brześciu.
" " w Nowogrodku.
" " w Warszawie.
" " w Tarnopolu.
" " w Stanisławie.
" " w Lublinie.
Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie.
" " " " w Wilnie.
" " " " w Białymstoku.
" " " " w Grodnie.
" " " " w Łomży.
" " " " w Suwałkach.
Sam. Ref. Inform. D. O. R. III w Grodnie.
" " " IX w Brześciu n/Bugiem.
" " " I w Warszawie.
K.O.P. "Brygada Grodno"
Urząd Sledczy w miejsc.
Wąwszy Panowie Starostowie Powiatów
Województwa Białostockiego.

dok. dn. 10 stycznia 1930 r.

457
147I. Sytuacja ogólna

Okres sprawozdawczy rozpoczął się pod znakiem przygotowań stronnictw opozycyjnych do generalnej rewolucji z Rządem Tymczasem rządu. Charakter tych przygotowań wskazywał wyraźnie, że dany opozycji do namysłu, nie pośpiechu w niczym ani nastawienie do działalności w terenie, ani też zamiar co do wystąpienia na arenie parlamentarnym.

Stąd też wydarzenia w Sejmie dnia 7 stycznia nie były dla ludności Województwa Białostockiego nie spodziewane. Jedyną tu kwestią przygotowaną była na uchwalenie przez Sejm województwa budżetu dla 1930 i dlatego kampanja, jaką poszczególne stronnictwa opozycyjne prowadziły w prasie i terenie z racji uchwały Sejmu w sprawie budżetu, nie wyprzedziła jej bynajmniej z równowagi.

Sam uchwała komentowana była rozmaicie, niemniej jednak przeważało przekonanie, że opozycja poniosła porażkę, a Rząd zwycięstwo chociażby dlatego, że uchwała ta mogła spowodować jak oświadczaali sami posłowie stronnictw opozycyjnych, jedynie zmianę na posterunkach, nie zaś zasadniczą zmianę w systemie rządzenia.

Fakt, że Pan Prezydent Rzeczypospolitej, a nie Sejm ujął w swe ręce inicjatywę co do ukonstytuowania się nowego Rządu, podzielał na spokojność bez różnicy wierzą politycznych, jak też dzieje dodać i ten właśnie m.in. należy tłumaczyć, że okres przesilenia Rządowego przeminął na terenie ogólnego umiarkowanego spokoju.

Zowierzenie misji tworzenia Rządu przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej p. profesorowi Bartłomiejowi, a później definitywnie ukończenie ukonstytuowania się tego Rządu utrwalili w społeczeństwie przekonanie, że wytknięty przez Marksa i Piłsudskiego kierunek pracy, związany z budową nowego państwa, nie został wcale porzucony.

3
152
148

II. Polski ruch polityczny

1/ partyjny Blok Współpracy z Rządem.

W stosunkowo krótkim okresie dość intensywnej akcji wiecowej i propagandowej w listopadzie, związanej pryncypowo z sesją budżetową Sejmu, BBWR już w grudniu zaprzestał żywej działalności nawet w tych powiatach województwa Białostockiego, w których zyskiwała stale na intensywności ruch organizacyjny i akcja propagandowa stronnictw opozycyjnych.

Aczkolwiek złożyło się na to wiele przyczyn, a m.in. ustąpienie Rządu dr. Świątalskiego i okres świąteczny, nie-mniej jednakże zauważyć należy, że brak przeciwdziałania ze strony BBWR, nie-pohamowanej akcji stronnictw opozycyjnych odbija się ujemnie na nastrojach ludności zwłaszcza w tych powiatach, w których stronnictwa opozycyjne prowadzą systematycznie akcję organizacyjną i propagandową.

BBWR

Przy ocenie działalności nie można również pominąć okoliczności, że zapowiadane wieca poselskie w wielu wypadkach były bądź odwoływane w ostatniej chwili, bądź też nie mogły się odbyć z powodu nieprzybycia posłów, co w znacznym stopniu rozgoryczało ludność i podrywało jej zaufanie do organizatorów wspomnianych wieców.

Ogólnie działalność BBWR, zmierzająca do popularyzowania wśród ludności wniesionego przez BBWR do Sejmu projektu naprawy Konstytucji i wyjaśniania istoty wystąpień przeciw rządowych ze strony obu obojów opozycji.

Wykładniki tej działalności były dość liczne artykuły, zamieszczone w "Przeglądzie do tydzieńskim" i "Głosie Obywatela". Pierwszy z nich w artykule "Bacz, konfederacyjo!", omawiając uchwale

149 453

W artykule "Utworzenie nowego 'rządu' pismo wyrażało przeludne zadania Rządu prof. Partia w sposób następujący: "Najważniejsze z tych zadań wykonali Pan Prezydent podczas konferencji z przewodnikami esjowymi na Łódź. Wobec przeprowadzenia reformy państwa. W wysokim stopniu zależało to będzie od tego jak Sejm się wyraża o nowego Rządu. Konsekwencje tego ustosunkowania się będąc jednak były na Sejm. Bo od stanowiska Sejmu do Rządu zależało będzie stanowisk opinii do Sejmu."

Podkreślając w artykule "Utworzenie Rządu i program prof. Partia" że profesor Partia uważa w zupełności konieczność kontroli Sejmu nad Rządem, niemniej jednakże będzie dążył do tego by Sejm stosował inne zdrowsze metody pracy pism. Wyższa przekonała o to Rząd prof. Partia napotka na różne i zresztą by trudności ze strony opozycji, która już obecnie bawi wszystko aby zerwać nowego Rządu polityczną pracę.

Augustowski. Zebrania publiczne

W Bądkowie dnia 1 grudnia ub. r. wiec powiatu Bądzkiego /100 osób na którym uchwalono rezolucję wyrażającą zaufanie zebranych do Rządu i BBWAH oraz gotowość współpracy z Rządem w ciężkiej pracy utrwalania potęgi Rzeczypospolitej.

Tegoż dnia w Sopockim wiec kierownika sekretariatu i wice-wicego Leona Szarlaka w sprawie naprawy Konstytucji Zebrani /500 osób uchwalili rezolucję poświadczającą partynictwo wyrażającą hołd Marszałkowi Państwa zaufanie dla Rządu oraz domagającą się rychłej naprawy Konstytucji.

Kolneński. Zebrania publiczne

Na wsi gminnej Rogonice dnia 1 ub. r. wiec kierownika Sekretariatu powiatowego BBWAH w imieniu Sędziy Sądmanowicza w sprawie naprawy Konstytucji, oraz sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju Zebrani na wiecu /300 osób uchwalili w imieniu robotników gminy Rogonice

Z tego rodzaju stosunkowania się do "zwyczajstwo opozycji" w dniu 6 grudnia wypływała działalność Stronnictwa, która zmierzała do ugruntowania jego wpływu na wsi. W tej materii zasługuje na uwagę artykuł "Praca na wsi", zamieszczony w Komąńskim tygodniku "Życie i Praca". Autor artykułu podkreśla konieczność organizowania racjonalnej pracy Stronnictwa na wsi pod hasłem "Polacy katolicy łączcie się w organizacje do wielkiej pracy". Praca ta według określenia "Życie i Pracy" musi być prowadzona w duchu katolickim, gdyż tylko przez oparcie się o religię katolicką prowadzi droga do wielkiej Polski.

Podjętą w ten sposób pracę na wsi Stronnictwo Narodowe zwłascz w okręgu Komąńskim narazić się musiało PPS i PSL "Wyzwolenie". Stąd też w grudniu stosunki pomiędzy temi Stronnictwami i Stronnictwem Narodowym pogorszyły się tak dalece, że nie dostrzeżono ani jednego wypadku współdziałania ich nawet w planach walki opozycyjnej. Doprowadziło do tego w znacznym stopniu wyraźne popieranie przez PPS i PSL "Wyzwolenie" Polskiego Kościoła Katolickiego i zwalczanie przez oba te stronnictwa Stowarzyszenia Skłodzieży Katolickiej, które stanowi w powiatach Komąńskim i sąsiednich organizacyjną oparcie dla Stronnictwa Narodowego.

W miarę nasostowania się stosunków Stronnictwa Narodowego do PPS i PSL "Wyzwolenie" Stronnictwo Narodowe usiłowało zbliżyć się do PSL "Piast".

Nie zaprzestając walki z BBWR i grupami prorządowymi, Stronnictwo Narodowe usiłowało zaradzić ludności przekonanie, że obóz rządowy z dnia na dzień topnieje i rozluźnia się, a natomiast wzrastają wpływy stronnictw opozycyjnych. M.in. w artykule "Zagadki" organ Stronnictwa Narodowego w okręgu Komąńskim "Życie i Praca" zaznacza, że równolegle z kurczeniem się obozu rządowego wzrastają w siły Stronnictwa umiarkowane, których przywódcy z okresu przedmajowego, powracają znów do przesady z racji działania tej prawdy, że obóz rządowy traci zaufanie ogółu ludności w kraju.

151 455
powiatowego Stronnictwa Narodowego w Kyszkach Masowieckich, który
zwiększał listy akładowe do poszczególnych członków i sympatyków
Stronnictwa, a równocześnie spowodował, że każde koło Stowarzyszenia
Włócznie Polakiej opodatkowało się odpowiednio na rzecz Stronnictwa.
Pod koniec grudnia wyszło na jaw, że część sum zebranych na
listy akładowe Roszkowski przywłaszczył sobie. Spowodowało to pewne
zniechęcenie się członków Stronnictwa do podjętej przez Roszkow-
skiego akcji.

5/ Stronnictwo Chłopskiej Demokracji.

Na ogół słaba działalność Stronnictwa ograniczała się do po-
wiatów grodzieńskiego i suwalskiego i stawała się do krytyki
poczyną Rządu. Podobnie jak Stronnictwo Narodowe, Stronnictwo Chł.
oskarżało Rząd o doprowadzenie Państwa do ruiny gospodarczej i do-
wodziło, że obóz rządowy zwęza się i rozluźnia, wznosząc zaś siły
stronnictw opozycji.

Przed dniem 5 grudnia podkreślało ono stale, że od stanowiska
Rządu, a raczej od stanowiska, jakie zajmie w dniu 5 grudnia Mar-
szałek Piłsudski, zależy bardzo wiele nie wiecie bowiem BBWR, i
nie odczyty ministerjalne często ze sobą niezgodne w treści, ale
Marszałek Piłsudski jest czynnikiem na który patrzy zagranica, który
nie nagaże praw parlamentu, chociaż widzi pewne jego braki /arty-
kuł " Za dzień dzisiejszy" w "Nowem Życiu"/.

Ustosunkowanie się Ch.D. do faktu uchwalenia dnia 6 grudnia
przez Sejm votum nieufności Rządowi dr Switalskiego określa artykuł
" Dzień jeden historii" zamieszczony w "Nowem Życiu". Autor ar-
tykułu stwierdza, że wszyscy uczciwi myślący obywatele, szczególnie de-
mokraci, odstąpili z ulgą na wiadomość, że ich wybrańcy, w sprawie o
moralną siłę olbrzymiej większości kraju, odważnie wypowiedzieli
że dość już panowania siły nad prawem.

Z posłów stronnictwa działających w terenie jedynie poseł Pułjan, który występował wprawdzie przeciwko Rządowi nawet w dość ostrej formie, przyznawał mu jednakże pewne zasługi w dziedzinie podniesienia stanu gospodarczego kraju.

Wiat Białostocki. Zebranie zamknięte.

W Białymstoku dnia 15 grudnia zebranie zamknięte pod przewodnictwem adwokata Rainharda, na którym poseł Urbański Franciszek ocenił ujemnie działalność rządów pomajowych, a szczególnie zawarcie układu z Niemcami. Poszczególnym Ministrom poseł Urbański zarzucał rozrzutność i trwonienie pieniędzy państwowych, nieposzanowanie woli narodu i lekceważenie Sejmu. Podkreślił on m.in. że stronnictwa opozycji uczyniły wszystko, aby zbudować współpracę z Rządem, jednakże Rząd przekreślił wszystkie możliwości tej współpracy. Wreszcie poseł Urbański oświadczył, że jego stronnictwo stosunkuje się pozytywnie do nowego Rządu, jeżeli Rząd ten przedłoży Sejmowi program pracy i będzie szanował Konstytucję i parlament /150 osób/ -

Wiat Suwalski. Zgromadzenia publiczne.

W Sejmach dnia 15 grudnia ub.r. wiec sprawozdawczy posła Pułjana Romualda /50 osób/. Poseł nie odmawiał Rządowi dobrej woli i pewnych sukcesów w dziedzinie naprawy życia gospodarczego kraju, pomawiał jednakże Rząd o rozrzutność, w której wyniku powstały przekroczenia budżetowe i wreszcie wypowiedział się za wzmocnieniem władzy Prezydenta Rzeczypospolitej i Rządu z tym jednak zastrzeżeniem, że nie zostaną pomniejszone uprawnienia Sejmu co do sprawowania kontroli nad działalnością Rządu -

Tamże dnia 29 grudnia ub.r. wiec sprawozdawczy posła Pułjana Romualda w sprawach naprawy Konstytucji, sytuacji gospodarczej w państwie, przekroczeń budżetowych /70 osób/ -

Karol Michal - viceprezes, Grygorjew Władysław - sekretarz i Kipiec Jan - skarbnik;

we wsi Czarna Wielka, gm. Grodzisk, liczące 12 członków; zarząd Sawczuk Ignacy - prezes, Kuba Antoni - viceprezes, Bogatko Aleksander - sekretarz, Prystupa Bolesław - skarbnik;

we wsi Zaręby, gm. Grodzisk, liczące 17 członków; zarząd: Lipiński Antoni - prezes, Bujno Franciszek - viceprezes, Milkowski Marcin - sekretarz i Zaręba Jan - skarbnik;

we wsi Malinowo, gm. Grodzisk, liczące 25 członków; zarząd Malinowski Adolf - prezes, Kosiński Franciszek - viceprezes, Zaręba Feliks - sekretarz i Kłopotowski Ignacy - skarbnik;

we wsi Korzeniówka, gm. Kąty, liczące 17 członków; zarząd: Kosiński Stanisław - prezes, Piotrowski Franciszek - viceprezes, Czarkowski Stanisław - sekretarz i Kosiński Tytus - skarbnik;

we wsi Działkowice, gm. Kąty, liczące 12 członków; zarząd: Komont Władysław - prezes, Naumczyk Ignacy - viceprezes, Szumski Jan - sekretarz i Naumczyk Bazyl - skarbnik;

we wsi Aleksandrowo, gm. Grodzisk, liczące 14 członków; zarząd: Kurak Stanisław - prezes, Radziszewski Teofil - viceprezes, Radziszewski Julian - sekretarz i Tymiański Bolesław - skarbnik;

we wsi Biszewo, gm. Grodzisk, liczące 16 członków; zarząd: Marciniak Franciszek - prezes, Malinowski Bronisław - viceprezes, Kłopotowski Stanisław - sekretarz i Kondraciuk Jan - skarbnik;

we wsi Lipiny, gm. Kąty, liczące 15 członków; zarząd: Zaręba Stanisław - prezes, Kryński Stanisław - viceprezes, Kociadkowski Aleksander - sekretarz i Kamiński Bolesław - skarbnik;

we wsi Dokubowo, gm. Grodzisk, liczące 48 członków; zarząd: Korzeniewski Józef - prezes, Omeljaniczuk Marcin - viceprezes, Kamiński Wincenty - skarbnik i Sokołowski Stefan - sekretarz;

we wsi Brzeziny Janowieta, gm. Grodzisk, liczące 20 członków; zarząd: Brzeziński Józef - prezes, Sawicki Ignacy - viceprezes, Piotrowski Czesław - skarbnik i Winiński Franciszek - sekretarz;

Aleksander-przewodniczący, Łazarzski Julian-viceprezes, Trzaskowski Bronisław-sekretarz i Tykowskiego Kazimierz-skarbnik;

we wsi Rutki-Nowe, gminy Bargłów, liczące 20 członków;

we wsi Pijawne-Polskie, gminy Szczebro-Olszanka, liczące 18 członków, zarząd - Józef Polajowski-przewodniczący, Józef Sakowski i Wiktor Trocki viceprezesi, Sienko Antoni-sekretarz i Winkler Franciszek-skarbnik;

we wsi Oisówek, gminy Szczebro-Olszanka, liczące 19 członków; zarząd:

Ozdek Wincenty-przewodniczący, Mocarski Stanisław-viceprezes, Radziwan Jędrzej-skarbnik i Siemion Markow-sekretarz;

we wsi Czarny-Bród, gminy Szczebro-Olszanka, liczące 20 członków; zarząd:

Głowacki Stefan-przewodniczący, Bondzio Julian-viceprezes, Głowacki Jan-skarbnik i Wysocki Piotr-sekretarz.

Kolnisi. Ruch organizacyjny.

Przewodniczący Stronnictwa Chłopskiego w Małym-Płocku, Borys Maciej ^{rat} ~~rat~~ zwołał dnia 8 grudnia ub.r. zebranie organizacyjne we wsi Borkowo, gminy Mały-Płock, na którym specjalnie podkreślał konieczność nie stawiania przez ludność powiatu Sulimia-Szulmanowiczowi, kierownikowi sekretariatu powiatowego BBWR, w Kolnie.

Zgromadzeni na zebraniu /50 osób/ wypowiedzieli się przeciwko Stronnictwu Chłopskiemu.

Zebranie zamknięte.

W Małym-Płocku dnia 30 listopada ub.r. odbyło się zebranie członków Stronnictwa pod przewodnictwem Borysa Macieja. Przewodniczący Borys, który omawiał sprawę zmiany Konstytucji i sytuację gospodarczą w kraju, przy czym demagogicznie oskarżał Rząd o dążenie do zaprzepaszczenia reformy rolnej /50 osób/.

9/ Polska Partja Socjalistyczna

Nastawienie działalności partji w terenie także po linii wykorzystywania przeciwko władzom wydarzeń dnia 10 listopada ub.r. w Białowie-

ow. tolerując świadectwa i znajomości. /120 osób/

Białek-Podlaski: Zebranie publiczne.

Dnia 1 grudnia ub. r. odbyły się wiece PPS. w Białowieży /100 osób/ Hajnówce /200 osób/ i Białku Podlaskim /50 osób/ z których pierwszy i trzeci obchodzone były siłami miejscowymi, na drugim zaś przemawiał Przemysław Sekretarz Zarządu Okręgowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego w Warszawie. Na wiecach tych uchwalono rezolucję następującej treści: "Do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Sejmu Daszyńskiego. Nielej podpisani mieszkańcy... uważają za swój obowiązek zwrócić się do Pana Prezydenta ze wskazaniem na konieczność odwołania obecnego Rządu, powołania Rządu obdarzonego zaufaniem Sejmu i kraju i zdolnego do rzeczywistej walki z trudnościami życia gospodarczego, przywrócenia pełnej mocy Konstytucji i ustawom, położenia kresu nadużyciom administracyjnym, samowoli organów niższych władz wykonawczych, trzymarczenia groźbą publiczną na popieranie jednej partji politycznej, a zarazem stwierdzają, że kraj żąda aby Sejm mógł obradować swobodnie i bez przeszkód i aby Rząd podporządkował się woli Sejmu".

Zabranie zakłóceń.

W Białowieży dnia 25 grudnia ub. r. zebranie komitetu PPS., na którem odczytano list p. p. Dubois, podkreślający konieczność wprowadzenia jak najdalej idącej agitacji wśród robotników.-

at Białostocki: Zebranie publiczne.

W Opatowie dnia 1 grudnia ub. r. wiec PPS. w sprawie wniosku przez BSWZ do Sejmu projektu zmiany Konstytucji i zwołanej na dzień 5 grudnia Sejmu budżetowej. Przemawiali Kapituła Tożsamości sekretarz Okręgowej partji i Białostocki Marek, kierownik Sekre-

Miejscowość: Łódź. Zgromadzenie: Zebranie

1 Rajgródzie dnia 2 grudnia ub.r. na se-
braniu członków oddziału Związku wybrano do nowo-
go Zarządu Głównego: Marjana - prezes, Dawo-
nat Adolf - komendant i Henryk Stanisławski - re-
ferent ogólny.

Miejscowość: Kolneński.

Nowe oddziały Związku zostały zorganizowane
we wsi Osarna-Gorklewna, gminy Grodzisk, liczą-
cy 21 członków i Zarząd oddziału: Kaniuk Józef
prezes, Skrocki Wasył - wiceprezes, Kobus An-
dres - sekretarz, Kaniuk Teodor - skarbnik
i Boja - komendant, członkami BBWR i
na wsi Lisa-Szara, gminy Toporzewo, liczący 23
członków: zarząd: Galas Józef - prezes, Lewic-
ki Aleksander - sekretarz i Galas Józef - skar-
bnik członkami BBWR.

3/ Kolejowe Przystosowanie wojskowe

Miejscowość: Łódź.

Nowe ognisko, liczące 37 członków powstało
w Ostrołęce. Do zarządu ogniska zostali wybra-
ni: Pąg Fra. Józef, Bortowski Władysław i Ry-
tel Józef.

4/ Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Miejscowość: Augustowski.

Zebranie.

We wsi Sztabin dnia 8 grudnia ub.r. na se-
braniu członków kółka sztabińskiego delegat, Zarzą-
du Okręgowego Stowarzyszenia w Łodzi Jan Ka-
wecki odwiadczył, że Stowarzyszenie Młodzieży
Polskiej jest przedmiotem zainteresowania Związku Strze-

nie depasa możliwościach do Pana Prezydenta
Rzeczypospolitej i Pana Marszałka Rikardskiego

162
157

8/ Komitet Floty Narodowej.

miasto Grodzieński. Zebranie

W Grodnie dnia 6 ub.m. na zebraniu powiatowego Koła Komitetu o skład wybrany do zarządu - notariusza Chojnowskiego - prezes, Włodzisławski Skirgalek, Antoniego Patkę i wiceprezidenta m. Grodna, Suchowlańskiego - oszkontowie, oraz Kraszewiczów i kandydata Suchwickiego - zastępcę.

9/ Związek Drobnych Rolników.

miasto Sokółski

Nowe oddziały powstały w Suchowoli, Ożarnym-Stoku i Kąjbiełach, gminy Karpacz.

miasto Białostocki.

W powiecie Białostockim Związek prowadzi skuteczną w wynikach akcję organizacyjną, której przeciwdziała Stronnictwo Chłopskie.

10/ Związek Inwalidów Wojennych R.P.

miasto Komżynski

Zebranie.

W Komży dnia 29 ub.m. odbyło się zebranie delegatów Związku z powiatów Komżyńskiego, ostrołęckiego i suwalskiego przy udziale delegatów Zarządu Wojewódzkiego i Zarządu Głównego Legji Inwalidów. Po szerokiej dyskusji zgromadzeni wypowiedzieli się przeciwko rozbijaniu Związku przez Legję Inwalidów Wojennych.

IV. Ruch wyznaniowy.

1/ Polaki Kościół Katolicki.

W Ostrowi-Mazowieckiej dnia 1 grudnia ub.r. proboszcz Kombyńskiej parafii Polskiego Kościoła Katolickiego, ks. Piechulski wygłosił odczyt charakteryzujący istotę Polskiego Kościoła Katolickiego. Po odczycie zśród obecnych zapisało się do Polskiego Kościoła Katolickiego 80 osób.

Pomimo wszelkie wysiłki ks. Piechulskiego i wyraźne popieranie go przez PPS i PSL wywołanie - akcja Polskiego Kościoła Katolickiego w powiecie ostrowskim została zahamowana z uwagi odwołania z parafii Jejonkowskiej ks. Mieczkowskiego i wyznaczenia na jego miejsce ks. Bagiańskiego, który pędzi sobie parafian taktem i uprzejmym obchodzeniem się, a także pracą na polu społecznym.

W wyniku przeciwdziałania ks. Bagiańskiego członkowie Komitetu Polskiego Kościoła Katolickiego w Jejonkach i inni współpracownicy ks. Piechulskiego zwrócili się do ks. Bagiańskiego z prośbą o przyjęcie ich z powrotem na Zono Kościoła Katolickiego.

Ks. Piechulski usiłuje powetować porażkę w parafii Jejonkowskiej żywą działalnością w parafiach Jasienion i Warknia, w których istnieją dość silne tarcia pomiędzy proboszczami i ogółem parafian.

Dnia 16 grudnia ub.r. odbyło się w Jejonkach zebranie wyznawców Polskiego Kościoła Katolickiego /30 osób/, na którym wybrano Świątaka Kazimierza z Zakrasa na jako delegata na zjazd w Komby.

Pomimo różnic i zwalających wpływy Polskiego Kościoła Katolickiego w Komby i powiecie Kombyńskim.

V. Księgozbiór narodowe

1/ Żydzi

Jak już zaznaczyłem, w działalności polityczno-organizacyjnej żydowskiej dominowały zainteresowanie się kwestją sekcy żydowskiej i akcja palestyńska, natomiast nieznacznie interesowała się ludność żydowska wydarzeniami politycznymi zachodzącymi na gruncie parlamentaryzmu.

Charakterystycznym jest fakt, że w powiecie żemżyńskim Bund w grudniu ub. r. występował w równej mierze przeciwko PPS i PPS-d. Frakcja Rewolucyjna.

t. Żemża - Życie polityczne

Bund

W Żemży dnia 30 listopada ub. r. Gajet Pincus wygłosił odczyt na temat "Historja rewolucji francuskiej".

Tegoż dnia w Żembrowie sekretarz redakcji czasopisma "Myśl" Kieczyński wygłosił odczyt n. t. "Ostatnie wypadki w Palestynie", w którym potępiał ruchy sjonistyczny i wskazywał na konieczność grupowania się robotników żydowskich pod sztandarami organizacji walczących istotnie o sprawę robotniczą./150 osób/

W Żemży dnia 6 grudnia ub. r. odbyła się pogadanka na temat "Istoty parlamentaryzmu" i działalności Bundu, przemawiali Goroźnicki, Posałowski i Hajczyk.

W Żemży dnia 14 grudnia ub. r. adwokat Brlich Henryk z Łaraszki wygłosił odczyt o sytuacji politycznej w kraju. Prelegent wystąpił z ostrą krytyką sjonizmu, oświadczył nieefektywność uposażenia robotników w Palestynie, podkreślił układowe stanowisko PPS w walce o postulat robotniczy i wyraził nadzieję, że w najbliższym czasie powstanie Komitet Żydowski w odniesieniu do Europy i Łaraszki Sigmund.

160 164 22
Powiat Ostrowski

Dr Malkin z Warszawy wygłosił dnia 6 grudnia ub.r. w Ostrowi-Mazowieckiej odczyt o "Krisie państwa i niesamodzielnosci państwa", który ucharacterystyka rozbieżność interesów klas posiadających i klasy robotniczej.

* Szapiro Wojciech z Kobrynia dnia 14 grudnia ub.r. wygłosił w Ostrowi-Mazowieckiej odczyt o obowiązkach kobiety żydowskiej w dzisiejszych czasach. Prelegentka podkreślała, że obowiązkami kobiety żydowskiej jest wychowywanie dzieci w duchu religijnym na lojalnych obywateli Państwa.

W Ostrowi-Mazowieckiej dnia 21 grudnia ub.r. odbyła się akademię żałobną ku czci Boruchowa.

Powiat Kolneński.

W Kolnie dnia 14 grudnia ub.r. odbyło się zebranie zarządu miejscowej organizacji "Poalej-Sjon" w sprawie szafetu, na którym się odbył w Warszawie. Przemawiali Ajzenfeld Włodek i Kupkiewicz. /40 osób/

Tamże dnia 21 grudnia ub.r. odbyła się akademię żałobną ku czci Boruchowa.

Powiat Suwalski.

W Suwałkach dnia 7 grudnia ub.r. delegaci centrali organizacji sjonistycznej Dawid Bloch i Jakób Goraczka wygłosili odczyt w sprawach palestyńskich /500 osób/

Powiat Łys. Mazowiecki.

W Łysym Mazowie powstała lokalna organizacja "Poalej-Sjon", do której zarządu zostali wybrani Jankiel Litwak, Turawicz i Berko Sukrowicz.

Powiat Ostrołęcki.

W Ostrołęce dnia 21 grudnia ub.r. na skutek odczytu Spilmana z Warszawy sjonistoi uchwaili wykluczenie Buma ze społeczeństwa żydowskiego /150 osób/

Życie kulturalno-oświatowe

Powiat Sokółski.

W Sokółce dnia 14 grudnia ub.r. odbyło się zebranie "Targu", na którym wybrano do nowego zarządu Osatna

ogane przejawy życia politycznego białorusinów ze względu na ich charakter uwzględnione zostały w sytuacyjnych uprawianiu tygodniowych, zaś życia kulturalno-oświatowe wyczerpuje działalność Towarzystwa Szkoły Białoruskiej.

Życie kulturalno-oświatowe.

Białystok dnia 8 b.m. odbył się zjazd okręgowy delegatów kół Towarzystwa Szkoły Białoruskiej z powiatów białostockiego i sokólskiego z następującym porządkiem dziennym:

- 1/ otwarcie zjazdu i wybór przewodniczącego,
- 2/ przewitanie zjazdu przez przedstawiciela Zarządu Głównego TSB. i referat tegoż przedstawiciela o pracy wspomnianego Zarządu
- 3/ sprawozdanie z działalności Zarządu Okręgowego TSB. w Białymstoku za czas jego istnienia do dnia 8 grudnia b.r.
- 4/ sprawozdania delegatów,
- 5/ wybory nowego zarządu i komisji rewizyjnej,
- 6/ plan pracy zarządu Okręgowego TSB. w Białymstoku na rok 1930.
- 7/ wolne wnioski,
- 8/ referaty obywatelskie.

Obrady zjazdu otworzył prezes Zarządu Okręgowego TSB. w Białymstoku Kuźmin Szymon, na którego wniosek powołano do prezydium Zjazdu Grzegorz Aleksandra z Waliż-przewodniczący, Budnikównę Helenę/współpracuje z PPS.Lewica/ i Kuźmina Szymona.

Na zjeździe byli obecni: Pietkiewicz Michał z ramienia Zarządu Głównego TSB, Labacka Helena z ramienia Rady Nadzorczej TSB, posłowie Ignacy Dworczanin i Elegant Wołyniec, oraz delegaci Romanowicz Piotr i Piłoniuk Józef z Gródka, Hutnik Włodzimierz z Michałowa, Sienkiewicz Aleksander i Wasilewska Marja z Topilec, Grzesz Józef z Piessozanik, Grzesz Aleksander z Waliż Grygorczuk Józef i Kowalczuk Antoni z Białostoku, Budnikówna Helena z Białegostoku i 18 członków Koła Białostockiego z głośnień doradczych. Witając zjazd w imieniu Zarządu Głównego TSB, Pietkiewicz Michał podkreślił z umiarem opisaną działalność Zarządu

zakończono. Koło w Pieszczańsku w racji przeszkód czynionych przez władze administracyjne. Koło posiada sekcję dramatyczną.

Sienkiewicz Aleksander i Wasilewska Maria, delegaci koła w Topilcu podkreślali, że ze względu na brak ochotnych do pracy i brak funduszy nie przejawia żywotniejszej działalności i nie rozwija się należycie. Oświadczyli jednakże, że do końca starali by działalność koła ożywić.

Romanowicz Piotr i Filoniuk Józef oświadczyli, że koło w Gródku posiada własny lokal, mogący pomieścić 80 osób bibliotekę 294 książki i sekcję dramatyczną. Z przedstawień koło uzyskało 300 zł dochodu. Praca kulturalno-oświatowa rozwija się pomyślnie.

Grześ Józef z Pieszczanek i Grześ Aleksander z Waliż stwierdzili, że dopiero obecnie koła w Pieszczańskich i Waliżkach poczynają normalnie pracować.

Reasumując sprawozdania delegatów poselski Dworzecznik umiarkowanie ocenił działalność TSB w powiecie białostockim jako pozytywną i życzył, by rozwijała się ona nadal jak najpomyślniej.

Po przemówieniu p. p. Dworzecznika przystąpiono do wyboru nowego Zarządu Okręgowego, do którego zostali wybrani: Kuźmin Szymon, Łukasik Józef, Grynek Mikołaj i Sidorowicz Konstanty z Białegostoku, Sienkiewicz Aleksander w Topilcu, Romanowicz Piotr z Gródka, Budnikówna Helena z Suprasła, zaś do Komisji Rewizyjnej: Grygorczuk Józef i Andrzejczuk Aleksander z Białegostoku, Wasilewska Maria z Topilcu, Grześ Józef z Pieszczańsk, i Iwanowicz z powiatu sokólskiego.

Dalej Kuźmin Szymon nakreślił plan pracy na rok 1930. Plan ten obejmuje podjęcie akcji organizowania kół w powiatach białostockim i sokólskim, ożywienie działalności kół już istniejących i otwieranie szkół białostockich. Kuźmin zastrzegł się, że praca Zarządu Okręgowego i podległych mu kół prowadzona będzie wyłącznie w ramach statutu TSB. Nawiązując do oświadczenia Kuźmina, poseł Dworzecznik podkreślił, że działalność TSB, iść winna obecnie po linii tworzenia nowych kół, zakładania szkół, szkolenia instruktorów, tworzenia bibliotek, urządzanie odczytów, przedstawień i t.p., przyczem dał wyraz przekonaniu, że po

163 16783

rozmowie prywatnej oświadczył, że Zarząd Główny TSB i BWRKP zastanowi się do wszelkich wymagań władz administracji ogólnej aby tylko dać TSB możliwość rozwoju.

Zarząd Główny TSB rozesłał 14 grudnia do poszczególnych kół w powiecie grodzieńskim polecający zwołanie zebrań przygotowawczych do Zjazdu Okręgowego w Grodnie, którego zadaniem będzie powołanie do życia nowego Zarządu Okręgowego.

Nowe koło TSB powstało we wsi Jelcowszczyzna gminy Izabelin w powiecie wołkowyskim. Do zarządu tego koła liczącego 19 członków, zostali wybrani Łasko Fadaian - prezes, Lachowski Piotr - sekretarz i Bokanowicz Konstanty - skarbnik.

Do nowego zarządu koła TSB w Świątocy powiatu wołkowyskiego zostali powołani - Alesiejczyk Konstanty - prezes, Piwowarczyk Jan - sekretarz i Jesła Konstanty - skarbnik.

Życie gospodarcze.

W Białymstoku dnia 8 stycznia br. odbyło się zebranie organizacyjne Białostockiego Banku Spółdzielczego. Po przemówieniach Kuźmina Szymona i Gracza Aleksandra postanowiono założyć w Białymstoku Białostocki Bank Spółdzielczy, przyjęty statut Banku, określono wysokość udziałów członkowskich do 25 zł. i wpisowego do 5 zł., określono wysokość zobowiązań Banku do 30 zł., oraz wybrano do Rady Nadzorczej Kuroczuka Aleksandra, Kuźmina Szymona i Sienkiewicza Aleksandra, a do zarządu Grzesia Aleksandra, Grygorczuka Józefa i Łukaszuka Bazylego.

3/ Litwini.

Życie kulturalno-oświatowe.

Prelegent Centrali Litewskiego TSB S. Kasimierz w Wilnie, Adam Butrya wygłosił 15 grudnia ub.r. w Zagarach, gm. Berezinki /100 osób/ i 8 stycznia /20 osób/, wygłoszenie

za 10 stycznia 1930 roku

VI V A R I A

1/ Sprawy samorządowe

Dnia 29 grudnia r. ub. odbyły się wybory do Rady Miejskiej w Dąbrowie powiatu sokólskiego.

Zgłoszono trzy listy Nr. 1 - Ch. D., Nr. 2 - ogólna żydowska i Nr. 3 BBWzR.

Pierwsza z nich uzyskała 423 głosy i 4 mandaty, druga 547 głosów i 5 mandatów, trzecia 339 głosów i 3 mandaty. Wskutek wystawienia dwóch list polskich z racji antyrządowych wystąpienia ks. diekana Gaula polacy utracili jeden mandat na korzyść żydów.

Na posiedzeniu Rady Miejskiej w Ostrowi-Mazowieckiej dnia 12 grudnia ub. r. radni z PPS Stronnictwa Narodowego i PSL "Wyzwolenie" którzy na poprzednim posiedzeniu rady większością 1 głosu uchwalili votum nieufności zarządowi miasta, zażądali od tegoż zarządu niezwłocznego ustąpienia. Przewodniczący rady, burmistrz Gacki oświadczył, że uchwała co do votum nieufności dla zarządu miasta została powzięta przez radę nieformalnie, wobec czego zarząd miasta nie może się do niej zastosować. Oświadczenie przewodniczącego Gackiego wywołało burzliwe ^{wyscapienie} ~~okrzykiwanie~~ opozycji, wobec czego przewodniczący zmuszony był wezwać policję. Po przywróceniu porządku na sali radni z PPS PSL "Wyzwolenie" Stronnictwa Narodowego zgłoszili formalny wniosek^W kwestję ustąpienia zarządu miasta, poczem demonstracyjnie opuścili salę.

Nadmienić należy, że na sali obrad znajdowała się bojówka opozycji.

2/ Sprawy gospodarcze.

Spadek cen na produkty wytwórczości gospodarstw rolnych odbił się

biona w całym kraju przez administrację i policję. Tego rodzaju wystąpienia działaczy i posłów stronnictw opozycyjnych na wiecach, ochronianych coraz częściej przez zorganizowane bojówki sił rządu doprowadzać muszą do takich wypadków, jakie miały miejsce dnia 6.6.m. w Krasnymborze, powiatu augustowskiego na wiecu posła Pragi.

Traktując o wystąpieniach stronnictw opozycyjnych, graniczących nierazko z antypaństwowością, zauważam, że wytwarzają one najczęściej nastroje rychło przemijające, nastroje te bowiem niwelowane są w znacznej mierze przez państwowo-twórczy ruch społeczny, którego przejawami były w ubiegłym tygodniu akcje, związane z tygodniami - lotniczym i Polskiego Białego Krzyża, a nie mniej także propagandę domów ludowych im. Marszałka Piłsudskiego /powiaty grodzieński i białostocki/.

Ze spostrzeżeń co do ruchu narodowościowego podkreślam usiłowania Białoruskiego Włóciarsko-Hobotniczego Klubu Poselskiego wciągnięcia w orbitę czynnego życia politycznego ludności białoruskiej w powiecie białym, która od chwili ucieleśnienia BWRHromady z widoczną rezerwą odnosiła się do wszelkich poczynąń stronnictw politycznych i powtarzając się coraz częściej wystąpienia przedstawicieli organizacji żydowskiej w przedstawicielstwach samorządowych z żądaniem wydatnego subdyjowania przez samorządy żydowskiego szkolnictwa prywatnego /Białystok, Grodno, Łomża/.

Ruch wywrotowy zasnaczył się silniej w Białymstoku, gdzie organizacja komunistyczna reaguje prawie na każde poczynanie PPS d. Pracej Rewolucyjna na gruncie ruchu zawodowego, który ogólnie nie nastroczył mi bardziej charakterystycznych spostrzeżeń, jeżeli pominię fragmentaryczne protesty ulegających PPS i Ch.D. organizacji zawodowych kolejarzy przeciwko wprowadzeniu w życie nowych - pragmatyki służbowej, ustawy emerytalnej i ustawy o pomocy lekarskiej dla kolejarzy oraz psu-

Nr BB I-2206/29 T.

Dnia 12 października 1929 r.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Łomżyński tygodnik "Życie i Praca" w numerze 40 z dnia 6 b.m. w art. "Prasa dla Polski" traktując o wielkim sukcesie P.W.K. i jej olbrzymim znaczeniu dla Polski, zaznacza, że dzięki tego dokonali ludzie, idące w życie z hasłem "Bóg i Ojczyzna" poczem zwraca się pod adresem obozu prorządowego, by nie przypisywał sobie zasług dokonania olbrzymiego dzieła, jakim była niewątpliwie P.W.K.

W tymże numerze w art. "Gra polityczna" poseł Karol Wierczak, pisząc o inicjatywie Rządu co do zwołania narad przedstawicieli stronnictw sejmowych w sprawach ulpszenia rozprawy budżetowej w Sejmie i naprawy Konstytucji, podkreśla, że Rządowi nie chodziło o co innego, jak tylko o doprowadzenie do porozumienia pomiędzy obozem prorządowym i obozem lewicy, lecz próby w tym kierunku spaliły narazi na panowce.

"Przegląd Wileński" /Nr.6 z dnia 6 b.m./ w art. "Dogmaty polityczne naszej opozycji Sejmowej" zaznacza, że opozycja Sejmowa, zarówno prawicowa, jako też lewicowa, żyjąc starymi dogmatami politycznymi i upajając się przekonaniem, iż Sejm jest istotnie wyrazicielem woli i rodu, wywołuje namęt i tw. fikcję Sejmową. Dalej pismo stwierdza, że społeczeństwo całe oddycha atmosferą spokoju pracy z tej racji, że nie ma Sejmu, który hałaśliwie swe kłótnictwo infiltruje w społeczeństwo i zaraża to społeczeństwo niezdrowymi emocjami.

Grodziński "Nowe Życie" w art. "Klęska sanacji przy wyborach do Rad Miejskich w Wielkopolsce" /Nr.72 z dnia 10 b.m./ po stwierdzeniu, że wszelkie wysiłki, podjęte przez obóz prorządowy w celu spełnienia swymi wpływami Województw poznańskiego i pomorskiego, nie osiągnęło oczekiwanych wyników, przykłada się do nich, że sanacja oparła się twierdząc Wielkopolak pomorska.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29

Nr. BB.I.2206/29.T.

Dnia 12 października 1929r.

III Polski rach politycznya/ Polska Partja Socjalistyczna d. Frakcja Rewolucyjna.Powiat Białostocki.

W Białymstoku dnia 4 b.m. z inicjatywy PPS d. Frakcja Rewolucyjna odbyło się pod przewodnictwem Przystyły Józefa zebranie Związku Oświaty Robotniczej. Przemawiał Olaszewski z Warszawy, sekretarz Centrali Związku Pracowników Państwowego Monopoli Spirytusowego, który wzywał zebranych /40 osób/ do organizowania kółek kultury robotniczej, czytelnicy, zespołów śpiewaczych i t.p.

b/ Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa.Powiat Wys.-Mazowiecki.

Zarząd Koła Monarchistycznej Organizacji Wszechstanowej w Łapach, posiadający dotychczas członków i sympatyków jedynie w Łapach, rozpoczął na szeroką skalę sakrojoną pracę organizacyjną wśród ludności powiatu, biorąc jako jeden z pierwszych jej etapów wieś Dąbrowę-Michałki, gminy Stepietowo.

Tamże w dniu 6 b.m. zwołano zebranie MOW., na które przybyło około 100 osób. Referaty wygłosili Adam Brzosowski, prezes Koła MOW w Łapach, sekretarz tegoż koła, Dąbrowski i członek Władysław

do Polaka, przeżywa obecnie kryzys finansowy i społeczny, które w wysokim stopniu subordynują się. Po omówieniu sprawy do Ministra Czechowicza, poseł Pułjan zatreymował się dłuższej na sprawie funduszu dyspozycyjnego P. Ministra Spraw Wojskowych i Pana Ministra Spraw Wewnętrznych. Szanując on między innymi, że prowadzona przez oba prędko kampania przeciwko Sejmowi z racji nie uchwalenia przez Sejm funduszu dyspozycyjnego dla Pana Ministra Spraw Wojskowych nie miała celu, gdyż Sejm uchwalił ten fundusz w wysokości z roku 1928. Co do funduszu dyspozycyjnego Pana Ministra Spraw Wewnętrznych poseł Pułjan oświadczył, że chociaż pierwotnie Chrześcijańska Demokracja i PSL "Piast" zamierzały głosować za przyznaniem tego funduszu, to jednakże musiały później pogodzić się z wolą większości Sejmu, w którym Pan Minister Składowski nie jest lubiany. Dalej poseł Pułjan powiadał, że o osiągnięciu dążenie do upaństwowienia różnych przedsiębiorstw ze szkodą dla Skarbu Państwa, a z korzyścią jedynie dla wyższych urzędników ministerjalnych, którzy są równocześnie dyrektorami wspomnianych przedsiębiorstw. Traktując o wniesionym do Sejmu przez BBWR projekcie zmiany Konstytucji, poseł Pułjan wyraził przekonanie, że sytuacja w Państwie jest naprężona i, że nie jest wykluczone, iż rychło nastąpi rozwiązanie Sejmu i rozpisanie nowych wyborów.

/ s/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Białostocki

Stanowisko kierownika Sekretariatu Wojewódzkiego PSL "Piast" w Białymstoku po Antonim Radomskim objął Sokolowski Alojzy ze wsi Dobrowieś-Duża, powiatu białostockiego.

wienie wiadome, podkreślając w nim dosłownie "Widzicie obywateli politykę obecnego Rządu, jak nie dopuszcza i wyjaśnia, że was prawdy o skodliwej i szkodliwej działalności chłopa, nazyka policję na waszych przeciwników, czego tu macie przykład" /wskazując na policję i obecnego posła Łazarskiego, który oświadczył Staroście Powiatowemu w Augustowie, że o zamiarze wywołania wiecu przez posła Pragę we wsi Krashybor nie był poinformowany/. Na skutek tego z tknięcia pałki wykrytki "przejechać stąd policję, bić ich, niech przemawia posł", cudem zachęcany, że oświadczył dalej /dosłownie/: " Jeżeli będziecie pierdzieć Wyzwolenie, to podatków żadnych nie będziecie płacić, lasy będą rozdzielone chłopom.... Podatki wasz Rząd obraca na budowę gmachów po miastach, które żadnej korzyści chłopu nie przynoszą, a także wydaje te podatki na agitację, co stało się miejsce przy ostatnich wyborach! Gdy w tym momencie przewodnik Chorykański zażądał posła nie od posła Pragi rozwiązania wiecu, tknięty okrzykiem "Bij policję, dla nich tu nie ma miejsca" rucił się na obecnych na wiecu szeregowych P.P., wspomnianego przewodnika Chorykańskiego, przewodnika Jana Tomkiewicza z 5-go komisariatu P.P. na m.st. Warszawy i posterunkowego Paszko Stanisława z obsady posterunku P.P. Lichosiele w powiecie drohobyjskim, Województwa Kieleckiego, bawący na urlopie we wsi Krashybor, oraz st. posterunkowego Zielińskiego Stanisława z obsady posterunku P.P. w Szamku. Kilku z bliziej stojących osobników usiłowało rozczołować posterunkowego Paszko Stanisława, wobec czego w obronie własnej wystrzelił on dwukrotnie z rewolwera w górę. Równocześnie zmasował posterunkowego Paszko wystrzelił z rewolwera raz w górę napadnięty przodem

Dnia 12 października 1929r..

IV. Polskie Związki i Stowarzyszenia Społeczne.a/ Liga Obrony Powiatowej i Przeciwdziałowej.

W okresie "Tygodnia Lotniczego" L.O.P.P. zorganizowała niemal we wszystkich ośrodkach Województwa Białostockiego kilka funduszy, akademje i odczyty, a w Białymstoku dnia 5 b.m. i Grodnie dnia 6 b.m. pokazy napadu gazowo-lotniczego i obrony miasta, w którym wzięły udział 3 samoloty, oddziały wojskowe garnizonów miejscowych, policja, straż ogniowa i organizacje społeczne.-

b/ Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół PowszechnychPowiat Bielski-Podlaski.

Dnia 6 b.m. w Bielsku-Podlaskim odbył się zjazd powiatowy delegatów ognisk Z.P.N.S.P., na którym wygłoszono kilka referatów organizacyjnych i o pracy zawodowej, oraz wybrano zarząd oddziału powiatowego Związku.-

c/ Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego.Powiat Komąński.

Dnia 6 b.m. w związku z obchodem dnia młodzieży robotniczej T.U.R. w Komąnie zorganizował akademję, na której posek Czarnecki wskazywał na znaczenie dnia młodzieży dla proletariatu i nawoływał młodzież do organizowania się, zaznaczając, tylko w jedności i zgodzie klasa robotnicza może liczyć na zwycięstwo dla siebie przyszłości /100 osób/.-

Szczotka.-

f/ Stowarzyszenia "Rodzina Policyjna".

Powiat Wołkowyski.

W Wołkowysku powstał oddział Stowarzyszenia, liczący 50 członków. Zarząd oddziału tworzą - Eugenja Homungowa, Czesłowska Franciszka, Czumałowska Nina, Trochimowiczowa Marja, Fiksonowa Stanisława, Sojko Marja, Nakowska Lucyna, Bartosiewiczowa Anna, Czyżunowa Konstancja, Jaskowa Helena, Łusynka Otylja i Bączykowa Albertyna. Zarząd ten na pierwszym posiedzeniu postanowił zorganizować szkołę kroju i szycia dla członkiń stowarzyszenia.-

g/ Związek Drobnych Rolników.

W ostatnim czasie dość ożywioną działalność organizacyjną prowadzi na terenie powiatu białostockiego i sąsiednich powiatów Związek Drobnych Rolników, którego prezesem jest Teofil Morełowski. Związek ten liczy około 1200 zarejestrowanych członków. Przewodni działalność jego zasługuje o tyle na uwagę, że Morełowski wykorzystuje dla celów organizacyjnych sympatje ludności wiejskiej dla BBWR, i nadaje Związkowi charakter organizacji politycznej.

W ubiegłym tygodniu Morełowski zorganizował oddział Związku we wsi Ciasne gminy Dojlidy, powiatu białostockiego.

h/ I n n e .

Powiat Ostrowski.

Dnia 6 b.m. w Zuzeli odbyło się posiedzenie miejscowego Dozoru Szkolnego pod przewodnictwem prezesa, księdza prałata Bogackiego, miejscowego proboszcza. Po zagajeniu

WOJEWODA ŚLĄZOSKOcki

Nr. BB. I-2206/29.T.

Sygnacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 2

Dnia 12 października 1929r.

V. Sekty religijne.

Polaki Kościół Narodowy.

Powiat Ostrowski.

Omówione w poprzednim sprawozdaniu tygodniowym możliwości dla akcji propagandowej i organizacyjnej Polskiego Kościoła Narodowego w parafii kościoła re.-kato Jelonki, gminy Komorowo w ostatnich dniach znaczenie miały w związku z krążącymi wersjami o rychłym przeniesieniu niepopularnego wśród ludności proboszcza tej parafii ks. Mieczysława do innej parafii. —

Powiat Białostocki: Dnia 3 b.m. Halpern Iszel z Palestyny wygłosił w Białymstoku odczyt na temat "Żydzi i arabowie w Palestynie" w którym propagował konieczność bezwzględnej walki z arabskimi /30 osób/.

b.m.
W Białymstoku dnia 6 Października-Lewica w związku z obchodem Dnia Młodzieży Robotniczej zorganizowała akademię, której przemawiali Bojarski Jakób, Dobroniewski Symcha i Hirsz. Na akademię zaproszeni byli także przedstawiciele którzy jednakże udziału w akademii nie brali /150 osób/.

Dnia 9 b.m. w Białymstoku obywatel palestyński Halpern Iszel zwołał wiec palestyński, nie-zgłoszony władzom, wobec czego wiec ten został przez policję rozwiązany.

Powiat Ostrołęcki: Stowarzyszenie "Kultur-Liga" w Ostrołęce urządziło dnia 8 b.m. bez zezwolenia władz odczyt w związku z obchodem Dnia Młodzieży Robotniczej. Odczyt ten policja rozwiązała.

Województwo Łódzkie: Dnia 5 b.m. oddział Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Łodzi zwołał zebranie swych członków w sprawie wystąpienia "Hajntu" przeciwko prywatnemu ~~syjonizmowi~~ ^{sakalnictwu} żydowskiemu. Zebranie to zostało rozwiązane przez przewodniczącego po stwierdzeniu przez niego, że na sali obecni są także osoby z poza Zjednoczenia.

Powiat Grodzieński: Bundowiec Henryk Erlich z Warszawy wygłosił dnia 6 b.m. w Grodnie odczyt o wydarzeniach palestyńskich. Stwierdził że Bund uważa za niemożliwe stworzenie w obecnych warunkach państwa żydowskiego w Palestynie i za bezcelowe wywoływanie walk z arabskimi. Zdaniem mówcy Żydzi powinni walczyć o swoje prawa we wszystkich państwach, w których zamieszkują, zamiast tracić energję na utopijne realizowanie marzeń palestyńskich /500 osób/.

Tegoż dnia w Grodnie organizacja syjonistyczna zwołała

nowego białego teroru" i wezwania w sprawie uaktywnienia działalności
Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, którego treść jest następująca:
" Po wszystkich przejściach w Towarzystwie Szkoły Białoruskiej Zarząd
Główny Towarzystwa przystępuje znów do aktywnej pracy. Wiele Zarządów
Okręgowych jest zamkniętych, zamknięte są również liczne, najlepsze
koła towarzystwa. Przeprowadzone pertraktacje zmierzają do uporządko-
wania domów ludowych, bibliotek, czytelni i poszczególnych sekcji
organizacji Towarzystwa na miejscach, ~~xxxxxx~~ Nie trzeba mówić o orga-
nizowaniu nowych oddziałów Towarzystwa na miejscach, w kwestji czego
napływają do Zarządu Głównego liczne prośby. Potrzeba nowej i energi-
cznej pracy nad odbudową organizacji i doprowadzenia jej do normalnego
funkcjonowania. Zarząd Główny zdaje sobie sprawę, że w okresie letnim
iedy wioska zavalona jest pracą, nie można odrazu przystąpić do
intensywnej pracy w Towarzystwie na miejscach. Trzeba się jednak
o przygotowaniu mniej więcej normalnej pracy na prowincji nadal i w
pierwszym rzędzie o odwieśzenie zamkniętych Zarządów Okręgowych i
kół Towarzystwa, Zarząd Główny zwraca się do wszystkich istniejących
Zarządów Okręgowych i kół Towarzystwa na miejscach z propozycją bez-
zwłocznego 1/ przysłania personalnych składów każdego Zarządu Okręgo-
wego i dokładnych nazw kół, które zarząd ten obejmuje; 2/ przysłania
przez Zarząd Okręgowy, względnie bezpośrednio dokładnej liczby człon-
ków i składu zarządu każdego koła; 3/ powiadomienia, jakie koła zo-
stały przez władze zamknięte i jakie, chociaż legalnie istnieją, lecz
faktycznie zaprzestały pracy - i z jakich powodów; 4/ nadesłania da-
nych o wszystkich istniejących domach ludowych, bibliotekach - czytel-
niach, teatralnych, literackich, muzycznych i innych sekcjach i kół-
kach; 5/ przedstawienia swoich sądów, w jakim przeważnie kierunku -
odnośnie tego okręgu, względnie rejonu - powinna być prowadzona pra-
ca kulturalno-oświatowa Towarzystwa, ażeby mogła ona czynić zadość
potrzebom miejscowego społeczeństwa /potrzeba szkoły, książki, zebrań,
teatru i t.d./; 6/ uregulowania należnych składek członkowskich i za-
łączności - Księga Zarządu Głównego a także zwrócenia uwagi na okar-

Maksym oświadczył, że wyrzeka się ideologii narzuconej mu w latach poprzednich przez popleczników Karuzo Pawła.

Upatrzony przez BWREKP. na redaktora i wydawcę czasopisma białoruskiego w Białymstoku, Krasowski Antoni po nieudanych próbach zorganizowania tegoż czasopisma wyjechał dnia 3 b.m. do Michałowa, powiatu białostockiego. Uprzednio wynajął on w Białymstoku przy ulicy Białostockańskiej 15 lokal dla redakcji, który miał być zarazem lokalem dla członków Sekretariatu Centralnego BWREKP.

102. osąd I K.K. za działalność antypaństwową w czasie wyborów
Rady Miejskiej miasta Grodna w roku 1927 /organizatorzy bloku ko-
munistycznego "Zjednoczony Blok Robotniczy" i kandydaci z jego li-
sty. Po rozpoznaniu sprawy Sąd skazał Bożebata Wiktora, Pinka Samu-
ela i Kowskiego Dymitra na 1 rok domu poprawy każdego z zaliczeni-
em arantu prewencyjnego oraz Kużakowskiego Michała na 6 miesi-
cy więzienia z zawieszeniem kary na 2 lata.

-1-1-1-1-1-1-1-1-1-1-

nych dla pracowników kolejowych / 65

Powiat Ostrołęcki Dnia 6 b.m. w Ostrołęce odbył się w sprawach organizacyjnych zebranie oddziału Związku Zawodowego Robotników Budowlanych /15 osób/

b/ Polskie Związki Zawodowe

Powiat Białostocki Dnia 10 b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków oddziału Zjednoczenia Kolejarzy Polskich przy udziale delegatów Zarządu Głównego Wasilewskiego Jana i prezesa Zarządu Okręgowego Związku w Wilnie Witolda Ciszewskiego. Uchwalono rezolucję gającą się od Rządu i Sejmu poprawy bytu kolejarzy i wypłacenia dodatku mieszkaniowego za rok 1928. - /220 osób/

w/ Bezrobocie

Według danych z dnia 11 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 4003 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dnia 4 b.m.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobliższe
Augustowski	4	4		-	
Białostocki	2475	2348		127	41
Bielsk Podl.	305	312	7	-	8
Grodziński	570	532		38	2
Łomżyński	348	360	12	-	1
Ostrowski	7	5		2	
Ostrołęcki	4	4		-	
Suwałski	40	42	2	-	2
Sokółski	18	21	3	-	1
Szczytyński	26	26		-	1
Wętkowski	11	4		7	

Dnia 12 października 1929r.

X Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Napady rabunkowe.

Dnia 10 b.m. na drodze pomiędzy wsiami Roś i Piaski w pow. wołkowyski dwaj osobnicy napadli na jadącego furmanką mieszkańca wsi Koładyce gm. Piaski w pow. wołkowyskim Kiszana Jakóba którego uderzyli nożem w rękę i zrabowali mu 300 złotych poczem zbiegli.

b/ Większe pożary.

Dnia 10 b.m. we wsi gminnej Białostoczek w powiecie białostockim z nieostrożnej dotychczas przyczyny powstał pożar skutkiem którego spłonęło 14 zabudowań gospodarczych /stodoły i chlewy/ wraz ze zbożem na szkodę Józefa i Wincentego Rozkowskich, Antoniego i Kazimierza Siedleckich oraz Józefa, Jana i Aleksandra Gawryluków. Straty wynoszą około 100 000 złotych. W czasie akcji ratunkowej spadł z dachu jeden ze stodoł mieszkaniec tejże wsi Maksymowicz Eugenjusz, odnosząc lekkie uszkodzenie ciała.

Dnia 9 b.m. we wsi Głuszyn gminy Krasnopol w powiecie zawałskim wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem spłonęło 10 domów, 8 stodoł, 9 szop i 3 apichlerze. 13 poszkodowanych rolników staroobrzędowców oblicza swe straty na 130 tysięcy złotych.-

c/ Wypadki samochodowe.

Dnia 4 b.m. autobus pasażerski kurs. jacy na linii Łomża-Wienna Białystok, stanowiący własność koncesjonariusza Puksty Zygmunta, zderzył się z furmanką jadącą z przeciwniej strony. Powodem zdarzenia było to, że mimo ciemnej nocy autobus jechał bez świateł. Podczas zdarzenia ciężkich obrażeń ciała doznał Begagen Szymon, niemiecki w Łomży zaś lekko poszkodowani zostali Puksta Zygmunt i jego żona Stanisława.

Pracy Związku Naszego zostaje założona Kasa dla członków Związku i dla ich rodzin na wypadek śmierci.

W tym celu dnia 13 b.m. /wiedeńska/ na zwołaniu po Związku Zarząd Związku zwołuje zebranie robotników i robotniczek chrześcijańskich ze wszystkich fabryk włókienniczych miasta Białogostoku. Stawić się licznie.

- WZNIKNIĘCIE W SZEREGI CENTRALNEGO ZWIĄZKU WŁÓKNIARZY.
- WZNIKNIĘCIE USTAWOWY DZIEŃ PRACY.
- WZNIKNIĘCIE UNII ROBOTNICZEJ.
- WZNIKNIĘCIE DOKŁADNEJ POSTĘPOWANIA PRACOWNIKÓW.
- WZNIKNIĘCIE WYPŁATY PENSIJ I WZNIKNIĘCIE.
- WZNIKNIĘCIE SOLIDARNOSCI ROBOTNIKÓW CHRZEŚCIJANSKICH.
- WZNIKNIĘCIE CENTRALNY ZWIĄZEK WŁÓKNIARZY.

Zarząd Związku Zawodowego
Robotników i Robotniczek Przemysłu
Włókienniczego w Rzeczypospolitej Polskiej
Siedziba w Białogostoku
ul. Kilińskiego 31

Białogostok, dn. 2.7.1939r.

Za Zarząd

38 51
na wołanie. Zbliża się zima a oni nie mają ani ubrania
tych najniezbędniejszych rzeczy.

Towarzysze. Masz to sprawa robotniczo-chłopska aby
ich życie i wpiętać ich materialnie i moralnie. Walczą oni
dla sprawy klasy pracującej dlatego obowiązkiem naszym jest
przejść im z pomocą.

Socjal zdradcy jak P.P.S. "Bund" i t.p. jak we wszystkich
innych sprawach tak i teraz stawają po stronie burżuazji
magają w łamaniu ruchu rewolucyjnego. Ale masy robotnicze
muszą temu się przeciwstawić.

Protestujemy przeciwko taryfistowskiej ustawie więziennej, pro-
testujemy przeciwko długim terminowym wyrokom, przeciwko kłótni w de-
tach i w więzieniach więźni pol.

Na fabrykach folwarkach warsztatach pracy wybierajcie
delegatów, twórcie komitety pomocy, których zadaniem będzie
opieka nad więźni pol i ich rodzinami.

NIEŚCIEŃIA POMOCY WIĘZIEN. POL. /KCH/

Białystok wrzesień 1929r.

Za zgodność:

Wojciech

Dnia 12 października 1929 r.

XI. Sprawy graniczne

a/ Nielegalne przekroczenia granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w ub. tygodniu zatrzymano i przekazano władzom sądowym w

i przekazano władzom sądownym w

w powiecie szamotyńskim 3 osoby

powiecie kolneńskim 1 osobę

powiecie ostroleckim -- Bolesława Szumiela ze wsi Garmia.
Zbójna i Stanisława Zyśka ze wsi Dąbrowy gminy Wyszyniec, powi
kolneńskiego.

powiecie augustowskim Słepski Stanisław ze wsi gminnej Szostak
i Jankiewiczowa Michałina ze wsi Zaścianek, gminy Subiele, pow.
ostrowskiego. --

0000000000

$$\log \frac{1}{2} = -0.3010, \log \frac{1}{4} = -0.6021, \log \frac{1}{8} = -0.9031, \log \frac{1}{16} = -1.2041, \log \frac{1}{32} = -1.5051, \log \frac{1}{64} = -1.8062, \log \frac{1}{128} = -2.1072, \log \frac{1}{256} = -2.4082$$

BB. I-2205/29 T

12 października 1929 r.

XIII. V A R I APrzejazd Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Dnia 9 b.m. z Warszawy do Wilna, a dnia następnego z Wilna do Warszawy przejeżdżał przez teren Województwa Białostockiego pociąg specjalnym w charakterze nieoficjalnym Pan Prezydent Rzeczypospolitej. W obu wypadkach pociąg Pana Prezydenta przejechał przez teren Województwa Białostockiego w należyтым porządku.

Obchód 150-ciolecia zgonu ś.p. generała Kazimierza Pułaskiego.

Dnia 11 b.m. w Białymstoku w związku z obchodem 150-ciolecia zgonu ś.p. generała Kazimierza Pułaskiego odbyło się nabożeństwo w kościele farnym w Białymstoku, w którym wzięły udział delegacje poszczególnych oddziałów wojskowych garnizonu białostockiego ze sztandarami.

Wojewódzkie Święto P. W. i W. F.

W związku z obchodem Pierwszego Wojewódzkiego Święta P. W. i W. F. odbyły się w Białymstoku dnia 12 b.m. zawody sportowe, na których obecnym był Pan Wojewoda, oraz przedstawiciele władz cywilnych, wojskowych, samorządowych i społeczeństwa.

WOJEWODA:

Stronnictwa Narodowego o województwie Białostockiem, Komunistyczny tygodnik "Życie i Praca" określił walkę PPS z Rządem jako walkę o wyznaczenie stanowiska i symetrię, na cześć uzyskania której PPS skłonna byłaby walki tej zaprzestać. Rzecz oczywista że "Życie i Praca" występuje w ten sposób przeciwko PPS, uzyskując demagogicznie pozycję do oskarżania Rządu o popieranie oboszu antykatolickiego, niemniej jednak wystąpienie to świadczy o znacznym skłóceniu egodnia dotychczas działających w okręgu komunistycznym PPS i Stronnictwa Narodowego. Oba te Stronnictwa niezaniedbywały żadnej sposobności i nie pomijały żadnego zdarzenia, które mogły wykorzystać do pogłębiania wśród ludności nastrojów opozycyjnych, nie cofając się nawet do wygrywania przeciwko Rządowi takich wydarzeń, jak konflikt pomiędzy Dyrekcją i nauczycielami państwowej Szkoły Miejskiej i Rzemieślniczo-Przemysłowej w Łomży /punkt VI sprawozdania/.

Taki sam charakter nosiła działalność Chrześcijańskiej Demokracji, której nastawienie na urabianie nastrojów ilustruje wyczerpująco zamieszczony w "Nowym Życiu" artykuł "Powrót na falę" /punkt II sprawozdania/.

Stronnictwo Chłopskie, PPS "Wyzwolenie" i PSL "Piast" w sposób niemal identyczny wyjaśniały ludności wiejskiej przyczyn spadku cen na produkty wytwórczości gospodarstw rolnych, oskarżały Rząd o podporządkowywanie interesów własnościarstwa i interesów wielkiego przemysłu, bojąc się celowe zatrzymywanie życia ludności wiejskiej uciskiem podatkowym i zarządzeniami sanitarnymi i przekonywały tę ludność, że nie tylko nie może uwolnić się od obciążenia jej podatkami, lecz nawet musi ograżać się z niewoli podatkowej.

Rzecz oczywista, że tego rodzaju demagogiczna agitacja wywołuje proces radykalizacji umysłów ludności, tembardziej że nie znajduje ona przeciwwagi ze strony bezstronnego prawa.

4
rosta, która w czasie wyborów do Sejmu dała PPS stosunkowo
brzybną ilość głosów. -

0-0-0-0-0-0

/obecnie "Gazeta Polska Ziemi Grodzieńskiej"/ i "Nowy Dziennik Kresowy". Pierwszy z nich w art. "Z ruchu zawodowego w okręgu Białostockim" odsłonił odbywający się w szybkim tempie zanik wpływów PPS w Białostockim okręgu przemysłowym, w art. "Niebezpieczna demagogia" podniósł demagogiczne metody podburzania przez stronnictwa lewicowe ludności wiejskiej, przeciwko państwowemu aparatowi urzędniczemu, w kilku artykułach negował słuszność pomawiania Rządu o dążenia po linii polityki etatyzmu i wreszcie reagował na liczne przejawy opozycyjnej działalności stronnictw politycznych.

Powiat Ostrowski.

Zebrańie zamknięte.

Dnia 13 października r. b. zebranie w Ostrowi-Mazowieckiej, na którem senator Walery Roman wygłosił referat o sytuacji politycznej i gospodarczej w kraju, oraz zmian Konstytucji /100 osób/.

Powiat Łomżyński.

Zgromadzenie publiczne.

W Łomży dnia 13 ub.m. wiec posła Pacholczyka, który negował słuszność przemawiania Marszałka Piłsudskiego o dążeniu do znieszenia parlamentaryzmu w Polsce, a natomiast stwierdzał, że Marszałek Piłsudski jest demokratą i zwolennikiem parlamentaryzmu w każdym celu, wymaga tylko od stronnictw rzeczowej współpracy z Rządem i nie znosi warcholstwa i demagogii /600 osób/.

Powiat Białski-Podl.

Zgromadzenie publiczne.

W Białowieży dnia 13 ub.m. wiec posła Zielińskiego, wyrażony zasadniczo przeciwko działalności PPS. w białskim okręgu przemysłu drzewnego. Wiec ten wywołał specjalne ataki "Robotnika", który usiłował zbagatelizować skutki pierwszego wystąpienia publicznego posła Zielińskiego w wspomnianym okręgu /400 osób/.

Powiat Wys. Mazowiecki.

Ruch organizacyjny.

W Wysokim Mazowieckim dnia 30 ub.m. posiedzenie Rady Powiatowej poświęcone intensyfikacji pracy w organizacjach w powiecie.

poszczególne związki zawodowe, a niezależnie od tego prowadzi wśród robotników pracę kulturalno-oświatową, przeciwstawiając organizowaniu przez nią Stowarzyszenia ^{Oświaty} Wiedzy Robotniczej - Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego.

Stosunkowo najgorzej przedstawia się walka PPS.d. Frakcja Rewolucyjna z PPS. na odcinku wiejskim, zapowiadająca się bowiem po myślnie jeszcze w lipcu i sierpniu b.r. akcja Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w okręgach Komąńskim i ostrowskim obecnie przychodzi całkowicie, a to przeważnie w skutek zaniechania jej przez władze centralne partji, które nieudzieliły należytego poparcia Tchorkowi w okręgu Komąńskim i Bańskim w okręgu ostrowskim. Obecna sytuacja na omawianym odcinku pozwala przypuszczać, że dalsze pozostawianie Tchorka i Bańskiego samym sobie i ich własnym siłom może spowodować zejście PPS.d. Frakcja Rewolucyjna z oparowanych już przez nią placówek, które skutecznie niwelowały wpływy PPS. wśród ludności wiejskiej i przyczyniły się w pewnym stopniu do regulowania nastrojów tej ludności.

3/ Monarchistyczna Organizacja Wzzechstanowa

Jedną, żywotną obecnie w Województwie Białostockim koło Monarchistycznej Organizacji Wzzechstanowej w Łapach, powiatu wyszawieckiego zapowiada od dłuższego czasu rozpoczęcie szerszej działalności organizacyjnej w całym powiecie wyszawieckim, jednakże działalności tej dotychczas nie rozpoczęło.

4/ Stronnictwo Narodowe.

Działalność Stronnictwa Narodowego w październiku cechowała pewna nerwowość, która potęgowała się w miarę zbliżania się terminu otwarcia sesji budżetowej Sejmu. Ciężar tej działalności przepadł na agitację słowną w druku i na zebraniach poufnych. Głównymi momentami traktowanej agitacji było przekonywanie społeczeństwa, że obóz Rządowy, stojący od trzech lat u steru Państwa, niepodrobnik stosunków wewnętrznych, niepozywał zaufania zagranicy, przyczynił się do wzrostu nieporozumień wewnętrznych i pogorszył sytuację

10

silniejszego niż dotąd sojuszu PPS. z Stronnictwem Narodowym ostrzegało społeczeństwo o srogiej dla Polski działalności czynników antykatolickich i powołało Rząd o popieranie tej działalności. Charakterystycznym jest, że mówiąc o niepokojącym Stronnictwem Narodowym ścisłym porozumieniu pomiędzy socjalistami polskimi i żydowskimi, mającym według określenia komżyńskiego tygodnika "Życie i Praca" na celu walkę z obecnym systemem rządzenia, Stronnictwo Narodowe na łamach wspomnianego tygodnika tak określa tę walkę "Pomyliłby się grubo ten, kto by pomyślał, że socjaliści myślą o podjęciu walki z Rządem. Kogo jak kogo, ale socjalistów nie ma co się Rząd obawiać. Socjaliści krzyczą, atakują niby, ale pilnie patrzą, aby nie zagrozić i nie zawieść. Socjalistyczne ataki na Rząd mają na celu nie walkę z Rządem, ale wytargowanie u Rządu takiej polityki, któryby szła po linii programu socjalistycznego, a jeżeli przy tych przetargach udałoby się socjalistom nałapać nieco wpływowych stanowisk i posad, to za tę cenę gotowi oni zaraz podpisać z Rządem wieczysty pokój". Takie wystąpienie Stronnictwa Narodowego przeciwko P.P.S. w okręgu, gdzie oba stronnictwa w sierpniu i wrześniu działały wspólnie przeciwko P.P.S. i Frakcja Rewolucyjna i BBWR, siłą rzeczy nie może pozostać bez wpływu na wiążące je dotychczas wspólne interesy walki opozycyjnej z Rządem; tembardziej, że ze swej strony PPS., popierając Polski Kościół Katolicki, godzi w Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej i Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, które Stronnictwo Narodowe posiłkuje się w akcji urabiania umysłów młodzieży szkolnej i pozaszkolnej. W przyszłym związku z tem należy zaznaczyć, że Stronnictwo Narodowe w okręgu komżyńskim bez jakiegokolwiek umiaru wciąga w orbitę działalności opozycyjnej młodzież szkolną, bazując na to, iż młodzież ta ma możność oddziaływania na wierzenia polityczne starszego otoczenia.

Akcja kolportażowa Stronnictwa Narodowego nie była intensywna. Kolportowane były jedynie ulotki pisma Karola Wierczaka "Gra polityczna", "Sprawa żydowska", "Z gniazda orląt" i "Skonczyły się dobre czasy". Ulotki te silniejszego wrażenia na ludność nie wywarły.

13

Odmienne niż Stronnictwo Narodowe ustosunkowała się Ch.D. do PP w okręgu grodzieńskim, gdzie oba te stronnictwa łączą wspólna walka z BBW&R. Nawet w tych wypadkach, gdy traktowała o konieczności zwalczania obozu antykatolickiego, zachowywała ona pewien umiar w stosunku do PPS., co świadczy, że nie zamierza przynajmniej w najbliższym czasie ze względu na sprawy samorządowe zerwać z PPS. w Grodnie i powiecie grodzieńskim.

Powiat Suwalski.

Zebrańie zamknięte.

We wsi Taciewo, gminy Kuków na zebraniu poseł Pułjan zastrzegł, że stronnictwo jego nie widzi możliwości występowania o zmniejszenie podatków dla ludności wiejskiej do czasu poprawienia się sytuacji gospodarczej w kraju /46 osób/..-

Powiat Grodzieński.

Ruch organizacyjny.

Sekretariat Powiatowy Ch.D. w Grodnie zapowiada wznowienie swej działalności w najbliższym czasie i przeniesienie jej na teren całego powiatu grodzieńskiego. Działalność Sekretariatu ma się wiązać z akcją organizacyjną posła Pułjana.

Zebrańie zamknięte.

W Grodnie dnia 26 ub.m. zebranie zarządu powiatowego Ch.D. przywodził poseł Pułjan i wybitniejszych mężów zaufania z powiatu grodzieńskiego /40 osób/..-

6/ Narodowa Partja Robotnicza. /Prawica/

Jak dotychczas bezskutecznie stara się zorganizować komitet lokalny w Siemiatyczach, powiatu bielskiego.

Do odbytych dnia 20 ub.m. wyborów uzupełniających do Rady Miejskiej m. Wasilkowa szła wspólnie z PPS.Lewicą, z którą podzieliła się dwoma, uzyskanymi wspólnie mandatami.

14
7/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast"

Na ogół skłama w październiku działalność PSL "Piast" cechowała dążenie do zradkalizowania opozycji na gruncie wiejskim i propagowanie konieczności zjednoczenia ruchu ludowego z tem zastrzeżeniem że PSL "Piast" godzi się na fuzję z PSL "Wyzwoleniem" i Stronnictwem Chłopskim, wymaga jednakże od tych stronnictw wyeliminowania z ich działalności momentów walki z kościołem katolickim.

Powiat Hajnowiecki.

Zebrania samknięte.

Dwa zebrania na temat sytuacji gospodarczej w kraju /10 i 15 osób/.

Powiat Bielsk-Podl.

Ruch organizacyjny.

Kierownik Sekretariatu Powiatowego w Siemiatyczach, Górski Władysław zorganizował kółka we wsi Baciki-Bliźsze /zarząd: Mudeł Piotr - prezes, Dobrowolski Jan - vice-prezes, Gładysz Jan - skarbnik i Starcko Jan - sekretarz, członków 31/ i we wsi Baciki-Srebrna /zarząd - Ryko Mikołaj - prezes, Leonczuk Józef - vice-prezes, Kiszczyski Bolesław - sekretarz i Borysiuk Stefan - skarbnik, członków 13/.

Powiat Białostocki.

Zgromadzenie publiczne.

W Jaświłach, gminy Dojlidy dnia 20 ub.m. wiec poska Zosia Domnina, który stwierdza, że włościanstwo do tego stopnia zostało obciążone podatkami, iż nie tylko wyklucza możliwość jakiegokolwiek podwyższenia podatków, lecz musi protestować głośno przeciwko uskokowi podatkowemu i obrzydzenia życia drobnym rolnikom karami administracyjnymi /100 osób/.

8/ P. S. L. "Wyzwolenie".

Działalności PSL "Wyzwolenie" nie cechowało określone nastawienie. Przeważały w niej momenty poparcia rządu o podporządkowanie interesów drobnym rolników interesom wielkiego państwa.

pewnego stopnia o PSL "Złanie", stał się pozyskać wpływy i rozpoczął ruch organizacyjny w powiecie augustowskim, gdzie dotąd wpływy tych nie posiada.

at Augustowski.

Zeromowanie publiczne.

W Augustowie dnia 13 ub.m. wice poseł Sawickiego, nie-udany z powodu wręcz wrogiego ustosunkowania się zebranych do osoby posła, który po wice rozdawał broszurki p.t. "Co robił Sejm podczas drugiej sesji budżetowej" i "Ideologia chłopska" broszura posła Jana Dąbrowskiego.

at Tolneński.

Ruch organizacyjny.

We wsi Mały-Płock z inicjatywy Borysa Macieja powstała komisja, którego zarząd tworzą Borys Maciej - prezes, Pałiwoda Stanisław - wiceprezes, Duda Bolesław - sekretarz i Połoniczyk Józef - skarbnik. Członkowie zarządu są zarazem jedynymi członkami komisji.

Zebrań zamkniętych.

We wsi gminnej Mały-Płock zebranie informacyjne z udziałem wspomnianego Borysa Macieja. W wyniku zebrania stowarzyszenie pozyskało około 40-tu sympatyków, byłych członków radykalnego Stronnictwa Chłopskiego.

at Bielsk-Podl.

Ruch organizacyjny.

Kierownikiem Sekretariatu Powiatowego został Oleński Józef, b. instruktor PSL "Piast", karany półtora-rocznym więzieniem za oszustwo.

at Łaski.

Ruch organizacyjny.

We wsi Zalesie komisja stowarzyszenia pozyskała około 20-tu nowych członków.

10/ Polska Partja Socjalistyczna

Tracąc wpływy w ośrodkach uprzemysłowionych Województwa Białego

18
b.r. posiadała ona znaczne wpływy nie dały jej ani jednego mandat

Nie mniejszą porażkę przyniosły PPS w dalszych konsekwencjach wybory uzupełniające do Rady Miejskiej w m. Ostrowi Mazowieckiej. Wybory te uwiarydliły olbrzymi upadek wpływów PPS. w mieście i okolicy, a ponadto w przyczynowym związku z ujawnieniem całego szeregu nadużyć na szkodę miasta i ludności popełnionych przez skłócony z urzędem socjalistyczny zarząd miasta i wytoczeniem przez Prokuratora Sądu Okręgowego w Łodzi na wniosek Urzędu Wojewódzkiego śledztwa wstępne z art. 578, 636, 639, 644, 666 i 667 K.K. przeciwko członkom tego zarządu osłabiły zaufanie do PPS. nawet wśród tych mas, które dotąd jeszcze widzą w niej odpowiednika swych wierzeń politycznych.

Poważnie wreszcie do utraty przez PPS. wpływów w Ostrowi-Mazowieckiej i powiecie ostrowskim przyczynić się musi skazanie przez Sąd Grodzki wybitniejszych jej działaczy Siennickiego i Wilczyńskiego na karę grzywny i aresztu za zakłócenie spokoju i wystąpienia na wiecach przedwyborczych oraz zawieszenie w czynnościach radnego byłego burmistrza Leśniewskiego Stanisława na skutek wytoczenia mu śledztwa sądowego o nadużyciach.

Z poszczególnych momentów działalności PPS. zasługują na uwagę - akcja jej w powiatach łomżyńskim, ostrowskim, kolneńskim i ostrołęckim przeciwko klerowi katolickiemu, prowadzona pośrednio przez Polaki Kościół Nawodowy i dążenie do pozyskania ludności białoruskiej w powiecie bielskim, gdzie ludność ta zachowuje się naogół biernie względem akcji polskich Stronnictw politycznych -

wiat Białostocki.

Zebrań zamkniętych.

W Białymstoku ostatnie zebranie informacyjne /12. 10. 8 i 15 os.

wiat Bielsk-Podl.

Dostrzegana była akcja organizowania bojówek, które w najbliższym czasie uzbrojone mają być nawet w broń palną.

III. Polskie Związki i Stowarzyszenia Społeczne

1/ Związek Strzelecki

Nowe oddziały: W okresie sprawozdawczym powstały w następujących miejscowościach nowe oddziały Związku Strzeleckiego:

w wsi Osowiec, gminy Ruda w powiecie Szczuczynskim. Zarząd tworzą sympatycy BBWR: Pawełkowski Antoni - prezes, Zyskowski Józef - sekretarz, Nadolski Henryk - skarbnik, Niziński Tomasz - komendant i Kochanowski Franciszek - instruktor. Członków - 24;

w Długosiodle, powiatu ostrowskiego. Zarząd: Groszek Stanisław - prezes i Morawski Ignacy - komendant, sympatycy BBWR. Członków - 24;

w Łyskowie powiatu wołkowyskiego. Zarząd: Bolesław Lisowski - prezes, Bazyl Łuka - wiceprezes, Kowalski Antoni - sekretarz, skarbnik Bejzer-Samuł. wszyscy sympatycy BBWR. Członków - 16;

2/ Wojewódzkie Towarzystwo Opieki Społecznej "Przyjaciół"

Zebrań: Dnia 23 ub. m. oddziały w Wołkowysku. Wybrano zarząd i komisję i wiały.

Dnia 25 ub. m. w Orodzie Walne zebranie Oddziału Powiatowego. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności zarządu, postanowiono stworzyć dwa samodzielne oddziały Towarzystwa - jeden z zakresem działania na miasto, a drugi na powiat i wybrano zarząd Oddziału Powiatowego.

Dnia 28 ub. m. zebranie Oddziału Powiatowego Towarzystwa w Mys. Mazowieckim. Omawiano sprawy organizacyjne i dotyczące działalności opiekuńczej Towarzystwa.

Dnia 9 listopada 1929 r.

IV. Ruch wyznaniowy.

1/ Polski Kościół Katolicki

Proboszcz Łomżyńskiej parafii Polskiego Kościoła Katolickiego, ks. Piechulski, popierany przez PPS. i PSL "Wyzwolenie", które akcją tego kościoła przeciwko Klerowi katolickiemu, chcą wykorzystać do swych celów partyjnych w miejscowościach przez Stronnictwo Narodowe opanowanych, rozszerzyć swą działalność na powiaty ostrowski, ostrołęcki i kolneński, w których wykorzystuje umiejętnie niezadowolenia ludności katolickiej z kleru katolickiego.--

Doprowadza to niejednokrotnie do zaostrzenia stosunków pomiędzy ludnością i wywołuje ataki ze strony kleru katolickiego na władze państwowej administracji ogólnej.

Powiat Ostrowski. Powstało we wrześniu b. r. możliwości opanowania przez Polski Kościół Katolicki parafii rzymsko-katolickiej w Jelonkach, gminy Komorowo zważywszy ostatnio wskutek nieprzychylnego ustosunkowania się do Polskiego Kościoła Katolickiego mieszkańców wsi Sulęcino-Szlachecki Sulęcino-Włocławski, Przyjmy, Jelenie i Zalesie, którzy w każdą niedzielę przychodzą gromadnie do Jelonek uzbrojeni w kije i odgrają się, że w razie pojawienia się zwolenników Polskiego Kościoła Narodowego w Jelonkach - obiją ich kijami.

Powiat Ostrołęcki. Wobec niemożliwości opanowania parafii w Jelonkach, powiatu ostrowskiego, ks. Piechulski przeniósł ciężar swej działalności do wsi Malinowo-Nowe, gminy Ozerwin, gdzie Polski Kościół Katolicki urządził kaplicę, w której ks. Piechulski odprawiał nabożeństwa w dniach 13 i 27 ub. m.

24

przeciwno Kościołowi Rzymsko Katolickiemu w Jelonkach.

Wskazywane są jako oświatlane jest fałszywie z ambon. Świadczy o tem fakt, że ks. Rogiński w Tykoninie dnia 27 ub.m. na zwołanem przez niego zebraniu w domu parafjalnym /200 osób/ oświadczył, że policja w Jelonkach chciała aresztować ks. Mieczkowskiego tylko za to, że zwrócił się do niej o pomoc w celu uchronienia kościoła katolickiego od zniszczenia.

Wydawnictwa:

Ks. Piechulecki wydał własnym nakładem odeszę p.t. "Ludź Pracujący. Bracia i siostry rodacy", którą Starosta Powiatowy w Łomży skonfiskował ze względu na to, że treść jej kolidowała z art. 73 KK. Odpis odeszy -- do sprzeczności załączony.

2. Kpściół prawosławny.

Powiat Białak- Ks. Mikołaj Turowski, proboszcz parafji prawosławnej we wsi Rogosze
Podlaski. Gminy Milejczyce wnoszą ostatnio agitację na wprowadzeniem nauki języka rosyjskiego w miejscowej szkole powszechnej. Najprw tę poruszył dnia 6 ub.m. w cerkwi z ambon, potępiając zaniedbujących religję prawosławną i język rosyjski.

3. Sekta marjawitów.

Dnia 18 ub.m. w Hajnówce, powiatu białskiego bawił jeden z kapturzy marjawickich, który odwiedził kilku wyznawców kościoła marjawickiego, pracujących w charakterze robotników w fabryce chemicznej.

ciu sjonistycznym, drugi zaś wyraził pogląd co do konieczności organowania szkolnictwa hebrajskiego. Odpowiadając na ten wiec Bund zwołał dnia następnego w Łomży wiec w sprawie wystąpienia "Hajntu" przedwiołydywskiemu szkolnictwa świeckiego. Mówcy - Zamiatyn Jakób, Possorski Mordko, Stolarczyk Lejba i Makowski Chaim potępiłi wspomniane wystąpienie "Hajntu" i wzywali zgromadzonych /200 osób/ do moralnego i materialnego popierania żydowskiego szkolnictwa świeckiego.

Dnia 20 ub.m. Bund w Łomży urządził odczyt zbiorowy na temat "Sąd nad sjonizmem". Odczyt rozpoczął Lifszyc Josel z Warszawy, podając na wstępie ostrej krytyce sjonistyczną akcję palestyńską, czemu spowodował liczne wystąpienia opozycji sjonistycznej, która rzuciła się z pięściami do zwolenników Bundu. W rezultacie zebranie zostało przez prezydium rozwiązane, a publiczność usunięta z sali przez policję. Dalszy ciąg odczytu odbył się tegoż dnia w godzinach wieczornych. Po przemówieniach kilku bundowców zgromadzenie uchwaliło rezolucję, potępiającą kolonizację żydowską w Palestynie, jako szkodliwą dla mas pracującej ludności żydowskiej /250 osób/

W Łomży dnia 23 ub.m. odbył się zjazd okręgowy organizacji młodzieżowej "Mizrachi", na który przybyli delegaci z Wiany, Rutek, Sniadowa, Zambrowa, Ostrowi-Mazowieckiej, Ostrołęki i Białegostoku. Przemawiali Ajzensztadt Knoch, Strykowski Fajba, Tabolicki Icek, Abkiewiczówna Kucza i Dawid Elfman, oraz delegat centrali "Mizrachi" z Warszawy Laufgans. Zjazd powziął szereg uchwał, dotyczących dalszej działalności na rzecz Palestyny.

W Łomży dnia 24 ub.m. Jakób Witkin, pseudo Zerubabel z Warszawy wygłosił odczyt n.t. "Czego nas uczą wypadki palestyńskie". Prelegent stwierdzał, że faktyczną uprzedmiotowioną krwawych rozruchów w Palestynie jest Anglja, która względem żydów ustosunkowała się dwulicowo z obawy przed utratą swych wpływów na terytorjum Palestyny a następnie oceniał krytycznie działalność Bundu, potępił "Jewneke" i podkreślał, że żydowski świat robotniczy winien stać na sta-

Powiat Grodzieński W Grodnie i Krynkach dnia 27 ub.m. Bund urządził obchód z racji 32-letnia swego istnienia.

Reagując na bundowską akcję przeciwpalestynską, Polacy zwołali w Krynkach dnia 21 ub.m. i w Grodnie dnia 26 ub.m. odczyt n.t. "Kwestja żydowska, a wypadki palestyńskie", które wygłosił Bardyczewski z Warszawy.

Powiat Ostrowski

W Ostrowi Mazowieckiej dnia 12 Lipa Brodzower z Warszawy wygłosił odczyt o wypadkach palestyńskich, których winę przypisywał sjonistom /100 osób/

Identyczny w treści odczyt wygłosił w Ostrowi-Mazowieckiej 19 ub.m. bundowiec Peterzon z Warszawy /250 osób/

W Broku dnia 26 ub.m. B. Polak z Warszawy wygłosił odczyt na temat "Co¹ jak było w Palestynie". Prelegent potępiał sjonistyczną akcję Palestynską.

P R A S A.

"Unser Grodner Express" w art. p.t. "Z dnia na dzień" wystąpił przeciwko żydowskiej frakcji mieszczańskiej w Radzie Miejskiej z Grodna, narzucając jej izolowanie się od innych frakcji żydowskich i brak odczucia dla potrzeb ludności żydowskiej. Po dłuższych wywodach w tej materji, pismo stwierdziło, że większość frakcji żydowskiej swą dotychczasową działalnością na gruncie samorządowym nie zdobyła zaufania żydowskiej opinji społecznej.

Życie kulturalno-oświatowe.

Powiat Ostrożeński W Ostrożce powstał dnia 13 ub.m. obywatelski klub żydowski, którego zadaniem ma być prowadzenie pracy kulturalno-oświatowej. Zarządem klubu wezłi polityczni działacze społeczni.

Powiat Grodzieński Odznacz. Zjednoczenia Żydów z Krynki urządził odczyt poświęcony kwestji sjonizmu żydowskiego /250 osób/

Towarzystwo "Lilac - Toru" w dniu 24 ub. miało miejsce walne zebranie z sprawozdaniem organizacyjnym.

2/ Białorusini

Dotrzeszone i zamieszczone w pracienniku przebieg zycia politycznego i gospodarczego ludności białoruskiej są tego rodzaju uwzględnione zostały w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych.

3/ Ukraińcy

W tartaku Płocicznie około Szwajk dnia 25 ub. m. odbyło się walne zebranie członków lokalnego oddziału Ukraińskiego Komitetu Centralnego w R.P. poświęcone wyborom nowego zarządu. W wyniku obrad pozostawiono dotychczasowy zarząd. (23 osób)

4/ Litwini

Zycie kulturalno-oświatowe.

W Puławku powiatu szwalekiego dnia 13 ub. m. odbyło się zebranie oddziału Towarzystwa Św. Kazimierza, na którym omówiono pracę oddziału i wybrano nowy zarząd.

Do wsi Mustejki gminy Marcinkuś w powiecie groduńskim przybył nowy nauczyciel miejscowej szkoły litewskiej mierzynski przez Towarzystwo "Rytas" Suchowski Teofil z Wilna.

by do wyprawki kolumny pancernej.

2/ Uroczystości poświęcenia sztandaru w Grodnie.

Dnia 13 ub. m. w Grodnie odbyły się uroczystości związane z poświęceniem sztandaru Związku Legionistów Związku Strzeleckiego i Związku Ogniarzy Powiatowych. W czasie uroczystości przemawiali generał Rydz-Śmigły, dowódca Okręgu Korpusu, generał Litwinowicz, Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa w Urzędzie Wojewódzkim, Weingart, Prezydent Racławsk, pułkownik Ślaski, Starosta Powiatowy w Sokółce, Polaki, kapitan Skwarnicki i inni.

3/ Odsłonięcie pomnika Elisy Orzeszkowej w Grodnie.

Dnia 20 ub. m. w Grodnie odbyła się uroczystość odsłonięcia pomnika Elisy Orzeszkowej. Na uroczystość tę przybyli Pan Minister W. R. i O. P., Czerwinski, Marszałek Senatu, profesor Szymański, Wojewodowie Białostocki i Nowogrodzki, ks. biskup Bandurski, ks. arcybiskup prawosławny Aleksey i liczni przedstawiciele świata literackiego. Przemówienia okolicznościowe wygłosili Prezes Sądu Okręgowego w Grodnie Giedroyc w imieniu komitetu budowy pomnika, Pan Minister Czerwinski, ks. biskup Bandurski, Marszałek Szymański, Rygiel Łankowska, Bogdan Ochankowska, profesor Ignacy Baliński i Prezydent Racławsk.

Niektóre strajki strajkowe, za wyjątkiem rozpoczętego w dniu 31 października s.r. w czasie strajku 160 robotników fabryki mączarskiej "Harlos" -o, który ma charakter ekonomiczny, w bieżącym tygodniu na terenie Województwa Białostockiego nie miały miejsca.

W stanie bezpieczeństwa publicznego, zarówno pod względem kryminalnym, jakoteż politycznym bardziej charakterystyczne wypadki nie zaistniały.

nowa, Abramstejn Manes z Kłoczew, Chaim Hinkes z Bielska Podlaskiego oraz kilku z Sarnak i Łosic. Województwa Lubelskiego, których nazwisk nie udało nam się ustalić i Limprant Chaim syn Soula z nieznanego miasta w Łosicach przy ulicy Smocznej Nr 1. Szczegóły zostaną podane w następnym sprawozdaniu.

Powiat Białostocki

OKKPZB Białystok otrzymał polecenie wydania we własnym zakresie lokalnej ulotki do żołnierzy następującej treści:

"Towarzysze i żołnierze 7 listopada 1917 roku rozstrzygnął się los mas pracujących Związku Radzieckiego. Masy pracujące wspólnie z żołnierzami armii rosyjskiej pod przewodnictwem Partji Bolszewickiej obaliły rządy burżuazyjne i ustanowiły dyktaturę proletariatu. Od teraz rozpoczyna się poprawa bytu robotnika i chłopca w ZSRR. Rząd robotniczo-chłopski wprowadza 7-mio godzinny dzień pracy, podnosi płacę i ubezpiecza pracującego, jego żonę i dzieci, udziela rady i pomocy chłopcom pracującym, zwalnia biedotę i średniactwo wiejskie od podatków, a ciężar ich nakłada na bogatego chłopca i kulaka, przy pomocy racjonalizowanej gospodarki podnosi dobrobyt mas pracujących.

Żołnierze są równouprawnionymi obywatelami służą w miejscu zamieszkania, korzystają z urlopów, są syści i dobrze ubrani. Rodziny ich korzystają z pomocy państwowej. Armia Czerwona jest szkołą, a żołnierze obrońcą sprawy robotniczo-chłopskiej.

Nie tak się dzieje w faszystowskiej Polsce. Dyktatura faszystowska kamie 8-godzinny dzień pracy, rozбивa i faszyzuje związki zawodowe, niszczy marne ustawodawstwo socjalne, wciąga do produkcji dzieci i kobiety przez swe podatki, szarwarki, komasacje i t.d., zabiera biednemu chłopcu ziemię i oddaje go w ręce kulaka i obszarnika, rozбивa i faszyzuje ruch narodo-wo-wyzwoleńszy /Hromada TBSS./ etc. suje dzięki terror wobec awangardy ruchu rewolucyjnego wobec partji komunistycznej.

wojennymi.

Wszyscy do walki z napadem na Związek Radziecki.

Do walki o Polską Republikę Radziecką

Do walki o zjednoczoną Białoruś Radziecką

Niech żyje sojusz robotniczo-chłopski.

Niech żyje ZSRR.

Niech żyje KPZB i KPP."

Pomimo usilnych starań ze strony KOKPZB obsada OKKPZB Białystok nie została dotychczas skompletowana.

Dnia 19 października b.r.^w kilka godzin po przybyciu z Wilna do Białegostoku została zatrzymana na podpunkcie wyznaczona przez KOK do wspomnianej obsady Podwaryjaka Masza, pseudo "Masza", względem której władze sądowe zastosowały jako środek zapobiegawczy bezwzględny areszt. Równocześnie z Podwaryjaką został zatrzymany członek OKKPZB Białystok Chwałowski Gierzon, którego władze sądowe osadziły w więzieniu.

Dnia 29 października w Białymstoku na podpunkcie zostali zatrzymani Czesner Zełda, córka Nity, lat 23 bezwyznaniowa, robotnica, stale zamieszkała w Białymstoku i Szuster Girza, także mieszkający Białegostoku. Zatrzymanie ich nastąpiło w chwili doręczania przez Czesner Zełdę Szusterowi Girzowi ulotek OKKPZB Białystok w żargonie znanych już Ministerstwu z poprzednich sprawozdań cytnacyjnych. W związku z zatrzymaniem Czesner i Szustera zatrzymane zostały również Mojsak Nadzia i Walejko Pasma, przy czym^w mieszkaniu Mojsak Nadzi zabezpieczono kilka egzemplarzy wydawnictw komunistycznych z roku 1927 i 1933, met czerwonego koloru przeznaczony prawdopodobnie na sporządzenie transparentu z napisem i szereg listów, ilustrujących działalność wyrotoczonego Białymstoku i uniewinniających łączności partyjne. Wszyscy zatrzymani z materjałami oskarżenia i dowodami rzeczowymi zostali przekazani władzom sądowym.

Napis "KKEPP Suwałki" na wspomnianych transparentach jest o tyle charakterystyczny, że ilustruje teoretyczne włączenie Suwałk do strefy działania KPP, dotychczas bowiem powiat suwalski całkowicie objęty był strefą działania KPZB.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Kolneński. Ustalono, że w październiku z powiatu kolneńskiego 15-cie osób z pośród poszlakowanych o działalność wywrotową bądź wyjechało nielegalnie zagranicę, bądź też wyemigrowało do sąsiednich powiatów.

Powiat Ostrowski. Według informacji uzyskanych przez organa bezpieczeństwa publicznego w powiecie ostrowskim poszczególne Komitety Dzielnicowe i Komitety Rejonowe w okręgu łomżyńskim KPP wydać mają we własnym zakresie przed dniem 7 b.m. następującej treści odezwy:
"Towarzysze! Do strajku powszechnego! Do demonstracji! W dniu 7 listopada, w dniu 12 letniej rocznicy zdobycia władzy przez robotników i chłopów Z.S.S.R. wzywamy was do gromadnego przybycia na demonstrację. Musicie przybyć na demonstrację, aby wykazać, że jesteście gotowi, by walczyć przeciwko górującym podatkom, przeciw faszystowskiej reformie rolnej, o ziemię bez wykupu, przeciw faszystowskiemu Rządowi Piłsudskiego, rządowi kapitalistów i obszarników. O rząd robotniczo-chłopski.

Musicie wystąpić do demonstracji, by wykazać, że chcecie za przykładem waszych braci robotników i chłopów Z.S.S.R., którzy zdobyli fabryki i ziemię, gdzie połowa chłopów jest zwolniona od wszelkich podatków i z roku na rok rośnie dobrobyt najszerszych mas ludowych. Towarzysze! z nędzy i głodu milionowych mas robotniczych i chłopskich rząd faszystowski wycofa olbrzymie sumy na budowę aeroplanów, armat, fabryk gazów trujących przeciwko Z.S.S.R. Ale nie tylko waszą krwią ale i was samych, waszemi

W czasie sprawdzania w komisjach wyborczych kartek wyborczych stwierdzono, że na dwudziestu z nich były napisy: "Precz z Rządem faszystowskim, niech żyje rząd Robotniczo-chłopski niech żyje jedność robotnicza".

4/ Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski

Powiat Gródzieński.

Kierownik Sekretariatu Powiatowego BWRKP w Grodnie, komunisty Stefanowicz Aleksander rozpoczął intensywną działalność, zniierającą do pozyskania dla BWRKP robotników przemysłu drzewnego, chemicznego i szklanego, oraz do uaktywnienia kół TSB w powiecie grodzieńskim.

Ustalono, że uczeń 3-ej klasy gimnazjum białoruskiego w Wilnie, Dudko Sergjusz, mieszkaniec wsi Zubrowo, gminy Berszty, ^{który} wydalony był w ubiegłym roku szkolnym ze wspomnianego gimnazjum za wystąpienia antypaństwowe, z początkiem bieżącego roku szkolnego został ponownie przyjęty do tegoż gimnazjum i otrzymał stypendjum. Okoliczność ta podkreślana jest z zadowoleniem przez byłych hromadowców, którzy twierdzą, że wszyscy wydalenii swego czasu uczniowie gimnazjum białoruskiego w Wilnie za wystąpienia antypaństwowe zostali już, względnie zostaną w najbliższym czasie przyjęci do gimnazjum.

W ostatnim czasie dostrzeżono, że coraz więcej z pośród wybitniejszych byłych hromadowców w powiecie grodzieńskim otrzymuje wydawnictwa Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Szapomoc".

Powiat Białostocki.

Z inicjatywy BWRKP Zarząd Okręgowy TSB w Białymstoku przystąpił do organizowania w Białymstoku księgarni spółdzielczej pod nazwą "Książka". W związku z tem wspomniany Zarząd opodatkował wszystkich członków TSB w powiecie białostockim i rozpoczął zbieranie dobrowol-

Dnia 2 listopada 1929 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Szklanego w Białymstoku.-

Dnia 13 października odbyło się w Białymstoku organizacyjne zebranie lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego /oddział będzie działał na terenie uruchomionej dnia 23 września huty szklanej w Białymstoku/, na którym do Zarządu oddziału zostali wybrani: Kawczyński Józef, przybyły do Białegostoku z Wilna - prezes, Kubik Franciszek, przybyły do Białegostoku z Jabłonnej - wiceprezes, Kalinowski Piotr - sekretarz, Gramburd Olesław przybyły do Białegostoku z Grajewa - sekretarz.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Spożywczego.-

Dnia 23 października b.r. w Siemiatyczach, powiatu bieleckiego powstał oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego, którego Zarząd tworzą Infarb Gdal - prezes, Krawiec Lejzor - sekretarz i Lidta Gun - skarbnik, wszyscy poszlakowani o działalność antypaństwową.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Skórzanego.-

Zembrowie
W dniu 14 października Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego zorganizował dnia 26 października r.b. odczyt na temat "Ostatnie wypadki w Palestynie", który wygłosił mianem komunizujący Aron Arkier z Łomży. W chwili, gdy prelegent rozpoczął oceniać krytycznie ruch sjonistyczny i ustosunkowa-

Pracowników fabryk i monopolów państwowych. Rozstraszana była również sprawa emigrantów, stawianych dotychczasowym kierownikowi Związku, Majewskiemu Aleksandrowi. Poszczególne mowy, potępiły działalność Majewskiego i skonstatowały stawiane mu zarzuty, wobec czego Olszewski zażądał od Majewskiego przekazania mu w terminie 10-dniowym wszelkich aktów i pism Związku, oraz pokrycia przykaszanych pieniędzy, grożąc, że w przeciwnym razie skieruje sprawę na drogę sądową.

Związek Zawodowy Pracowników fabryk i Monopolów Państwowych.

W Grodnie dnia 24 października b.r. z inicjatywy wspomnianego wyżej Olszewskiego Jana została wybrana komisja organizacyjna lokalnego oddziału Związku Zawodowego Pracowników fabryk i Monopolów Państwowych.

b/ Bezrobocie

Według danych z dnia 1.10.30 na terenie województwa białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 376 osób, a mianowicie:

Powiat:	Łódź	Bezrobocie dnia 1.10.30	Zamiejsczenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	45	4	-	42	-
Białosocki	2327	2475	148	-	400
Białak-Podlaski	310	305	-	5	82
Gródziński	819	532	-	281	81
Konarski	342	348	6	-	16
Ostrowski	15	5	-	10	-
Ostrołęcki	4	4	-	-	-
Przedmicki	40	40	-	5	25
Radomski	25	15	-	4	25
Włodzisławski	13	26	6	-	-
Żelazowski	25	11	-	14	-

Dnia 2 listopada 1928r.

V. Sprawy graniczne

a/ Nielegalne przekroczenia granicy

Za nielegalne przekroczenie granicy w bieżącym tygodniu zatrzymano i przekazano władzom sądownym:

w powiecie szczecińskim - 8 osób

" " kolneńskim - 3 "

b/ Wydarzenie na granicy

Dnia 20 ub.m. mieszkańcy wsi Winiary, gminy Kadarysaki w powiecie mławskim. Ofiarowicz Przemysław, idąc z 6-ciu kolegami do wsi Krajwiany - nie zatrzymał się na okrzyk patrolu K.O.P. wzywający go do zatrzymania się, wobec czego patrol ten dał kilka strzałów do Ofiarowicza, który został ciężko ranny w udę.

Dnia 24 ub.m. pełniący na granicy w okolicy wsi Harmjak w powiecie kolneńskim służbę patrolową szeregowi Straży granicznej Helcer i Górski spostrzegli grupę około 15 osób, które po przekroczeniu granicy z Niemiec usiłowały przedostać się w głąb Kraju. Wobec tego, że osoby te nie zastosowały się do wezwania wspomnianych szeregowych, a na oddane przez tychże szeregowych strzały ostrzegawcze - odpowiedzieli strzałami rewolwerowymi, szeregowi Helcer i Górski ucyli broni palną, wskutek czego został ranny Gołda Antoni ze wsi Grądkie, gminy Łyse w powiecie kolneńskim, który zmarł z upływu krwi w drodze do szpitala. Jak wynika z zeznań zatrzymanych Kotowskiego Bolesława, Kotowskiej Marii i Biegał Mariam, grupa osób tworzyli powracający z robót sezonowych z Prusach Wschodnich.

Dnia 21 ub.m. na Posterunku P.P. w Raszkach powiatu śląskiego mieszkańcy wsi Łosycki, gminy Kolka w powiecie mławskim

Nr.BB.I-2304/29.T.

Dnia 2 listopada 1929r.

III. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Sąd Okręgowy w Nowogródku na sesji wyjazdowej w Baranowie dnia 25 ub.m. rozpatrywał sprawę z oskarżenia Chodakowskiego Nikołaj Krutińskiego i innych z powiatu bielskiego, oskarżonych o działalność szpiegowską na rzecz Rosji Sowieckiej. Szczegóły wyroku nie są znane.--

Dnia 2 listopada 1928r.

IX. S t r a j k i.Strajk robotników fabryki
zapalerek w Grodnie.

W Grodnie dnia 31 października b.r. zastrajkowało 160 robotników fabryki zapalczanej "Marica". Strajk ma charakter ekonomiczny. Akcją strajkową kieruje Związek Robotników Przemysłu Chemicznego Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, który postawił dyrekcji fabryki żądania, dotyczące zniesienia dotychczasowych premij i ustalenia normy premjowej dla wszystkich robotników fabryki, zasadniczego zwiększenia zarobków dziennych, podwyżki płac dla robotników działu pakowni /o 50 groszy za mult/ i wypłacenia dodatku ekonomicznego na dzieci po 50 groszy dziennie. W przeddzień mawianego strajka robotnicy fabryki zapalczanej "Marica" w Grodnie urządzili strajk włości, który trwał od godziny 7 min. 30 do godz. 10-ej.

Strajk dotychczas ma przebieg spokojny.

Strajk robotników gar
barskich.

W Skidlu powiatu grodzieńskiego dnia 28 października b.r. zastrajkowało 22 robotników garbarskich, zatrudnionych przy robotach mokrych. Strajkujący żądają podwyżki płac o 40%. Strajkiem kieruje miejscowy oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego.

Zakończenie strajku.

W Białymstoku dnia 23 ub.m. został zlikwidowany strajk 8 robotnic fabryki gils Tenenbauma Benjamina, spowodowany wydalaniem z pracy jednej robotnicy.

W Białymstoku dnia 23 ub.m. został zakończony strajk 17 stolarzy fabryki mebli Fuchsmana, którzy żądali 5% podwyżki płac.

ukraińskie i kolonja rosyjską w Grodnie od roku 1925 trwają waś-
nią powstałe na tle przekonań politycznych obu kolonji, które zwal-
czają się. W przyczynowym związku z tą walką Kolonja rosyjska usto-
suowała się negatywnie do zapowiedzianej na dzień 3 b.m. uroczy-
stości poświęcenia w soborze obrazu Matki Boskiej ziemi Ukraińskiej
ofiарowanego soborowi katedralnemu w Grodnie przez kolonję ukraiń-
ską. Według zeznań innego świadka, Konopackiego Hipolita, ukraińca
artysty malarza - dnia 30 października b.r. rano, przed znalezie-
niem materiału wybuchowego w soborze, kiedy przygotowywał on ołta-
rzyk w celu umieszczenia na nim wspomnianego wyżej obrazu, zwrócił
się do niego psalmista soboru, Bobrowoloki z radą, że właściwie
ukraińcy powinni urządzić ołtarzyk po prawej stronie soboru, czyli
obok obrazu "Wszystkich Świętych", za którym zostały znalezione
później opisane materiały wybuchowe. Materiały te przekazano wła-
dzom wojskowym. Dalsze dochodzenia, mające na celu wyświetlenie
sprawy, trwają.

b/ Wykrycie nadużyć z biletami kolejowymi.

Organ bezpieczeństwa powiatu wys. Mazowieckiego ujawnił
nadużycia, dokonywane przez służbę kolejową na szlaku kolejowym
Szepietów-Gryżów-Warszawa. Nadużycia te polegały na tem, że służ-
bowa ^{przywłaszczała sobie} ~~przywłaszczała sobie~~ odebrane już od pasażerów bilety kolejowe i
sprzedawała je powtórnie zorganizowanej bandzie, wskutek czego na-
raziła Skarb Państwa na stratę dochodzącą na sumę 80.000 zł. Po
przeprowadzeniu wyczerpujących dochodzeń zostali zatrzymani z do-
wodami rzeczowymi bracia Gradusowie, Chaim i Samul z Gryżowa, oraz
17 osób z podród służby kolejowej wspomnianego szlaku i mieszkań-
ców Gryżowa, Małkini i Warszawy.

c/ Napady rabunkowe.

Dnia 23 b.m. w pobliżu s. Mielnika, w pow. bielskim na rybn-
ku Ponichera Stanisława w osady Bysaków powiatu pułtuskiego, który

BB.I 2391/29 T

dnia 9 listopada 1929 r.

II. Ruch wywrotowy

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1. Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Gmin Grodzieński. W nocy z dnia 1 na 2 b.m. na kilku ulicach w Grodnie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy szapirograficznej odezwy OKKPZB Grodno w językach polskim, rosyjskim i białoruskim omawiającej 12-tą rocznicę rewolucji październikowej. W związku z tem w dniu 4 b.m. zostali zatrzymani Łotowicz Abram, Poczymok Jankiel, Pacewicz Chaja, Kleszczelski Rubin, Oniszczuk Aleksy, Oniszczuk Dymitr, z których Kleszczelski Rubin i Poczymok Jankiel zostali przekazani z materiałami oskarżenia władzom sądowym, pozostałych zaś zwolniono.

Dnia 4 b.m. w lokalu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Grodnie o godzinie 19-45 odbywało się zebranie młodzieży żydowskiej, przeważnie pracowników krawieckich i pokrewnych zawodów /około 50 osób/ pod przewodnictwem Szware Cywji, silnie poszlakowanej o działalność komunistyczną. W pewnym momencie do lokalu wkroczył szeregowy policji, na widok którego Szware Cywja usiłowała zniszczyć pisaną przez nią agramentem kartkę, do czego jednakże szeregowy policji nie-dopuszczył. Kartka ta zawierała rezolucję zebrania potępiającą rząd faszystowski w Polsce i jego działalność wywołującą robotników miasta Grodna do obchodu 12-to letniej rocznicy rewolucji październikowej i protestującą przeciwko sakazom państw burżuazyjnych co do wysyłania delegacji do ZSSR. W związku z powyższym Szware Cywja została zatrzymana a równocześnie w celu sprawdzenia pozostałych dla delegacji.

na był kierownikiem Sekretariatu BWRKP w Baranowiczach. Szczegóły co do zatrzymania Ostrowieckiego zostaną podane Ministerstwu w sprawozdaniu oddzielnym.

2/ Komunistyczna Partja Polski

Powiat Łomżyński Kierownictwo akcji przygotowywało do wystąpienia w dniu 7 b.m. w powiecie łomżyńskim i sąsiednich objęli Bergman Abram, Jaroski wicz Feliks i Olach Benjamin oraz przybyły w ostatnich dniach do Łomży instruktor KKKPP.

Kierownictwo wspomnianej akcji poczyniło zabiegi co do wywieśzenia transparentów w miejscowości Kupie powiatu ostrołęckiego.

W nocy z dnia 6 na 7 b.m. na szosie Rutki Mężenin w odległości 1 km. od Rutek został wywieszony transparent z napisami w języku polskim: "Precz z rządem faszystowskim precz z wojną niech żyje ZSSR. niech żyje 7 listopada".

Powiat Ostrowski Dnia 4 b.m. na szosie Brok-Ostrów wyrzucono spożądzone z czerwonej satyny transparent z napisami: "Precz z rządem faszystowskim Piłsudskiego, Precz z przygotowaniem do wojny przeciw ZSSR. Niech żyje 7 listopada. Niech żyje ZSSR. ojczyzna robotników i chłopów. Niech żyje KPP. i ZMK."

Dnia 5 b.m. w obrębie zabudowań huty szklanej w Zawistach-Dzikich i na szosie za Zawistami oraz w osadzie Makinia Górna rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odbitej na szapirografie odezwy komunistycznej traktującej o 7 listopada.

Dnia 6 b.m. w Ostrowi-Mazow. na przewodach telefonicznych wywieszono dwa transparenty z hasłami dnia 7 listopada. Sprawcy konfidencjonalnie znani.

Tegoż dnia w osadzie Długosiodłko na jednym z domów został naklejony plakat z napisami: "Niech żyje czerwony pionier Niech żyje rząd sowiecki. Precz z rządem Piłsudskiego Precz z fałszywacją w

2a Grackiego w dyskusji nad budżetem Ministerstwa Sprawiedliwości
w roku 1923 7/ 8 egzempl. odezwy Zarządu Głównego TSB. września
b.r. w sprawie podjęcia akcji organizacyjnej przez Zarządy Okręgowe
i koła TSB. adresowanych do Piotra Siawruka i Jana Dzielenkowskie
go z koła TSB. w Skidlu, Wasyla Kulikowskiego i Józefa Balickiego
z koła TSB. w Stryjówce, gminy Jezioro, Jana Gładki i Michała Dmi-
truka z koła TSB. we wsi Wierzechlesie gminy Szudziałowo w powie-
cie sokólskim, Michała Prokopowicza i Jana Rusela ze wsi Szwidzia-
rówka Nowa gminy Szudziałowo, Józefa Maksimca i Aleksandra Dzie-
nisiuka ze wsi Ostrowo gminy Szudziałowo, Michała Borowika i Alek-
sandra Przytyckiego ze wsi Charkowicze, gminy Odelsk w powiecie
sokólskim; 8/ 3 egzempl. druku p. t. "List byłego posła i prezesa
BNWiromady do Radysława Ostrowskiego od B. Taraszkiewicza"; 9/ no-
tatkę w języku białoruskim, pisaną przez Stefanowicza, a traktującą
o stanie i działalności TSB. w powiecie czumiańskim i 10/ fotogra-
fję posłów i pracowników Centralnego Sekretariatu BNWiP. w Wilnie.

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Grodnie skazał dnia 28 ub.m. z art. 102 cz. I K.
K. Aleksandrowicza Judela na 5 lat ciężkiego więzienia.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 4 b.m. został
skazany z art. 102 cz. I K. K. Sokolnicki Mordko na 2 lata więzienia
z d.p. z zaliczeniem 6 ciu miesięcy i 15-tu dni aresztu przewencyj-
nego.

Tenże Sąd i tego dnia skazał z art. 102 K.K. Mikławska Etlę
na 3 lata więzienia z zaliczeniem 4 miesięcy aresztu przewencyjnego

Sąd Okręgowy w Łomży wyrokiem z dnia 4 b.m. skazał z art. 102
K.K. Siersbę Berka na 2 lata więzienia i Berliner Salomę na 4 lata
ciężkiego więzienia.

Nr BB I 2391/29 T

Dnia 9 listopada 1929 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Odzieżowego

W Krynkach powiatu grodzieńskiego dnia 2 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku pod przewodnictwem Małosa Michela. Przemawiał sekretarz Szloma, który nawoływał zebranych /20 osób/ do materialnego poparcia Związku. Po jego przemówieniu wybrano posłakowanych o działalność komunistyczną Skobodnika Leję i Chanę Brawda do komisji, której zadaniem będzie kontrolowanie czy w zakładach przemysłowych przestrzegany jest 8 mio godzinny dzień pracy.

Związek Dozorców
Domowych

W Grodnie dnia 3 b.m. odbyło się zebranie miejscowego oddziału Związku Dozorców Domowych, na którym wybrano prezesa Józefa Arceśjusa, sekretarza Kronsela Józefa i Portela Marcina jako delegatów na V-ty zjazd delegatów Związku Dozorców Domowych, mający się odbyć w Warszawie. /50 osób/

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Włókienniczego

W Białymstoku dnia 31 ub.m. odbyło się zebranie członków pozostającego pod wpływami PPS d. Frakcja Rewolucyjna Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Omawiano sprawy organizacyjne i warunki pracy w pomocowych zakładach przemysłu włókienniczego. /30 /

Podobne zebranie tegoż Związku odbyło się dnia następnego /30 osób/

Dnia 9 listopada 1929 r.

IV. Strajki

Strajk robotników /Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 1/

fabryki zapasów w
Grodnie.

Strajk robotników fabryki zapasów "Marjos" w Grodnie

który wybuchł dnia 31 ub.m. został zlikwidowany definitywnie dnia 4 b.m. Robotnicy przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.

Strajk robotników
huty szkłanej w
Grodnie.

Dnia 2 b.m. w Grodnie zastrajkowali robotnicy huty szkłanej z powodu nie-otrzymania przez nich bieżących zarobków. Zarobki ta dyrekcja huty wypłaciła dnia następnego co czego w tymże dniu strajk został zlikwidowany.

0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Dnia 9 listopada 1929 r.

V. Sprawy graniczne.a/ Nielegalne przekroczenia granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w bieżącym tygodniu zatrzymano i przekazano władzom sądowym:

w powiecie kolneńskim	2 osoby
" " ostrołęckim	4 osoby
" " augustowskim	2 osoby
" " szczuczyńskim	7 osób.

b/ Wiadomości z zagranicy

Starosta Powiatowy w Augustowie otrzymał od osób powracających z Prus Wschodnich informację, że władze państwowe w Prusach Wschodnich nakładają ludność do dobrowolnego opodatkowania się w wysokości 6 marek od osoby na rzecz funduszu państwowego przeznaczanego na spłatę długów wojennych Niemiec.

14

WOTYWA BIAŁOSTOKI

Nr BB.I-2391/29.T

Data 9 listopada 1921 r.

Sygnalizacja samochodowa t. podziemia Nr. 2

VIII V A R I A

1921-1922-1923-1924-1925

Negatywne

0000000000

- 2 -

Cbok tych przesunięć w Grodnie dostrzeżono wzrost orjentacji na BBWzR. i PPS. d.Frakcja Rewolucyjna wśród członków Związków Zawodowych, ulegających w tym PPS. i Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego.-

Orientacje te stwarzają znaczne możliwości dla pracy organizacyjnej BBWzR. i PPS.d.Frakcja Rewolucyjna na gruncie ruchu zawodowego, nie są jednakże, przynajmniej dotychczas - należycie doceniane, z czego korzystają, zarówno PPS., jako też Ch.D., które starają się opanować nie-korzystną dla nich sytuację.-

Na rynku pracy notowany był spadek bezrobocia, zwłaszcza w Łomży i białostockim okręgu przemysłu włókienniczego.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

ry faszy towskiej! Wszyscy na demonstracje w dniu 7-go listopada!"

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 10 b.m. w Białowieży na rynku rozrzucono 25 egzemp-
ulotki KOKPZB. w języku białoruskim, traktującej o budownictwie
seccjalistycznym w ZSSR.

Dnia 12 b.m. we wsi gminnej Radziwiłówka pod drz.
domu mieszkalnego sołtysa wsi, Klimaszewskiego Bolesława w po-
i ogrodzie, należących do tegoż Klimaszewskiego znaleziono 37 z.
ulotki KOKPZB. traktującej o 12-to letniej rocznicy rewolucji
październikowej /ulotka w języku polskim, rosyjskim i żargonie/.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski. Dnia 11 b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej wywieszono na przewodach
telefonicznych dwa wykonane ręcznie transparenty z napisami "Precz
z rządem faszystowskim Piłsudskiego i jego pachołkami, precz z
przygotowaniami do wojny przeciw ZSSR., niech żyje 7-my listopad,
niech żyje ZSSR. ojczyzna wszystkich pracujących, niech żyje
Polska Republika rad, niech żyje KPP. i ZMK." Sprawcy konfiden-
cjonalnie znani.

Tegoż dnia w Długosiodle na domu Grynszpana nalepiono wyko-
nany ręcznie plakat z napisem: "Niech żyje czerwony pionier.
Niech żyje rząd sowiecki. Precz z rządem Piłsudskiego. Precz z
faszyzacją w szkołach. Niech żyje czerwony pionier."

Dnia 7 b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej elementy kominizujące
zdradzały chęć urządzenia demonstracji, do czego jednakże nie -
dopuszczyły patrole policyjne.

Powiat Łomżyński. W nocy z dnia 9 na 10 b.m. na przewodach telefonicznych
wzdłuż linii kolejowej pomiędzy stacjami Sniadowo i Żyżniewo wy-
wieszono transparenty z napisami w języku polskim:

- 7 -

burżuom. Przec z rządem faszystowskim Piłsudskiego i jego pacholkami!
Przec z przysposobieniem wojny przeciw ZSSR. Niech żyje 7 listopad!
Niech żyje rewolucja socjalistyczna! Niech żyje ZSS. Ojczyzna wszystkich
pracujących! Niech żyje Polska Republika! "Komitet Miejsowy KPP".
"Komunistyczna Partja Polski. Towarzysze! Do strajku powszechnego! Do
demonstracji! W dniu 7 listopada, w dniu 12-letniej r.nicy zwycięstwa
władzy przez robotników i chłopów ZSSR wzywamy was do gromadzenia się
na demonstrację. Musicie przybyć na demonstrację aby wykazać, że
jesteście gotowi by walczyć przeciwko gwałcącym podatkami, przeciwko
faszystowskiej reformie rolnej, o ziemię bez wykupu, przeciw faszystowskiemu
Rządowi Piłsudskiego, rządowi kapitalistów i obszarników. O rząd
robotniczo-chłopski. Musicie wystąpić do demonstracji, by wykazać, że
chcecie za przykładem waszych braci robotników i chłopów ZSSR. którzy
zdobyli fabryki i ziemię, gdzie połowa chłopów jest zwolniona od wszelkich
podatków, i z roku na rok rośnie dobrobyt najszerszych mas ludowych.
Towarzysze! z nędzy i głodu milionowe mas robotniczych i chłopskich
rząd faszystowski wyciska olbrzymie sumy na budowę aeroplanów,
mat, gazów trujących przeciwko ZSSR. Ale nie tylko waszą, krwią ale i
waszymi ciałami chcą zdusić jedyne w świecie państwo proletariackie
ZSSR. To też odpowiedzcie im w dniu 7 listopada "My nie pójdziemy
walczyć przeciwko robotnikom i chłopom rosyjskim, lecz bag-
nety swoje skierujemy przeciwko rodzinnym obszarnikom i burżuom".
Przec z rządem faszystowskim Piłsudskiego i ich pacholkami! Przec
z przysposobieniem wojny przeciw ZSSR. Niech żyje 7 listopada! Niech żyje
rewolucja socjalistyczna! Niech żyje ZSSR. Ojczyzna wszystkich pracujących!
Niech żyje polska republika rad! Komite Miejsowy KPP".

3/ Białoruski Włościański Robotniczy i Poselski.

Władimir Grodzinski.

Po stwierdzeniu na podstawie skwestjonowanych u kierownika Sekretar

W czasie przewodu sądowego w sprawie braci Korszakowskich adwokat Terlikowski odezwał się w sposób niekłaściwy o jednym z szeregowych ..F. wobec czego oskarżający vice-prokurator zażądał zaprotokółowania części przemówienia adwokata Terlikowskiego.

Oskarżony Elgin Abram, którego obrona uważa za niedorozwiniętego umysłowo, podczas eskortowania go z więzienia do Sądu namawiał braci Korszakowskich, ażeby nie pozwolili się zakuć w kajdanki, sam zaś stawiał opór eskortującemu go szeregowemu F.P., wobec czego na polecenie Urzędu Prokuratorzkiego został przywieziony do Sądu dorożką--

c/ A r e s z t o w a n i a .

Oskarżeni z art.102 cz.I. K.K. i przebywający na walności za kaucją mieszkańcy gminy Łyskowskiej w powiecie wołkowyskim - Simucha Jan, Cieśluk Michał, Tokarczuk Ignacy i Gaberman Wadzi zostali na skutek polecenia Prokuratora Sądu Okręgowego w Grodnie aresztowani i osadzeni w więzieniu w Wołkowysku.

- 11 -

Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego, opartego o FPS i Frakcja Rewolucyjna

Zwolniony zarządu zawiązanego oddziału postanowili temu przeciwdziałać i w tym celu usiłowali w dniu 9 b.m. usunąć z pracy Szostaka i innych. do czego jednakże nie dopuściła policja, która podlegała do odpowiedzialności winnych stosownemu terenu.

Ustalono, że zażądany decyzją władz sądowych za działalność antypaństwową oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego w Grodnie nie zaniechał działalności związkowej. Wobec czego ~~prezysko~~ winnym wdrożono dochodzenie. Na czele traktowanego Oddziału od dnia 10 ub.m. stali Zuk Władysław - prezes Gońb Kasyel, poszlakowany o działalność komunistyczną - sekretarz, Chaim Sobolski, Izrael Sruł Ejgiel vel Głaskim i Cemach /nazwisko niestalone/ którzy poczynili zabiegi w celu zwołania na dzień 16 b.m. walnego zebrania członków rozwiązanego oddziału w sprawie wyboru nowego zarządu i dalszej działalności Związku.

Oddział ZZK w Łapach pow-Wysoko-mazowieckiego zapowiedział na dzień 10 b.m. urządzenie pochodu ze sztandarami w związku z 25-cioleciem wydarzeń na Placu Grzybowskim w Warszawie. Pochód ten jednakże nie odbył się, gdyż komitet wykonawczy zarządu głównego ZZK. zażądał od oddziału ZZK w Łapach dość wysokiego odszkodowania za przyjazd delegata do Łap celem ^{wygoszenia} przemówienia okolicznościowego. Sprawa ta jest przedmiotem debat i uwag krytycznych ze strony członków ZZK. w Łapach.

b/ Związki chrześcijańskie.

Ulegający wpływom Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego.

Łokolski	21	22	1	20
Baczuciński	18	18		9
Wołkowyski	51	51	6	8

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.3.

Nr. IB. I-2423/29.T.

Dnia 16 listopada 1929 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Większe pożary.

W nocy z dnia 6 na 7 b.m. w domy spłonął domoszczny elektryczny Moszka Tedrosa i S-ki w domy. Straty wynoszą około 60 tysięcy złotych. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.

Dnia 11 b.m. w Grajewie spłonęły stodoła ze zbożem, 2 chlewy i żywy inwentarz w zagrodzie Truszkowskiego Antoniego w Grajewie. Straty wynoszą 31 tysięcy złotych. Przyczyny pożaru dotychczas nie ustalono.

b/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ większych kradzieży	-	-	5
2/ uszkodzeń ciała w bójkach	-	-	6
3/ drobnych rabunków	-	-	2
4/ zabójstw	-	-	1.

c/ Ocena ogólna.

Stan bezpieczeństwa poprawił się znacząco pod względem kryminalnym w powiatach bieleckim, sokólskim i wołkowyskim, a pod względem politycznym w powiatach białostockim i wołkowyskim.

Ze specjalnych cech bezpieczeństwa publicznego podkreślić należy narastającą ilość wypadków oszustw, dokonywanych na szkodę ludności wiejskiej przez agentów różnych firm handlowych.

WZRODA BIAŁOCIECKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 3.

Nr BS.1-2423/29-T.

Dnia 16 listopada 1929 roku.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenia granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w bieżącym tygodniu za-
trzymano i przekazano władzom sądowym:

w powiecie augustowskim 4 osoby, w tem poszukiwanego
przez Prokuratora Sądu Okr. w Łomży
ty listem gończym jako oskarżonego
z art. 174 cz.I.K.K. Ostrowskiego
Antoniego z pow.szczuczyńskiego,
oraz 2-ech obywateli litewskich,
którzy przybyli do Polski w ce-
lach handlowych.

w powiecie kółneńskim 3 osoby

w powiecie szczuczyńskim 50 osób, przeważnie powracających
z robót polnych w Prusach Wschod-
nich.

Dnia 23 listopada 1929 r.

MI. Ruch wywrotowy

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

1. Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Grodzieński. Dnia 15 b.m. w ubikacji domu Nr. 2 przy ulicy Dominikańskiej w Grodnie został znaleziony egzemplarz broszury p.t. "Program Komunistycznej Międzynarodówki" wydanej w żargonie przez KOKPZB. i datowanej - Wilno 1929 r.

Dnia 16 b.m. w Grodnie przebywała członkini KKKPZB. w Brzostowicy Wielkiej Walejko Wiera. Pobyt jej w Grodnie pozostawał w związku z akcją organizowania Zarządu Okręgowego TSB w Grodnie.

W ubiegłym tygodniu organa bezpieczeństwa publicznego powiatu grodzieńskiego uzyskały dalsze dane co do działalności Kapłan Geni, aresztowanej w Grodnie dnia 23 lipca b.r. Kapłan Geni zeznała, że w okresie przebiegu pierwszemu ja b.r. brała udział w pracy KKKPZB w Wilnie, gdzie posiadała znajomą, niejaką Ostrowską. Zeznania jej w tej materji są niewątpliwie zmyśloną i jako takie mają na celu dezorientowanie władz, prowadzących dochodzenie. Jak stwierdzono Ostrowska została aresztowana w Wilnie i osadzona tamże w więzieniu na Łukiszkaach jako oskarżona o działalność szpiegowską na rzecz Rosji Sow. Wspomniana Ostrowska do znajomości z Kapłan Geni nie przynależy się. Sądząc z oświadczenia Kapłan Geni, że poznała ona Ostrowską w Wilnie, co odpowiadają rzeczywistości, gdyż Ostrowska

jest identyczny prawdopodobnie z Macławem Budkiewiczem, sam.
w miejscowości Chołczówek, letnisku pod Warszawą. Żona tegoż
Budkiewicza, nosząca imię, względnie posługująca się pseudoni-
mem "Roma" utrzymuje dotychczas kontakt z Jermą Tkacz, członkini-
nią obecnej obsady OKKZB Białystok.

2/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski.

Dnia 16 b.m. w Broku na stodole i skupie telegraficznych
koło cegielni magistrackiej zostały rozplakowane ostery wyko-
nane ręcznie odezwy z napisami w języku polskim: "W Łodzi
aresztowano trzech delegatów, którzy wrócili z ZSRR. Wszyscy
do walki o uwolnienie delegatów. Wolność dla więźniów politycz-
nych. O swobodę słowa dla rewolucyjnych robotników i chłopów.
O swobodę wjazdu do ZSRR i powrotu do Polski. Wszyscy do obro-
ny ojczyzny pracujących całego świata. Październik 1929r. De-
legacja robotników, chłopów polskich do ZSRR."

W związku z wywieszeniem dnia 4 b.m. na szosie Ostrow-
Mazowiecka - Brok transparentu komunistycznego - dnia 17 b.m.
przeprowadzona została rewizja u Treblińskiego Józka w Broku,
poszlakowanego silnie o należenie do ZMKWP, przy czym w torbie
jego roweru znaleziono egzemplarz "Gromady", oraz egzemplarz
sierpniowej i październikowej odezw KOZMKWP. Trebliński zezna-
ł, że wypożyczył rower od Bursztyna Iaka z Broku, który na tym
warne jeździł do Jadownego. Bursztyn Iako zdołał zbiec przed
aresztowaniem. W związku z zatrzymaniem Treblińskiego ustalono,
że wspomniany transparent wywiesił w noc na szosie Ost-
Brok z dnia 3 na 4 b.m. Bursztyn Herek. Trebliński Józ

Treblińskiego Józka. rez. 17. 1929. 17. 1929.

6
nika Kuleszówna wyjechała do Wilna na studia uniwersyteckie utrzymując jednakże nadal łączność z Białymstokiem przez Czekurowa i innych. Po wyjeździe Kuleszówny kierownictwo KMPPS. Lewicy Białystok objęli Czekurow i Borysiewicz Jan. Liczbowa PPS. Lewica w Białymstoku przedstawia się anizako, liczy bowiem zaledwie jedenastu członków. Pod wpływem nacisku ze strony Komitetu Centralnego PPS. Lewicy Czekurow podjął próby ożywienia działalności wspomnianego Komitetu. W tym celu zwołał on dnia 3 b.m. w mieszkaniu po aresztowanym Gryglasie Kasimierzem zebranie członków partii na którym uchwalono że każdy członek PPS. Lewicy winien wykazać maksimum wysiłków w akcji werbowania nowych członków.

5/ Towarzystwo Szkoły Białobruskiej.

miat Białostocki.

Zarząd Okręgowy TSB w Białymstoku z racji różnych okoliczności, które oświadczył Ministerstwu w oddzielnym sprawozdaniu, przeżywa obecnie kryzys wewnętrzny o charakterze politycznym, nie-mniej jednakże prowadzi ożywioną działalność, mającą na celu uzyskanie funduszy. Utworzył on szereg dwójek delegacyjnych które obchodzą zamożniejszych białorusinów, rosyjan i żydów i wypraszają od nich datki na cele towarzystwa.

b/ Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Grodnie wyrokiem z dnia 14 b.m. skazał z art. 102 K.K. Baranowskiego Arseniusza i Baranowskiego Konstantego, mieszkańców wsi Baranowo, gminy Łasza w powiecie grodzieńskim, na dwa lata więzienia a.d.p. każdego z zaliczeniem każdemu 9-ciu miesięcy aresztu prewencyjnego.

Tenże Sąd wyrokiem z dnia 15 b.m. skazał z art. 102 K.K. Sankowską Natalję na 6 lat o. więzienia i ponadto na 1 rok więzienia

Dnia 23 listopada 1929 r.

III. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Budowlanego.

W Kolnie dnia 18 b.m. pod przewodnictwem kierownika Spółdzielni Spożywczej i radnego Magistratu m. Kolna, Ślązak Gustawa-Eugenjusza odbyło się zebranie organizacyjnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Budowlanego /OKWPPS/, do którego zarządu weszli: Ślązak Gustaw - prezes, Mieczkowski Władysław - sekretarz, Sadowski Bolesław - skarbnik, Terepko Kazimierz - gospodarz i Bednarski Józef - zastępca gospodarza, z których Bednarski notowany jest jako poszlakowany politycznie.

Zebranie to odbyło się nielegalnie, przy czym obecny był na niem delegat OKWPPS. Liczba /50 osób/.

Z.Z.K.

Członkowie Oddziału ZZK w Łapach otrzymali z Wydziału Wykonawczego Centrali ZZK. polecenie niedopuszczenia do odbycia się dnia 24 b.m. zapowiedzianego w Łapach wiecu BBWR. Polecenie to spowodował poseł Dubois.

W Grajewie dnia 17 b.m. odbyło się zebranie członków Oddziału ZZK, na którym omawiano sprawę uposażenia kolejarzy, jednakże w sprawach tych żadnych rezolucyj nie powzięto.

Związek Pracowni-
ków Fabryk Monopo-
liowych w Polsce

Delegat Centrali Związku Jan Olszowski z Warszawy urządził dnia 19 b.m. wiec w Białymstoku /300 osób/, bez wezwolania władz. Wiec ten, skierowany w treści przeciw Biurokracji Miejscowej fabryki Tytoniowej, efektów organi-

b/ Bezrobocie

Według danych z dnia 22 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 3954 osób a mianowicie

Powiat:	Ilość	Bezrobocie dnia 15 b.m.	Zamiesz- nie	Wzrost:	Pobiera napomogi:
Augustowski		48		26	33
Białostocki	2469	2386		83	486
Białak-Podl.	302	310	8	-	82
Grodziński	893	889		4	162
Łomżyński	71	153	82	-	34
Ostrołęcki	3	3	-	-	-
Ostrowski	12	13	1	-	-
Suwałski	41	41		-	21
Sokółski	21	21			20
Szczuczynski	18	18			9
Wółkowsky	50	51	1	-	8

Dnia 23 listopada 1929 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wydarzenia

Powiat Suwalski. Dnia 16 b.m. podczas zabawy we wsi Blendy gmin Pa-
wółka powstała bójka pomiędzy uczestnikami, mieszkańcami
tejże wsi i szeregowymi K.O.P. z pobliskiej strażnicy rawy-
las na tle porachunków osobistych /o kobiety/. W czasie
bójki zostali ciężko zranieni kamieniami i nożami szere-
wi K.O.P. Stefan Białko i Stefan Witkowski, z których Witkowski
w drodze do szpitala zmarł. Winnych spowodowania śmierci
Witkowskiego - Konstantego Krasnoborskiego, Antoniego Jećyna-
stego, Bolesława Jarzębskiego, Franciszka Puzę, Stanisława
Kurmiko i Kazimierza Kurmiko aresztowano i przekazano wła-
dzom sądowym.

Powiat Łomżyński. W nocy z dnia 16 na 17 b.m. we wsi Dubny-Spore, gmi-
ny Sniadowo w czasie bójki mieszkańcy tejże wsi, Mężyński
Bronisław pokaleczył bagnietem kilku zwich przeciwników, a
gdy bagniet mu odebrano uzbroił się w nielegalnie posiadany
ukłnięty karabin rosyjski, z którym zszedł się na uczestni-
ków bójki. Będący w tym czasie patroli Komendant Posterunku
P.P. w Sniadowie, przedownik Kowalewski i szeregowy Markowski
wezwali Mężyńskiego do oddania broni, w odpowiedzi na co Mę-
żyński w odległości dwudziestu kroków dał pięć strzałów
do przedownika Kowalewskiego, po czym rzucił się do ucieczki.
Przedownik Kowalewski oddał za zbiegającym kilka strzałów,

Nr. BB. I 2471/29. T.

Data 23 listopada 1929 r.

VI. Sprawy graniczne

a/ Nielegalne przekroczenie granicy

Za nielegalne przekroczenie granicy w bieżącym tygodniu zatrzymane i przekazano władzom sądowym:

w powiecie szczuczyńskim	3 osoby
w powiecie kolneńskim	- 2 osoby
w powiecie ostrołęckim	- 3 osoby

b/ Przemysł

Powiat Kolneński.

W nocy z dnia 12 na 13 b. m. pomiędzy wsiami Górszyczyna i Kozioł w gminie Czerwone szeregowi Straży Granicznej przy współudziale policji przyłapali pięć paczek jedwabiu, szali i koronek wagi około 200 kg. i wartości około 100 tysięcy złotych. W wyniku dochodzenia pierwsiastkowego jako poszlakowani o przemyślenie tego przemysłu z Niemiec zostali zatrzymani mieszkańcy wsi Dudy gminy Czerwone Bosy Włodzimierz Bosy Mikołaj, Pisiak Józef, Bazydło Stanisław, Klurowski Antoni, Jermacz Franciszek, Banach Bolesław i Dąbkowski Piotr, względem których władze sądowe zastosowały areszt bezwzględny jako środek zapobiegawczy.

c/ Inne

Za wsi Hrynyki Małe gminy Swinłocz w powiecie wódnym jakimś zbiegli w drodze nielegalnej do Rosji Semochin, Kuczek Konstanty, Suchocki Władysław i Suchocki Władysław.

GAJNICA BIAŁOŚCICKI

Nr 20 I-2477/19.7

dnia 23 listopada 1929r.

Stytnacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 4.

VIII. V A R I A .

N e g a t y w n e .

0 0 0 0 0 0

Kaspiulki Tomasz obliczone na pokrycie dla partji oddziałów
Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w białostockim
okręgu przemysłowym.

Na rynku pracy notowany był dalszy wzrost bezrobocia /w ca-
łości od dnia 22 do dnia 29 b.m. liczba bezrobotnych wzrosła z
3.954 do 4.147 / szczególnie w białostockim okręgu przemysłowym,
oraz powiatach wolkowskim i sawalskim/-

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

B. Swisłocz - wglądów konspiracyjnych przetrwał kontakt z OK.KPZB Białystok. Przygotowanie tego kontaktu było niebezpieczne dla partii sytuacja, jaka wytworzyła się w Białymstoku po ostatnich aresztowaniach. Taktyczny kierownik OK.KPZB Swisłocz Jacka Swidrańska ps. "Nina" za pośrednictwem kierownika Sekretariatu Centralnego BWRKP w Wilnie, Ostapowicza Macieja na wiezianka bezpośrednio kontakt z OK.KPZB, z którego ramienia brał w Swisłoczu ps. "Motel", który odbył z ps. "Nina" konferencję "Na okopach" /dzielnica w Swisłoczu/ gdzie wręczył ps. "Ninie" okładek i druki partyjne.

Zbiegła przed aresztowaniem z Białegostoku Rachana Rachela ps. "Chana" wyjechała początkowo do Wilna do Kuleszówny Ewangeliny, stamtąd zaś na skutek polecenia ps. "Niny" udała się do kolonii żydowskiej Hołobudy, gdzie ukrywa się u jednego z kolonistów.

W obawie przed aresztowaniem zbiegli także z Białegostoku osłankowie obchodu OK.KPZB Białystok - Merka Tkacz Sora Bolesław i Szmul Goldfarb. Miejsca ich pobytu znane są Blumie Rotszyld

-§-§-§-§-§-§-§-

Uzyskane informacje ze OK.KPZB po ostatnich aresztowaniach wybitniejszych osłanków partii, a szczególnie egzekutywy w Warszawie i innych miejscowościach postanowił odbudować egzekutywę i technikę centralną /Zastawkową/ w Grodnie. Brane były pod uwagę także Wilno, Baranowicze, Słonim, Brześć nad Bugiem i Białystok, lecz wszystkie te miasta uznano za zbyt niebezpieczne i terenowo zdekonspirowane. Do nowej egzekutywy która ma być zorganizowana w Grodnie, wejdą m.in. Rachana Rachela i Kuleszówna Ewangelina /właścicielka propagandy/, oraz Rotszyld Sora /korp/.

Na dzień 15 grudnia zapowiedziana jest w lokalu Poradnictwa Sekretariatu Wilna w Swisłoczu konferencja rajonowa KPZB z OK

Nr BB-I-2533/29-T.

Dnia 30 listopada 1929 r.

III. Rach Zawodowy.a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Robotników Rolnych.

W majątkach Baciki i Alteja, gminy Siemiatycze w powiecie bielskim odbyły się dnia 23 b.m. zebrania organizacyjne lokalnych oddziałów Związku Zawodowego Robotników Rolnych R.P.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego.

W Czarniej-Wsi, powiatu białostockiego dnia 24 b.m. pod przewodnictwem prezesa Niemczynowicza Vincentego odbyło się zebranie lokalnego oddziału Związku, na którym kierownik Sekretariatu Wojewódzkiego Związku Marek Dowgalski omówił sytuację polityczną w Państwie dążenia opozycyjne PPS. i zamierzenia demonstracyjne PPS. na dzień 1-go grudnia. Na temże zebraniu na wniosek robotnika Sulczyńskiego Stanisława została uchwalona następująca rezolucja: "Zebrani jaknajkategoryczniej protestują przeciwko zarządzeniom dyrekcji tartaków państwowych w Czarniej-Wsi i nadleśnictw państwowych co do pominięcia przed przyjmowaniem do pracy robotników zatrudnionych poprzednio w tartakach państwowych w Czarniej-Wsi." /60 osób/.

W Białowieży dnia 17 b.m. pod przewodnictwem Pasiaka Leona odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku do którego zapisało się 16 osób. Do zarządu oddziału zostali wybrani Witozok Stanisław, Konępiński Stefan i Skłodownik Stanisław.

W osadzie Białowieża, powiatu białostockiego - w tartaku "Gródka" dnia 24 b.m. odbyło się zebranie oddziału Związku

Z. Z. K.

W Łapach powiatu wys.-mazowieckiego dnia 20 b.m. odbyło się zebranie zarządu oddziału Z.Z.K. w związku z zapowiedzianym przyjazdem do Łap prezesa Wilcońskiej Dyrekcji P.K.P. Na zebraniu postanowiono wysłać do prezesa Dyrekcji delegację, która przedstawić ma memoriał w kwestji wadliwej i niedbałej gospodarki, prowadzonej przez kierownika warsztatów kolejowych w Łapach, Bluma. Na miejsce dotychczasowego viceprezesa oddziału, Proppe Rejnbol, da został wybrany gisier warsztatów kolejowych w Łapach Mirek Franciszek.-

działek Zawodowy
Robotników Prze-
m. Skórzanego.

W Sokółce dnia 23 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału, na którym przemawiał sekretarz okręgowy P.P.S. z Białegostoku Kapituła Tomasz. Zebranie miało charakter polityczny /50 osób/.

b/ Chrzescijańskie Związku Zawodowe.

W Jedwabnem, powiatu kolneńskiego dnia 22 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku Zawodowego ²³adnoczenia Chrzescijańskiego, do zarządu oddziału zostali wybrani Sleszyński Bronisław - prezes, Rudzki Wiktor - viceprezes, Łojewski Stefan - skarbnik i Piątek Stanisław - sekretarz. Na członków oddziału zapisało się 38 osób.-

c/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 29 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 4147 osób, a mianowicie:

Powiat:	Ilność	Bezrobocie dnia 22 bm.	Zmniejszenie	Wzrost.	Pobiera zapomogi
Augustowski	74	74	-	-	33
Białostocki	2537	2469	66	64	546
Grodziński	82	893	66	-	152
Białopodl.	310	310	-	-	91
Łomżyński	64	71	-	13	35
Ostrołęcki	4	3	-	-	-
Ostrowski	13	12	-	-	-
Suwalski	125	41	-	85	24
Łukowski	16	21	-	-	18
Łomżyński	78	78	-	-	36
Łomżyński	140	50	-	90	-

dnia 30 listopada 1929 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Najbardziej wyjątkowe.

Dnia 21 b.m. w czasie pomiaru tzw. "Wspólnoty" około wsi Zalesie w powiecie wołkowyskim mieszkańcy wsi Łada, Zalesie i Podgórze stawili opór dokonywającym pomiarów, po-usuwaniu słupki pomiarowej i odebrali taśmę pomiarową. Dnia 22 b.m. oddział policyjny rozprawił tżm, zatrzymał 13 podległych i przysłał rozrządów. Sprawa skierowana została do władz sądowych. -

b/ Przestępczość kryminalna.

W bieżącym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P.	-	3.
2/ czynnego wystąpienia przeciwko miernotom	-	1.
3/ fałszowania monet	-	2.
4/ uszkodzeń ciała w bójkach	-	5.
5/ zabójstw w bójkach	-	1.
6/ kłusownictwa z użyciem środków wybuchowych	-	1.
7/ drobnych rabunków	-	3.
8/ większych kradzieży	-	8.

c/ Pożary.

Niektóre pożary przypadkowe miały miejsce -

- 1/ w Białym ok. pożar fabryki włókienniczej - straty 52.000 zł.
- 2/ pożar wiatraków wsi Zabowo, gm. Pasynki w powiecie bielskim - straty 5.000 złotych.

WOJEWODA ŚLĄSKOŚCISKI

Nr. KB-I-2538/29.T.

Data 30 listopada 1929 r.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenia granicy.

Powiat Augustowski Dnia 20 b.m. za nielegalne przekroczenie granicy z Niemiec do Polski został zatrzymany obywatel rosyjski Kudzinow Włodzimierz, syn Piotra Zofji, lat 31, urodzony w guberni Saratowskiej, a zamieszkały stale we wsi Prawdziski w Prusach Wschodnich.

Powiat Ostrołęcki Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 6 osób.

Powiat Kolneński Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 2 osoby.

Powiat Grodzieński Dnia 24 b.m. do Wydziału Śledczego P.P. w Grodnie zgłosił się Kowala Jerzy Piotrowski, który oświadczył, że w dniu 21 b.m. przekroczył nielegalnie granicę z Rosji do Polski z zamiarem osiedlenia się w Polsce. O zeznaniach jego wynika, że jest on synem powstańca z roku 1863, stale zamieszkiwał w Rosji, a ostatnio zbiegł z Syberji, gdzie w Tarze był naczelnikiem więzienia. Piotrowskiego przekazano do dyspozycji władz sądowych, które zwołują go pod dozór policji.

b/ Przemyt

W Łomży dnia 22 b.m. w czasie obławowym zastąpienia Mojłowa znaleziono 140 kg rogowców przemyconych z Niemiec. Przemyt przekazano do Urzędu Celniczego w Łomży.

WOJENNA BIAŁOSTOKI

Nr. PB. I-2538/29 T.

Dnia 30 listopada 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 5.VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Negatywne -

rządowy i na granicząca nieśradko z antypaństwowością działalność PPS. Z wymienionych i całego szeregu innych względów, podkreślonych w szczególności w części sprawozdania, skłonnym jestem dopatrywać, że ani nastawienie, ani też rozpiętość działania BBuZR. ~~xx~~ nie rozpoczętego intensywniej dopiero od dnia 17 listopada b.r., były rażąco ~~xx~~ współmierne do działalności stronnictw opozycyjnych, które nie podlegały żadnej okoliczności i bodaj nie cofały się przed niczem w dążeniu do urabiania wśród ludności nieprzychylnych nastrojów względem Rządu i przedstawiania BBuZR. w jak najgorszym świetle.

Tego rodzaju nastawienie działalności traktowanych Stronnictw uwewnętrzyliło się najbardziej jaskrawo w powiatach sokólskim, białostockim i białym, w których wspólnie niejako działające PPS., PSL "Piast" i Stronnictwo Chłopskie w akcji opozycyjnej posuwały się do granic otwartej demagogii.

Dosadnym wyrazem tej demagogii były dążenie PPS. do wywołania ekscesów dnia 10 ub.m. w Białowieży i Hajnówce, przedstawianie nich na dzień 10 ub.m. zarządzeń, dyktowanych im tylko względami bezpieczeństwa publicznego, jako zamachów na wolność słowa, podburzanie ludności, ażeby odmawiać udzielania nauczycielstwu informacji do sporządzanych spisów dla celów szkolnych i zohydżanie w oczach tejże ludności państwowego aparatu urzędniczego/Stronnictwo Chłopskie i PSL "Piast"/. W pozostałych powiatach Województwa Białostockiego traktowane sakoja nosiła charakter bardziej umiarkowany, o czym świadczy wystąpienie PPS. w dniu 10 listopada b.r., na których nie odmawiano zasług Marszałkowi Piłsudskiemu, a jedynie podkreślano, że Marszałek Piłsudski zawiódł pokładane w Niam ongiś nadzieje klasy robotniczej.

Nie zaniedbując zewnętrznych form akcji antyrządowej,

Stronnictwa opozycyjne 11 listopada w Warszawie, nie dotychczas stopniu uciekały się do metod konspiracyjnych, jak np. do

nie dostrzegłem w listopadzie zasługujących na uwagę przejawów opozycyjnego ustosunkowania się ludności żydowskiej do Rządu...

Co do ludności białoruskiej zauważam, że ani działalność TSN ani też BWRKP., nie może być uważana za wykładniki życia politycznego tej ludności, pozostającej w całości na uboczu od życia politycznego.

Zresztą udział jej w obchodach dnia 11 listopada przekonał mnie, że w masie swojej jest ona raczej przepojona dążeniem do spokojnej pracy, niż gotowością dążenia posłuchem czynnikom dla Państwa szkodliwym.

Nikłe w przejawach zewnętrznych życie polityczne i społeczne ludności litewskiej, rosyjskiej i ukraińskiej po za faktami licznego udziału w obchodach dnia 11 listopada b.r. nie nastręczyło mi poważniejszych spostrzeżeń.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

ne w listopadsie braku w działalności BBWzR. który pomimo wszystko w ostatnich tygodniach uczynił wiele w kierunku ścisłego związania z sobą mas.

Biorąc pod uwagę niezaprzeczony fakt, że nawet doraźna i niezupełnie przemyślana akcja BBWzR. w związku ze zbliżającym się terminem otwarcia sesji budżetowej Sejmu dała poważne wyniki i zaważyła widocznie na kształtowaniu się nastrojów ludności śledzącej z dużym zainteresowaniem bieg wydarzeń ogólnopństwowych, przypuszczać należy, że przemyślana w drobnych szczegółach i szeroko ujęta kampanja propagandowa BBWzR. w stosunkowo krótkim czasie przyczyniły się mogła do uspokojenia umysłów społeczeństwa podnieconych przez wystąpienia nieprzebiegającej w środkach opozycji.

Wiecowe wystąpienia BBWzR. uzupełniały dość skutecznie "Głos Obywatela", który w szeregu artykułów odsłaniał szkodliwą dla Państwa działalność stronnictw opozycyjnych i wyjaśniał w sposób rzeczowy programowe dążenia Rządu. "Przegląd Komżyński", dementujący gwałtowne ataki na Rząd ze strony komżyńskiego tygodnika "Zycie i Praca", "Gazeta Polaka Ziemi Grodzieńskiej" i "Nowy Dziennik Krasowy", które reagowały na każdy przejaw propagandy prasowej Stronnictwa Narodowego i Ch.D. / "Nowe Życie".-

Wiat Augustowski. Ruch organizacyjny - We wsi Mogielnica, gminy Sztabin powstało koło BBWzR. liczące 34 członków. Do zarządu koła wchodzi: Misiewicz, Tomaszewski i Kozłowski Karol. Takież koło zostało założone we wsi Jaminy /29 członków/. Zarząd - Lewoś Wacław, Krupicki Bronisław, Gruda Antoni i Tomaszewski Wacław, wszyscy ze wsi Jaminy. -

W Grodnie dnia 14 ub.m. wiec posła mopolniskiego w sprawie naprawy Konstytucji, polityki gospodarczej Rządu i propagandy "Tygodnia Dekartowskiego" /300 osób/.

Zebranie zamknięte. W Skidlu dnia 21 ub.m. zebranie w sprawie naprawy Konstytucji. Przewodził kierownik Sekretariatu Powiatowego BBWR. W Grodnie, Patla /500 osób/.

Kolneński. Zebrania zamknięte. Dnia 24 ub.m. zebrania zamknięte w 36 miejscowościach powiatu/łącznie około 1500 osób/w sprawie naprawy Konstytucji. Wyniki zebrań dodatnie.

Łomżyński. Zgromadzenie publiczne. W osadzie Rutki dnia 20 ub.m. wiec posła Piotra Targomskiego i miejscowego nauczyciela Grzegorzewskiego Aleksandra na temat naprawy Konstytucji /400 osób/. Uchwalono rezolucję: "... popierają zmianę Konstytucji w myśl projektu BBWR i żądają wrealizowanie tego projektu" proszą posła o poczynienie starań u Rządu w sprawie cen zboża i nawozów sztucznych, oraz zmniejszenia cła od soli chemicznej; wyrażają hołd i uznanie Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, profesorowi Mościckiemu i Pierwszemu Marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu i zapowiadają ich, że poprą umacnianie Rządu w dziedzinie budowy przyszłego ustroju Państwa Polskiego". Wystąpienia opozycji na wiecu spotkały się ze skąpej reakcją ze strony zgromadzonych.

Ostrołęcki. Zebranie zamknięte. W Ostrołęce dnia 17 ub.m. zebranie członków i sympatyków BBWR. w sprawach organizacyjnych /20 osób/.

Zgromadzenia publiczne. W Ostrołęce dnia 24 ub.m. wiec senatora Walerego Romana /300 osób/ i tegoż dnia w Goworowie wiec senatora Druckiego-Lubeckiego /500 osób/. Na obu wiecach opozycja Stronnictwa Chłopskiego i PPS. usiłowała doprowadzić do rozwiązania wieców, została jednakże poskromiona samoradnie przez zgromadzonych.

10
iat Szczuczynski. Zgromadzenia publiczne. Dnia 24 ub.m. wiecze posła dra Bro-
kowskiego w Grajewie /300 osób/ i w Szczuczynie /400 osób/ w spra-
wie naprawy Konstytucji. Na obu wiecach uchwalono rezolucję
wyróżniającą hołd Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej i Panu Marszał-
kowi Piłsudskiemu i uwzględniającą oświadczenie się zgromadzonych
za wniesionym do Sejmu przez BBWR. projektem zmiany Konstytucji.

iat Wyso-Ma owiecki. Zebranie zamknięte. Dnia 10 ub.m. na uroczystym posie-
czeniu Rady Powiatowej BB WR. w Wysokim-Mazowieckim, odbytem przy
udziale przedstawicieli władz i organizacji społecznych uchwalono
przesłać Panu Marszałkowi Piłsudskiemu wyrazy hołdu i głębokiej
szczi za Jego niezamordowaną pracę niepodległościową, zapoczątkowaną
zbrojną demonstracją na Placu Grzybowskim w Warszawie i uwiecznioną
pod Jego przewodem odrodzeniem wolnej Ojczyzny.

iat Wołkowyski. Zgromadzenia publiczne. Dnia 17 ub.m. w Życkowie wiec-
ze posła Krzywickiego /300 osób/ i dnia 24 ub.m. w Wołkowysku wiec-
ze posła Przedpeńskiego /500 osób/ na temat zmiany Konstytucji. Na
obu wiecach potępiono stanowisko Marszałka Sejmu Daszyńskiego w
dnia 31 października b.r.

2/ P.P.S. d.Frakcja Rewolucyjna.

Zapowiadając się w sierpniu i we wrześniu b.r. na ogół dobrą
walką PPS.d.Frakcja Rewolucyjna z PPS. w poszczególnych ośrodkach
Województwa Białostockiego - w listopadzie zmalała do minimum na
wszystkich jej odcinkach, co zresztą przewidywałem w poprzednich
sprawozdaniach w których podkreślałem, że dalsze pozostawianie
przez kierownictwo instancje partji poszczególnych jej działaczy w
Województwie Białostockim samym sobie spowoduje zahamowanie trak-
wanej walki i zajęcie PPS. d.Frakcja Rewolucyjna z opanowanych jej
przez nią placówek.

Jednym z barczystej efektownych przejawów wspomnianej walki

Województwie Białym nie zdobyła się w dniu 10 listopada ani w jednej miejscowości na urządzenie jakiegokolwiek manifestacji obchodów i t.p. z racji 25-ego letniej rocznicy wydarzeń na Placu Grzybowskim --

3/ Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa.

W listopadzie nie przejawiała jakiegokolwiek działalności --

4/ Stronnictwo Narodowe.

Gechnąca działalność Stronnictwa Narodowego w październiku b.r. hervorowość dostrzegana była także w listopadzie. Ciężar działalności Stronnictwa przypadł na akcję wiecową i mniej, niż w poprzednim miesiącu na akcję słowną w druku i na zebraniach publicznych.

W akcji wiecowej posłowie i działacze Stronnictwa Narodowego komentowali szeroko wydarzenia w Sejmie dnia 31 października b.r. pryncypem oceniali je jako próbę zamachu stanu ze strony Rządu. O ile sądzić można, zwł. zoczą z oświadczeń posła Stanisławskiego, Stronnictwu Narodowemu udało się o przekonanie społeczeństwa, że obecni w kuluarach Sejmu dnia 31 października b.r. oficerowie nie przybyli do Sejmu po to, by dać wyraz życiom do Marszałka Sikorskiego ugodzić im, ale stanowili awanturę sił wojskowych, które Marszałek Sikorski miał zażądać użycia przeciwko Sejmowi. Także wołańcami nie istotnych powodów nie-otwarcia przez Marszałka Sejmu Dworkina Sejmu budżetowej Sejm, tendencyjne przedstawianie sytuacji gospodarczej w kraju w jaknajczarniejszych barwach, a wreszcie przeniesienia do Sejmu przez Rząd projektów ustawy o emigracji i wreszcie domagająca się krytyki zarządzeń politycznych. Pono Ministra Spraw Wewnętrznych stanowisko nie jako kierownik akcji wiecowej i słownej Stronnictwa Narodowego.

Wskazywać wspólnie z PPS i KPS "powołanie" do wzięcia udziału

ciężby dla tego, że miały stosunkowo łagodniejsze nastawienie do
w pałacu. --

iat Augustowski. Zach organizacyjny. We wsi Bargów-Kościelny powstało ko-
stronnictwo, do którego Zarządu weszli: Kierke Józef we wsi Bro-
dzka, Chmielewski Kazimierz, Grygo Leon i Stankiewicz Józef i Pa-
głowa, wszyscy rolnicy. --

Zgromadzenie zamknięte. We wsi Bargów-Kościelny dnia 17
ub.m. sprawozdawcze zgromadzenie poselskie /40 osób/. Poseł Stanis-
ław Witold opisał charakterystykę ustosunkowania się poszczególnych ur-
powad parlamentarnych do zagadnienia naprawy Konstytucji. --

iat Łomżyński. Zabranie zamknięte. We wsi Łomża dnia 3 ub.m. zebranie
osłonków Stronnictwa /80 osób/, na którym poseł Stanisław o sy-
tucji gospodarczej Państwa. Prayczyn ciężkiego położenia gospoda-
czego poseł doszukiwał się w przeciążaniu rolnictwa podatkami w
wyniku rozrzutnej gospodarki Rządu. --

iat Kolneński. Zjazd. Kolnie dnia 1 b.m. zjazd powiatowy delegatów
Stronnictwa /200 osób/ przy udziale posła Stanisława. W obszernym
referacie poseł Stanisław opisał przebieg wydarzeń w Sejmie dnia
31 października, poddał naciek chaotycznej krytyce wniesiony do
Sejmu przez HB. projekt zmiany Konstytucji i zobrazował w uje-
nem oświecenia sytuację gospodarczą w Państwie. Specjalnie pona-
wiał Rząd o wywołanie kryzysu w przemyśle, wydawanie bezcelowych
i obciążających ludność wiejską zarządzeń sanitarnych i dążenie
do wprowadzenia dyktatury. Zjazd wypadł błado. --

5/ Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.

Podobnie, jak w październiku w ub.m. w działalności Ch.D.
przeważała agitacja skłonna, prowadzona przez młodych księży, któ-
rych instruowali posłowie Pułjka i Urbaniak. Działalność ta w miarę

Ogólna działalność Ch.D. obejmowała wszystkie te dziedziny życia państwowego i społecznego, z których stronnictwo mogło czerpać nieraz wręcz demagogiczne zarzuty przeciwko Rządowi.

Powiat Białostocki. Z j a z d . W Białymstoku dnia 16 ub.m. odbył się zjazd okręgowy delegatów stronnictwa przy udziale posłów Gdyka i Urbanieckiego. Przewodniczył prezes Zarządu Okręgowego, adwokat Rejnhard. Posłowie Gdyk i Urbaniecki omówili sytuację gospodarczą i polityczną w Kraju, zamierzenia Ch.D. na najbliższą przyszłość, szczegóły walki opozycji z Rządem i ustosunkowanie się Ch.D. do kwestji naprawy Konstytucji. Po ich referatach uchwalono rezolucję, domagającą się od Rządu naprawy ustroju podatkowego, a przede wszystkim zniesienia podatku obrotowego, poczem wybrano do Zarządu Okręgowego adwokata Rejnharda Stanisława - prezes, Ludwika Mioduszeewskiego - viceprezes, Bronisława Karwata, Konstantego Misiewiczza i Piotra Swiderskiego.

Powiat Suwalski. Zgromadzenie publiczne W Filipowie dnia 24 ub.m. wiec posła Pułjana /200 osób/, który szczególnie atakował Ministerstwo W.R. i O.P. za nieresalne wykonywanie budżetu. Na uwagę zasługuje nawoływanie posła Pułjana, by rolnicy organizowali się w kółka pod nazwą "Wola ludu". Wiec wypadł bardzo blado; pod koniec wieczoru obecnych było zaledwie około 40 osób:-

6/ Narodowa Partja Robotnicza /Prawica/.

Przejawów działalności nie-dostrzeżono.

7/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Działające niemal wyłącznie na terenie powiatów bielskiego i białostockiego PSL "Piast" w pierwszym z nich prowadziło intensywną działalność organizacyjną, w drugim zaś wiecowa kampanję antyrządową, której bojowość dorównywała bojowości takiej-że kampanji Stronnictwa Chłopskiego.

wsi Jaszczółty, gminy Grodzisk liczące 26 członków; zarząd
Kryński Stanisław prezes, Jaszczółt Stanisław viceprezes, Jaszczółt
Jan sekretarz i Kazimierz Słowiński skarbnik

Łudność wsi Morze i Klepocze gminy Narojki ustosunkowała się
do PSL "Piast" wręcz nieprzychylnie wobec czego zwolane przez
Górskiego Władysława w tych wsiach zebrania organizacyjne skończyły
się dla niego niepowodzeniem.

Założenie zarządu. W Siemiatyczach dnia 10 ub.m. zebranie przy
udziale senatora Erdmana i posła Łosia /150 osób/. Senator Erdman
oświadczył, że Marszałek Piłsudski popiera swe rządy na szablach i
rewolwerach, zaś poseł Łoś w sprawozdaniu pracy organizacyjnej
stronnictwa w powiecie bielskim podkreślił, że PSL "Piast" w tym po-
wiecie liczy około 800 członków zorganizowanych w 40-tu kołach.
Po przemówieniach posłów wybrano do zarządu powiatowego stronnictwa
Kurka Jana ze wsi Bujaki, gminy Narojki - prezes, Karłuckiego Kle-
mensa - viceprezes i Górskiego Władysława - sekretarz.

Wiat Biały. Zgromadzenie publiczne. We wsi Dobrzyniewo Kościelne dnia 24 ub.m.
wice poseł Łoś bez zezwolenia władz w sprawie sytuacji politycz-
nej i gospodarczej w kraju. Poseł omówił wydarzenia w Sejmie dnia
31 października b.r. i negocjacje celowości zarządzeń sanitarnych Pana
Ministra Spraw Wewnętrznych.

Wiat Sokółski. Zjazd. W Sokółce dnia 1 b.m. zjazd powiatowy delegatów
koł PSL "Piast" z powiatu sokólskiego przy udziale senatora Erdmana.
W obszernym referacie senator omówił stosunek Stronnictwa do kwestji
zmiany Konstytucji, sytuację polityczną i gospodarczą w kraju i
stosunek PSL "Piast" do Rządu. Ponadto senator Erdman z racji przy-
bycia na zjazd tylko 15-tu delegatów wyłączenie z Sokółki i gminy
sokólskiej ubolewał nad tem, że wkroczenie w powiecie sokólskim
stanowią "kupa lotnego piasku" dla której życie polityczne jest
prawie obce.

40
władz lokalnym. Szczególnie wystąpienia poseła Sawickiego zyskiwały - raz bardziej na demagogji, obliczonej na stwarzanie ni rzychylnego stosunku ludności wiejskiej do urzędniczego aparatu państwowego i policji.

Jako przyczyńki do charakterystyki agitacji Stronnictwa Chłopskiego w tej materji powiadam, że poseł Sawicki w powiecie białostockim przestrzega ludność przed udzielaniem nauczycielstwa i urzędnikom państwowym wszelkiego rodzaju informacji, które według jego oświadczenia - zbierane będą w związku z mającymi nastąpić wyborami do Sejmu i że działacze stronnictwa w poszczególnych miejscowościach Województwa przekonywują ludność, że urzędnicy aczkolwiek otrzymują uposażenie miesięczne w wysokości około i ponad 2 000 złotych, nie robią nic pożytecznego dla Państwa.

Skutek tego rodzaju agitacji jest ten, że w powiecie białostockim ludność kilku wsi odmówiła udzielenia nauczycielstwu szkół powszechnych informacji do sporządzanych przez nie spisów analfabetów i półanalfabetów, a ogólnie uważa urzędników za winnych pośrednio obciążenia własnościactwa wygórowanymi podatkami.

Ten działalność Stronnictwa Chłopskiego w Województwie Białostockiem nadała nieobliczalnie często poseł Sawicki Adolf, który w ostatnich tygodniach listopada b.r. na skutek specjalnego polecenia prezesa klubu parlamentarnego Stronnictwa Chłopskiego, poseła Dąbskiego przystąpił do realizacji w powiecie białostockim koncepcji "centrolewu". W tym celu zwrócił się on do PPS, PSL "Piast", PSL "Wyzwolenie" i Ch.D. z propozycją urządzenia wspólnego wiecu w Białymstoku dnia 1 grudnia b.r. Wobec tego, umówiony na innym miejscu był właściwie wiecem PPS, i Ch.D. i jako taki do zrealizowania wspomnianej koncepcji w terenie poza Białymstokiem nie doprowadził.

8 listopada 1929 r. komunikat Komitetu Robotniczego PPS na temat
bielski w Hajnówce trochę następujące. "Komitet Robotniczy
PPS na powiat bielski w Hajnówce Nr. 323 z dnia 28 października
1929 r. Nie ma zgody na wojny. Skazany obóz za rzezią wypra-
wiając rzeź ludu sztandar swój rzeź i osierwony ludu sztandar bo-
wy do góry swój wznosić. Komunikat do wyznawców członków i sym-
patyków PPS w powiecie bielsko-podlaskim. W sprawie bielskiej
naszym Nr. 9/33 zebrania i niece protestacyjne przeciwko osier-
wieniu wyznawców rzeźniarstwa mające się odbyć z dnia miejscowego
naszego powiatu w niedzielę dnia 27 października 1929 r. nie
odbyły się z powodu wyjątkowego zabiegu Wojewody Białostockiego. To
warzywa i towarzyski lud wyraża groźne dla ludu pracującego
pokolenie polityczne kraju wymaga, aby proletarijat został odpo-
wiedź o nam poinformowany i zajął swoje stanowisko. Demokracja par-
lamentarna zaproszona w projekcie Konstytucji Bezpartyjnego Biela
współpracy z Rządem, wprowadzenie w życie którego zapowiedział
prezes Bezpartyjnego Biela Współpracy z Rządem, p.k. Sławek na-
wet przed Komisją Kościół opozycyjni. Nasim być przygotowanie aby
kto, kto jest bezpartyjną partią rządową wierzona. Komitet
proletariackie w pora zdobyć na drugi koniec. To też w dniu 11
listopada 1929 r. 25-ty rocznicę rocznicy rozpoczęcia walki rewolucyj-
nej PPS. a caratem /na Placu Grzybowskim w Warszawie/. Jako też
w związku z dzisiejszą sytuacją polityczną wzywamy w powiecie
bielskim niedobroć swego wlepu, których programy podadza do
wiadomości komitety miejscowe. Dnia 10 listopada r.b. proletarijat
powiatu bielskiego musi dowiedzieć, że stał swarcie i wprzeć prz,
osierwanym sztandarem PPS. Preca z reakcyjnymi zamiarami uwol-
nienia Polski. Wra od zdobyty socjalnych proletariatu. Ni-
kto organizacja bojowa PPS. Niech żyje osierwony powiat bielski.
Zgromadzenia Powiatowego Komitetu PPS. w Hajnówce na powiat bielski
Waga 10 XI 1929 r. towarzysze powiatu. Praca przemawia w Białowieży
o godzinie 10-tej. W Hajnówce o godzinie 8-ty po południu

ko retunku od Sejmu w tej chwili uniemożliwia się Sejmowi obrady. Robotnicy. Kraj i masy pracujące tego stanu dłużej znosić nie mogą. W tym przełomowym momencie, gdy demokracja została już wyraźnie zaatakowana muszą do akcji wystąpić ci, w których ręku leży rzeczywistość. Masa robotnicza nie może być obojętna. Towarzysze. Nie wątpimy, że masy pracujące. Ani jedna organizacja partyjna ani jeden związek nie mogą w chwili decydującej o losach partji i klasy robotniczej usunąć się od wystąpień w dniu 10 listopada na ulicach miast i wsi. Króg, który stanął nam na drodze musi odczuć że nasza wola obrońcy praw ludzi, aż do zwycięstwa - jest niezłomna. Oczuwajcie bądźcie gotowi do pełnienia obowiązków, do których powoła was organizacja partyjna. Robotnicy. Pamiętajcie, że od waszej gotowości i ofiarności zależą losy demokracji w Polsce. Niech żyje przedstawicielstwo narodowe. Niech żyje wolność ludu. Precz z tyranią. Niech żyje PPS. Komitet PPS. w Białowieży. Przeczytaj i oddaj drugim".

Wobec tego, że treść przytoczonych wydawnictw zawierała cechy przestępstw, przewidzianych w K.K. i rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie prasowym, Starostwa Powiatowy w Bielsku-Podlaskim zarządził niezwłocznie konfiskatę rozplakatowanych egzemplarzy tych wydawnictw i spowodował wszczęcie w obu wypadkach postępowania sądowego.

Niezależnie od tego z uwagi na to, że organizatorzy wieców zapowiadanych na dzień 10 listopada w poszczególnych miejscowościach powiatu bielskiego nie dawały dostatecznej rękojmi utrzymania tych wieców w ramach wystąpień legalnych i, że wytworzone wydaniem wspomnianych wydawnictw i specjalną agitacją nastroje ludności mogły być wykorzystane na traktowanych wiecach przez elementy nie odpowiedzialne dla celów antypaństwowych, wydałem zakaz urządzania wieców dnia 10 listopada t.r. w Hajnówce i Białowieży, zaś Starosta Powiatowy w Bielsku-Podlaskim podobny zakaz wydał co do wiecu w Kleszczelach i Ozeremże.-

W innych miejscowościach Województwa Białostockiego władze admi-

a obecnie Wódz i Komendant Huczu. Marszałek Piłsudski zawiódł pokła-
dane w nim nadzieje klasy robotniczej /150 osób/.

Powiat Bielski. Zgromadzenia publiczne. W Bielsku dnia 10 ub.m. poseł Du-
bois pomimo nęgo zakazu usiłował wywodzić pochód i wiec. Zgromadzo-
ny tłum /około 100 osób w pochodzie i 300 przygodnych widzów/ został
rozproszony przez policję.

W Bielsku-Podlaskim dnia 17 ub.m. wiec posła Duboisa w sprawie
wydarzeń dnia 31 października b.r. w Sejmie i dnia 10 ub.m.
w Białowieży i Hajnówce /100 osób/.

Takież wiec posła Duboisa dnia 18 ub.m. w Kleszczelach
/200 osób/ i Czeremsze /130 osób/.

Zebrania zamknięte. Dnia 10 ub.m. w Hajnówce przy udziale
posła Duboisa w związku z 25-cio leciem demonstracji na Placu Grzy-
bowskiem w Warszawie /100 osób/ i dnia 31 października b.r. w miesza-
niu prywatnem Szydlikowej, sekretarki Komitetu Powiatowego PPS, w
Białowieży zebranie opłone wybitniejszych działaczy partji przy
udziale Dyleckiego kolejarza z Woźkowyska. Na zebraniu omówiono
sprawę obchodu dnia 30 ub.m. i uchwalono rezolucję, wyrażającą nie-
zufanie do Rządu i podkreślającą konieczność usunięcia od Rządu
Marszałka Piłsudskiego. Rezolucja została przesłana na ręce posła
Duboisa w Warszawie.

Powiat Białostocki. Zgromadzenia publiczne. W Białymstoku dnia 10 ub.m. wiec z
okazji 25-cio lecia demonstracji na Placu Grzybowskiem w Warszawie.
Sekretarz okręgowej partji, Kapitułko Tomasz podkreślał na tym wie-
cu znaną systema rządu w Polsce stała się tylko kwestją czasu ³⁰⁰

Tegoż dnia i taki wiec w Czarniej-Wsi /200 osób/ poprzedz-
pochodem Przemysław Dowgałski Karak który zgłosił rezolucję, prote-
stującą przeciwko zakazowi omawiania publicznie obecnej sytuacji
państwa i państwa w kraju i wyrażającą zaufanie klasy ro-
botniczej do Komunisty.

Dnia 11 ub.m. wiec posła Duboisa i sekretarza

W Łomży dnia 10 ub.m. pochód /100 osób/ i wiec /700 osób/ w związku z rocznicą wydarzeń na placu Grzybowskim. Tamże tegoż dnia akademię przy udziale pioska Dubois. Franciszka Hryniewicza i Świątowskiego, Baehra i innych /250 osób/.

miast Suwalski. Zgromadzenia publiczne. W Suwałkach dnia 10 ub.m., jak wyżej w Łomży wiec /300 osób/ i pochód z udziałem członków OKR PPS. Suwałki Gałajów Wawrzyńca i Cecylji i Nowickiego Stanisława.

miast Wołkowyski. Zgromadzenia publiczne. W Wołkowysku dnia 3 ub.m. wiec w sprawie samorządu miejskiego. /40 osób/.

Zebranie zamknięte. W Wołkowysku dnia 10 ub.m. zebranie w związku z rocznicą dnia. Uchwalono rezolucję wyrażającą uznanie klasy robotniczej dla Marszałka Daszyńskiego i stwierdzającą, że klasa ta przeciwstawi się wszelkim zamierzeniom co do wprowadzenia dyktatury.

Akacja kolportażowa. Wśród członków IPS. na terenie Województwa kolportowany był konspiracyjnie Biuletyn Informacyjny Nr.2. wydany przez CKW PPS.

Powiat Bielski. Zebrańie. W Bielsku-Podlaskim dnia 5 ub.m. zebranie Zarządu Miejsowego Koła w sprawie tygodnia Z.O.K.Z.

3/ P. O. W.

Powiat Suwalski. Zebrańie organizacyjne. W Suwałkach dnia 17 ub.m. na którym zgromadzeni /50 osób/ przyjęli statut organizacji i składali deklaracje, że stać będą na gruncie ideologii Marszałka Piłsudskiego.

Powiat Białostocki. Zebrańie organizacyjne. W Białymstoku dnia 24 ub.m. wybrano do zarządu koła: Morosako Michała-prezes Kabałę Eleonorę-skarbnik Misztę Andrzeja-sekretarz Sobieskiego Jana i Rytela Witolda i wysłano depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Marszałka Piłsudskiego i Rydza Smigłego.-

4/ Towarzystwo gimnastyczne "Sokół".

Powiat Bielsk-Podlaski. Odczyt. W Bielsku-Podlaskim dnia 10 ub.m. odczyt Naczelnika Uniaźda Zarzeckiego o rozwoju Sokolstwa w Polsce.

Powiat Ostrowski. W Ostrowi-Mazowieckiej odczyt ks.Mioduszeewskiego z Wyszkowa na temat ideologia sokoka podkreślający apolityczność Stowarzyszenia /100 osób/.

5/ Wojewódzkie Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań".

Powiat Grodzieński. Zebrańie organizacyjne. W Grodnie dnia 22 ub.m. zebranie organizacyjne Koła Miejskiego Towarzystwa. Zarząd: Prezydent Rącaszek-prezes Rektorowa Jakimowiczowa i Krajewski-wiceprezesi, dr.Talhejn-skarbnik i Gutman Karol-sekretarz.

Tegoż dnia na zebraniu organizacyjnym w Skidlu powstało nowe koło Towarzystwa do którego zarządu zostali wybrani: dr. Strano, agronom Atanasewicz-kierownik szkoły powszechnej Wilniewczy i Sawicka.

11/ Związek drobnych rolników.

Nowe oddziały Związku powstały we wsi Krzywa i Kalinówka, gminy Kalinówka w powiecie białostockim /15 i 16 członków/.

12/ Organizacje rolnicze i spółdzielcze.

Powiat Białostocki. Kasa Stefczyka w Trzcianem obchodziła dnia 3 ub.m. pięciolecie swego istnienia.

Nowa Kasa Stefczyka powstała we wsi Dobrzyniewo Duże, gminy Ogrubniki.

Powiat Wołkowyski. W Wołkowysku dnia 23 ub.m. odbyło się zebranie członków Spółdzielni Spożywców Kolejarzy w związku z dziesięcioleciem jej istnienia.

Powiat Bielsk-Podlaski. Kasa Stefczyka powstała we wsi gminnej Grodzisk.

Powiat Grodzieński. W dniach 16 i 17 ub.m. odbył się w Grodnie pierwszy zjazd kobiet wiejskich z powiatu grodzieńskiego, na którym wygłoszono szereg referatów, ujmujących zagadnienia pracy społecznej i gospodarczej kobiet wiejskich. Obrady Zjazdu przewodniczyła Teresa Sapieżyńska, prezes koła ziemianek w Grodnie.

574
Dnia 18 ub.m. ks. Piechulski urządził pogadankę we wsi Załesie
i zamierzał urządzić tegoż dnia taką pogadankę w wsi Sulęcino-
ciański, gdzie jednakże nie przyjęto go.

Wynikiem działalności ks. Piechulskiego w parafii Jelonki jest
zamierzona odwołanie z tej parafii ks. Mieczkowskiego, na którego
miejsce ma być wyznaczony jeden z księży z Łomży.

Lat Ostrołęcki. W dniach 2 i 3 ub.m. ks. Piechulski odprawił nabożeństwa we wsi
Malinowo, gminy Czerwin /50, 60 osób/.

2/ Sekta baptystów.

We wsi Masiewo dnia 10 ub.m. odbyło się zebranie członków sekty
baptystów wyłącznie w sprawach religijnych /8 osób/.

3/ Stowarzyszenie Badaczy Pisma Sw.

Zarząd Okręgowy Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Białymstoku
udzielił w lokalu dla Stowarzyszenia. Wobec tego, że istniała możliwość
wykorzystania Stowarzyszenia dla celów Towarzystwa ^{S.B.} - Starosta Powiatu
wy w Białymstoku odmówił zarządowi Stowarzyszenia udzielenia pozwolenia
na urządzenie zebrań we wspomnianym lokalu.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

26

Tegoż dnia w Łomży odbył się odczyt zbiorowy na temat "Budowa Palestyny socjalistycznie op. świadliwej "organizowanej przez Hechaluc Pioner" i wymierzony przeciwko Bundowi.

Dnia 8 ub.m. w Łomży odbyła się konferencja przedstawicieli grup skautowo-sjonistycznych z powiatów łomżyńskiego wys. maso-wieckiego i ostrowskiego przy udziale Komendanta naczelnego skautowej organizacji młodzieży sjonistycznej, dra Fiedziucha. Zjazd poświęcony był zagadnieniom wychowania młodzieży w duchu sjonistycznym.

W Łomży dnia 8 ub.m. odbył się odczyt zbiorowy n.t. "Dwa-naście lat rewolucji rosyjskiej a socjalizm". Mówcy - Zamiatyn Jakób, Gorodziński Iosek /bundowcy/ i Wajsbord Moszek omawiali szczegółowo rewolucję rosyjską. Pierwsi dwaj dowodzili, że ko-muniści nie urzeczywistnili ideałów ^{socialistycznych} ~~związanych~~ a przeciwnie cofnęli się nawet wstecz ku orientacjom burżuazyjnym, zaś Wajsbord Moszek usiłował dowieść, że rewolucja rosyjska zdecydo-wała o rozwoju ruchu robotniczego w państwach Europy.

W Łomży dnia 9 ub.m. na wiecu "Mizrachi" Białopolski Abram z Warszawy stwierdzał, że rozwiązanie problemu palestyńskiego może być osiągnięte tylko drogą masowego wykupu ziemi z rąk ara-bów.

W Łomży dnia 15 ub.m. odbył się odczyt zbiorowy na temat "Socjalizm lewy i prawy poalej sjonistów. Pr. legenci Zamiatyn Jakób, Gorodziński Iosek i Figa Szaja bundowcy zarzucali lewym i prawym poalej sjonistom odciąganie żydowskich mas pra-cujących od kardynalnego zadania wspólnej walki z proletariatem wszechświatowym o zdobycie socjalne /100 osób/.

W Wiźnie dnia 9 ub.m. na zebraniu organizacji "Hechaluc-Pioner" wybrano nowy zarząd w składzie: Jakubowicz Iszer prezes, Zylbersztejn Jutka sekretarz, Goldman Hersz skarbnik, Korzażowany Hudes i Goldman Fajba.

Powiat Grodzieński. W Grodnie dnia 2 ub.m. Widorowiczówna z Palestyny wygłosiła odczyt o możliwościach emigracji do Palestyny.

W Krykach dnia 2 ub.m. pod przewodnictwem Tenkina Jakób odbyło się zebranie członków organizacji Bundu w sprawach organizacyjnych /50 osób/.

Powiat Kolneński. Do nowego zarządu organizacji Poalej-Sjon w Kolnie zostali wybrani Pupkiewicz Lejb prezes, Gulk Dawid-viceprezes, Pejnon Zelman-skarbnik i Szolin Ioszkowski sekretarz.

Powiat Ostrołęcki. Białkopolski Abram z Warszawy wygłosił dnia 7 ub.m. w Międzyzdrojach odczyt o zadaniach "Hechalucu".

W Ostrołęce Bund zorganizował dnia 2 ub.m. akademię ku czci Michalewicza.

P R A S A. Lokalna prasa żargonowa kwalifikujących się do omówienia w sprawozdaniu artykułów nie zamieszcza.

Powiat Białostocki. Życie kulturalno-oświatowe. W Białymstoku w dniach 8 i 9 ub.m. odbył się zjazd kierowników szkół hebrajskich z województwa Białostockiego pod przewodnictwem Brewera Dawida, dyrektora szkół Tarbutu w Grodnie. Omawiano nowe kierunki w pedagogice szkolnej i postanowiono wprowadzić jako element wychowawczy oswajanie młodzieży z ideą odbudowy Palestyny. W obradach zjazdu brał udział członek zarządu Centralnego Tarbutu w Warszawie, Gordon Mojżesz.

Powiat Łomżyński. Stowarzyszenie "Kultur-Liga" w Nowogrodzie urządziło dnia 16 ub.m. pogadankę na temat "Żydowski ruch socjalistyczny".
• ~~xxxxxxxx~~ Prelegenci podkreślali konieczność rozszerzenia działalności "Kultur-Ligi". - /25 osób/

Dnia 21 ub.m. większością głosów białorusinów w trzecim głosowaniu wybrany został na zastępcę wójta gminy Skidła z pona członków Rady gminnej Łapysz Paweł, mieszkaniec m Skidła podejrzany o działalność antypaństwową.

Legalne zamierzenia BWRKP. i TSB. w Województwie Białostockiem idą w kierunku zorganizowania w Białymstoku spółdzielni wydawniczej /zamierzenia już częściowo zrealizowane utworzeniem spółdzielni wydawniczej "Rim" w Białymstoku/ i rozbudowy Towarzystwa Szkoły Białoruskiej. W kwestji Towarzystwa Szkoły Białoruskiej zauważyć należy że wybitniejsi działacze TSB. godzą się z koniecznością utrzymania jego działalności w ramach statutowych, aby w ten sposób zapewnić mu możliwości rozwoju i ^{nie} narażać go, jak dotychczas na represje ze strony władz.

W tej materji zasługuje na uwagę oświadczenie p. Dworczanin: że Zarząd Główny TSB. postanowił nie zasądzać swe działalności z BWRKP. i przestrzegać jego statutowej działalności. Oczywiście oświadczenie to nie może być brane pod uwagę poważnie, nie mniej jednakże wskazuje ona, że BWRKP. za wszelką ceną chce rozszerzyć organizacyjny stan posiadania TSB.

3/ U k r a i ń c y .

Kolonja ukraińska w Płocicznie w dniu 11 listopada b.r. złożyła Staroście Powiatowemu w Suwałkach życzenia dla Narodu polskiego z okazji 11-to letniej rocznicy uzyskania niepodległości.

W Grodnie pomiędzy kolonjami ukraińską i rosyjską powstał w tarcia na tle narodowościowym i religijnym. Tarcia te zaostrzyły się specjalnie gdy kolonja ukraińska ufundowała obraz Matki Boskiej dla soboru prawosławnego przy ulicy Orzeszkowej. Mimo sprzeciwu kolonji rosyjskiej obraz ten został umieszczony w soborze i poświęcony w dniu 3 ub.m.

Nr. BD. I-2587/29.T.

Dnia 30 grudnia 1929 r.

VI. V A R I A .

1/ Zamknięcie państwowej szkoły mierniczej i leśnej
w Łomży.Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawo zdaniu miesięcznem Nr. 4.

W art. p. t. "Moja oświadcza" zamieszczonym w Nr. 13 z dnia 15 ub. m. "Wspólnej Pracy" poseł dr Czarnecki oświadcza, że istotnie w czasie obrad poprzedzających oficjalne posiedzenie Rady Miejskiej w Łomży dnia 29 października b. r. powiedział "Porządacie jeszcze tak dalej, a będziemy sobie strzelali w łebki" i wyjaśnia, że do strzelania nie dał i uważa taką możliwość za szkodliwą dla Polski i dla klasy pracującej, przyczem dodaje "Ale ten, kto nie szanuje obowiązujących praw, kto najuczciwszych ludzi miesza z błotem tylko dla tego, że są innych przekonań politycznych, kto szabrami rozpędza spokojne pochody robotnicze, korzystając z prowokacyjnych okrzyków, wznoszonych przez agentów policji, kto spowodował setkę oficerów do Sejmu, kto grozi zamianem kości, kto ciągle zapowiada "my was zmusimy", - ten właśnie pracuje nad zanarchizowaniem życia w Polsce i w konsekwencji doprowadzi do walk bratobójczych". "Wierzę, że Polska przetrzyma obecną gorączkę i wysypkę, że zwróci na normalne tory swego rozwoju i w majestacie Prawa i aureli wolności obywatelskich zdobędzie sobie należne miejsce wśród ludów cywilizowanych".

2/ Z działalności posła Adolfa Sawickiego

Były instruktor Stronnictwa Chłopskiego na powiat sokólski, Jan Mikołajewski zameldował posterunkowi P.P. w Sokółce, że w czasie jego nieobecności poseł Sawicki Adolf wraz ze sekretarzem swym Janem

i Komendant Powiatowy P.P. stwierdzili w toku dochodzenia, że pierwszy strzał z rewolwera w stronę policji dał poseł Sawicki i że strzelał także Konopko Dominik ze wsi Penackie, gminy Krypnio w powiecie białostockim. Z materiałów przeprowadzonego przez nich dochodzenia wynika ponadto, że przybywając na wieś włościanie zaopatrzyli się uprzednio w kawałki cegły i kamienie, polana koły i t.p., co wskazywałoby, że organizatorzy wiecu przewidywali możliwość wystąpienia tłumu przeciwko policji. Z oddziału policyjnego lekkie uszkodzenie ciała odnieśli szeregowi P.P. - Kudelski Piotr, Gementowski Bolesław, Tyszek Józef, Lajner Zygmunt i Kuźnicki Stanisław natomiast ze strony tłumu nikt nie odniósł jakiegokolwiek obrażenia.

4/ Wydarzenia w Białowieży ^w dniach 10 i 11 listopada b.r.

Pomimo wydanego przesłaniem zakazu urzędzenia jakiegokolwiek wieców i zgromadzeń dnia 10 listopada b.r. w Białowieży i Hajnówce, powiatu białskiego - tegoż dnia w godzinach rannych przybył do Białowieży poseł Dubois i, wykorzystując dzień świąteczny, usiłował zorganizować wiec i pochód ze strażnikami PPS. na czele. Dziękując w myśl tych poleceń Starosta Powiatowy, Białsku-Podlaskim, a obecny tegoż dnia w Białowieży został zmuszony z powołaniem się posła Duboisa wydać policji polecenie rozproszenia tłumu. W czasie rozpraszania tłumu przez policję lekkie uszkodzenia ciała odnieśli dwaj robotnicy, zepchnięci przez tłum na oddział policyjny. Po nieudanych próbach urzędzenia wiecu i pochodu w Białowieży poseł Dubois usiłował urządzić wiec tegoż dnia w Hajnówce, do czego jednakże nie dopuścił obecny tamże Starosta powiatowy.

Niewątpliwie na skutek nastrojów wytworzonych w Białowieży przez wystąpienie posła Duboisa, dnia następnego tamże członkowie PPS. Wasilowski Adam i Ryżaczewski Jan z Białowieży, oraz Klecko i Michalski z Hajnówki zerwali w budynku kolejek na tartaku "Stoczek" flagę państwową i następnie rzucając ją i wdeptali w błoto, poczem obrażali kamieniami i błotem drugą flagę państwową, umieszczoną na tymże miejscu.

Stan bezpieczeństwa publicznego naogół zasadniczym zniszczeniem nie uległ, niemniej jednakże podkreślam, że wspomniana w punkcie V-ym sprawozdania destrukcyjna w odniesieniu do organów państwowych działalność posłów stronnictw opozycyjnych na terenach wiejskich przyczynia się poważnie do obniżania poziomu stanu bezpieczeństwa publicznego i wytwarza wśród ludności nastroje, które w żadnym wypadku nie mogą wpływać dodatnio na poczynania podległych mi organów w kierunku utrzymania stanu bezpieczeństwa publicznego w poszczególnych powiatach Województwa Białostockiego na wymaganym poziomie.

Na rynku pracy notowany był nieznaczny wzrost bezrobocia /w czasie od dnia 29 ub.m. do dn. 6 b.m. liczba bezrobotnych wzrosła z 4147 do 4198/, który, o ile sądzić można, nie może być uważany za zapowiedź dalszego zwiększania się liczby bezrobotnych.

W jednym z poprzednich sprawozdań podkreśliłem że w powiecie grodzieńskim zauważam liczny napływ białorusinów do kas "Stefczyka" i polskich spółdzielni rolniczych. - W związku z tem zaznaczam że między innymi napływ białorusinów obserwowany jest do kasy spółdzielczej Stefczyka i spółdzielni rolniczej "Kłos" w Krynkach. Napływ ten ma na celu opanowanie przez białorusinów kierownictwa wspomnianych spółdzielni. -

3/ Towarzystwo Sokoły Białoruskiej:

Powiat Białostocki: Dnia 1 bm. w Białymstoku odbyło się posiedzenie Zarządu Okręgowego T.S.B., na którym omawiano sprawy organizacyjne, finansowe i składek członkowskich, a ponadto przygotowano materiały na mający się odbyć dnia 8 bm. w Białymstoku zjazd delegatów kół T.S.B. z powiatów białostockiego i sokólskiego. Jako delegaci oddziału T.S.B. w Białymstoku na ten zjazd zostali wybrani Kowalczyk Antoni i Grygorczuk Józef /20 osób/. -

Związek Bratnia Konduktorskich.

W Wołkowysku dnia 28 ub.m. odbyło się zebranie oddziału Związku w sprawie kasy pogrzebowej, pragmatyki służbowej i zjazdu Okręgowego Delegatów Związku w Wilnie. Na Zjazd ten wybrano jako delegatów Sokołowskiego Zygmunta i Aulicha Jana /30 osób/..

Z.Z.K.

Na skutek interwencji mojej u dyrektora Kolei Państwowych w Wilnie dnia 1 b.m. przeniesiony został do Janowa w pow. wództwie Poleskiem pracownik warsztatów kolejowych, skarbnik Koła ZZK. i sekretarz Komitetu Miejsowego PPS.OK.. w Łapach, jeden z wybitniejszych działaczy opozycyjnych w powiecie wyszawskim, Godlewski Leopold.

W związku z jego przeniesieniem spodziewany jest przyjazd do Łap p. p. Dubois, który zbadać ma na miejscu powód nagłego przeniesienia Godlewskiego..

b/ I n n e .

Związek Pracowników
w pocztach
telegraficznych.

W Białymstoku dn. 1 b.m. pod przewodnictwem Nesteruka Michała odbyło się walne zebranie członków oddziału Związku w sprawach organizacyjnych i uposażenia. Rezolucji żadnych nie powzięto./40 osób/..

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BB.1-2604/29 T.

Dnia 7 grudnia 1929 r.

Sytuacyjna sprawozdanie tygodniowe Nr. 6.

IV. Strajki.

Negatywne.

101
102

in w

ludność nie powinna udzielać żadnych informacji sporządza-
jącym te spisy. Opierając się na oświadczeniu posła Sawickie-
go ludność wsi Zastocze, Pęskie, Góra i Dągołęka odmówiła
nauczycielstwu udzielania informacji, potrzebnych do sporzą-
dzenia spisów analfabetów i półanalfabetów.

b/ przestępczość kryminalna

W ubiegłym tygodniu zanotowano wypadków:

1/ czynnego wystąpienia przeciwko szeregowym P.P.	- 3.
2/ fałszowania monet	- 1.
3/ uszkodzenie ciała w bójkach	- 1.
4/ Nębstw w bójkach	- 1.
5/ drobnych rabunków	- 3.
6/ większych kradzieży	- 3.

c/ P o ż a r y

Wielki pożar przypadkowy miał miejsce w osadzie Brzo-
stowiczany, gminy Brzostowica-Wielka. Straty wynoszą około
50.000 złotych.

d/ Ogólna ocena

Zasadniczo w stanie bezpieczeństwa, zarówno pod wzglę-
dem politycznym, jakoteż kryminalnym poważniejsze zmiany nie
zaszły.

Ze specjalnych cech co do stanu bezpieczeństwa publicz-
nego wogóle podkreślam w dalszym ciągu oddziaływanie postów
ze stronnictw opozycyjnych na ludność w sposób destrukcyjny
w odniesieniu do organów państwowych, czego sprawdzianem są
fakty, podane w p. - poważniejsze wydarzenia.

WIEŚĆ DLA BIEŁOSTOCY

Br. BB. I-2504/23 T.

z dnia 7 grudnia 1928 r.

Sytuacyjno-prawnicze tygodnikowe Br.

VII. Sąd powiatowy dywersja, sabotaż.

Dnia 19 ub. m. Sąd Okręgowy w Suwałkach ukazał z art. 199 i 108 ca. II, p. 1 K.K. na 1 rok twierdzy z odroczeniem aresztu prewencyjnego od dnia 20 czerwca b.r. Piotra Leonowicza, obywatela litewskiego, zamieszkałego w Puńsku, gminy Sejny w powiecie suwalskim.

14 grudnia 1929 roku.

II. Ruch wyrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych.

1/ Komunistyczna Partja Polski.

Wojciech Łomżyński.

W ostatnim czasie OK KPP-Lomża rozpoczął silniejszą agitację wśród robotników, a zwłaszcza bezrobotnych w Łomży.

Kierownikami tej agitacji są student Uniwersytetu Warszawskiego, Cieslak Henryk, sekretarz odd. tej oddz. OK, oraz Arasimowicz J. Jaroszkiewicz Wiktor, prz. istanicielski PPS, Lewiny w tymże Komitecie. Współpracuje z nimi komunistą Brachawski Maciej, który przez przeciąg dłuższego czasu powoływał na uboczu od ruchu wyrotowego.

Załączam do każdorocznie w okresie zimowym w Łomży elementy wyrotowe prowadzi agitację wśród bezrobotnych i, że w roku 1927 wynikiem tej agitacji były nawet dwukrotnie o większych rozmiarach demonstracje uliczne.

Odpowiednie zarządzenia zostały wydane.

2/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Wojciech Bielski-Podlaski.

Dnia 4 b.m. został zatrzymany i przekazany z materiałami oskarżenia władzom sądowym Tomaszuk Stanisław, mieszkaniec wsi Radziwiłłowska pod zarzutem kolportowania wydawnictw komunistycznych we wspomnianej wsi dnia 12 listopada b.r.

Tegoż dnia na mocy zezwolenia władz sądowych i w związku z prowadzonym dochodem został przeprowadzony raz w lokalu oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Przewodowego i oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Ocieplającego w Miemiatyczach, oraz tamże u wybitniejszych działaczy komunistycznych Górnika Szymona Krysa Ioka i Gó-

woda obrona /4 adwokatów z Warszawy i jeden z Białegostoku/ zachow-
wał się niemal zupełnie wiernie wobec świadków oskarżenia^{2/} których
zaledwie dwa zadawała pytania.

Przed sądem obrony były niewiele krótkie i postawione zaintereso-
waniu się obrońców sprawami oskarżonych.

Po ogłoszeniu wyroku oskarżenia usiłowali odpięwać międzynarodów-
kę wobec czego zostali momentalnie aresztowani z sali przez przygotowa-
ną na tego rodzaju z ich strony wystąpienia policję.

Związek Zawodowy
Automobilistów
Ziem Kresowych

W Białymstoku dnia 10 b.m. pod przewodnictwem Przystępu
Józefa /PPS i Frakcja Rewolucyjna/ odbyło się zebranie organizac-
yjne robotników fabryki karoseryj samochodowych "Autokaros"
Zgromadzeni /60 osób/ postanowili przystąpić do Związku Zawo-
dowego Automobilistów Ziem Kresowych jako sekcja oddzielna
pod nazwą "Autokaros", do której zarządu powołano Piasecznego
Antoniego prezes, Łasonika Aleksandra viceprezes, Jakolewskie-
go Franciszka sekretarz, Drobnika Michała i Linowskiego Boles-
ława.

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Włókienniczego

W Białymstoku dnia 11 b.m. odbyło się zebranie członków
oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókiennicze-
go /PPS./ Przemawiali Reginella Aleksander i Bezubik Piotr
w sprawach wyboru delegacji fabrycznych i utrzymania przez te
delegacje ścisłego związku z zarządem oddziału w sprawach
warunków płacy i pracy robotników przemysłu włókienniczego
/40 osób/

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Drzewnego

W tarkatu Bródek gminy Białowieża w powiecie bielskim
dnia 7 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawo-
dowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Przemawiali Dowgalski
Marek i prezes oddziału, Pasiak Leon w sprawach organizacyjnych
Związku i związanych z obecną sytuacją polityczną. Przemówienia
ich nacechowane były ostrą krytyką poczyniań Rządu w dziedzinie
ubezpieczeń socjalnych robotników /40 osób/.

Związek Zawodowy
Robotników Przemysłu
Odzieżowego

W Zonży dnia 9 b.m. odbyło się zebranie organizacyjne od-
działu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego. Na
zebraniu wybrano komisję organizacyjną Związku w składzie:
Szarak Jan, Kaliszewski Bolesław, Swiderski Stefan, Dąbrowski
Stanisław, Janicki Piotr, Brzeski Ludwik, Zatorski Aleksander i
Napiórkowski Władysław.

Nr. BB. I-2557/29 T.

Dnia 14 grudnia 1929 roku.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Sokółski. Dnia 3 grudnia b. r. nauczyciel szkoły powszechnej w Kuźnicy Stanisław Błazowski zgłosił zawiadomienie, że dnia 29 ub. m. otrzymał od kierownika ruchu w Kuźnicy /w kasie stacji kolejowej sześć sztuk fałszywych monet /2 monety 1-o i 4 2-szkotowe/. Na podstawie nakazu Sędziego Śledczego w Sokółce dnia 3 b. m. została przeprowadzona u Agiejewa Jana rewizja, podczas której w jego mieszkaniu znaleziono stop metalowy, podobny do podrobionych monet. Dalsze dochodzenie trwa.

Powiat Ostrowski. Dnia 7 b. m. w godzinach wieczorowych w czasie przejazdu pociągu osobowego z Warszawy do Białegostoku przed stacją Zaręby Kościelne nieznaną sprawcą rzucał w jeden z wagonów kamieniem wagi około 1 kg. została rozbita szyba w tym wagonie i zraniony pasażer Schymes Wilhelm z Berlina.-

Powiat Wys.-Mazowiecki.

W związku z aresztowaniem w osadzie Ciechanowiec Józefa-Marjana Piotrowskiego, kierownika Sekretariatu Powiatowego Stronnictwa Chłopskiego zostali aresztowani na mocy decyzji władz sądowych Józef Ostrzyński, Moszek Sztajnberg i Dawid Sztajnberg, którzy wspólnie z Piotrowskim dopuszczali się różnych nadużyć w osadzie Ciechanowiec, terroryzowali ludność okoliczną i fałszywie oskarżali policję przed władzami administracyjnymi i sądowymi.

WOJEWÓDZA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 7.

Ur. III. I. 2657/29. T.

dnia 14 grudnia 1929 roku.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenia granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w ubiegłym tygodniu zatrmano i przekazano władzom sądowym

w powiecie ostrołęckim - Henryka Rogalla obywatela niemieckiego zamieszkałego w Miltzschleben powiatu Dargkemen i Stanisława Jabłońskiego ze wsi Szareńsk, gminy Mos. wó w powiecie mławskim. Obu przekazano Sądowi Grodzkiemu w Białymstoku;

w powiecie żurawiejskim - 1 osobę

w powiecie łęczyńskim - 2 osoby

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sygnalizacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 7

nr BB I-2657/29 T.

z dnia 14 grudnia 1929 roku

VIII. V A R I A

Ksiądz prawosławny w Nowym Dworze gminy porozowskiej w powiecie wołkowyskim, Konstanty Skórak ściał krzyż katolicki na cmentarzu cerkiewnym, a następnie oberwał go (złamano) piecior i spalił w piecu. Krzyż ten postawił na wspomnianym cmentarzu ksiądz katolicki z Porozowa przed 100 laty, za czasów istnienia w Nowym Dworze kościoła unickiego. Czyn Księdza prawosławnego Skóraka wywołał oburzenie ludności katolickiej okolicznych wai-

KG KPP : OK KPP domaga wynika ze KPP przywiązuje do tej akcji dużą wagę przez wzgląd na konsekwentne dążenie jak już miało miejsce w roku 1927 do skłócenia żydowskiej młodzieży robotniczej ze starszą generacją i wygrania tego skłócenia dla celów organizacyjnych co zresztą wyraźnie podkreślone jest w sprawozdaniu OK KPP. Domaga z jego działań : 301 a październik b r

Trzecim wreszcie z ważniejszych przejawów ruchu wywrotowego jest działalność OK KPZB Grodno, obliczona na stworzenie w Grodnie i miasteczkach powiatu grodzieńskiego szeregu ośrodków rzemieślniczych, któreby zgrupowały skomunizowane elementy rozwiązanym za działalność antypaństwową na wniosek Urzędu Wojewódzkiego przez władze sądowe oddziałów Związków Zawodowych Robotników Przemysłu Skórzanego Spożywczego i Odzieżowego

W innych miejscowościach Województwa Białostockiego ruch zawodowy naogół skąpy w bieżącym tygodniu, nie odsłonił zasługujących na uwagę przejawów działalności antypaństwowej

Co do ruchu zawodowego - na podkreślenie zasługuje jedynie nabierająca rozmachu w białostockim okręgu przemysłowym walka pomiędzy PPS i PPS d Frakcja Rewolucyjna o wpływy w poszczególnych Związkach Zawodowych tocząca się z coraz widoczniejszą przewagą PPS d Frakcja Rewolucyjna, zwłaszcza w Białymstoku

Jednym z charakterystycznych przejawów tej walki jest wykorzystywanie przez PPS doprowadzonej przez nią akcji antyrządowej Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, stanowiącego w powiatach białskim i białostockim organizacyjne oparcie dla PPS.

Na rynku pracy notowany był dalszy wzrost bezrobocia /w czasie od dnia 14 do dnia 20 b.m. liczba bezrobotnych wzrosła z 4624 do 4823/ a nie mniej także dostrzegano były objawy kryzysu w przemyśle włókienniczym w białostockim okręgu przemysłowym, który niewątpliwie zaobserwuje się dość silnie już w pierwszych tygodniach 1930 roku

N. BB. I-2725/29 T

Dnia 21 grudnia 1929 roku

II. Ruch wywrotowy

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych

1/ Komunistyczna Partja Polski

Powiat Łomżyński.

Dnia 17 b.m. na drodze z Zambrowa do wsi Klimaszewo w odległości 2 klm. od Zambrowa wywieszono na przewodach telefonicznych transparent z napisami w języku polskim: "Precz z Sejmem burżuazyjnym. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski". Drugi transparent z identycznymi napisami porzucono w rowie przy szosie Mazowieckiej.~

W wyniku przeprowadzonego niezwłocznie dochodzenia ustalono, że transparenty sporządzili i wyrzucili Brzozą Mossko z Zambrowa i Lipczyko Mejer-Wolf, stały mieszkańcy Zambrowa. Pierwszego z nich zatrzymano, drugi zaś zdołał zbiec przed aresztowaniem.

Powiat Ostrowski.

Dnia 13 b.m. mieszkaniec wsi Zuzel w gminie Szalborze-Koty, Godlewski Wiktor powiadomił policję, że dnia 11 b.m. na jarmarku w Zarębach Kościelnych podrzucono mu na wóz egzemplarz odezwu KC KPP, zaczynającą się od słów: "Jakiego Rządu chcesz robotnika i chłopie".

2/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Dostreżane konfidencko-przejawy realistów i zamierzeń KC KPZB dotyczące odbudowy OK w Białymstoku i Grodnie zostały uwzględnione w oddzielnych sprawozdaniach do Ministerstwa Wewnętrznych i Administracyjnych i zainteresowanych władz państwowych.

"Niech żyje jedność Kościoła i robotnicza". Poseł Dworczanin rozpoczął swą mowę krytyką poczynił Marszałka Piłsudskiego w latach 1918 - 1920. Podkreślał on że wówczas - kiedy Polskę obejmowały płomienie rewolucji - Marszałek Piłsudski obiecywał wszystkim wolność, równość i ziemię bez wykupu - a gdy przeszedł do władzy - oddał rząd w ręce kapitalistów. Następnie poseł w sposób demagogiczny doprowadził, że pod rządami faszystowskiej dyktatury żyją o głodzie i chłódzie pod arkanami mostu Poniatowskiego w Warszawie obrońcy Ojczyzny w latach 1918 - 1920 - natomiast miliony złotych tracą na hulanki kapitalisci i obszarnicy.

W sprawie sytuacji gospodarczej w Państwie poseł Dworczanin zaznaczył, że proletariąt wszystkich krajów kapitalistycznych współdziała już dzisiaj wyraźnie z proletariatem Polski i przeciwstawia się skutecznie wszelkim zamachom na ZSRR.

Wreszcie poseł Dworczanin oświadczył traktując o Europejskim Kongresie Chłopskim w Berlinie, że we wszystkich wsiach białoruskich należy tworzyć pięcioosobowe Komitety kongresowe, organizować komitety gminne, wybierać delegatów na zjazd i zbierać fundusze na pokrycie kosztów wyjazdu tych delegatów.

Przemówienie swe zakończył poseł Dworczanin okrzykiem "Proszę z ręką burżuazyjno-faszystowskim procs i burżuazją, niech żyje niezależny Rząd robotniczo-chłopski, na żyją związki białoruskie, ukraińskie, niemieckie i żydowskie".

Następnie poseł Gracki odczytał rezolucję, protestującą przeciwko naciskowi narodowców i polskiego faszystów i terrorowi policyjnyemu przeciwko przygotowaniu do wojny z ZSRR i militaryzacji, przeciwko polityce rolnej komasacji i parcelacji, przeciwko osadnictwu wojskowemu i polityce Rządu w odniesieniu do Zachodniej Białorusi, przeciwko kłótniom rolniczym z klasą Stoliczki, przeciwko rozgromianiu ZSRR, zamknięciu gimnazjów białoruskich i polonizacji Białorusi, oraz domagającą się równość praw dla wszystkich mniejszości narodowych.

dość silną tendencję do organizowania nowych kół i a jednocześnie
nie zauważono odyszenia z działalności le. alnych organizacji. K
Świadczą to o hojskiej współpracy EPER BWRKP i TBS.

iat Grodzieński. Centralny Sekretariat BWRKP nadesłał pod adresami posz
gólnych działaczy białoruskich powiecie grodzieńskim w zamknięty
kopertach dla każdego po dwa egzemplarze druku deklaracji BWRKP i
munistycznej Frakcji Poselskiej. Sol. Robu i Zjednoczenia Lewicy
Chłopskiej "Samopomoc".

wiat Białostocki. Dnia 19 b m w wsi Topilec, gminy Choronecz odbył się
wiece posłów Greckiego i Dworczanina. Pierwszy z nich omówił kampan
wyborczą dzisiejszych posłów BWRKP i stosunek rządu do białorus
ich terror wyborczy oskarżając o niszczenie szkolnictwa białorus
kiego i hamowanie wszelkiej pracy kulturalno-oświatowej organizacji
białoruskich oraz oświadczając że przewrót majowy 1927 roku oprócz
rozczarowania nie innego ludności białoruskiej nie przyniósł. Trakt
ując o obecnej sytuacji politycznej kraju poseł Grecki zaznaczył że
trwająca "walka dwóch karnaszków" jest tylko oszukiwaniem mas prac
jących stronnictwa opozycyjne bowiem idą zasadniczo na kompromis
• Rządem. wobec czego posłowie białoruscy pozostają w płaszczyźnie tej
walki izolowani. Dalej poseł Grecki przytaczał rzekome fakty stoso
wania przez władze administracyjne represyj względem białorusinów i
stwierdzał że represje te pobudzają tylko ludność białoruską do da
szej walki o swe narodowościowe i socjalne wyzwolenie. W końcu
poseł Grecki uskarżał się że wydane przez BWRKP odezwy w języku b
łoruskim zawierające deklaracje Ogólnokrajowego Wsiedzińskiego Kom
itetu Kongresowego w Białym zostały przez władze skonfiskowane przy
czem zaznaczył że w Kongresie tym wzięli udział wszyscy dział
osze białoruscy. Przemówienie swoje zakończył poseł Grecki owymi

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Odzieżowego

W Krynkach dnia 10 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału pod przewodnictwem prezesa Furji Ajzyka. Omawiano kwestję podwyżki płac dla pracowników zakładów krawieckich i regularnego wpłacania składek członkowskich /30 osób/

Związek Zawodowy Pracowników Przemysłu Tytoniowego

W Grodnie dnia 17 b.m. odbyło się zebranie członków oddziału Związku przy udziale generalnego sekretarza Związku Adynowskiego. Omawiano sprawy organizacyjne /20 osób/

Związek Zawodowy Szoferów Ziemi Kresowych

W Białymstoku dnia 15 b.m. odbyło się zebranie członków Związku pod przewodnictwem Mieszka Wileńczyka /FPS d. Frakcja Rewolucyjna/ Omawiano sprawy organizacyjne i uposażeniowe /25 osób/

W Białymstoku dnia 16 b.m. odbyło się zebranie członków sekcji "Autokaros" w sprawach organizacyjnych i urlopowych

b/ Generalna Federacja Pracy

W Grodnie dnia 11 b.m. odbyło się zebranie rzemieślników zatrudnionych w Państwowej Fabryce Wyrobów Tytoniowych. W zebraniu tem delegat Generalnej Federacji Pracy Gawlik z Warszawy omówił cele i zadania Federacji

c/ Chrześcijańskie Związki Zawodowe

W Białymstoku dnia 20 b.m. odbyło się zebranie pracowników państwowej wytwórni wódek na którym przewodniczący Korbuta Mikołaj zaproponował wysłanie delegacji do Ministerstwa Skarbu w sprawie podwyżki płac dla robotników wspomnianej wytwórni. Ponadto na wniosek Korbuta zebrani uchwalili wysłać memorjał do Ministerstwa Skarbu w sprawie unormowania warunków pracy w państwowej wytwórni wódek w Białymstoku /50 osób/

W Białymstoku dnia 14 b.m. odbyło się zebranie robotników państwowej wytwórni wódek przy udziale posła Urbaniaka Franciszka który przemawiał w sprawach organizacyjnych

WOJENNA BIAŁOŁOCKI

Nr. BB. I-2725/29 T

Dnia 21 grudnia 1929 r

Bytowskie sprawozdanie tygodniowe

IV Strajki

Negatywno

0-0-0-0-0-0-0-0

3/ uszkodzenia ciała w bójkach	3
4/ zabójstw * bójkach	1
5/ drobnych rabunków	3
6/ większych kradzieży	9
7/ czynnego wystąpienia przeciwko urzędnikom w służbie	

c/ Większe pożary.

Większy pożar przypadkowy miał miejsce we wsi Zalesie Milejszyce w powiecie bielskim dnia 16 b.m. gdzie spłonęło 16 stodół i 19 chlewów z tegorocznym sprzętem. Straty wyniosły 16⁰ tysięcy złotych.

d/ Ocena ogólna.

Specjalnych cech stanu bezpieczeństwa zarówno pod względem politycznym, jako też kryminalnym nie dostrzeżono.

W powiatach białostockim, sokólskim, wołkowyskim, żomżyńskim, ostrowskim i bielskim nastąpiła znaczna poprawa w stanie bezpieczeństwa pod względem kryminalnym, natomiast w powiatach wołkowyskim, białostockim, grodzieńskim i żomżyńskim dostrzeżono przejawy akcji, mającej na celu skonsolidowanie ruchu robotowego.

16

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

^I
Nr BB 2725/29 T.

Dnia 21 grudnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 8

VII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

N e g a t y w n e .

-0 0-0-0-0-0 0 0-0-0-

K.I. 2790/29.T.

Dnia 28 grudnia 1929 r

II Ruch wyrotowy

-:-:-:-:-

a/ Przejawy działalności elementów wyrotowych1/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi

Powiat Białostocki. Uzyskano informacje że OK KPZB Białystok przy wyznaczaniu i przekazywaniu "jawek" posługuje się szyfrem, mającym stosowanie także dla kontaktów osobowych i adresów partyjnych. Szyfr zmieniany jest dość często, przyczem zawsze oparty jest na zasadzie następującej: szyfruje się np. pieśń "Czerwony Sztandar". Traktując ten szyfr ma układ dwu-cyfrowy: pierwsza litera cyfry oznacza kolejność wiersza pieśni od góry, druga zaś kolejność liter w wierszu. Dla ściślejszej konspiracji litery szyfru oznaczane są jako daty, ceny, sumy zapłacone za rzekomo kupione przedmioty i t.p.

Sekretarka Komitetu Rejonowego KPZB w Michałowie utrzymując bezpośrednio kontakt z OK KPZB Białystok, Ks. Michałowa po aresztowaniu w Białymostku. Zesner Zełdy - przekazała swą działalność Esterowicz. Sama zaś ukrywa się prawdopodobnie w Zabłudowie. Wspomniana Esterowicz utrzymuje kontakt z OK KPZB Białystok przez pseudo Wołkowyską z Białegostoku.

Pozostają i dotychczas w Swiskoczach wybitna działaczka komunistyczna - Sidrańska Jacha nosi się z zamiarem przyjazdu na czas dłuższy do Białegostoku, gdzie już upatrzyła lokal partyjny.

at Grodzieński W związku z wywładzeniem w więzieniu w Grodnie stosunków do komunistów przewidziany w nowym regulaminie w a polegających na zakazie udzielania żywności dostawcy.

Dnia 23 grudnia 1929 r.

III. Ruch zawodowy

a/ Klasowe Związki Zawodowe

Związek Zawodowy
Pracowników Ziem
Rolniczych

W Białymstoku dnia 22 b.m. pod przewodnictwem Przytuły
Józefa odbyło się w sprawach organizacyjnych zebranie członków
sekcji "Autokaros". Przemawiali Muszyński Aleksander i Przytu-
ła Józef /26 osób/.

Związek Zawodowy
Robotników Prze-
mysłu Drzewnego.

W Augustowie dnia 22 b.m. odbyło się zebranie członków
oddziału Związku, na którym wybrano do nowego zarządu Makachow-
skiego Franciszka - prezes, Ardziejewskiego Feliksa - sekretar
i Wysockiego Józefa - skarbnik.

b/ Cechy rzemieślnicze

W Grodnie dnia 21 b.m. odbyło się przy udziale delegata
Urzędu Wojewódzkiego inż. Gygowskiego zebranie przedsta-
wicieli cechów rzemieślniczych w sprawie uregulowania kwestji orga-
nizowania cechów w myśl ustawy cechowej i statutów, które nie
zazwalają na tworzenie w jednej miejscowości dwóch odrębnych
cechów jednej i tej samej gałęzi przemysłu jak to ma miejsce
w Grodnie, gdzie biedniejsi rzemieślnicy chcą organizować ce-
chy oddzielne.

c/ Bezrobotni

miast Komżyński

„Komży dnia 17 b.m. odbyło się zebranie bezrobotnych,
na którym omawiano sprawę zasiłków dla bezrobotnych sezonowych.
Przemawiali przedstawiciele Stowarzyszenia Rady Klasowych Związków
Zawodowych i radni miejscy. Głównym gościem był p. Gwiliński

6

w Supraslu fabryce sukna E. Oytzmana /443 rob. tników/

% % % % %

Według danych z dnia 27 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawczo w tym dniu bez pracy 6.501 osób, a mianowicie:

Powiat	ilość	Bezrobocie dn. 20.XII.	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi
Augustowski	265	95		170	53
Białostocki	4420	2977		1443	966
Oroczowski	1032	989		43	196
Bielsk. Podl.	230	230			85
Łomżyński	133	133			73
Ostrołęcki	6	6			
Ostrowski	35	35			35
Suwalski	126	126			32
Sokółski	16	16			14
Szczyrzyński	18	16		2	9
Wolkowyski	220	200		20	53

WYKONAWCA BIAŁOSTOKI

W: BB 1-2790/29 T.

dnia 28 grudnia 1929 r.

V. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Dnia 26 b.m. w wsi gminnej Rogianice-Wielkie w powiecie kolneńskim został zabity bagnietem przez Józefa Kulasa, szeregowca stacjonowanego w Grodnie 3 Baonu Sanitarnego mieszkańca wspomnianej wsi. Wł. Kaw Korwek. Sprawca zabójstwa zbiegł.

Dnia 19 b.m. na szosie Łomża - Zambrów w odległości 2 km. od wsi Podgórze w powiecie łomżyńskim spłonął autobus, kursujący na linii Łomża - Warszawa, a należący do Zaczka Tomasza z Podgórza 3 k. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że autobus został podpalony przez współników Zaczka Tomasza i Berkowicza Sruła z Łomży w celu uzyskania przez nich premji ubezpieczeniowej. Obu zatrzymano i przekazano z materiałami oskarżenia władzom sądowym.

Dnia 21 b.m. na trzecim km. od Zambrowa w stronę Ostrowi Mazowieckiej w powiecie łomżyńskim samochód Brodewskiego Marjana prowadzony przez kierowcę Mierzejewskiego Henryka najechał podczas mijania furmanki na idącego obok niej Kotowskiego Marjana ze wsi Krajewo-Borowe, gminy Długosze, który wskutek odniesionych ran zmarł w nocy z dnia 22 na 23 b.m. Kierowcę Mierzejewskiego Henryka zatrzymano i przekazano władzom sądowym.

b/ Przestępstwa kryminalne.

W ubiegłym tygodniu zameldowano wypadków:

złoty przestępstwa kryminalne P. P.

10

WOLSKA BIAŁOSTOCKI

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.9.

Nr. 82. I-2790/29.T.

Dnia 28 grudnia 1929 r.

VI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenie granicy.

Za nielegalne przekroczenie granicy w ubiegłym tygodniu
zatrzymano i przekazano władzom sądowym:

w powiecie szczuczyńskim

4 osoby;

w powiecie augustowskim

Wolskiego Stanisława, mieszkańca
wsi Ożary-Las w gminie Dębowa
powiatu augustowskiego --

b/ Przemyt

miast Kolneński

Dnia 21 b.m. w okolicy Wincenty przychwycono 87 kg. ro-
nek, przemycanych z Niemiec.-

0-0-0-0-0-0 0-0-0 0-0-

2

Licząc się z tem przekonaniem społeczeństwa stronnictwa opozycyjne w prasie i agitacji słownej podkreślały, że od votum nieufności dla rządu dr Witalskiego nie dlatego, że zaniedbując wkładze w swe ręce, a tylko w tym celu, żeby spowodować powstanie nowego Rządu, któryby uznawał konieczność poszanowania prawa i współpracy z Sejmem.

Ustąpienie Rządu i okres świąteczny nie przerywały prąty polski ruch polityczny.

Pomijając poszczególne momenty tego ruchu, uwzględnione w części szczegółowej sprawozdania podkreślam, że dominowało w nim zainteresowanie się sytuacją gospodarczą kraju.

Nierównie żywszy od ruchu politycznego był ruch społeczny, w którego płaszczyźnie jak w miesiącach poprzednich, orjentując się na BBWR, i polityczne grupy prorządowe stowarzyszenia i związki społeczne utrzymywały i popularyzowały skutecznie wśród społeczeństwa ideę współpracy z Rządem. Dlatego też działalność ich zawiązywała się nie jednokrotnie z polskim ruchem politycznym, który z kolei odsłonił dążenie ugrupowań radykalnych do utworzenia wspólnego frontu z politycznymi organizacjami mniejszości narodowych. Z przejawów życia tych mniejszości zasługują na uwagę zamierzenia Białoruskiego Kościelnicko-Robotniczego Klubu Posaelskiego, dotyczące ożywienia działalności i umocnienia Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, a następnie zastrzegając się stałe walki Bandu z organizacjami sjonistycznymi na gruncie ustosunkowania się zróżniczkowanego społeczeństwa żydowskiego do kwestji szkoły żydowskiej i odbudowy Palestyny.

4
przez Sejm dnia 6 grudnia votum nieufności Rządowi Marszałka Piłsudskiego, podkreśla, że zatrymfowała na krótko skonfederowana opozycja, która nie chce zrozumieć, że Marszałek Piłsudski - nie ustąpi. Pismo ostrzega skonfederowaną opozycję, by potępiła co uczyniła, nie ośmieszała się za bardzo.

W artykule "Oczkowiek czynu i oczkowiek słowa" pismo skrośliło sylwetki Marszałka Piłsudskiego i Marszałka Sejmu Daszyńskiego, a następnie wypukliło tragicomiczną walkę "Oczkowiek słowa" Marszałka Daszyńskiego z "oczkowiekiem czynu" Marszałkiem Piłsudskim.

"Głos Obywatela" w szeregu artykułów negliżował poczynania stronnictw opozycyjnych i oświeślał w sposób rzeczowy konsekwentnie dążenie Marszałka Piłsudskiego i Rządu do naprawy Konstytucji w celu zapewnienia Polsce możliwości należytego rozwoju jako mocarstwa.

W artykule "Nasze będzie zwycięstwo" pismo zaznacza, że obóz prorałdowy, wspierany i kierowany przez siłę i wolę tego człowieka, który był Wodzem Polski w walce o jej niepodległość i granice, przewycięszy już takie trudności, że wszelkie przeciwności, jakie z kolei musi pokonać, by wolnemu i wielkiemu Państwu dać trwałe podstawy organizacyjne, nie mogą być dla niego nieprzewyciężalnymi. Traktując o przesileniu rządowym, pismo w artykule "Jak było - tak będzie" podniosło zawód, jaki spotkał opozycję. Zaniem pisma opozycja spodziewała się wstrząsów, strajków i wystąpień tymczasem sprawy państwowe popłynęły normalnym torem. W konkluzji ten temat wywodzi pismo podkreśliło, że linja pracy państwowej, wytknięta przez Marszałka Piłsudskiego, to nie okres kilku miesięcy, lecz system przyszłości i dlatego też Sejmowe votum nieufności pozostanie bez wpływu na obecny system rządu.

W artykule "Marszałek Piłsudski i Sejm" "Głos Obywatela" stanawiał się nad istotą drażliwej osułości Sejmu co do jego roli i przyszłości do w... Sejm... na... swoją godność... Sejm... wynikiem tego... Sejm... do siebie niezbyt intensywnie...

4
skanie depeszy holdowniczej do Marszałka Piłsudskiego.

We wsi Leman gminy Turów podobny wieś tegoż Salisy - Szulc
niewiele osób /500 osób/.

Wiat Łomżyński. Ruch organizacyjny.

Brygadz Ignacy Załęski zamieszkały w Nowogrodzie zorganizował
tamże lokalne koło BBWR. do którego zarządu zostali wybrani
Ignacy Załęski prezes Adolf Buczyński - skarbnik i Kazimierz
Załęski sekretarz Koło liczy 18 członków.

2/ P.P.S. d. Frakcja Rewolucyjna.

Jedynie w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym pro-
wadziła akcję organizacyjną na gruncie związków zawodowych.

Szczególne tej akcji zostały uwzględnione w sytuacyjnych spra-
wozdaniach tygodniowych.

3/ Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa.

Przejawów działalności nie notowano.

Stronnictwo Narodowe

Zobrazowane w poprzednim sprawozdaniu nastawienie działalności
wiecowej i propagandowej Stronnictwa Narodowego nie uległo zasadni-
czym zmianom. Niemniej jednakże po wydarzeniach w Sejmie dnia 6 gr-
nia działalność ta stopniowo traciła cechy nerwowości. Posłowie i
działacze Stronnictwa przekonywali w dalszym ciągu ludność, że
uchwalenie votum nieufności Rządowi dr. Świątalskiego oznacza
two opozycji nad panującym systemem rządzenia, jednakże dawali
raz przekonania, że zwycięstwo to jest o tyle problematyczne, iż
w skład nowego rządu wejdzie Marszałek Piłsudski, który, jak oświa-
czał poseł Staroski, stanowi kościół i centralny ośrodek wspomni-
anego systemu.

9
W kwestji ustosunkowania się Stronnictwa Narodowego do faktu uchwalenia przez Sejm dnia 6 grudnia votum nieufności rządowi dr. Świątalskiego należy podkreślić oświadczenie posła Staniszkisa do Stronnictwa Narodowe nie zamierza bynajmniej ubiegać się o władzę, a dąży jedynie do tego, by powstał Rząd, którego rzeczowa współpraca z Sejmem umożliwiłaby stronnictwom opozycji pozytywną pracę we wszystkich dziedzinach państwa państwowego i społecznego.

Posł Staniszkis. Zebranie zamknięte.

W Grajewie i Szczuczynie dnia 29.XI ub. r. zebrania /50-60 os./ na których poseł Staniszkis Witold omawiał wniesiony do Sejmu przez BBWR. projekt zmiany Konstytucji, stosunek stronnictwa do Rządu i sprawę układu polsko-niemieckiego w oświeceniu swego stronnictwa. Rezolucyj nie uchwalono.-

Posł Ostrołęcki. Zebranie zamknięte.

W Ostrołęce dnia 8 grudnia ub. r. zwołano pisarza hipotecznego, Jana Radgowskiego zebranie poufne przy udziale posła Staniszkisa, który wystąpił z ostrą krytyką Rządu, a zwłaszcza Pana Ministra Spraw Wewnętrznych, Skawoj-Składkowskiego.-

Min. poseł Staniszkis oświadczył, że jedyną wadą Ministra Składkowskiego jest "upiększenie całej Polski ustępami". /120 osób/.

Posł Kolnański. Zjazd

W Kolnie dnia 1 ub. r. zjazd powiatowy /200 osób/ przy udziale posła Staniszkisa Witolda. W obszernym przemówieniu poseł Staniszkis traktował specjalnie o kwestji naprawy Konstytucji, istocie walki opozycji z Rządem i sytuacji gospodarczej w kraju, poczem specjalnie krytykował zarządzenia sanitarne Pana Ministra Składkowskiego, podkreślając że obrzydzają one życie ludności wiejskiej.-

Posł Rys Mazowiecki. W drugiej połowie grudnia rozpoczęła intensywną akcję organizacyjno-propagandową Jan Roszkowski, kierownik sekretariatu

10
 Zdaniem pisma reprezentanci narodu dnia 6 grudnia ub.r. uczynili pierwszy krok na drodze ku istotnej naprawie stosunków. Dalej pismo podkreśla, że za tym krokiem stronnictwa narodowe będą musiały stawiać inne kroki, wiedząc, że ta droga, na której idą już obecnie rysować kontury moralnego i gospodarczego odrodzenia Polski przez praworządność i szanowanie praw obywateli. W okresie przesilenia rządowego stronnictwo podkreślało, że aby była lepszą opinia społeczna musi dojechać się od tego rządu, co przyjdzie rozpatrzenia tych bolączek, które doprowadziły do najwyższego rozgoryczenia większość obywateli. Żądanie istotnego naprawienia stosunków w Kraju. Od nowego rządu stronnictwo wymaga przede wszystkim poszanowania praw, przy czym zaznacza, że takie żądanie musi odnieść zwycięstwo, a jednocześnie podkreśla, że nowy Rząd będzie miał zadanie opracowanie wspólnie z Sejmem zrównoważonego, oszczędanego budżetu, zajęcie się ciężkimi położeniem gospodarstwem i przystąpienie do racjonalnej pracy nad zmianą Konstytucji. /artykuł "Żądania nowego Rządu" w "Nowym Życiu"/.

Kwestji ustosunkowania się Ch.D. do rządu profesora Bartla zasługuje na uwagę artykuł "Nowego Życia" p.t. "Bilans polityczny", którego autor polemizuje z art. "Gazety Polskiej" p.t. "Kolejna zmiana na posterunkach". Stwierdza ono przede wszystkim, że Stronnictwo Ch.D. jest głęboko przekonane, iż do czasu radykalnej zmiany sposobu rządzenia trudno oczekiwać zasadniczej naprawy naszego życia politycznego. Dalej zaznacza on, że nie ma żadnych podstaw do spodziewania się, że premier Bartel nie będzie zadowolony do końca z dotychczasowego zgodnego z jego osobistymi przekonaniami. Dziś już bowiem podkreśla na każdym kroku decydującą rolę w Rządzie Karola Piłsudskiego. Nawiązując do oświadczenia Pana premiera, że kaprys nie wyznacza mu roli w rządzie stanowisko, autor artykułu nie rozumie wielkiej irracjonalności rządowi premiera Bartla i uważa, że wolaloby, aby premier Bartel uważał, iż fatalny premjera objął na skutek wynagrodzenia mądrości życia i kampanii antonowej antonowej reformy.

12

5/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Lewica"

Stronnicstwo Stronnictwa w grudniu wyczerpuje całkowita składowa organizacyjna w powiecie bielskim

Stronnik Bielski-Podlaski Bielski organizacyjny

Nowe kółka Stronnictwa powstały:

we wsi Kosińska Stara liczące 17 członków zarząd: Grzybowski Józef - prezes Kosiński Józef - viceprezes Kosakiewicz Stanisław - sekretarz Kosiński Konstanty - skarbnik

we wsi Brzeziny Mendle liczące 18 członków zarząd: Porzeński Wacław - prezes Szmarke Jan - viceprezes Kosiński Franciszek - sekretarz i Kryński Ignacy - skarbnik

we wsi Zary Bystre liczące 23 członków zarząd: Zalewski August - prezes Moczulski Józef - viceprezes Rokicki Józef - sekretarz i Bugasowski Franciszek - skarbnik

we wsi Kosińska Boruty liczące 23 członków zarząd: Radkiszewski Jan - prezes Smaczowski Edward - viceprezes Kosińska Stanisława - sekretarz i Jaszczolt Piotr - skarbnik

we wsi Rypki liczące 18 członków zarząd: Rybakowski Stanisław - prezes Kryński Kazimierz - viceprezes Niewiarowski Jan - sekretarz i Niewiarowski Edward - skarbnik

we wsi Niewiarowo-Przypki liczące 25 członków zarząd: Bobowski Roman - prezes Barski Bolesław - viceprezes Niewiarowski Edward - sekretarz i Kulczuk Stefan - skarbnik

we wsi Mierzynów Ładź liczące 15 członków zarząd: Wojciech Mikołaj - prezes Antkowiak Michał - viceprezes Stankowski Olesław - sekretarz i Sak Hieronim - skarbnik

we wsi Mierzynów Włoc liczące 24 członków zarząd: Aleksandrowicz - prezes Śledziak Bolesław - viceprezes Maksimik Wacław - sekretarz i Onimierzewski - skarbnik

we wsi Mierzynów liczące 18 członków zarząd: Wojciech Mikołaj - prezes

we wsi Wólka-Bankowa ga Barojki liwago 37 osłonków -

o żywej działalności w listopadzie w powiatach komżyńskim i augustowskim PSL "Rybojanie" zaprzestaje w grudniu działalności organizacyjnej i propagandowej - a natomiast w powiatach suwalskim i komżyńskim prowadziło akcję skierowaną przeciwko unifikacji organizacji rolniczych.

Na wnioś. a senatora Łyckiego zebrani przyjęli rezolucję, zapowiadającą, że praca będzie dla dobra przyszłości. Zjazd zakończono okrzykami na cześć Marszałka Piłsudskiego, wyrażeniami wdzięczności senatora Łyckiego. Ogólnie zjazd wypadł bardzo blado.

Sakroszlony w poprzednim sprawozdaniu charakter i nastawienie działalności Stronnictwa Łódzkiego nie uległy zmianie. Jego działalność Stronnictwa w terenie znacząco osłabła. Przewodziły w niej elementy demagogicznego krytykowania władz i wygrywania zarzeka prasą pociąg. Sądziło, jako też przez jego media zaufania drobnych bołach codziennego życia ludności praeieżnie zapowiadano wśród nich i Szadzi.

14 43. Odwołanych w poprzednim sprawozdaniu, przetrwały do czasu nieobecności pacyfistów. Rad racji Pracy w białostkim okręgu przesyła do druku, obywateli partji w białostockim okręgu przesyła do białostockiego pacyfistów przeciwko rozwiązaniu samorządu Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku.

14 Ostrowski. Zebranie zakładowe

Ostrowi-Mazowieckim dnia 1 grudnia ub. r. zebranie zakładowe członków i sympatyków PPS i PSL "zwolnienie" - Pierwszy przemawiał Leśniewski, który podkreślił, że PPS i PSL "zwolnienie" w walce opozycyjnej i rządów wzajemnie się wspierają. Następnie Leśniewski omówił wypracowanie 31 października ub. r. pomawiając rząd i poszczególne jego członków o trwonienie pieniędzy państwowych i wyjaśniając, że PPS nie należy na utraceniu, tego czy innego Ministra, lecz na obaleniu obecnego systemu rządzenia. Drugi z kolei mówca Maciejowski - sekretarz Związku Zawodowego Robotników Rolnych w Ostrowi-Mazowieckiej wystąpił z całym szeregiem oskarżeń pod adresem władz administracyjnych i policji z rzekomego prześladowania działaczków robotniczych /120 osób/ -

14 Grodziski. Konferencja

Grodzie dnia 13 grudnia ub. r. odbyła się konferencja członków OKR PPS /30 osób, na której posek Dubois scharakteryzował w odniesieniu PPS. działalność rządów powojowych, które oskarżał o prowadzenie kraju do ruiny a mas robotniczą do zupełnego zubożenia. Zasługuje na podkreślenie stwierdzenie posek Dubois, że PPS nie chce rządzić krajem a dąży jedynie do powołania takiego rządu, który będzie się cieszył z fanatyzmem i przeprowadzał bezskrupuślnie nowe wybory.

Zgromadzenie publiczne

Grodzie dnia 25 grudnia ub. r. wice prezydent posek Dubois, który oświadczył, że PPS zwalnia rządy pułkowników, rządy te bowiem prowadzą, w zależności z konserwatyzmem i nie zajął się ani jedną sprawą zasadniczą, dla Państwa. W. in. posek Dubois zaznaczył, że władze nadzor

14

1

WJERDA BIA STOKI

Nr. BB I-9 / 39.1

Synagoga sprawa bieżąca
za miesiąc grudzień 1929r.

Dnia 10 stycznia 1930 r.

III Polskie Związki i Stowarzyszenia społeczne

1/ Województwo Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań"

Powiat Augustowski

Nowy Oddział Towarzystwa powstał w składzie:
kz. Gałontów - 36, zarząd - kza. Dąbrowski - prezes
nauczyciel Bękowski - sekretarz i urzędniczka Gnia-
donówna Aniela - skarbnik, oraz kierownik szkoły
pomocachnej Buragas, kierownik agent. i pocztowej
Kozłowski i Sękowski - ochotnicy

Powiat Sawałski

Dnia 10 grudnia na walnym zebraniu członków
oddziału Powiatowego Towarzystwa w Sawałkach wybrano
nowy zarząd w składzie: Starosta Powiatowy Mali-
nowski, prezydent m. Sawałki, Gałaj Wawrzyniec, notar-
jusz Iwaszkiewicz, dyrektor Banku Udziałowego - Bi-
lecki i kierownik farmacji Dworaczek, oraz ustalono
program pracy oddziału na najbliższe przyszłość

Powiat Kamieński, Nowy Oddział

W Kamieńsku dnia 21 ub. m. powstał nowy oddział
Towarzystwa, do którego zarządek zostali powołani:
płk. Berspoki - prezes, Gierczak - sekretarz i
Chinczowski - skarbnik

Powiat Białystocki, Zebranie

W Białymstoku dnia 2 ub. m. odbyło się wspólne
zebranie oddziałów Towarzystwa i Związku, oracy-
j Kresów Zachodnich poświęcone sprawie oświaty po-
chodzącej dla dzieci polskich w Niemczech

20

leżące w planach zniszczenia się obu państw
nizacji do religji

5/ Stowarzyszenie Młodzieży Chrześcijańskiej

Powiat Białostocki

Zorganizowane przez PPS i Frakcję Rewolucyjną
na Stowarzyszenie Młodzieży Chrześcijańskiej w Białym-
stoku rozwija się w szybkim tempie, pozyskując coraz
więcej członków z pośród młodzieży robotniczej, która
domaga się jeszcze, organizować się na PPS.

6/ Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powiatowych

Powiat Grodzieński. Nowe ognisko powstało dnia 8 ub m. w Indurze.

Do zarządu ogniska wybrano: Antoniego Iglickiego -
prezes, Dąbrowskiego Stanisława - sekretarz i Tami-
rucha Młochę - skarbnik.

7/ Stowarzyszenie Rezerwistów i b. Wojaków

Powiat Wysoko-Mazowiecki. Zjazd

W Wysoko-Mazowieckim dnia 8 ub m. odbył się
Zjazd Powiatowy Stowarzyszenia przy udziale około
300 osób. Obradom Zjazdu przewodniczył Starosta Powia-
towy w Wysoko-Mazowieckim. Przenawiali punktowi re-
zerwy Krzyżanowski, Szafranko Kazimierz z Białegostoku
delegaci Federacji Polskich Związków Obródców Of-
cyrny kapitan Młoch, instruktor P.W. i M.P. Kula-
ma delegat Zarządu Ogólnego Stowarzyszenia w Biał-
ymstoku. Omówili oni cele i zadania Związku. W wy-
niku obrad uchwalono areszt rewolucyjnej dopuszczonej in-
telegji i pracy Stowarzyszenia. Zjazd uchwalik także

Vz/

11/ Związek Obrony Kresów Zachodnich

Powiat Sawałski

Przebieganie.

W Sawałkach dnia 16 grudnia ub.r. na zebraniu Oddziału Związku wybrano nowy zarząd.

00000000

24

2/ Kościół Prawosławny.

Odebyły w Grodnie dnia 10 października ub.r. zjazd delegatów prawosławnych diecezji grodzieńsko-nowogrodzkiej powziął uchwałę, wyrażającą poszczególnych proboszczów parafii prawosławnych do zbierania składek na koszty obrony cerkwi prawosławnych o których swrot wystąpił Metropolita Wileński ks. arcybiskup Jakubowski z powództwem na drogę sądową. W związku z tą uchwałą proboszczowie parafii prawosławnych rozpoczęli wśród ludności agitację, zmierzającą m.in. do narzucenia tej ludności przekonania, że władze Kościoła Katolickiego popierane są przez władze państwowe w wystąpieniach o rewindykację cerkwi.

Tego rodzaju agitację prowadzą proboszcz parafii prawosławnej Kołpie, powiatu grodzieńskiego - Józef Oneljanowicz i ks. Nowik we wsi Cicho-Wola, gminy Masiwo w powiecie bielskim, z których ostatni podkreśla, że władzom państwowym zależy niesmiernie na rozwoju kościoła unickiego.

3/ Sekta baptystów.

Bielsk-Podlaski. Dnia 7 grudnia ub.r. we wsi Krasnowieś w gminie Dubiaty przybyły z Grodna kaznodzieja Bartel Krystjan urządził odczyt i modły.
/30-31/-

W konkluzji sądu wyroczni sąsiedzi: Britha Kohnstajn, że walka o
interesy klasy robotniczej powinna być prowadzona nie tylko w Sejmie
lecz także po Sejmie /250 osób/

W dniu 20 grudnia ub. r. odbyła się pogadanka na tematy-
ce dotyczące ruchu robotniczego. Mówcy Zamiatyn, Pomesorski i Gorodziński
dowiedzieli, że opuszczenie PPS Lewicy przez żywiły komunistyczne dopr-
wadziło do jej upadku. występowali przeciwko PPS Lewicy, komunistom
PPS i Frakcji Rewolucyjnej i nawoływali zebranych /120 osób/ do wytrwa-
w szeregach Bundu

Powiat Ostrołęcki. W Ostrołęce dnia 21 grudnia ub. r. Litszye Jasko z Warszawa
wygłosił odczyt o ostatnich zajęciach w Palestynie /200 osób/ skier-
wany przeciwko sjonistom

Powiat Grodzieński. W Grodnie dnia 6 grudnia ub. r. nauczyciel miejskiej szko-
ły żydowskiej Kryzowski Eljasz wygłosił odczyt na temat "Sjonizm, maszy-
nowskie, a ostatnie zajęcia w Palestynie" poświęcony krytyce akcji pa-
lestyńskiej /70 osób/

S j o n i z m

W Grodnie dnia 22 grudnia ub. r. Grodzieński Aron wygłosił odczyt
o znaczeniu Stowarzyszenia popierania kultury i szkół żydowskich "Szul-
kult" które przeciwstawiać Zjednoczeniu Szkół Żydowskich. Wystąpienie
Grodzieńskiego przeciwko Bundowi i Zjednoczeniu Szkół Żydowskich spow-
dowało zerwanie odczytu przez bundowców /200 osób/

Powiat Łomżyński. Misracki Skroczkowski David z Łomży wygłosił to że dnia 14
grudnia ub. r. odczyt na temat "Partja żydowska, pozbawiona idei". Wystę-
pował szczególnie przeciwko organizacji "Haachomer-Haachar" rozbijającej
jednolity front sjonistyczny /80 osób/

W Łomży dnia 21 grudnia ub. r. rabin Jakóbow wygłosił obszerny
kwestionariusz o konieczności prowadzenia akcji finansowej na rzecz odbudowy
państwa /250 osób/

28 / -prasa, Brinaka Zelik Nachrach do szala Duńskiego Galke, Chrosta Pichusa, Boguszeńskiego Rejera i Szlenkowiec Josela

Żydowska

Powiat Suwalski. 7-mioklasowa szkoła powszechna w Suwałkach z okazji 80-lecia swego istnienia wydała jednodniówkę, omawiającą działalność szkoły i "Talmut-Tory" --

Ogólnie w powiecie suwalskim dostrzeżono dość silnie rymujący się proces współpracy społeczeństwa polskiego i żydowskiego na gruncie organizacji kulturalno-oświatowych i społecznych.--

Powiat Łomżyński. W Łomży dnia 7 grudnia ub.r. odbyła się pogadanka w sprawie istniejących w Polsce żydowskich stowarzyszeń szkolnych. Przemawiali sjonista Majnberg Naftul i komunistę Jabłonowicz Nechim. Pierwszy z nich dowodził, że językiem wykładowym w szkołach żydowskich powinien być język hebrajski, drugi zaś podkreślał, że "Szulkult" jest szkołą klasy robotniczej, a szkoły "Tarbutu" - szkołami burżuazji /100 osób

Tamże dnia 27 grudnia ub.r. odbyła się pogadanka w sprawie szkolnictwa żydowskiego. Przemawiali bundowcy Zamiatyn Jakób, Gorodziński Iako i Posesorski Mordko, oraz komunistę Jabłonowicz Nechim. Pierwsi z nich dowodzili, że "Szulkult" powstało jako przeciwstawienie Zjednoczenia Szkół Żydowskich i jako takie popierane jest przez organizacje sjonistyczne o zabarwieniu narodowo-socjalistycznym, natomiast Jabłonowicz nazwał "Szulkult" i Zjednoczenie Szkół Żydowskich organizacjami kontr-rewolucyjnymi.

Powiat Białostocki. W Białymstoku dnia 24 grudnia ub.r. odbyła się konferencja nauczycieli szkół żydowskich z powiatu białostockiego przy udziale Gołęba z Wilna. Omawiano w sprawach nauki poza-szkolnej i historii języka żydowskiego.

Życie zawodowe.

Okręgowa rada żydowskich Związków Zawodowych w Łomży przygotowuje do organizowania tych robotników żydowskich, którzy dotychczas nie należą do Związków Zawodowych.

30

...Towarzystwa TSB w Białymstoku i poszczególnych kół w powiecie białostockim. Stwierdził on, że Zarząd Okręgowy TSB w Białymstoku własnymi siłami do-
szedł do posiadania własnego, dobrze prezentującego się lokalu, teatru
amatorskiego, sekcji chóralnej i muzykalnej, biblioteki, a obecnie przy-
stępuje do ukończenia własnej, księgarni "Rud" w Białymstoku i utworzenia w
Białymstoku filii wileńskiego Związku Biakowskiego, nie zaniedbując przy-
tem pracy związanej z organizacją kół TSB w powiecie białostockim.
Przemówienie swe Pietkiewicz zakończył życzeniami dla dalszej pracy Zarzą-
du Okręgowego i okrzykiem "Niech żyje kultura chłopów i robotników".

Przemawiająca w imieniu Rady Nadzorczej Labecka Helena zaznaczyła
przede wszystkim, że datując się od roku 1926 działalność TSB rozwijała
się pomyślnie do roku 1928, w którym Towarzystwo liczyło ponad 10.000
zorganizowanych członków, natomiast w roku 1928 rozwój Towarzystwa został
zahamowany przez wystąpienia grupy amatorów białoruskich z Łuckiewiczem
i Ostrowskim na czele. Wystąpienia te, zdaniem Labeckiej zostały zlikwi-
dowane drogą usunięcia z TSB zdrajców - i dopiero wtedy życie TSB wkro-
czyło na normalny tor. Następnie Labecka zapoznała zebranych ze stanem
pracy TSB w poszczególnych województwach, przy czym jako wzór stawiała
koło TSB w powiecie łomżyńskim. Wreszcie Labecka podkreśliła, że istotne
zadanie Zarządu Okręgowego TSB w obecnej chwili jest powołanie do życia
amatorskich przez władze administracyjne Zarządów Okręgowych i kół TSB.

Ze złożonego przez Łużanina Szymona sprawozdania o działalności Zarzą-
du Okręgowego wynika, że Zarząd ten z zorganizowanych przez siebie imprez do-
chodowych uzyskał w latach 1927 i 1928 3.600 zł. dochodu, wydał zaś
3.318 zł., zaś w roku 1929 uzyskał z tychże imprez 2.148 zł., a wydał
1086 zł., wobec czego posiada obecnie w kasie 1344 zł. i, że TSB liczy w
powiecie białostockim 826 członków.

Sekretarz Komisji Rewizyjnej, Sidorowicz Konstanty uskarżał się do
władz administracyjnych ograniczają liczbę kwot, organizowanych przez
Zarząd Okręgowy i koła TSB, pozbawiając w ten sposób TSB. wszelkiego jedy-
nego dochodu.

Delegat kół w Michałowie, Wąsik Zdzisław oświadczył, że dła-

34. manifest z 1938 grupy Ostrowskiego i Łuckiewiczów prace TBB rozwijać
się powinna pomysłowo.

W wolnych wnioskach Pietkiewicz Michał ostrzegł Zarząd Okręgowy by
prowadzić prawidłowe rachunkowość, ponieważ uchwały rachunkowe mogą
spowodować zakończenie Zarządu Okręgowego przez władze administracyjne.
Zarząd Okręgowy postawił wniosek co do przyznania sekretarzowi Zarządu
stałej pensji miesięcznej w wysokości 90 zł. Ten koszt ten został przy
jęty.

Nakrótka przed formalnym zamknięciem obrad w. radu przez Dworczanin
usiłował wykonać przemówienie polityczne do tego jednakże nie dopu-
ścił obecny na zjeździe przedstawiciel władzy. Później Dworczanin usiłował
jedynie stwierdzić, że jest podległy w sądu wojennego, którego trybunał
rozstrzelałby go za przynależność do organizacji białoruskich o represjach stosowanych przez
władze administracyjne względem ludności białoruskiej.

Po przebiegu Dworczanin usiłował przemówić, ponieważ nie
został jednakże dopuszczony do głosu przez Kuźmina Szymona, który
jedynie okrzyk "Przecież zdradźcie Łuckiewiczów i Ostrowskich".

Zjazd zakończył się przy obecności 32 osób o godzinie 16-30 /roz-
począł się o godz 13-00/.

W godzinach wieczornych przed przedstawieniem wygłosili referaty
Pietkiewicz Michał i Labecka Helena.

Referat Pietkiewicza o historii Białorusi utrzymany był w formie
popularnego wykładu naukowego, natomiast Labecka zamierzała wygłosić
w duchu antypaństwowym odczyt o ruchu kobiecym. Delegowany przez Urząd
Kojewski urzędnik ostrzegł Kuźmina Szymona jako odpowiedzialnego za
porządek na zjeździe i przedstawienia, że nie dopuści do wygłoszenia tego
odczytu, wobec czego Labecka wygłoszła doradnie skonstruowany
referat o ruchu kobiecym w całym świecie z pominięciem Polski.

Po odczytach i uprządkowaniu sali odgryła muzykę "Antek Jaka".
W czasie przerwy wykonali kilka piosenek ludowych M. Dworczanin i przedstawienie
w którym było około 30 osób. Obecnie na przedstawieniu przez Dworczanin w

Nakutek wygłoszonych przez niego odczytów wzrosła znacznie liczba członków kół T-wa w Bubelach, Wojniuliskach i Zegarach powiecie suwalskim.

Dnia 29 grudnia r. b. we wsi Radziucie, gminy Krasnowo w powiecie suwalskim powstał oddział T-wa Sw. Kazimierza, liczący 15 członków.

Wspomniany wyżej Butrym urządził odczyty dla członków kół T-wa Sw. Kazimierza także w Skarkiszkach, Klejwach, Bubelach i Burniszkach, powiatu suwalskiego. Ze względu na to, że Butrym zwołał w dwóch miejscowościach zebrania i urządził tamże odczyty bez zezwolenia władz. Starosta Powiatowy w Suwałkach cofnął wydane mu zezwolenie na urządzenie odczytów w innych miejscowościach powiatu.

4/ Ukraińcy.

Życie kulturalno-oświatowe:

W Grodnie dnia 8 grudnia odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Ukraińskiego Komitetu Centralnego pod przewodnictwem Doroszkiewicza Piotra. Omawiano sprawy zorganizowania biblioteki i czytalni przy oddziale /12 osób/

ujemnie na budżetach samorządów gminnych i powiatowych, które w kilku powiatach uległy znacznej redukcji.

Dnia 29 listopada ub.r. w Suwałkach odbył się zjazd przedstawicieli 9 ciu kas Stefczyka z powiatu augustowskiego i 15 tychże kas z powiatu suwalskiego poświęcony popieraniu spółdzielczości.

Tamże dnia 19 grudnia ub.r. odbył się zjazd przedstawicieli 28 spółek wodnych z powiatu suwalskiego w sprawie obrony interesów tychże spółek przed konsekwencjami bankructwa Biura Urządzeń Rolnych przy Centrali Związku Kółek Rolniczych w Warszawie. Po szerszej dyskusji upoważniono członka Wydziału Powiatowego. Putę do interwenjowania w Centrali Związku Kółek Rolniczych.

Dnia 14 grudnia ub.r. wreszcie w Suwałkach odbył się Powiatowy zjazd przedstawicieli spółdzielczych organizacji rolniczych. Omawiano sprawę rozbudowy spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Suwałkach "Przyszłość" przez utworzenie w kilku miejscowościach powiatu suwalskiego składnic nawozów sztucznych i magazynów zbożowych. W toku dyskusji uskarżano się na rosnącą różnicę pomiędzy cenami produktów rolnych i niezbędnych dla rolników fabrykatów przemysłowych, a ponadto podkreślano nieopłacalność nawozów sztucznych i wypowiedano się za koniecznością zniesienia cła na olej rylidzki i ułatwienia gospodarstwu rolnemu powiatu suwalskiego wywozu masła do Prus Wschodnich.